

ИЗБРАНА
СВЕТОВНА
ФАНТАСТИКА

Завладяващ шедъвър
на научната фантастика!

ФАНТАСТИКА

145-

КНИГАТА НА ЧЕРЕПИТЕ

РОБЪРТ СИЛВЪРБЪРГ

Авторът е носител на наградите "Хюго" и "Небюла".

РОБЪРТ СИЛВЪРБЪРГ

КНИГАТА НА ЧЕРЕПИТЕ

Превод: Валерий Русинов

chitanka.info

Някъде в Югозападната пустиня в мястото, наречено „Къщата на черепите“, древно братство съхранява тайнствен ритуал. Писано е, че който дойде там с често сърце, ще получи вечен живот.

Четирима колежани тръгват на поклонение. Ели, интелектуалецът; Нед, поетът; Оливър, атлетът от Средния запад; Тимъти, глезното богаташко момче. Но безсмъртието има страшна цена. Двама ще живеятечно само ако другите двама умрат.

На Сол Дъскин

ВЕРСИЯТА НА НЕД

„За мен обаятелното, предизвикателното, естетически вълнуващото е, че двама от нас трябва да умрат, та други двама да се избавят от бремето на тленността. Такива са условията на Пазителите на черепите. Разбира се, винаги с допускането, че, първо, преводът на Ели е точен, и, второ, че изобщо има зрънце истина в това, което ни каза...“

„Двама умират, двама живеят, чудесен баланс, четириъгълна мандала. Тръпна от напрежение между небитие и вечност. За Ели, философа, това приключение е тъмният вариант на паскаловия гамбит. Екзистенциалистко пътуване тип «всичко или нищо». Кого от нас каква съдба ще сполети? Оливър, с неудържимата му западняшка жажда за живот? Тимъти, с милионите му на Уолстрийт? Или Нед, самозваният творец...“

ОТ АВТОРА ЗА БЪЛГАРСКОТО ИЗДАНИЕ

Началото на 70-те години на ХХ в. бе революционен период в американското общество. Стари възгледи се преобръщаха с главата надолу и из страната се носеше гмеж от нови мирогледи и поведения. Убийството на Джон Ф. Кенеди през 1963 г. бе отприщило в нас центробежни сили. След това странната Виетнамска война, малката „полицейска акция“, която ескалира в сюрреалистична и непонятна борба, погълнала цялата морална и психическа енергия на страната, както и икономическата ѝ същност в голяма степен, развихри период, в който пускахме косите си дълги, отхвърляхме конвенционалното облекло, за да навлечем шантави нови моди или да тръгнем съвсем голи, да експериментираме с променяща съзнанието droga или с нови форми на сексуална свобода, да възприемем съвсем нов жаргон и, разбира се, безкрайно да се гневим на политиците, които ни бяха въвлекли, сякаш със затворени очи, в новия хаос, който бе ежедневната ни дажба. Беше време на — да, на лудост.

Научната фантастика, която винаги отразява културата на своята епоха, макар привидно да приема за свой предмет бъдещето, беше, разбира се, дълбоко повлияна от културната революция, която назоваваме Шестдесетте, но която в Съединените щати всъщност обхваща времето между 1966 и 1973 г. През тези години ние, писателите на научна фантастика, преживяхме собствената си революция. Това бе време, в което старият нарративен стил на пълп списанията бе отхвърлен в полза на опит да се съчетаят утопичните, романтични дори теми на научната фантастика с методите на романистите от основното литературно русло, движение, което бързо бе етикирано като Ню Уейв.

Джудит Мерил, американски литературен критик, една от най-посветените му тълкувателки, характеризира основното намерение на писателите от Новата вълна като: „приложение на съвременни и понякога (макар и не в голяма степен) на експериментални литературни похвати спрямо типа съвременно/експериментално

разсъждение, което е същината на научната фантастика“. Но, поясни тя, съдържанието на Ню Уейв е също толкова важно, колкото нейният стил: белетристика, взимаща под внимание неща като поп арта, студентския протест, новата сексуална революция, психеделиката и множество други прояви на глупаво звучащата фраза *Flower Power* (Силата на цветята).

Мнозина от писателите от Новата вълна бяха британци: Брайън У. Олдис, Дж. Г. Балард, Майкъл Муркок, Д. Г. Компън. Но в Америка също, по онова време на буен кипеж, много утвърдени автори на научна фантастика, отегчени от ограниченията на старата НФ, също се възползваха от възможността да преоткрият себе си, без да съзнават, че се присъединяват към нещо, наречено Ню Уейв. Искаха просто да опитат нещо ново. Харлан Елисън, който бе написал много невзрачна литература в конвенционалния стил „пълп“, изведнъж се отприщи с такива смайващо сюрреалистични разкази като „Нямам уста, за да викам“ и „Звярът, който крещеше любов в сърцето на света“, които му спечелиха съвсем нова репутация на литературен новатор. Джон Брънър, писател от Великобритания, чиято кариера бе съсредоточена основно в Щатите, обърна гръб на евтината космическа опера и написа такива необикновени книги като „Човекът цял“ и „Stand of Zanzibar“. Прозата на Фриц Лейбър, винаги мрачна и загадъчна, стана още по-мрачна и по-загадъчна. Същото стана и с тази на Филип К. Дик и Филип Хосе Фармър.

После треската и фурорът на Шестдесетте започнаха да загъхват и мнозина от бившите културни бунтовници започнаха да търсят по-подреден и конвенционален живот. Научната фантастика отново отрази по-мащабните културни промени в обществото, като се върна към конвенционалните разказвачески формули, и мрачните, наситени с хъс книги от периода на Новата вълна бързо бяха засенчени от праволинейната проза, дължаща вдъхновението си по-скоро на „Стар Трек“ и „Междузвездни войни“, отколкото на Джеймс Джойс, Уилям Фокнър и Томас Ман. Нещата до голяма степен си останаха такива и до днес.

Означава ли това, че периодът на Ню Уейв от 1966–1973 г. беше едно ексцентрично и незначително отклонение в историята на научната фантастика?

Не. Ексцентрично може би, но не и незначително. Онези години бяха време на разюздани крайности в научната фантастика, както и в европейската и американска цивилизация като цяло, и като повечето литературни революции, Новата вълна произведе наред с малкото истинска класика много отвратителни нелепици. В реакцията си срещу баналността на старите белетристични модели писателите от Новата вълна понякога ужасно прекаляваха в своеволните си капризи и самоугаждане: някои от тях дори са готови да го признаят днес. Но едва ли може да се каже, че всичко беше напразно.

Дълготрайният ефект от шеметния период на Ню Уейв бе в неохотното приемане на факта, че научната фантастика би могла и би трябвало да е нещо повече от праволинейно подредения пълп-наратив, включващ конфликт между бегло характеризирани стереотипни фигури, който неизбежно води до победата на доброто над злото. За първи път в научната фантастика стана допустимо да се пишат сложни наративи за сложни хора, въвлечени в сложни умозрителни ситуации. На пълнотата на характерите, емоционалната дълбочина и богатството на прозата вече престана да се гледа като на нещо, което един писател трябва да отбягва, какъвто бе в общи линии случаят с научната фантастика през доминираната от списанията ера от първата половина на десети век.

Самият аз се оказа заразен от възбудата на Новата вълна, въпреки че никога не съм се смятал за последовател на каквото и да било революционно движение. Но кариерата ми ме отнесе в траекторията на Ню Уейв от ранната ми праволинейна проза за списания до такива необичайни творби от 60-те, като романите „Тръни“ и „Син човешки“, и купищата експериментални разкази.

„Книгата на черепите“, която написах в края на 1970 и началото на 1971, бе продукт на втората половина от периода Ню Уейв. Белег за собственото ми двойствено, консервативно донякъде място в научната фантастика бе това, че макар да нямах никакви колебания в писането на една толкова необичайна по форма и тон (за научна фантастика) книга като „Книгата на черепите“, все пак изпитвах някакво съмнение, вкоренен в НФ на пълп списанията от 40-те и 50-те, доколко книгата, която пиша, изобщо представлява научна фантастика.

Дефинирането на научната фантастика е рискована работа, меко казано. Мисля, че знам какво е тя, но и като писател, и като редактор,

понякога съм нарушавал дефиницията си. Въпросът е, както е казал писателят и критик Деймън Найт, какво точно сочим, когато посочим нещо и го наречем „научна фантастика“? Мога да я определя посредством детайлите: разказ за роботи е научна фантастика, разказ за междупланетно пътешествие е научна фантастика, разказ за машина на времето е научна фантастика и пр. и пр., като трупам множество специфични случаи с надеждата, че ще се обединят в едно голямо обобщение. Но това не е много добър начин да се определи нещо. („Този дъб е дърво, този явор е дърво, но тази гигантска папрат дърво ли е? Този осемнадесетметров кактус дърво ли е?“) Къде точно е дървесното на дъбовете и яворите и в какво отношение папратта и огромният кактус споделят това качество, и в какво отношение не го споделят?

Мога също да определя научната фантастика, както често е правено, като проза за взаимодействието между човешки същества и технология. Това ще покрие ужасно много територия, но изглежда, изключва такива книги като собствената ми „Да умираш отвътре“ (която е за телепатията) и „Отворете място! Отворете място!“ на Хари Харисън (която е за демографията). Мога, и понякога го правя, да се спра на възгледа, че научната фантастика се дефинира от определена *страница*, от елемент на нереалност, на фантастичност; но вие разбирате колко безполезна е тази дефиниция, след като квалифицира „Алиса в страната на чудесата“ като научна фантастика, точно както дефиницията „хора и технология“ квалифицира „Ароусмит“ като такава. Не мисля, че „Алиса в страната на чудесата“ е научна фантастика, и не бих причислил и „Ароусмит“ на Синклер Луис към жанра. Но „Книгата на черепите“...

Тук имаме роман, чието действие се развива в началото на 70-те в Съединените щати, напълно съвременна обстановка, тъй като точно тогава го писах. Разказващите (те са четирима и се опитах всеки да говори с индивидуална интонация и стил, а какво мъчително упражнение се оказа *това!*) са американски младежи, тръгнали на великденска ваканция. Абсолютно нищо научнофантастично в това. Но нищо фантастично няма и през първия час на „Кинг Конг“, а „Кинг Конг“ определено се превръща в научна фантастика, след като динозаврите се появят на екрана. Накрая четирите момчета от „Книгата на черепите“ пристигат в Аризона, закъдето са тръгнали в

търсене на вечен живот. И тъй като придобиването на безсмъртие е една от класическите теми в научната фантастика, а аз съм заявил още в самото начало на книгата, че те търсят точно това, може би този факт сам по себе си е достатъчен, за книгата да се квалифицира като научна фантастика. Разбира се, *търсенето* на безсмъртие е научнофантастично до самата си сърцевина, все едно дали героите наистина го намират, или не.

И все пак, все пак си мисля, че това е същината на проблема: — книгата не звуци като научна фантастика, поне като научна фантастика от вида, който съм свикнал да чета вече от над 50 години. Къде е простиchkата, функционална проза от страхотното старо списание на Джон Кембъл „Astounding Science Fiction“, в което се родиха толкова много научнофантастични класики? Тези момчешки приказки за дрога и „Сарджънт Пепър“, за Джойс и Киркегор, заекса, нормален, както и хомосексуален, за нравите в кънтри клубове и шумни барове, за всевъзможни още неща, които така и нямаше да влязат в „Astounding“. Къде е мършавият сивоок Кимбъл Кинисън, къде е Джилбърт Госейн и множественият ум? Къде е капитан Кърк? Люк Скайуокър? Нещата в книгата звучат ужасно много като в *майнстрийма* на белетристиката, нали? Никакви космически кораби, никакви роботи, никакви машини на времето, никакви галактически империи, нищо от познатата ни НФ среда, и помен няма от тъканта на разказите, които пълнеха любимите евтини списания — а тъкмо те преди всичко ни зарибиха към научната фантастика преди толкова време.

И все пак безсмъртието — това все пак е научнофантастична тема!

Реално ли е обаче това безсмъртие, за което пиша? Каква е истинската история на монасите от пустинята на Аризона? Дали наистина са оцелели от времената на пещерите Ласко, от ерата на изгубената Атлантида? Ако са, то книгата трябва да е научна фантастика по всякое определение, без оглед на тъканта и средата: роман, в който щъкат 25 000 годишни мъже, трябва да е научна фантастика, нали? Освен, разбира се, ако тези 25 000 годишни мъже не са никакви 25 000 годишни мъже, а просто сбирщина сектанти, пробутващи никаква шарлатания, а тази възможност определено съществува в книгата. Тогава научна фантастика ли е, или не?

Не знам. Всичко зависи от това дали вие, като Ели, Нед, Оливър и Тим, можете да приемете разказа на братята и да приемете цената. Ако смятате, че са наистина безсмъртни, то книгата е наистина научна фантастика. Ако смятате, че всичко е само някакъв налудничав култ, какво пък, книгата се оказва нещо като мрачна социална сатира, предполагам, с научнофантастични оттенъци. Просто не знам. Не бях там. Питайте Ели. Питайте Тим. Или решете сами.

„Книгата на черепите“, във всеки случай, бе написана в едно особено чудновато време в живота на Америка и до голяма степен е книга, чиито корени са в тази чудатост. Освен това е логичен представител на новия вид научна фантастика, която се разви по онова време. Романът, който написах точно преди нея, „Второто пътуване“, беше определено научна фантастика, но с нахъсан и ругателен тон, присъщ по-скоро за съвременната не-научнофантастична белетристика. Романът, който написах точно след нея, „Да умираш отвътре“, е за един телепат и поради това се квалифицира като НФ, но стилът му го превръща донякъде в граничен случай. И в трите книги се долавя известно усещане за съвремие, известен *мейнстрим* подход, който отсъства в други мои романи от този период, неизменно научнофантастични и ни най-малко маргинални, като „Стъклена кула“ и „Светът вътре“.

„Книгата на черепите“ беше публикувана през лятото на 1972 г. от старото високопочитаемо *мейнстрим* издателство „Charles Scribner's Sons“, издатели на Хемингуей, Фицджералд и Томас Улф, и бе приета с известно объркане и от критиците извън сферата на НФ, които смятаха, че е научна фантастика, и от критиците в научната фантастика, които смятаха, че е *мейнстрим*. Дори фантастът Джеймс Блиш, един от най-проницателните критици, бе озадачен от нея, когато я представи в прегледа си За едно от списанията за НФ, решил най-сетне, „условно“, че се квалифицира като фантазия заради темата „търсене на безсмъртие“. Той поне я хареса. („Моля ви, купете я и я четете многократно. Сигурен съм, че ще я намерите за важна, заслужаваща и твърде вероятно — по-хармонична, отколкото аз съм в състояние да я възприема. За едно обаче съм съвсем убеден: тя е толкова ненатрапчиво, толкова безупречно написана, че с цялата си обърканост опасно се доближава до най-поетичния съвременен научнофантастичен роман, който съм чел“.) Зарадвах се, разбира се, на

такава похвала от писател, когото толкова уважавах. След повече от тридесет години това е оценката, която ценя най-високо. Но дори Блиш се затрудняваше къде точно в жанра да постави книгата.

Независимо от тези неясноти същата година тя бе номинирана за наградите „Хюго“ и „Небюла“ заедно с „Да умираш отвътре“, което трябваше да реши въпроса дали тези книги са научна фантастика. (Роман, номиниран от стотици хора за „Най-добрая НФ роман за годината“ е *ipso facto* научна фантастика, нали?) На финалното гласуване за „Хюго“, която се дава от читатели на научна фантастика, „Черепите“ и „Да умираш отвътре“ финишираха след три романа, които и като НФ, и като литература според мен бяха много скромни. Това беше доста поучително. Номинациите за „Небюла“, наградата, давана от писатели на научна фантастика, включваща две книги от доста по-висок калибър, но все едно, защото един и същ съвсем обикновен роман от добре познат автор^[1] отнесе и двете награди в онази година, и толкова с демократичния процес.

През годините обаче „Книгата на черепите“ запази страстна аудитория и, както разбирам, опърпани копия от стари издания се предават от ръка на ръка с голяма почит. Освен това тя бе център на сериозен интерес в Холивуд около 1977 г. и много изтъкнати режисьори бяха на ръба да направят от нея филм, преди да се намеси някакъв обрат на съдбата в типично холивудски стил. Радвам се, че книгата отново ще стане достъпна за днешните читатели, на които някои детайли и социални модели от 70-те вероятно ще изглеждат старомодни и представляващи само исторически интерес, но които все пак, вярвам, ще бъдат увлечени от загадките на фабулата й точно толкова, колкото бяха читателите й при първото публикуване преди цяло поколение.

И още нещо в добавка: „Книгата на черепите“ е много американска книга, пълна с позовавания към американската култура от период, който вече е далече назад във времето. Въпреки това тя бе публикувана и намери ентузиазирани читатели в много страни по света, тъй че в историята, която разказва, трябва да има нещо универсално. Архивите ми показват, че е била преведена на немски, японски, френски, холандски, испански, италиански, иврит, полски, чешки, сръбски, словенски, корейски и гръцки. Сега предстои и българско издание. Особено съм доволен от това, тъй като през

годините много мои книги бяха издадени на български, а това ми подсказва, че имам силна аудитория в тази страна. Ето защо с голямо удоволствие предлагам на своите български читатели романа, който смятам за един от най-добрите си.

Робърт Силвърбърг

12 декември 2007 г.
Оукланд, Калифорния

[1] Наградите „Небюла“ за 1972 г. и „Хюго“ за 1973 г. печели романът „Самите богове“ на Айзък Азимов. „Книгата на черепите“ на Р. Силвърбърг остава съответно на второ и трето място. — Б. пр. ↑

1. ЕЛИ

Влизаме в Ню Йорк Сити от север, по Ню Ингленд Трууей. Както обикновено, зад волана е Оливър. Неуморим. Прозорецът му е отворен до половината, дългата му руса грива плющи на мразовития вятър. До него — Тимъти. Клюма на седалката, спи. Вторият ден от великденската ни ваканция е. Все още голи дървета и мръсни купчини сняг покрай пътя. В Аризона по това време няма никакъв стар сняг. Нед седи до мен на задната седалка. Драска нещо, реди страница след страница в опърпания си бележник със спирала, ситно-ситно, с лявата ръка и с демонски блясък в черните си очички. Дребното ни педалче Достоевски. В лявото платно зад нас изревава камион, подминава ни и се врязва рязко в нашата лента. Едва не се натрисаме. Оливър набива спирачки и псува, гумите буквально пищят. Политаме напред в седалките. Той завива рязко и ни натиква в дясното платно, за да не ни размаже колата зад нас. Тимъти се събужда...

— Еба си майката. Не можете ли да оставите човек да дремне бе?

— Насмалко да се утрепем — изръмжа Нед. Наведен напред, направо бълваше думите в голямото розово ухо на Тимъти. — Щеше да е върхът на иронията, нали? Четирима яки млади мъже, тръгнали на запад, за да спечелят вечен живот, помлени от шофьор на камион на Ню Ингленд Трууей. Размазани по мантинелата.

— Вечен живот. — Тимъти се оригна. Оливър се изсмя.

— Шансът е фифти-фифти — отбелязах за стотен път. — Екзистенциален гамбит. Двама живеятечно, двама умират.

— Екзистенциални.govna — каза Тимъти. — Боже мой, Ели, изумяваш ме! Как го въртиш тоя екзистенциален номер, без да ти мигне окото. Ти *наистина* вярваш в това, нали?

— А ти не вярваш ли?

— В „Книгата на черепите“? В твоята аризонска Шангри-ла^[1]?

— Щом не вярваш, защо си с нас?

— Защото през март в Аризона е топло. — Излиза ми с небрежния превзет тон на гой от кънтриклуба в стил Джон О’Хара^[2],

който владееше перфектно и който презирах. Човек с осем поколения притежатели на най-доходните акции зад гърба. — Нищо против да сменя малко пейзажа, мой човек.

— И само толкова? — попитах. — До това ли се свежда философската ти и емоционална отданост в това пътуване, Тимъти? Пързалиш ме. Бог знае защо си мислиш, че трябва да ми играеш на отегченост и безразличие дори когато става въпрос за нещо такова. Брътвежите ти „ах, ние, чистата раса“. Аристократичният намек, че отдаността, каквато и да било отданост, е боклук, нещо унизително, че е...

— Хайде спести ми тирадите си, моля те — върна ми го Тимъти.
— Нямам настроение за етнически анализ. Уморен съм. — Каза го учтиво. Измъкна се от разговора с досадното екзалтирано еврейче по най-вежливия и язвителен начин. Най го мразех, когато започнеше да ми се перчи с гените си. Да ми намеква с небрежната си интонация на висша класа, че прадедите му са основали тази велика страна, докато моите са ровили земята на литовските гори, за да извадят някой картоф. — Ще подремна пак. — Обърна се към Оливър. — А ти внимавай с тоя шибан път. И ме събуди, като стигнем Шайсет и седма. — Лека промяна в тона, след като вече не говореше на мен — сложен и досаден екземпляр от чужд, отблъскващ, но може би превъзхождащ вид. Сега вече беше земевладелецът, който говори на простоватото фермерче. Отношения, лишени от всякаква сложност. Не че Оливър беше толкова прост случай, разбира се. Но това бе екзистенциалната представа на Тимъти за него и този образ служеше за рамка на взаимоотношенията им, независимо от реалностите. Тимъти се прозя, отпусна се отново и задряма. Оливър натисна газта и полетяхме напред. Очевидно искаше да догоним камиона, предизвикал цялата неприятност. Задмина го, смени платното и се лепна точно пред него. Предизвикващо го. Да види дали отново ще почне да върти номера. Погледнах притеснено назад. Камионът, червено-зелено чудовище, над задната ни броня. Високо над нас бе надвиснало лицето на шофьора — изопнато, свъсено, свирепо. Обрасли с четина бузи, квадратна брадичка, хладно присвети очи, стиснати устни. Щеше да ни размаже по платното, ако можеше. Кипнал от омраза. Мразеше ни затова, че сме млади, че изглеждаме добре (аз! изглеждам добре!), че

разполагаме с време и гелд да ходим безметежно на колеж и да ни тъпчат черепите с безполезна плява. Свещеният невежа, кацнал там високо, развял флага, с два пръста чело под мазната платнена шапка. По-патриотичен, по-морален от нас. Трудов американец. Бесен, защото четири жалки хлапета са го запушили на майтап. Искаше ми се да помоля Оливър да дръпне встрани, докато не ни е натресъл. Той обаче задържа в платното, заковал стрелката на сто и тридесет, точно пред камиона. Оливър можеше да е голям инат понякога.

Вече навлизахме в Ню Йорк Сити по някаква магистрала, пресичаща Бронкс. Непозната за мен територия. Аз съм манхатънско момче. Известни са ми само линиите на метрото. Не мога дори да карам кола. Магистрали, автопаркове, бензиностанции. Артефакти на цивилизация, с които съм имал само най-периферен контакт. В горния курс гледах как хлапаците от предградията се изсипват в ситито за срещите си през уикенда, всичките с коли, със златокосите си шикси на дясната седалка. Това не е моят свят. Изобщо не е моят свят. И все пак — само на шестнайсет, само на шестнайсет. Също като мен. Приличаха ми на полубожества. Обикаляха Стрип от девет до един и половина, после обръщаха към Ларчмънт, към Лорънс, към Ъпър Монклер... Паркират на някоя тиха зелена уличка. Натискат се с гаджетата на задната седалка. Бели бедра лъсват на лунната светлина. Смъкват се гащички. Отваря се ципът. Бързо забиване. Пъшкания и стонове. А аз се влача долу в метрото, Уест Сайд, Ай Ар Тий. Тук е голямата разлика в сексуалното ти развитие — не можеш да изчукаш момиче в метрото. Ами ако го правиш прав в асансьор, докато се качваш до петнайсетия етаж на Ривърсайд Драйв? Ами ако го правиш на наスマлени покрив на някой апартамент на 76 м над Уест Енд Авеню, бълскаш яко, а гъльбите щъкат около теб? Критикуват техниката ти и ти кълват пъпката на задника? Съвсем друг е животът, ако си отраснал в Манхатън. Фраш от ограничения и неудобства, които скапват юношеството ти, докато дългнестите копеленца с колите се фукат в четириколесните си мотели. Разбира се, ние, които се примиряваме с недостатъците на урбанизацията, развиваме компенсаторни комплекси. Имаме по-богати, по-интересни души, насила захранени от нещастието. Когато деля хората на категории, винаги отделям шофьорите от нешофьорите. Оливърчетата и Тимътитата — от Елитата. Нед по презумпция е от моята страна, сред

нешофьорите, мислителите, книжните интровертни измъчени онеправдани пътници на метрото. Обаче той пък има шофьорска книжка. Поредният пример за извратената му природа.

Все едно, радвах се, че се връщам в Ню Йорк, макар и само пътьом, на път към Златния запад. Моите си води. Само да подминем непознатия ми Бронкс и да влезем в Манхатън. Павилионите с евтините книжки с меки корици, щандовете с хотдог и сок от папая, музеите, артфилмите (в Ню Йорк не ги наричаме „артфилми“, но те ги наричат), тълпите. Натюрелът, плътността. Добре дошли в страната на *кашера*^[3]. Стопляща гледка след месеци пленничество в пасторалната пустош на Ню Ингланд. Величествени дървета и широки авенюта, белите църкви на конгрегациите, синеоките хора. Колко хубаво е да се измъкнеш от свежата простота в капмуса на Айви Лийг и да вдишаш отново благословения мръсен въздух. Нощ в Манхатън. А после отново на запад. Към пустинята. В прегръдките на Пазителите на черепите. Мислех за избелялата страница от стария ръкопис, за калиграфския почерк, орнаменталната рамка с осемте ухиленi черепа (седемте без долни челюсти, но се хилят все пак), всеки в малката си, оградена с колонки килия. Колко нереална mi изглеждаше точно сега цялата тази история с безсмъртието на фона на обсипаните с рубинени светлини стоманени въжета на моста „Джордж Вашингтон“ далече на югозапад и стегналите ни отдясно, извисяващи се с буржоазна надменност кули на Ривърдейл, с вонящите на чесън реалности на Манхатън точно пред нас. Миг на внезапно съмнение. Безумна *хиджра*^[4]. Още по-безумно беше, че я приемаме на сериозно, безумно бе да влагаме и петак психологически капитал в такава откачена фантазия. Защо по-добре не щипнем покрай Аризона и да подкараме към Флорида, Форт Лодърдейл, Дейтона Бийч. Като си помисли сам човек за всички мургави мацки, които само чакат да осмучат някое изтънчено северняшко копеле. Понеже нали така правят, Нед май прочете мислите mi.

— Никога да не умреш. Да бе! Но може ли *все пак* да има нещо вярно в това?

[1] Мистична долина в Тибет, изолирана от външния свят, синоним на земния рай и блаженство, описана във фантастичният роман от 1933 г. „Изгубен хоризонт“ на Джеймс Хилтън. — Б. пр. ↑

[2] Гой: неевреин, христианин; Джон О'Хара — американски писател от 60-те, вещ познавач на социалното арго в Америка — Б. пр.

↑

[3] Храна, съобразена с еврейския обичай. — Б. пр. ↑

[4] Преселването на Мохамед и последователите му в Медина през 622 г. — Б. пр. ↑

2. НЕД

За мен обаятелното, предизвикателното, естетически вълнуващото е, че двама от нас трябва да умрат, та други двама да се избавят от бремето на тленността. Такива са условията на Пазителите на черепите. Разбира се, винаги с допускането, че, първо, преводът на Ели е точен, и, второ, че изобщо има зрънце истина в това, което ни каза. Според мен преводът трябва да е точен — Ели е страшно точен във филологичните неща, — но човек никога не бива да изключва възможността всичко това да се окаже измишльотина. Изфабрикувана навсярно от самия Ели. Или че е пълна идиотщина. Дали пък Ели не си играе никаква барокова игра с нас? Той, разбира се, е способен на всичко. Хитър евреин, задръстен от коварствата на гетото. Като нищо може да пи е спретнал никаква изкилиферчена фантазия, за да ни примами. Нас, тримата нещастни гойим, към черната им орис. Ритуална кървава баня в пустинята. „Оправете първо мършавия. Гейчето. Забийте огнения меч в нечестивия му задник!“ По-вероятно приписвам на Ели повече непочтеност, отколкото притежава. Проектирам у него част от собствената си неврастенична, извратена андрогинна нестабилност. Изглежда искрено и мило еврейче. Във всяка група от четирима кандидати за Изпитанието един трябва доброволно да се предаде на смъртта, а един да стане жертва на тези двама, които ще оцелеят. *Sic dixit liber liber calvariarum.* Тъй рече Книгата на черепите. Скива ли, и аз проговорих по цезарски! Двама умират, двама живеят, чудесен баланс, четириъгълна мандала. Тръпна от напрежение между небитие и вечност. За Ели, философа, това приключение е тъмният вариант на Паскаловия гамбит. Екзистенциалистко пътуване тип „всичко или нищо“. За Нед, самозвания творец, е въпрос на естетика, проблем на форма и на съдържание. Кого от нас каква съдба ще сполети? Оливър, с неудържимата му западняшка жажда за живот? Тимъти с милионите му на Уолстрийт? Ще се вкопчи в стъкленицата с еликсира на вечността. Ще е длъжен. Без да допусне дори за миг възможността да

се окаже един от тези, които трябва да умрат, за да могат да живеят другите. И Тимъти естествено ще напусне Аризона непокътнат и немрящ, размахал тържествуващо платинената си лъжица. Неговата порода е създадена да надделява. Как може да допусне да умре, като трябва да се грижи за капиталите си? Представи си, лихва, която се трупа по 6 процента на година в продължение на, да речем, 18 miliona години. Ще притежава цялата вселена! Как не! Тъй че тези двамата са безспорните ни кандидати за безсмъртие. Ели и аз следователно трябва да отстъпим. Доброволно или не. Оставащите роли бързо предопределят изпълнителите си. Този, когото убиват, разбира се, ще е Ели; евреинът винаги е жертвата, нали? Ще го прикъткат с благи думи, ще са му благодарни за това, че им е открил портала към вечния живот сред прашните архиви. И в съответния ритуален момент — тряс! Сгашват го и му го дават. Бързо вдишана глътка „Циклон-Б“. Окончателното решение на проблема на Ели. С което за доброволна саможертва оставам аз. Решението, цитира Ели съответната глава и фраза от „Книгата на черепите“, трябва да е напълно доброволно, да произтича от най-искрено и чисто желание за саможертва. В противен случай няма да изльчи подходящите вибрации. Прекрасно, господа. Аз съм на вашите услуги. Кажете само думата и ще направя най-голямото добро в живота си. Ама най-голямото. Искрено желание. Навярно първото, което изобщо съм имал някога. Две условия обаче, две нишки са вързани към това. Тимъти, ти, мой човек, ще трябва да бръкнеш в уолстрийтските си милиони и ще субсидираш едно добро издание на стиховете ми. Хубава подвързия, луксозна хартия и критичен предговор от някой, който си отбира от занаята, Трилинг, Одън, Лоуел. От този калибр. Ако умра за тебе, Тимъти? Ако пролея кръвта си, за да живееш вечно, ще го направиш ли? И, Оливър, от тебе също искам една услуга, сър. „Quid quo pro e sine qua non“, както би казал Ели. В сетния си ден бих искал да имам един интимен час с теб, мой скъпи, чаровни приятелю. Да разора девствената ти целина. Бъди най-сетне мой, любими Ол! Ще съм щедър с вазелина, обещавам. Тялото ти, лъскаво, почти без косми. Стегнатото ти атлетично дупце. Сладката ти недокосната розичка. За мен, Оливър. За мен, за мен, за мен. Само за мен. Ще дам живота си за теб, ако ми позволиш да те надупя един следобед само. Не съм ли романтичен, а? Не е ли прелестна дилемата ти? Или отстъпваш, Оливър, или губиш сделката. О, ще отстъпиш,

Оливър, и още как. Изобщо не си пуритан и си практичен. Буташ се със зъби и нокти все да си първи. Ще разбереш предимствата на отстъплението. Налага се. Направи кефа на педалчето, Оливър. В противен случай няма сделка.

3. ТИМЪТИ

Ели взима всичко това много по-насериозно от нас, останалите. Предполагам, че е в реда на нещата. Нали той го откри и организира цялата операция. А и си го има този полумистичен уклон, тлеещата източноевропейска пустош, която ти позволява да затънеш до ушите в нещо, което е въображаемо, както разбираш при един краен анализ. Вероятно е еврейска черта, свързана здраво с кабалата и бог знае още какво. Поне така ми се струва — че е еврейска черта. Върви в комплект с високия интелект, физическата страхливост и стръвта към правенето на пари. Но какво ли, по дяволите, знам и аз за евреите? Виж ни само в тази кола. Оливър е с най-високия интелект, никакво съмнение в това. Нед е физическият страхливец — само да го погледнеш и се свива. Аз съм мангизлията, макар че бог ми е свидетел, нищо общо нямам с правенето им. Ето ти ги така наречените еврейски черти. А мистицизмът? Мистик ли е Ели? Може би просто не иска да умре. Какво толкова мистично има в това?

Не, не е това. Но стане ли въпрос за *вярване*, че го има онзи култ на вавилонски или египетски безсмъртни изгнаници, които живеят в пустинята, *вярване*, че ако отидеш там и кажеш подобаващите думи, ще те удостоят с привилегията на безсмъртието... божичко! Кой може да се върже на такова нещо? Ели може. Оливър също, навярно. Нед? Не, Нед не. Нед не вярва на нищо, даже и на себе си. И аз не мога. Залагам си задника, не мога.

Защо съм тръгнал с тях?

Както казах на Ели, в Аризона по това време на годината е по-топло. И обичам да пътувам. И мисля, че може да се окаже забавно преживяване да гледаш как се разгръща всичко, да гледаш как съквартирантите ти драпат по склона, търсят предопределенето си по каменистите плати. Защо изобщо да ходиш в колеж, ако не за интересни приключения, а и да обогатиш знанието си за човешката природа, и в същото време да си изкараш яко? Не отидох там, за да уча астрономия или геология. Но да наблюдаваш други човешки същества,

да гледаш как сами се превръщат в нещастници — това, виж, е образование, това е забавно! Както каза баща ми, когато ме изпрати като заек, след като ми напомни, че съм осмото поколение мъжкар от фамилията Уинчестър, отиващ в старото ни велико фамилно даскало: „Никога не забравяй едно, Тимъти — истинското изучаване на човечеството е човекът. Сократ го е казал преди три хиляди години и то никога не е губило вечната си истина“. Между другото, казал го е Поуп през осемнайсети век, както открих в първи курс в лекциите по английска литература. Но както и да е. Учиш се, докато наблюдаваш другите, особено ако си лишен от шанса да изграждаш харектара си в противопоставяне, след като си избрал някак прекалено добре своите пра-прапрадядовци. Сега да можеше да ме види старецът как се лашкам насам-натам с един педал, един чифут и едно фермерче! Щеше да одобри, предполагам. Стига никога да не забравям, че съм по-добър от тях.

Нед беше първият, на когото го каза Ели. Видях ги как се бяха сгущили и си шушукаха нещичко. Нед се смееше. „Не се гъбаркай, пич“, повтаряше, а Ели се изчерви. Нед и Ели са много близки. Предполагам, защото и двамата са хилави и клоощави, и са от потиснатите малцинства. От самото начало беше ясно, че при всяко групиране на четирима ни тия двамата ще са срещу Оливър и мен. Двамата интелектуалци срещу двамата пичове, грубо казано. Двамата обратни срещу двамата... е, не. Ели не е обратен, въпреки че чично Кларк твърди, че евреите са всички фундаментално хомосексуални, все едно дали го знаят, или не. Но Ели изглежда обратен, с фъфленето и походката си. Между другото изглежда по педал и от Ned. Дали пък Ели не гони момичетата толкова упорито, защото иска да прикрие нещо? Все едно, Ели и Ned значи прелизват някакви страници и си шушукат. А после забъркаха и Оливър.

— Нещо против да кажете и на мен? — попитах. — Какви са тия тъпи тайни? — Мисля, че се кефеха от мисълта да ме изключат, да ме накарат да опитам какво е да си втора класа. Или просто си мислеха, че ще им се изсмея в очите. Но накрая изплюха камъчето. Оливър, в ролята си на посредник, ме попита:

- Какво мислиш да правиш по Великден?
- Бермудите може би. Или Флорида. Насау.
- Всъщност още не бях мислил къде.

— А какво ще кажеш за Аризона?

— Защо? Какво има в Аризона?

Той си пое дъх.

— Ели е изследвал някакви старинни ръкописи в библиотеката — каза малко тъпко и притеснено. — И се натъкнал на нещо, наречено „Книгата на черепите“. Явно е събиравал прах там поне петдесет години и никой не го е превел. И той направил някои проучвания и смята, че...

Че Пазителите на черепите наистина съществуват и ще ни допуснат до онова, което притежават. Все едно, Ели, Нед и Оливър са навити да отидем там и да огледаме. И аз съм поканен. Защо? Заради парите? Заради чара ми? Е, между другото е, защото кандидатите се приемат само на групи по четириима и тъй като бездруго сме съквартиранти, е логично да...

И т.н. Бих се навил, по дяволите, казах. Когато татето бил на моите години, отишъл да търси уранови мини в Белгийско Конго. Не ги намерил, но му стискало. И аз имам право да гърмя по диви патици. Ще дойда, казах. След което избих цялата работа от ума си за след изпитите. Чак по-късно Ели ми разясни отчасти правилата на играта. От всеки четириима кандидати най-много двама ще живеятечно, а двама трябва да умрат. Лека нотка на мелодрама. Погледна ме право в очите.

— Е, сега, след като знаеш истината, можеш и да се откажеш. — И с това ме закова. Опипваше за жълти нишки в синята ми кръв. Изсмях му се.

— Шансът не изглежда никак зле — казах.

4. НЕД

Бързи впечатления, преди това пътуване да ни преобрази завинаги, защото то ще ни преобрази. Сряда вечер, март. Приближаваме към Ню Йорк Сити.

ТИМЪТИ: Розово и златно. Два пръста стегната тълстина покриват плочки от яки мускули. Едър, массивен, фулбек, ако си направи труда да опита. Вечно засмени сини англикански очи. Може да те скапе с приятелската си усмивка. Превзетостта на американската аристокрация. Висока подстрижка — в тази епоха. За да покаже на света, че е независим. Готов е да се върже на флонга, за да изглежда ленив и вулгарен. Голяма котка, дремещ лъв. Внимавай, лъзовете са по-хитри, отколкото изглеждат, а щом скочат — по-бързи, отколкото обикновено мислят жертвите им.

ЕЛИ. Черно и бяло. Слаб, крехък. Очи като мъниста. С два сантиметра по-висок от мен, но все пак нисък. Тънки чувствени устни, волева брадичка, черни рошави асирийски къдрици. Кожата му е толкова бяла, толкова бяла — никога не е виждал слънце. Час след като се е обръснал, отново му трябва бръснене. Гъсто обрасли с косми гърди и бедра. Щеше да изглежда мъжествен, ако не беше толкова кълощав. Не му върви с момичетата. Бих могъл да стигна донякъде с него, но не е мой тип — прекалено прилича на мен. Общото впечатление е за уязвимост. Бърз и остър ум, не толкова дълбок, колкото си мисли, но не е глупак. Накратко — средновековен схоластик.

АЗ. Жълто и зелено. Пъргава малка „фея“ с тромаво ядро под външната подвижност. Мека рошава коса, златистокафява, като ореол. Високо чело и става все по-високо, по дяволите. Приличаш на фигура от Фра Анжелико — две различни момичета ми го казаха в една седмица. Предполагам, че са в един и същи клас по изобразително

изкуство. Определено приличам на свещеник. Майка ми все така казваше. Виждаше ме като благ монсеньор, утеша за хорската скръб. Сори, мамче, папата не ще такива като мен. Момичетата, да. Те знаят интуитивно, че съм гей, и въпреки това ми се предлагат. Заради предизвикателството, предполагам. Жалко. Напразно губене на време. Нелош поет съм, обаче като разказвач съм доста слабоват. Ако ми стискаше повече, щях да пробвам и с роман. Очаквам да умра млад, чувствам, че романтизмът някак го изисква. Целостта на позата налага да мисля постоянно за самоубийство.

ОЛИВЪР. Розово и златно, като Тимъти, но иначе нищо по-различно! Тимъти е здрав и непоклатим като стълб; Оливър е вощеница. Невероятно тяло и лице на филмова звезда: метър и деветдесет, широки рамене, стройни бедра. Съвършени пропорции. Силен, мълчалив тип. Красив е. Знае го и не му пuka. Канзаско фермерче — открити и простодушни черти. Дълга коса, толкова руса, че изглежда почти бяла. Отзад прилича на едро момиче, само дето в кръста не е точно както трябва. Мускулите му не се издуват като на Тимъти, плоски са и издължени. Оливър не може да подведе никого със селяшката си стабилност. Зад спокайните хладни сини очи се крие жаден дух. Живее в един кипящ Ню Йорк Сити на ума, крои амбициозни планове. И все пак от него струи благородно изльчване. Де да можех да се пречистя в това лъчисто сияние. Де да можех.

ВЪЗРАСТТА НИ. Тимъти, 22 миналия месец. Аз, 21 1/2. Оливър, 21 през януари. Ели, 20 1/2.

Тимъти: Водолей

Аз: Скорпион

Оливър: Козирог

Ели: Дева

5. ОЛИВЪР

Предпочитам да карам, вместо да ме возят. Въртял съм геврека по десет-дванайсет часа, и то много пъти. От моя гледна точка, съм в по-голяма безопасност, когато карам аз, отколкото когато кара друг, защото никой друг не е толкова заинтересован да опази живота ми, колкото самия мен. Някои шофьори според мен всъщност ухажват смъртта — заради възбудата или както би казал Нед, заради естетиката в това. Майната ѝ на естетиката. За мен в цялата вселена не съществува нищо по-важно от живота на Оливър Маршал и държа да имам толкова контрол над ситуацията „живот или смърт“, колкото мога да получа. Така че смяtam повечето време да шофирям аз. През цялото това пътуване дотук всъщност карам аз, въпреки че колата е на Тимъти. Тимъти е моята противоположност — той предпочита да го возят, вместо да шофира. Нещо като проява на класово съзнание може би. Ели не може да кара. Така че опираме до мен и Нед. Нед и аз, през целия път до Аризона. Тимъти хваща волана само от време на време. Казано честно, мисълта да си доверя живота на Нед ме ужасява. Да речем, че си остана тук с крака на газта и продължа да карам и да карам цяла нощ? Можем да сме в Чикаго до утрe следобед. В Сейнт Луис утрe късно вечерта. В Аризона — вдругиден. И почваме да търсим къщата с черепите на Ели. Искам да кандидатствам за безсмъртие. Готов съм.

Психически съм напълно настроен. Вярвам на Ели безусловно. Боже, вярвам! Искам да вярвам. Цялото бъдеще се разтваря пред мен. Ще видя звездите. Ще прескачам от свят на свят. Капитан Бъдеще от Канзас. А тези тъпаци искат първо да спрем в Ню Йорк, за една нощ в града, нощ по баровете за самотници! Вечността чака, а те не могат да подминат „Максуелс Плъм“. Ще им се да им кажа за какви задръстеняци ги мисля, но трябва да съм търпелив. Не искам да ми се смеят. Не искам да мислят, че съм изгубил хладнокръвиято си заради Аризона и черепите. Първо авеню, пристигаме.

6. ЕЛИ

Отидохме в едно място, отворило миналата Коледа; брат от фратрията на Тимъти ходил там и докладвал, че било страхотен шик, тъй че Тимъти настоя да идем. Направихме му кефа. Заведението се назваше „Рончхауз“^[1], което ти назва цялата тъпотия в две срички. Стилът беше „Ранен джокстррап“^[2] и клиентелата теглеше здраво към гимназиални играчи на футбол от предградията. Момичетата отстъпваха числено едно към три. Високо ниво на шум и много тъпашки смях. Четиридесета нахълтахме във фаланга, но формацията бързо се разсипа още щом прекрачихме прага. Тимъти, цял обзет от нетърпение, заора към бара като вол в браздата, едрото му туловище забави ход, щом той осъзна, на петата стъпка, че атмосферата не е това, което търси. Оливър — в някои отношения е най-придирчив от всички ни — така и не влезе. Усети моментално, че тук е тъпо, и се закова до входа да ни изчака да си тръгнем. Аз влязох колебливо до средата на помещението, блъсна ме ужасна врява, изпъна до скъсване всеки нерв в тялото ми и — отвратен totally — се върнах при относителната тишина до гардероба. Нед отцепи право към тоалетната. С цялата си наивност си помислих, че просто много му се е допикало. След минута Тимъти дойде при мен с пълна халба бира и рече:

- Да се махаме от тая дупка. Къде е Нед?
- В кенефа.
- Мамка му.

Отиде да го доведе. След малко се появи с намусения Нед, Нед в компанията на двуметрова версия на Оливър, около шестнайсетгодишен, Аполон с дълги до раменете къдици и лентичка в лавандулов цвят през челцето. Бързак си е нашият Нед. Пет секунди да прецени нещата, още трийсет да локализира обекта, легко опипване на почвата. Тимъти вече цепи в своя стил, разбива всички мечти за яко шибане в някоя дупка в Ист Вилидж. Разбира се, нямаме никакво време да оставим Нед да си угажда на прищевките. Тимъти каза нещо грубо на находката на Нед, а Нед каза нещо кисело на Тимъти.

Аполончето увеси нос и се отдалечи вяло, а ние четиридесет се разкарахме. Едно каре по-нагоре към уж по-благонадеждно място. „Пластмасовата пещера“: Тимъти и Оливър ходили там няколко пъти миналата година. Футуристичен декор, вълниста искряща сива пластмаса навсякъде, келнерите навлечени в крещящи научнофантастични костюми, периодични взривове от мигащи светлини, на всеки десетина минути затъпяващ грохот на хард рок, изригва поне от петдесет колони. Всъщност по-скоро дискотека, отколкото ергенски бар, но функционира като двете. Много предпочитан от суингъри от Кълъмбия и Барнард, посещаван и от момичета от Хънтър. Гимназистчетата тук ги карат да се чувстват нежелани. Никакъв усет нямам за съвременен шик. Предпочитам да седя в кафенета, да отпивам капучино и да говоря „Важни мисли“ пред номера сингъл/диско. Рилке вместо рок, Плотин вместо пластмаса. „Направо си излязъл от 1957-а, пич!“, каза ми веднъж Тимъти. Тимъти с високата подстрижка „републиканец“.

Главният проект за тази нощ беше да си намерим място за спане, т.е. да забием мацки с апартамент, който да побере и четирима гости мъже. Тимъти щеше да се погрижи за това, а ако уловът му се стореше жалък, винаги можеше да пусне Оливър да се развиши. Това беше техният тип свят. Аз бих се чувствал по на място на тържествена меса в „Сейнт Патрик“. За мен това беше Занзибар и, предполагам, Тамбукуту за Нед, макар че с неговата хамелеонска приспособимост той можеше да се нагоди. Тимъти бе осуетил естествения му нагон и той беше решил да поразвее знамето на хетерото, така че с обичайната си перверност бе докопал най-грозната мацка в обхвата — дебелана с болnavo бледо лице и огромни цици-гюлета, провиснали под опърпан червен пуловер. Прилагаше ѝ високоволтовото съблазняване, най-подходящо за гей Разколников, който я търси, за да го спаси от изтерзан живот в содомия. Докато мъркаше в ухoto ѝ, тя непрекъснато се облизваше и мигаше, и опипваше разпятието, да, *разпятието*, което висеше между бомбите ѝ. А бе току-що излязла от девическата гимназия. И съвсем наскоро ѝ откъснали черешката, то голям зор, докато се отърве от нея, а сега, божичко, даже я свалят! Нед несъмнено влизаше в ролята на монаха грешник, пропадналия йезуит, навличаше аурата на романтично-католическа гузност. Наистина ли щеше да я опъне? О, да! Като поет, търсещ „Опита“, той често навлизаше с

любопитство в утайката на другия пол. Винаги съблазняваше бездомните псета и сакатите, боклука, някое едноръко момиче например, момиче с витилиго, щъркел два пъти по-висок от него и пр. и пр. Представата на Нед за черен хумор. Всъщност чукаше по-често от мен, нищо че беше обратен, макар че завоеванията му не бяха нищо повече от тъпа плячка. Твърдеше, че не изпитвал никакво удоволствие от акта, а само от жестоката игра на съблазняването. Виж, казваше, тази нощ няма да ми позволите да имам Алкивиад, така че избирам Ксантипа. С лова си на деформирани и нежеланите се подиграваше на целия нормален свят.

Погледах още малко техниката му. Твърде много време отделям за наблюдаването на нещата. Вместо това би трябвало сам да тръгна на лов. Ако вътрешното напрежение и интелектуализмът са все още модна стока тук, защо да не пробутам моите за някое маце? Да не би да стоиш над чисто физическото, Ели? О, я стига. Просто си смотан с момичетата. Поръчах си коктейл с уиски (отново пълзящият 57-изъм! Днес кой пие коктейли?) и обърнах гръб на бара. Смотанякът си е смотаняк. Сблъсках се с ниско тъмнокосо момиче и изплисках половината си питие. „О, извинете!“, казахме и двамата едновременно. Приличаше на изплашена, изпаднала в ужас сърничка. Тъничка, кости като на врабче, под метър и петдесет, с блестящи сериозни очи, с характерен нос (*шайнех майделех!* Член на племето!). Тюркоазена полупрозрачна блузка, под която прозираше розов сutiен. Това издаваше известна двойственост по отношение на съвременните нрави. Свенливостта подпали искрата между нас; усетих топлина в чатала си, топлина по бузите и долових от нея ярката топлина на взаимното възпламеняване. Понякога те поразява така безпогрешно, че се чудиш защо всички наоколо не започват да ръкопляскат. Намерихме си малка масичка и се запознахме — неловко, с пресипнал глас. Мики Бернщайн, приятно ми е, Ели Щайнфелд. Ели, Мики. Какво търси хубаво момиче като теб в такова място?

Беше студентка втори курс, в колежа „Хънтьр“, публична администрация, семейство от Кю Гардънс; живееше в апартамент с други четири момичета на Трета и Седемнадесета. Мина ми през ума, че съм ни намерил квартира за нощта. Представи си, Ели *шмендрикът* удря право в десятката! — но бързо вдянах, че апартаментът всъщност е две спални и кухничка, не става за голяма компания. Тя побърза да

ме увери, че не ходи често по места за самотници, всъщност почти никога, но съквартирантката ѝ я довлякла тази нощ да отпразнуват великденската ваканция — и посочи съквартирантката: висока мършава пъпчива дървенячка, увлечена в разговор с някакъв дългнест брадясал тип, облечен в хипарската флорална мода на 68-а. И ето я няя тук, притеснена, оглушала от вроятата, и ще бъда ли така добър да ѝ взема една чери-кола? Любезният пич Щайнфелд закова един минаващ марсианец и направи поръчката. Петарка, моля. Ух. Мики ме попита какво уча. Хвана ме. Е, добре, педант, разкрий се.

— Ранносредновековна филология — казах. — Разпадането на латинския в романските езици. Бих могъл да ти пея мръсни балади на провансалски, ако можех да пея.

Тя се засмя, прекалено силно.

— О, аз също имам ужасен глас! — извика. — Но можеш да ми изрецитираш една, ако искаш. — Хвана ме срамежливо за ръката, след като аз се държах твърде академично, за да се сетя да хвана нейната. Почнах, като почти крещях думите, за да надмогна вроятата:

*Can veil la luzeta mover
De joi sas alas contral rai,
Que s.oblid.es laissa chazer
Per la doussor c.al cor li vai...*

И т.н. Плених я тотално.

— Това много мръсно ли беше? — попита ме накрая.

— О, не! Нежна любовна песен, Бернар дъо Вентадорн, дванайсети век.

— Толкова красиво я изрецитира.

Преведох и усетих как ме заливат вълни на обожание. Вземи ме, моля те, направи ми го — телепатично изльчваше тя. Прецених, че трябва да е имала полов контакт девет пъти с двама различни мъже и все още нервно търси първия си оргазъм, като едновременно ужасно се притеснява да не би да се е отдала твърде рано на безразборенекс. Готов бях да направя всичко по силите си, дишах в ухото ѝ и шепнех малки шедьоври на провансалски. Но как да се измъкнем оттук? Къде да отидем? Огледах се трескаво. Тимъти беше прегърнал едно

плашещо красиво момиче с водопади блестяща кестенява коса. Оливър беше спипал две мацорани, брюнетка и блондинка — чарът на фермерчето в действие. Нед продължаваше да ухажва дундестото си гадже. Някой от тях навярно щеше да измисли нещо, нечий апартамент наблизо, със спалня за всички. Обърнах се пак към Мики, а тя каза:

— Ще имаме малко парти, в събота вечер. Ще наминат няколко наистина готини музиканти, в смисъл, класически, и може би, ако си свободен, може да...

— До събота вечерта ще съм в Аризона.

— В Аризона! Ама ти от *Аризона* ли си?

— От Манхатън съм.

— Тогава защо... искам да кажа, въобще не съм чувала някой да ходи в Аризона за Великден. Това нещо ново ли е? — Смутена усмивка пробяга за миг по устните ѝ. — Извинявай. Момиче ли си имаш там?

— Не въщност.

Тя се сви, не искаше да рови повече, но и не знаеше как да спре инквизицията. Неизбежното изречение се изтърси само:

— Какво ще правиш там тогава?

Какво можех да отвърна? Цели петнайсет минути бях играл конвенционална роля, загорял студент от горния курс се пуска в свалка, ергенски бар в Ист Сайд, свенливо, но свободно момиче, омаеш я малко с езотерична поезия, очите се срещат над масата, кога мога да те видя пак, бърза великденска свалка, чук-чао. Познатият колежански валс. Но въпросът ѝ дръпна капака под мен и ме хвърли в онзи друг, по-тъмен свят, свят на фантазии, свят на сънища, където сериозни млади мъже разсъждават над възможността да се освободят завинаги от смъртта, където новооперени учени са се оплели в убеждението, че са се натъкнали на загадъчни ръкописи, разкриващи тайните на древни мистични култове. Да, можех да кажа, тръгнали сме да търсим тайното обиталище на Братството на черепите,виждаш ли, надяваме се да убедим Пазителите, че сме достойни кандидати за Изпитанието, и естествено, ако бъдем приети, един от нас трябва с радост да отдаде живота си заради другите, а един трябва да бъде убит, но ние сме готови да се изправим пред тези възможности, защото двамата щастливици няма никога да умрат. Благодаря, сър Х. Райдър Хагард: точно. Отново изпитах онова чувство на грубо несъответствие,

на объркане, докато размишлявах над съпоставката между моментното ни манхатънско обкръжение и фантастичната ми аризонска мечта. Виж, можех да кажа, необходимо е да извършиш акт на вяра, на мистично приемане, да си кажеш, че животът не е направен изцяло от дискотеки, метростанции, бутици и класни стаи. Трябва да вярваш, че съществуват необясними сили. Вътре ли си в астрологията? Разбира се, че си. И знаеш, че „Ню Йорк Таймс“ мисли за онова. Тъй че пренеси приемането малко по-нататък, както направихме ние. Зарежи разумното си ах-колко-модерно отхвърляне на невероятното и допусни възможността, че би могло да има Братство, би могло да има Изпитание, би могло да има вечен живот. Как можеш да го отречеш, без първо да си го изследвал? Можеш ли да си позволиш да поемеш риска да си събъркал? Така че ние четиридесета отиваме в Аризона, онзи едрият там, с бичия врат и късата подстрижка, гръцкият бог ей там и напрегнатият тип ей там, дето си говори с онова дебело момиче, и аз, и макар някои от нас да хранят повече вяра от другите, между нас няма нито един, който да не вярва поне трошица в Книгата на черепите. Паскал е предпочел вярата, защото залогът е против невярващия, който може да отхвърли Рая с отказа си да се отдае на Църквата. Същото е и с нас четиридесета: готови сме да изглеждаме глупаво за една седмица, защото поне храним надеждата, че бихме могли да спечелим нещо над каквато и да било цена и — в най-лошия случай — да загубим не повече от цената на бензина. Но нищо от това не казах на Мики Бернщайн. Музиката беше прекалено силна, а и все едно, четиридесета бяхме положили ужасно самонадеяна клетва да не разкриваме нищо пред никого. Вместо това казах:

— Защо Аризона ли? Ами... защото сме маниаци по кактусите. А и през март там е топло.
— И във Флорида е топло.
— Но няма кактуси.

[1] „Бардака“ — Б. пр. ↑

[2] Спортно предпазно бельо и принадлежности за играчи на ам. футбол — Б. пр. ↑

7. ТИМЪТИ

Отне ми час да намеря подходящото момиче и да уредя нещата. Казваше се Бес, сладка цицорана от Орегон с още четири от предпоследния курс в Барнард. Държаха огромен апартамент на Ривърсайд Драйв. Три от четирите момичета си бяха заминали у дома за ваканцията, а четвъртото седеше в ъгъла с някакъв двайсет и пет годишен надувко тип рекламен агент, беше го оставила да си направи свалката. Идеално. Обясних, че с тримата ми съквартиранти минаваме през ситито на път за Аризона и се надяваме да забием някое по-шико зно по-шико зно за тая нощ.

— Мисля, че можем да го уредим — каза тя.

Перфектно. Сега оставаше само да го сглобя. Оливър плямпаше отегчено с едно мършаво и прекалено светлооко маце с черен гащеризон, рокерка сигурно. Измъкнах го, описах сцената и го пуснах на съквартиранката на Бес, Джуди. Момиче от Небраска, ни повече, ни по-малко. Специалист от рекламната индустрия с бакенбардите бързо отиде на боклука, а Джуди и Оливър вече обсъждаха ярмата за свине или каквото там беше. Нахвърлих се на Нед. Малкият му извратен шибаняк си беше набарал *момиче*, представете си. Върти ги тия номера понякога, предполагам, само за да си навре носа при нормалните. Тази ме приспа — гигантски ноздри, гигантски цици, грамада от плът.

— Чупим се — казах му. — Вземи я, ако искаш.

После намерих Ели. Да не беше дошла Националната седмица на хетеросексуалността — дори Ели трупаше бройка. Мацката беше от мършавия мургав тип, без никаква плът по костиците, с бърза нервна усмивка. Шашна се, като разбра, че Ели дели квартира с жизнерадостен *шеджиц*^[1] като мен.

— В хана има стая — казах му. — Хайде.

Само дето не ми целуна ботушите.

Набутахме се в колата всичките осем (девет, ако броим улова на Нед, тя си беше двойна). Карака аз. Представяниета продължиха

безкрайно. Джуди, Мики, Мери, Бес; Ели, Тимъти, Оливър, Нед; Джуди, Тимъти; Мики, Нед; Мери, Оливър; Бес, Ели; Мики, Джуди; Мери, Бес; Оливър, Джуди; Ели, Мери... о, Боже. Заваля силен студен дъжд, малко над точката на замръзване. На влизане в Сентръл Парк една таратайка на стотина метра пред нас занесе, направи див слалом извън пътя и се натресе в гигантско дърво; вратите зейнаха, навън изхвърчаха поне десетина души, затъркаляха се във всички посоки. Ударих рязко спирачката, защото някои от жертвите лежаха буквально на пътя ми. Пукнати глави, прекършени вратове, стенания на испански. Спрях колата и казах на Оливър:

— Дай да слезем да видим дали можем да направим нещо.

Оливър изглеждаше като ударен с мокър парцал. Винаги изкрейзва при смърт. Дори умряла катерица да види, червата му се обръщат. А тази гледка — цяла кола потрошени пуерториканци — беше достатъчна, за да хвърли нашия благонадежден бъдещ медик в ступор. Когато започна да ломоти нещо, Джуди от Небраска надникна над рамото му и занарежда като обезумяла:

— Не! Карай напред, Тим!

— Има пострадали!

— Ченгетата ще са тук след минута, Тим. Виждат осем хлапета и почват да претърсват нас, преди да се захванат с *тях*. *Казвам ти*, Тим, давай напред, *казвам ти!* Ще ни закопчаят всички!

Беше на ръба на паниката. Майната му, не можехме да си позволим да си скапем половината ваканция по съдилища, защото една тъпа путка е решила да си разнася кашето насам-натам, тъй че натиснах педала и много внимателно се запровирах между мъртви и агонизиращи. Наистина ли ченгетата щяха да ровят за дрога, докато теренът е осеян с трупове? Не можех да повярвам, но сигурно защото съм свикнал да мисля, че полицията е на моя страна. Джуди като нищо можеше да е права. Параноята напоследък стана заразителна. Все едно, продължих напред и чак когато излязохме на Сентръл Парк Уест, Оливър смотолеви, че не е хубаво, дето сме напуснали мястото на катастрофата. Моралът пост фактум, каза Ели отзад, е още по-лош от никакъв морал. А Нед извика „браво“. Каква досада са тези двамата.

Бес и Джуди живееха край Стотна, в огромна западаща жилищна сграда, която трябва да е била палат през 1920-а. Жилището им представляваше безкраен апартамент, стая след стая след стая, високи

тавани, безвкусна украса, буци гипс, кърпен и изкърпван цяла вечност. Някъде към петнайсетия етаж. Величествен изглед към мизерията на Ню Джързи. Бес сложи ролка записи — Сеговия, Стоунс, Сардънът Пепър, Бетовен, ти продължавай нататък — и донесе бутилка „Рипъл“. Джуди извади дрогата, заради която се беше паникъосала в парка: бучка хащ, голяма колкото носа ми.

— Носиш си го като талисман за късмет ли? — попитах, но се оказа, че са й го пробутали в „Пластмасовата пещера“. Лулата тръгна. Оливър, както обикновено, пасува. Мисля, че според него всякаква дрога ще замърси скъпоценните му телесни течности. Ирландската перачка на Нед също се въздържа — не беше подгответа чак за толкова.

— Хайде — чух да я подканя Нед, — ще ти помогне да свалиш килограми.

Изглеждаше ужасена. Очакваше Иисус всеки момент да прекрачи през прозореца и да изтръгне безсмъртната ѝ душица от тресящото се грешно тяло. Останалите се надрусахме и се разнесохме по разните му стаи.

Посред нощ усетих известен натиск в мехура и тръгнах да търся кенеф във въпросния лабиринт от коридори и коридорчета. Иззад една от вратите долитаха страстни звуци и ритмично скърцане на пружини. Беше излишно да надничам — трябваше да е Оливър Бика, яхнал неговата Джуди за пети или шести път през нощта. Като приключи с нея, цяла седмица ще върви разкрачена. От друга стая: хъркане и подсвиркане — Боже, милата праска на Нед педалчето в блажения ѝ сън. Нед спеше в коридора. Писнало му е, предполагам. Най-после намерих кенеф, само че беше зает от Ели и Мики, взимаха си душ заедно. Нямах намерение да им се натрапвам, но майната му. Мики извъртя деликатна гръцка поза, дясната ръка над черното храстче, лявата се люшна пред двете миниатюрни прасковки. Бях готов да повярвам, че е на четириинайсет-петнайсет.

— Извинете — смотолевих и отстъпих назад. Ели, мокър, гол, излезе след мен. — Айде не вдигай гаргите! Нямах намерение да ви развалям интимността!

Но съвсем не това се въртеше в ума му. Попита ме дали можем да метнем още един пътник за останалата част от пътуването.

— Нея ли? — Той кимна.

Любов от пръв поглед. Бяха щракнали с пръсти и бяха намерили истинското щастие един в друг. Сега искаше да я вземем с нас.

— Ей! — извиках, за малко да разбудя всички. — Даже си й казал за...

— Не. Само че отиваме в Аризона.

— И като стигнем там какво правим? Водиш и *нея* в Къщата с черепите? С нас?

Не го беше обмислил чак толкова напред. Омаян от скромния ѝ чар, гениалният ни Ели можеше да стигне само до следващото си ебане. Естествено, че беше невъзможно. Ако го бяхме замислили като еротична разходка, аз щях да взема Марго, а Оливър сигурно ЛуАН. Просто си правехме мъжкия кеф с материала, който можехме да забършем по пътя, и Ели трябваше да се примери с това. По негово настояване представлявахме затворена четворка, херметично запечатана. Ели обаче не искаше да се примери.

— Мога да я оставя в някой мотел във Финикс, докато сме в пустинята — възрази той. — Не е нужно да знае за какво отиваме.

— Определено.

— А и все едно, трябва ли да е чак такава шибана тайна, Тимъти?

— К'ви ги дрънкаш бе? Нали точно ти ни накара едва ли не да положим кръвна клетва, че няма да издаваме и една сричка от Книгата на чере...

— Викаш. Ще чуят всичко.

— Именно. Да чуят. Не искаш, нали? Не искаш тези мацета тук да разберат за твоя проект „Фу Манчу“^[2]. И въпреки това си готов да я вкараш в играта. Я се стегни, Ели.

— Тогава може и да забравя за Аризона — каза той.

Дошъя ми се да го фрасна. Да забрави за Аризона? Та нали *той* го организира. *Той* изкуси трима ни да се набутаме в това. *Той* ни говореше часове наред колко важно е да отвориш душата си за необяснимото, невероятното и фантастичното. *Той* ни примами да изоставим чистия прагматизъм и емпиризъм, да извършим акт на вяра и пр., и пр. А сега една мила израилтянска щерка си разтворила крачетата под него и той с едно щракване на пръстите е готов да се откаже от всичко, само за да може да прекара Великден ръка за ръка с *нея* по разните Клойстери, Гугенхайми и други културни олтари на

метрополията. Е, майната му. Той ни беше набутал в това и дори да не вярваше кой знае колко в шантавия му култ, нямаше да ни разкара така просто. Книгата на черепите казва, че кандидатите трябва да се представят на четворки. Казах му, че няма да му позволим да се откаже. Мълча дълго. Дълго подскачане на адамовата ябълка — знак за „голям вътрешен конфликт“. Истинска любов срещу вечен живот.

— Можеш да я потърсиш, като се върнем на изток — казах. — Стига да си един от двамата, които ще се върнат. — Забодох го в една от собствените му екзистенциални дилеми. Вратата на банята се отвори и Мики надникна целомъдрено, загърната в хавлията. — Хайде, Дамата те чака. Ще ставаме рано.

Намерих друга тоалетна, свърших си работата и се добрах слепешком обратно при Бес, която ме посрещна със сънени въздишки. Хвана ме за ушите и ме придърпа между подскачащите си еластични цицорани. Едните гърди, казваше баща ми, когато станах на петнайсет, са прекалено вулгарни; един джентълмен избира жените си по други критерии. Да, татенце, но от тях стават чудесни възглавници. Двамата с Бес отпразнувахме още веднъж пролетния ритуал. Заспах. В шест сутринта Оливър, напълно облечен, ме събуди. Нед и Ели бяха станали, също вече облечени. Всички момичета спяха. Закусихме тихо с кифлички с кафе и преди седем бяхме на пътя, ние четиримата, по Ривърсайд Драйв и на запад по Междущатска магистрала 80. Оливър караше. Железен пич.

[1] Развратник (евр.) — Б. пр. ↑

[2] Литературен герой, зъл гений от китайски произход, разработен най-напред в романите на английския автор Сакс Ромър и експлоатиран в много филмови и ТВ версии — Б. пр. ↑

8. ОЛИВЪР

Не отивай, каза ЛуАН, каквото и да е, не отивай, не се замесвай, не ми харесва тая работа. А изобщо не бях й казал кой знае какво всъщност. Само външното. Религиозна група в Аризона, виждаш ли, нещо като манастир всъщност, и Ели смята, че може да има голяма духовна стойност, ако го посетим четиримата. Можем да спечелим много, ако отидем, казах на ЛуАН. И мигновената й реакция беше страх. Синдромът на домакинята: *ако не знаеш какво е, не го доближавай*. Уплашена, свита в себе си. Сладко дете е, но е твърде предсказуема. Навярно ако й бях казал за това с вечния живот, щеше да реагира различно. Но аз, разбира се, съм се заклел да не казвам и дума. А и все едно, дори безсмъртието щеше да уплаши ЛуАН. Недей, щеше да каже, някакъв капан има в това, ще се случи нещо ужасно, странно е, мистериозно и плашещо, не е по Божията воля да стават такива неща. Всеки от нас дължи на Бога смърт. Бетовен е умрял. Иисус е умрял. Президентът Айзенхауер е умрял. Мислиш ли, че ти може да бъдеш освободен от смъртта, Оливър, щом те е трябвало да си отидат? Моля те, не се замесвай в това.

Смъртта. Какво ли знае глупачето ЛуАН за смъртта? На нея дори бабите и дядовците й са още живи. Смъртта за нея е абстракция, нещо, което се е случило на Бетховен и Иисус. Аз познавам по-добре смъртта, ЛуАН. Всяка нощ виждам ухиления й череп. И трябва да се боря с нея. Трябва да я заплюя в лицето. Ели идва при мен, казва, знам къде можеш да се освободиш от смъртта, Оливър, просто ей там, в Аризона. Гостуваш на Братството, изиграваш малката им игра и те те освобождават от огненото колело. Не пасувай. Иди, не слизай в гроба, не се примириявай с гниенето. Те могат да изтръгнат жилото й. Как да пропусна този шанс?

Смъртта, ЛуАН. Помисли си за смъртта на ЛуАН Чамбърс, да речем, другия четвъртък сутринта. Не през 1997-а, а другия четвъртък. Вървиш си по Елм Стрийт, на гости при баба и дядо, и някаква кола, изгубила контрол, връхлита върху теб, както колата на онези нещастни

пуерториканци снощи изгуби контрол и... не, това го остави. Мисля, че дори Братството не може да те защити от жестока смърт при злополука, с какъвто и процес да разполагат, той не прави чудеса, само забавя физическата развала. Започваме отново, ЛуАН. Вървиш си по Елм Стрийт, отиваш на гости при баба и дядо, и някакъв кръвоносен съд коварно се пръска в слепоочието ти. Мозъчен кръвоизлив. Защо не? Може да се случи и на деветнайсетгодишни, предполагам. Кръвта завира в черепа ти и краката ти се огъват, падаш на тротоара, гърчиш се и риташ, и знаеш, че те е сполетяло нещо лошо, но не можеш дори да извикаш, и след десет секунди си мъртва. Изчезваш от вселената, ЛуАН. Не, вселената е извадена от теб. Засега забрави какво ще стане с тялото ти, забрави червеите във вътрешностите ти, хубавите ти сини очи, които се превръщат в гнило, и просто си помисли какво си загубила. Загубила си всичко, изгрев и залез, миризмата на цвърчащата на скарата мръвка, допира на кашмирения пуловер, докосването на устните ми, което толкова харесваш върху малките си твърди цицки. Загубила си Големия каньон и Шекспир, и Лондон и Париж, и шампанското и сватбата си в голямата църква, и Пол Маккартни и Питър Фонда, и река Мисисипи, и луната и звездите. Никога няма да имаш бебе и никога няма да опиташи истински черен хайвер, защото си мъртва на тротоара и соковете ти вече се вкисват в теб. Защо трябва да бъде така, ЛуАН? Защо трябва да ни слагат в тоя чудесен свят и след това да ни отнемат всичко? Божия воля? Не, ЛуАН, Бог е любов и Бог не би ни причинил такава жестокост, тъй че следователно няма никакъв Бог, има само смърт, Смърт, която трябва да отхвърлим. Не всеки умира на деветнайсет ли? Така е, ЛуАН. Малко попресилих боята тук. Ами ако се задържиш чак до 1997-а, да, имала си своята църковна сватба и своите бебета, видяла си Париж, а също така и Токио, опитала си шампанско и хайвер и си отишла на Луната на коледна разходка със съпруга си, богатия доктор? А след това Смъртта идва при теб и казва: О кей, ЛуАН, пътуването беше супер, нали, бейби? Само че вече свърши. Фрас! И имаш рак на шийката на матката, гниещи яйчници, някое от онези женски неща, и за две нощи, ЛуАН, метастазите плъзват и ти се разпадаш, превръщаш се в локва вонящи флуиди в районната болница. Това, че си живяла пълноценен живот четиридесет или петдесет години, прави ли те по-готова да напуснеш? Не прави ли това шагата още по-отвратителна, да разбереш

колко страхотен може да е животът и след това да те отрежат? Никога не си мислила за тези неща, ЛуАН, но аз съм мислил. И ти казвам: колкото по-дълго живееш, толкова по-дълго искаш да живееш. Освен ако не страдаш, разбира се, освен ако не си пълна развалина или пък сама на света и всичко се е превърнало в ужасно бреме. Но ако обичаш живота, никога няма да ти стигне. Дори ти, мило и кротко нищожество, дори ти няма да искаш да си отидеш. И аз не искам да си отида. Мислил съм за смъртта на Оливър Маршал, повярвай ми, и отхвърлям представата за това изцяло. Защо влязох в предмедицинската програма? Не за да натрупам състояние, като предписвам хапчета на стари дами от предградията, а за да мога да правя проучвания в гериатрията. Феномените на стареенето, удължаването на живота. За да мога да забия пръста си в окото на Смъртта. Това беше голямата ми мечта и все още е. Но ЕЛИ ми каза за Пазителите на черепите и аз го послушах. И сега фучим на запад със сто километра в час. Смъртта на Оливър Маршал може да се случи ей сега, само след осем секунди — бръмм, тряс, фрас! — а би могла да дойде и след деветдесет години, или изобщо да не дойде. *Може би никога няма да дойде.*

Представи си Канзас, ЛуАН. Познаваш само Джорджия, но за миг си представи Канзас. Мили и мили пшеница, прашния вятър над равнините. Отрасващ в градче с 953 жители. Дай ни този ден ежедневната ни смърт, о, Господи. Представи си вятъра, прахта, магистралата, мършавите лица. Искаш да гледаш кино? Карай половин ден до Емпория. Искаш да си купиш книга? Съветвам те да идеш до Топика за това. Китайска храна? Пица? Енчиладас? Не ставай смешен. Училището ти има осем класа и деветнайсет ученици. Един учител. Не знае много, и той е отраснал тъдява някъде; прекалено болив за фермерство, хванал се е с даскалство. Прахта, ЛуАН. Полюшващата се пшеница. Дългите летни следобеди. Сексът. Сексът там не е загадка, ЛуАН, той е необходимост. На тринайсет си и отиваш зад плевника, отиваш оттатък потока. Това е единствената игра. Всички я играехме. Криста си смъква джинсите и колко странно, няма нищо между краката освен жълти къдрици. Хайде, покажи ми го, казва. Ето така, качи се върху мен. Възбуждащо ли е, ЛуАН? Изобщо не е. Отчаян си и го правиш, и всички момичета са бременни още преди шестнайсет, и колелото продължава да се върти. Това е смърт, ЛуАН, смърт в живота. Не можех да го приема. Трябваше да избягам. Не до Уичита, не до

Канзас Сити, а на изток, в истинския свят, света на телевизора. Знаеш ли колко здраво се трудех, за да се измъкна от Канзас? Пестях, за да купувам книги. Шейсет мили два пъти на ден, за да стигна до гимназията и обратно. Цялата история на Ейб Линкълн. Защото живеех единствения и незаменим живот на Оливър Маршал и не можех да си позволя да го пропилея в гледане на пшеница. Отличен, стипендия за колежа Айви Лийг. Пак отличен и право в предмедицинската програма. Катерач съм, ЛуАН, дяволът ми пърли опашката и трябва да се катеря все по-нагоре. Но за какво? За какво? За трийсет или четиридесет, или петдесет годинки доста приличен живот и после — край? Не. Не! Отричам това! Смъртта може да си е била съвсем на място за Бетовен, Иисус и президента Айзенхауер, но, без да се обиждаме, аз съм различен. Не мога просто да легна и да си ида. Защо е толкова кратко всичко? Защо тя идва толкова скоро? Защо не можем да изпием вселената? Смъртта витаеше над мен през целия ми живот. Баща ми умря на трийсет и шест. Рак на стомаха, изхрачи кръв един ден и каза, мила, май губя много тегло напоследък. А след десет дни приличаше на скелет, а след още десет дни беше скелет. Трийсет и шест години му позволиха да има. Що за живот е това? Бях на единайсет, когато умря. Имах куче, кучето умря, музуната му посивя, ушите му клюмнаха, опашката му увисна, довиждане. Имах баби и дядовци някога, също като теб. Измряха, един, втори, трета, четвърта, сбръчканите лица, надгробните камъни в пръстта. Защо? Защо? Защо? Искам да видя много, ЛуАН! Африка и Азия, и Южния полюс, и Марс, и планетите там, при Алфа Центавър! Искам да гледам изгрева в деня, в който започне двайсет и първият век, и двайсет и вторият също. Алчен ли съм? Да, алчен съм. Имам го сега. Имам го всичкото. Предопределено ми е да изгубя всичко, точно като всеки друг, и отказвам да се предам. Ето защо карам на запад, с утринното слънце зад гърба и хъркация Тимъти до мен. И Нед, който пише поезия там отзад, и Ели, посърнал заради момичето, което Тимъти не му разреши да задържи, а мисля всичко това за теб, ЛуАН, за тези неща, които не можах да ти обясня. „Размишленията на Оливър Маршал за смъртта“. Скоро ще сме в Аризона. Тогава ще дойде разочароването и обезверяването, ще пием по няколко бира и ще си кажем, че цялата тая работа явно е пълен боклук, и ще подкараме на изток, за да продължим процеса с

умирането. Но може би не, ЛуАН, може би не. Шансът съществува.
Най-малкият, нищожен шанс, че книгата на Ели е вярна.

Шансът съществува.

9. НЕД

От сутринта сме навъртели седем, осем или деветстотин километра, а едва ли сме си казали и по една дума. Нишки на напрежение са ни стегнали и ни държат разделени. Ели е сърдит на Тимъти. Аз съм сърдит на Тимъти. Тимъти е ядосан на Ели и на мен. Оливър е отегчен от всички ни. Ели е сърдит на Тимъти за това, че не му позволи да вземе с нас онова малко тъмнокосо момиче, дето го свали предната нощ. Симпатиите ми са на страната на Ели. Знам колко му е трудно да си намира симпатични жени и каква болка е изпитал, че се налага да се раздели с нея. Но Тимъти беше прав — да я вземем бе немислимо. Аз имам свой повод за негодувание от Тимъти заради намесата му в *моя* сексуален живот в бара за самотници: можеше просто да ме остави да отида с онова момче в квартирата му и да ме вземе на сутринта! Но не, Тимъти се боеше, че ще ме пребият до смърт през нощта — знам как става, Нед, рано или късно педалите винаги ги пребиват до смърт — тъй че нямаше да ме пусне извън полезрението си. Какво го бърка, ако ме пребият до смърт, докато гоня мръсното си удоволствие? Ами защото това би разбило мандалата. Четириъгълната рамка, свещения диамант. Тrima не могат да се представят на Пазителите на черепите и аз съм необходимият четвърти. Тъй че Тимъти, който дава много ясно да се разбере, че не вярва и една троха в мита за Къщата на черепите, въпреки това е твърдо решен да ни отведе непокътнати до олтара. Харесва ми тази негова решимост — тя съдържа подходящите противоречиви резонанси, подходящия кръг от сблъскващи се абсурди. Това пътуване е една скапана дивотия, казва Тимъти, но мамка му, копелета, ако не го изминете и вие до края!

И други напрежения има тази сутрин. Тимъти е кисел и отчужден, предполагам, защото не му допада бащинско-даскалската роля, която трябваше да изиграе снощи, и негодува, че сме му я натрапили. (Със сигурност си мисли, че нарочно сме му свили номер.) Освен това подозирям, че подсъзнателно ми е ядосан, че посветих чара си на онова тъжно животно Мери. Геят си е гей според Тимъти и той

вярва, може би с право, че аз просто се подигравам с нормалните, като се бъркам в хетеросекс с грозни момичета.

А Оливър е още по-мълчалив от обикновено. Предполагам, че му изглеждаме лекомислени и ни презира заради това. Горкичият целенасочен Оливър! Човек, който сам се е създал, както ни напомня от време на време с по-скоро имплицитното си, отколкото експлицитно неодобрение на манталитета ни. Съвестна фигура тип Линкълн. Измъкнал се от житната пустош на Канзас, за да се домогне до високия статут на студент в предмедицинската програма на покрития с най-дебела патина на традицията национален колеж и на когото по каприза на сляпата съдба се е наложило да дели един апартамент и съдба с: (1) хомо с поетични наклонности; (2) отроче на безделници богаташи; (3) невротичен схоластичен евреин. Докато Оливър се посвещава на спасяването на човешки живот чрез ритуалите на Асклепий, аз си драскам модерни безсмислици, Ели пък превежда и тълкува древни и забравени безсмислици, а Тимъти изрязва талони за промоции и играе поло. Само ти, Оливър, имаш социално значение, ти, който си се заклел да бъдеш лечител на човечеството. Ха! Ами ако храмът на Ели наистина съществува и ни дарят с онова, което търсим? Къде отива лечителското ти изкуство тогава, Оливър? Защо ти е да си доктор, щом някакво си мъмбо-джъмбо може да ти позволи да живееш вечно? Ах, тогава! Сбогом! Свърши с професията на Оливър.

Вече сме в Западна Пенсилвания или Източно Охайо, забравям кое е. Крайната ни цел за ноцта е Чикаго. Километрите се въртят. Обкръжават ни голи зимни хълмове. Бледо слънце. Избеляло небе. От време на време по някая бензиностанция, крайпътен ресторант — намеци за сивия, бездушен град зад горите. Оливър шофира два мълчаливи часа и хвърли ключовете на Тимъти, който кара половин час, омръзна му и ме помоли да поема волана. Аз съм Ричард Никсън на автомобила — напрегнат, нервен, разсеян, вечно бъркащ и извиняващ се, totally некадърен, а въпреки душевните си недостатъци Никсън стана президент. Въпреки пълната липса на координация и внимание аз имам шофьорска книжка. Ели си има теория, според която всички мъже американци можели да се разделят на такива, които могат да шофират, и такива, които не могат да шофират, като първите били подходящи само за размножаване и физически труд, докато вторите въплъщавали истинския гений на

расата. Мен ме смята за предател на духа, защото знам кой крак да сложа на спирачката и кой на газта, но мисля, че след като преживя един час мое шофиране, започна да ревизира сировата си оценка. Аз не съм шофьор, аз съм просто маскарад. „Линкълн континентъл“-ът на Тимъти за мен е като автобус. Колебая се, забавям рязко. Дайте ми фолксваген и ще покажа класа. Оливър, винаги лош пътник, най-сетне се изнерви и ми каза, че иска пак да хване волана. И ето го, седи отпред нашият златен колесничар и ни откарва напред към залеза.

Една книга, която четох наскоро, извлече структурална метафора за обществото от етнографски фильм за някакви африкански бушмени на лов за жираф. Бяха ранили едно от едрите животни с отровни стрели, но трябваше да тръгнат след плячката си през голата Калахари и да я гонят, докато падне, което щеше да отнеме седмица или повече. Бяха четирима, свързани в здрав съюз. Главатарят, водачът на ловната група. Шаманът, майсторът и магьосникът, който зовеше свръхестествена помощ, когато се наложи, а иначе служеше като проводник между божествената харизма и реалностите на пустинята. Ловецът или Красавецът, прословут със своята пъргавост, бързина и физическа издръжливост, който понасяше най-големите тежести на лова. Накрая Клоунът, дребен и чудат, който се подиграваше с мистериите на Шамана, с красотата и силата на Ловеца, със самоувереността на Главатаря. Тези четирима образуваха цялостен организъм, всеки от тях бе жизненоважен за целия лов. Оттук авторът развива полярностите на групата, като включващо две от противовъртящите се спирали на Йейтс: Шаманът и Клоунът са лявата спирала, идеалисткото, а Ловецът и Главатарят са дясната спирала, оперативното. Всяка спирала реализира възможности, недостъпни за другата, но заедно образуват стабилна група, в която всички умения са балансираны. Оттам вече се развива върховната метафора, растяща от племенното към националното: Главатарят става Държавата, Ловецът става Армията, Шаманът става Църквата, а Клоунът става Изкуството. В тази кола носим макрокосмоса. Тимъти е нашият Главатар. Ели — нашият Шаман. Оливър е нашият Красавец, нашият Ловец. И четвъртият съм аз, Клоунът, Клоунът.

10. ОЛИВЪР

Ели ни спести гадната част за накрая, когато вече се хванахме на въдицата да тръгнем. Порови из страниците на превода си, мръщеше се и кимаше, уж че не може да намери пасажа, който търси, макар че бас слагам, идеално знаеше къде е. И след това ни зачете:

— „Деветата мистерия е тази: че цената на един живот трябва винаги да е живот. Знай, о, Знатнородени, че вечностите трябва да се уравновесят със смърти, и поради това те молим предопределеният баланс да се съхрани с охота. Двама от вас ние се наемаме в своето лоно да вземем. Двама трябва да отидат в мрака. Тъй както живеейки, ежедневно умираме, тъй и умирайки, ще живеемечно. Има ли един сред вас, който ще откаже вечността заради своите братя от четиристранната фигура, за да могат те да проумеят смисъла на себеотричането? И има ли един сред вас, когото другарите му са готови да принесат в жертва, та да могат да проумеят смисъла на изключването? Нека жертвите сами се изберат. Нека те определят качеството на своя живот чрез качеството на своята кончина“.

Мъглива работа. Чоплехме го и го ровехме часове наред, Нед напрягаше над смисъла всичките си йезуитски мускули и въпреки това можахме да извлечем само един извод от текста. Гадния, очевидния. Трябваше да има доброволец за самоубийство. А двама от останалите трима трябваше да убият третия. Това са условията на сделката. Верни ли са? Може би са само метафорични. Може би трябва да се тълкуват символично. Вместо буквална смърт, примерно, един от четиримата просто трябва доброволно да се откаже от участие в ритуала и да си замине, да си остане смъртен. После двама от останалите се съюзяват против третия и го принуждават също да напусне светая светих. Възможно ли е да е така? Ели е убеден, че става дума за буквална смърт. Разбира се, Ели е много буквално настроен за такъв мистицизъм. Той възприема ирационалните неща от живота изключително сериозно и като че ли изобщо не му пушка за рационалните. Нед, който нищо не приема на сериозно, е съгласен с

Ели. Не смятам, че Нед вярва много в Книгата на черепите, но позицията му е, че ако изобщо нещо в нея е вярно, то Деветата мистерия трябва да се интерпретира като изискваща две смърти. Тимъти също не приема нищо на сериозно, макар че неговият начин да се смее на света общо взето е различен от този на Нед. Нед е съзнателен циник, на Тимъти просто не му пuka. При Нед е демонично позърство, при Тимъти е от твърде многото пари на семейството му. Тъй че Тимъти не се терзае особено от Деветата мистерия. За него тя е едно голямо говно, като всичко останало в Книгата на черепите.

Какво да кажем за Оливър?

Оливър не знае. Вярвам в Книгата на черепите, да, защото вярвам в нея и предполагам, че също приемам буквалното тълкуване на Деветата мистерия. Но направих това, за да живея, не за да умра, тъй че много не съм се замислял над възможността да изтегля късата сламка. Ако приемем, че Деветата мистерия е това, което мислим, че е, тогава кой ще са жертвите? Нед вече даде да се разбере, че не му пuka много дали ще живее, или ще умре. Една нощ през февруари, когато го хвана тревата, изнесе двучасова реч за естетиката на самоубийството. Почекваниял, потен и задъхан, махаше с ръце, същински Ленин на трибуната. Пригласяхме му от време на време и го оставяхме да се увлече. Окей, прилагаме обичайната несериозност на Нед и заключаваме, че приказките му за смъртта са девет десети романтичен жест. Това все пак ще го остави най-изпъкващия кандидат за доброволен изход. А жертвата на убийство? Ели, разбира се. Не бих могъл да съм аз. Много упорито ще се бия и ще отнеса със себе си поне едно от тия копелета, а те пък всичките си го знаят. А Тимъти, той е като планина, не можеш да го убиеш и с чук. Докато двамата с Тимъти можем да размажем Ели за две минути или по-малко.

Господи, как мразя подобни разсъждения!

Не искам да убивам никого. Не искам никой да умре. Искам само да продължа да живея, аз, колкото може по-дълго!

Но ако това са условията? Ако цената за живот е живот?

Господи. Господи. Господи.

11. ЕЛИ

Влязохме в Чикаго привечер, след дълъг ден каране. Деветдесет, сто километра в час, час след час, прекъсвани само от редките спирания за почивка. Последните четири часа изобщо не спряхме, Оливър фучеше като луд по автострадата. Сковани крака. Схванат задник. Оцъклени очи. Мозъкът ми се е спарил, замъглен е от прекомерното пътуване. Магистрална хипноза. Щом слънцето се скри, всички цветове сякаш напуснаха света и totally синьо обгърна всичко — синьо небе, сини поля, синьо платно, целият спектър се изцеди към ултравиолета. Беше все едно, че си сред океана и не можеш да различиш какво има на хоризонта от това, което лежи отдолу. Много малко бях спал предната нощ. Когато не правехме любов, лежахме свити един до друг, потънали в уморена дрямка. Мики! Ах, Мики! Ароматът ти е на пръстите ми. Вдишвам го. Три чукания между полунощ и разсъмване. Колко свенлива беше в началото, в тясната спалня с лющещата се боя и психеделичните постери. Джон Ленън и Йоко с хълтналите бузи ни гледат отгоре, докато се разсьбличаме, а ти си свила рамене, опитваш се да скриеш гърдите си от мен; пъхна се бързо в леглото, търсеще безопасното убежище под чаршафите. Защо? Толкова ли хилаво си мислиш, че е тялото ти? Добре, тъничка си, лактите ти са остри, гърдите ти са малки. Не си Афродита. Трябва ли да си? Аз Аполон ли съм? Поне не се сви от допира ми. Чудя се дали свърши. Никога не мога да разбера дали свършват. Къде е големият плач, връсъците и стоновете, за които чета? При други момичета, предполагам. Моите са прекалено свенливи за такива вулканични оргазмични изригвания. Би трябало да стана монах. Да оставя чукането за чукачите и да влея енергията си в търсене на мъдростта. Май бездруго не ме бива много в ебането. Нека Ориген бъде водачът ми. В миг на екзалтация ще извърша автоорхидектомия и ще положа топките си върху свещения олтар като жертвен дар. Оттам нататък няма да ме разсейва страстта. Уви, не, твърде много ми харесва. Дари ме с целомъдрие, Господи, но моля те, не точно сега. Имам телефона

на Мики. Щом се върна от Аризона, ще ѝ звънна. (*Когато се върна. Ако се върна!* А след кога и ако, какъв ще бъда?) Мики е подходящото момиче за мен всъщност. Трябва да си поставя скромни сексуални цели. Не е за мен сексбомбата блондинка, не е за мен лидерката на мажоретките, не е за мен момичето от висшето общество с превзетия контраалт. За мен са сладките свенливи мишлете. ЛуАН на Оливър би ме скапала за петнайсет минути, макар да предполагам, че бих могъл да я изтърпя веднъж заради циците ѝ. А Маргот на Тимъти? По-добре да не мислим за нея, нали? За мен е Мики. Мики: умна, бледна, свита в ръцете ми. На хиляда и двеста километра от мен в момента. Чудя се какво ли разправя на приятелките си за мен. Нека ме надценява. Да ме описва най-романтично. Мога да го използвам.

Е, вече сме в Чикаго. Защо Чикаго? Не е ли малко встрани от прекия маршрут между Ню Йорк и Финикс? Мисля, че да. Ако бях навигатор, щях да завъртя курс, който хълтва от единия ъгъл на континента към другия, през Питсбърг и Синсинати, но може би най-бързите автостради не държат най-пряката линия, а и все едно, в Чикаго сме явно по хрумване на Тимъти. Той изпитва сантиментална обич към този град. Отраснал е тук. Най-малкото част от детството му, която не е изкарал в бащиното си имение в Пенсилвания, е минала в дома на майка му на езерото Шор Драйв. Има ли изобщо англиканци, които да не са се развеждали на всеки шестнайсет години? Има ли такива, които да не разполагат с пълен комплект от майки и бащи като минимум? Виждам сватбените обяви в неделните вестници. „Мис Роуан Демарест Хемпъл, дъщеря на мисис Чарлз Холт Уилмърдинг от Грос Пойнт, Мичиган, и мистър Дейтън Бекнап Хемпъл от Бедфорд Хилс, Ню Йорк, и Монтего Бей, Ямайка, се венча този следобед тук, в епископалната църква Вси светии, за д-р Форестър Чизуел Бърдсал четвърти, син на мисис Елиът Мултън Пек от Бар Харбър, Мейн, и мистър Форестър Чизуел Бърдсал трети от Ист Айслип, Лонг Айланд“. *Et cetera ad infinitum.* Що за кон клав трябва да е едно такова бракосъчетание с многобройните двойки, събрани да отпразнуват, всеки братовчед на всички останали, всички женени по два-три пъти? Имената, тройните имена, осветени от времето, момичета наречени Роуан, Чойт и Палмър, момчетата с имена Амори и Мақджордж и Харкорт. Аз съм отраснал с Барбари, Луизи и Клери, с Микита, Дикита и Шелдъни. Мақджордж става „Мак“, но как викаш на младия

Харкорт? Какво да кажем за момиче, наречено Палмър или Чоейт? Друг свят са тези сакси, друг свят. Развод! Майката (г-жа XYZ) живее в Чикаго, бащата (г-н ABC) живее малко извън Филаделфия. Моите родители, които се канят да посрещнат трийсетата си годишнина от сватбата този август, си крещяха през цялото ми детство: развод, развод, развод, писна ми, ще изляза и няма да се върна! Нормалната несъвместимост на средната класа. Но развод? Да звъниш на адвокат? Баща ми вярата си ще смени по-скоро. Майка ми по-скоро гола в „Джимбълз“ ще влезе. Във всяка еврейска фамилия има една леля, която се е развела някога, много отдавна, но вече изобщо не говорим за това. (Винаги го научаваш подочуто от двама по-стари роднини, докато редят спомени над чашката.) Но никога с деца. Никога нямаш тези купища родители, налагачи толкова сложни представления: приятно ми е да те запозная с майка ми и нейния съпруг, бих искал да те представя на баща ми и неговата настояща съпруга.

Тимъти не посети майка си, докато бяхме в Чикаго. Отседнахме недалече от нея, в мотел край езерото срещу Грант Парк (Тимъти плати стаята с кредитна карта естествено), но дори не ѝ звънна по телефона. Топлите силни връзки на *гоише* семейния живот, мда, как не. (Звъннеш ли, и битката започва, тъй че защо ти е?) Вместо това ни взе на нощен тур из града. Държеше се отчасти все едно е едноличният му собственик и отчасти като гид в автобусен тур. Ето ги двойните кули на Марайна Сити, погледнете отсам Джон Хенкок Билдинг, това там е Институтът на изкуствата, онова е прословутият търговски район на Мичиган Авеню. Всъщност бях впечатлен. Аз, който никога в живота си не бях стъпвал на запад от Парсипъни, Ню Джързи, но пък имах ясна и жива представа за вероятния характер на ядрото на Америка. Бях очаквал Чикаго да се окаже мръсен и претъпкан, върхът на сивотата на Средния запад, с тухлените сгради от деветнайсети век, високи по седем етажа, и население, съставено изцяло от полски, унгарски и ирландски работници с гащериизони. А се оказа град с широки авенюта и блъскави небостъргачи. Архитектурата беше зашеметяваща. В Ню Йорк няма нищо, което да се сравни с нея. Задържахме се близо до езерото, разбира се. Иди само пет карета навътре и ще видиш сивотата, която толкова искаш, гарантира ми Нед. Тясната ивица на Чикаго, която виждахме, беше приказната земя. Тимъти ни заведе на вечеря във френски ресторант, любимия му,

срещу някакъв любопитен старинен монумент, известен като Водната кула. Поредното напомняне за истината на максимата на Фицджералд за много богатите: те са различни от теб и мен. Разбирам от френски ресторани колкото вие разбираете от тибетски или марсиански. Родителите ми никога не са ме водили в „Лъ Павийон“ или „Шамборд“ за празници; „Брас Рейл“ го получих за завършването на гимназията, „Шрафт“ — в деня, в който спечелих стипендията си, вечеря за трима, някъде под дванайсет долара, и се смятах за голям късметлия при това. В редките случаи, когато водя момиче на вечеря, кухнята по неизбежност не е нещо по-горе от пица или досадното „кунг-по-чи“. Менюто в заведението на Тимъти, екстравагантност, изписана със златни букви върху листове пергament по-големи от страниците на „Таймс“, беше за мен мистерия. Но ето ти го Тимъти, моя състудент, моя съквартирант, пробиваше си с лекота пътя през тайнствата му, предлагаше ни да опитаме „quenelles aux huitres“, „crepes farcies et roulees“, „escalopes de veau a l estragon“, „tournedos sautes chasseur“, „homard a l americaine“. Оливър естествено беше сащисан колкото мен, но за моя изненада Нед, с неговото потекло от долната средна класа, не по-различно от моето, се оказа вещ и задълбочено обсъждаше с Тимъти относителните достойнства на „gratin de ris de veau“, „rognons de veau a la bordelaise“, „caneton aux cerises“, „supremes de volaille aux champignons“. (Лятото, когато бил на шестнайсет, обясни ни той след това, служил като катамит на някакъв изтькнат чревоугодник в Саутхампън.) За мен беше абсолютно невъзможно да се справя с менюто и Ned mi избра вечеря, а Тимъти направи същото за Оливър. Помня някакви стриди, супа от костенурка, бяло вино, следвано от червено, някакво великолепно агнешко, картофи, които общо взето бяха като направени от въздух, броколи в гъст жълтеникав сос. Чашки коняк за всеки накрая. Легиони келнери пърхаха над нас, толкова грижливи, че все едно бяхме четирима излезли на гуляй банкери, а не четири опърпани колежански хлапета. Зърнах за миг сметката и се шашнах: \$112, без бакшиша! Тимъти извади с пищен жест кредитната си карта. Беше ми зле, чувствах се замаян и претъпкан. Струваше ми се, че всеки момент ще повърна — там, между кристалните канделабри, червения плюшен тапет и елегантните ленени покривки. Спазъмът премина, без да се изложа, и щом излязох навън, ми стана по-добре, макар че все още ми се гадеше.

Отбелязах си наум да изкарам четиридесет-петдесет години от безсмъртието си в сериозно изучаване на кулинарното изкуство. Тимъти говореше да забием още напред за никакви шик кафенета по на север, но ние бяхме уморени и гласувахме против. Обратно към хотела, дълго вървене, може би час в режещия студ.

Бяхме взели апартамент, две спални. Нед и аз в едната, Тимъти и Оливър в другата. Смъкнах си дрехите и рухнах в леглото. Недостатъчно сън, твърде много ядене. Гадост, гадост. Колкото и да бях изтощен, останах общо взето буден, дремещ и замаян. Обилната вечеря тежеше като камъни в корема ми. След час-два реших, че едно хубаво драйфене ще е най-доброто за мен. Решен на очищението, тръгнах гол към банята между двете спални. И се натъкнах на ужасяващо привидение в тъмния коридор. Голо момиче, по-високо от мен, с дълги натежали гърди, изумително блъскави бедра, венец от къса къдрава кестенява коса. Зъл нощен дух! Фантом, роден от прегрялото ми въображение! „Здрастি, готин“, каза тя, смигна и ме подмина сред миазма от парфюм и миризма на похот, остави ме зяпнал удивено разкошните й отдалечаващи се кълбета, докато вратата на банята не се затвори зад тях. Потръпнах, уплашен и надърен. Дори след здраво друсане не бях изпитвал такива осезаеми халюцинации. Възможно ли бе Ескофиер^[1] да постига онova, което ЛСД не може? Колко красива, колко пищна, колко изящна беше... Чух течаща вода в тоалетната. Надникнах в отсрещната спалня, очите ми вече напълно се бяха приспособили към тъмното. Пъстри женски дрешки, разпръснати навсякъде, Тимъти хърка в едното легло, в другото Оливър, а на възглавницата на Оливър — втора глава. Не бяха халюцинации значи. Къде ги бяха намерили тези момичета? В съседната стая? Не. Разбрах! Компаньонки, осигурени по румсървиса. Убедителната кредитна карта отново в действие. Тимъти разбира американския начин на живот така, както аз, бедното смотано ученолюбиво хлапе от гетото, никога не бих могъл и да се надявам. Искаш жена? Трябва само да вдигнеш телефона и да поръчаш. Гърлото ми беше пресъхнало. Мачтата ми се беше вдигнала. Усещах тътен в гърдите си. Тимъти спеше. Чудесно тогава, като е наета за тази нощ, ще си я заема за малко. Щом излезе от банята, отивам наперено до нея, едната ръка на циците, другата на дупето, опипвам сатенената ѝ гладкост, пускам ѝ плътния гърлен бас на Богарт, каня я в леглото си. Как не. А вратата на банята се отваря. Тя се плъзва

напред, гърдите се полюшват, люш-люш, люш-люш. Ново смигване и — покрай мен. Зяпвам за въздух. Дългият й строен гръб, издуващ се долу в две изумителни закръглени бузи, мириসът на парфюм. Плавната походка, полюшващите се бедра — и вратата на спалнята се затръшва в лицето ми. Наета е, но не за мен, на Тимъти е. Влязох в клозета, коленичих пред трона и драйфах цяла вечност. Хайде обратно в самотното ми легло и студени сънища за лошо пътуване. На сутринта — никакви момичета. Преди девет отново бяхме на пътя, с Оливър зад волана и Сейнт Луис следващата ни дестинация. Потънах в убийствена меланхолия. Империи бях готов да руша в онова утро, стига палецът ми да беше на подходящия бутоң. Стрейнджлав^[2] бях готов да надмина. Вълка Фенрир^[3] бях готов да пусна на воля. Вселената бях готов да залича, стига да можех.

[1] Прочут френски кулинар — Б. пр. ↑

[2] „Д-р Стрейнджлав“ — amer. филм в стила „черна комедия“, разказващ за ядрената война между САЩ и СССР — Б. пр. ↑

[3] Чудовищен вълк от скандинавската митология — Б. пр. ↑

12. ОЛИВЪР

Карах пет часа без почивка. Беше красиво. Искаха да спрем — да пикаят, да си вземат хамбургери, да правят това, да правят онова, но не им обръщах внимание. Просто карах и карах. Кракът ми лепнат на газта, пръстите ми леко отпуснати на волана, гърбът ми абсолютно изправен, главата ми почти неподвижна, очите ми — вперени в точка на шест-седем метра пред стъклото. Ритъмът на движението ме е обсебил. Беше почти катоекс: дългата лъскава кола оре напред, изнасилва магистралата по моя команда. Извличах истинско удоволствие от това. Дори се полунаадървих за известно време. Снощи с онези курви, които намери Тимъти, някак не ми беше по сърце. О, направих три тека, но само защото се очакваше от мен, а и със скъперническите си фермерски навици не исках да похабя парите на Тимъти. Ударих три „муша“, както го каза момичето: „Искаш ли още едно муш, сладур?“ Но това с колата, дългият сдържан, неспиращ тласък на цилиндрите, това си е на практика вид съвкупление, това е екстаз. Мисля, че вече разбирам мотоциклетните маниаци. Още и още, и още. Трептенето под тебе. Хванахме Път 66, през Джолиет, през Блумингтън, напред към Спрингфийлд. Малко трафик, колони камиони тук-там, но иначе нищо сериозно, само телефонните стълбове — непрекъснато профучават покрай мен. Километър и половина в минута, 450 километра за пет часа, дори за мен е чудесна средна за шофиране в Изтока. Голи равни полета, някои все още покрити със сняг. Оплаквания от галерията с фъстъците, Ели ме нарича проклета шофираща машина, Нед ме тормози да спра. Направих се, че не ги чувам. По някое време ме оставиха на мира. Тимъти спеше. Аз бях царят на пътя. Към обед стана ясно, че до час-два ще сме в Сейнт Луис. Планът беше да пренощуваме там, но това вече беше безсмислено и когато се събуди, Тимъти извади картите и туристическите си пътеводители и започна да пресмята следващия етап от пътуването. С Ели се сдърпаха за начина, по който Тимъти планирал нещата. Не обърнах много внимание. Мисля, че идеята на

Ели беше, че е трябало на излизане от Чикаго да се отправим към Канзас Сити, а не към Сейнт Луис. Можех отдавна да им го кажа, но ми беше все едно кой път ще изберат, а и без друго не държах да минавам отново през Канзас. При нахвърлянето на маршрута ни Тимъти още не беше загрял, че Чикаго и Сейнт Луис са толкова близо.

Изключих разправията им и се замислих за нещо, което Ели беше казал предната вечер, докато търчахме да разглеждаме забележителностите на Чикаго. Не се движеха достатъчно бързо за мен и се опитах да ги подкарам, а Ели каза:

— Ти направо го гълташ този град, нали? Като турист в Париж.

— Изобщо не бях виждал Чикаго досега — отвърнах му. — Искам да попия от него колкото може повече.

— Окей, страхотно. — Само че държах да разбера защо толкова го изненадва любопитството ми към непознати градове. Притесни се и изглеждаше готов да смени темата. Настоях. Накрая го каза, с леката усмивка, с която те подсеща, че ще каже нещо, което може да съдържа обидни намеци, но не бива да мислиш, че го говори сериозно: — Просто се чудех защо човек, който изглежда нормален, толкова добре приспособен, е чак толкова заинтересован и настърен от разглеждане на забележителности.

Преувеличи, неволно. За Ели жаждата за преживяване, търсенето на познание, настървилието да видиш какво има зад следващия хълм са все черти, присъщи преди всичко на онези, които по някакъв начин са непривилегирани — членове на малцинствени групи, хора с физически недостатъци или с някакви недъзи, обременени от житейски трудности и т.н. От един едър симпатичен мускулест дръвник като мен не се очаква да притежава неврозата, която предизвика интелектуалното любопитство. От него се очаква да е отпуснат и безгрижен като Тимъти. Малката ми проява на настървение беше не на място в представите му за това, което би трябало да е моят характер. Тъй като е много вътре в етническото, бях готов да го принудя да каже, че тази страсть към познанието е черта, присъща фундаментално на неговия народ, с няколко почетни изключения. Но не стигна чак дотам, въпреки че навярно си го мислеше. Тогава се учудих, а и още продължавам да се чудя, защо си мисли, че съм толкова добре приспособен. Трябва ли непременно да си метър и шейсет, с едното рамо малко по-високо от другото, за да имаш маниите

и натрапчивите импулси, които Ели приравнява с интелигентността? Ели ме подценява. Изградил си е стереотип за мен: едър красив и тъп гой. Бих искал да мога да го пусна да надникне в нееврейския ми череп за пет минути.

Вече приближавахме Сейнт Луис. Препускане по празната междущатска магистрала през открыти земеделски поля. След това през нещо усойно и мрачно, наречено Ист Сейнт Луис. И най-сетне блестящата Гейтуей Арк, извисена на отсрещния бряг на реката. Стигнахме до някакъв мост. Идеята, че ще прекосим Мисисипи, направо вцепени Ели — той изкара главата и раменете си извън колата и зяпна навън все едно, че прекосява Йордан. Когато стигнахме на страната на Сейнт Луис, спрях колата пред един светещ кръгъл мотел. Тримата изхвърчаха навън и се пръснаха като полудели. Не напуснах шофьорската седалка. В главата ми се въртяха колелета. Пет непрекъснати часа шофиране. Екстаз! Най-сетне станах. Десният ми крак беше изтръпнал. Трябаше да куцукам пъrvите няколко минути. Но си струваше, заради онези пет красиви часа, пет интимни часа, сам с колата и магистралата. Съжалявах, че изобщо спряхме.

13. НЕД

Студена синя вечер на Озарк. Изтощеност, аноксия, гадене: дивидентите от автоумората. Стига! Тук спираме. Четири робота с почервенели очи се измъкват едва-едва със залитане от колата. Наистина ли сме изминали хиляда и петстотин километра днес? Да, хиляда петстотин и *нешо*, през Илинойс и Мисури, до Оклахома, дълги отсечки с по сто, сто и двайсет километра в час — и ако Оливър се беше наложил, щяхме да продължим още неколкостотин преди пълния колапс. Но нямаше да можем да продължим. Самият Оливър призна, че качеството на изпълнението му започнало да спада след деветстотния му километър за деня. За малко щеше да ни види сметката извън Джоплин, оцъклен и скапан, китките му не можаха да се справят със завоя, който очите му регистрираха. Тимъти покара някъде около сто и петдесет, двеста километра. Аз трябва да съм навъртял останалите няколко къси етапа, три-четири часа всичко, скован от ужас през цялото време. Но вече трябва да спрем. Психическото бреме е прекалено голямо. Съмнение, отчаяние, потиснатост и унижение са обзели здравата ни банда. Оклумали, обезсърчени, обезкуражени, отчаяни и без илюзии се вмъкваме в избрания мотел и всеки по своя начин се чуди как изобщо сме могли да се убедим да предприемем тази експедиция. Аха! Автохижа „Мигът на истината“, Никъде, Оклахома! Мотел „Краят на реалността“! Странноприемница „Скептицизъм“! Двайсет стаи, псевдоколониален стил, пластмасова фасада, тухлена имитация и бели дървени колони на входа. Ние сме единствените гости, изглежда; жвакаща дъвка нощна служителка на гишето, има-няма седемнайсет, косата събрана на фантастичен кошер от шейсетте и задържана с лъскав гел. Гледа ни апатично, без никакъв интерес. Тежък грим около очите, тюркоаз с черно по края. Пачавра, измет, толкова тъпо курвенска, че не става дори за успешна курва.

— Кафето затваря в десет — казва ни. Странен носов провлечен говор. Тимъти си мисли да я покани за малко шибане, това е очевидно за всички ни. Според мен иска да я добави в колекцията, която си

попълва с всички американски типове. Всъщност — да го кажа в качеството си на обективен наблюдател, подвид полиморфен перверз — всъщност не би изглеждала никак зле при едно добро остьргване, да го махне целия този грим и спрей за коса. Хубави остри гърди, щръкнали под зелената униформа, изпъкнали скули и прав нос. Но тъпите очи, безжизнените нацупени устни не може да се измият. Оливър поглежда Тимъти навъсено, предупреждава го да не започва нищо с нея. Веднъж поне Тимъти отстъпва — преобладаващата депресия е обзела и него. Настанява ни в две съседни стаи, три найсет долара на легло, и Тимъти й предлага всемогъщото си пластмасово правоъгълниче.

— Staите са наляво — казва тя, докато си върши работата с автомата за кредитни карти, и след това изключва напълно присъствието ни, забива отново поглед в японския телевизор с петинчов еcran, кацнал на тезгяха. Тръгваме наляво покрай опразнения басейн и влизаме в стаите си. Трябва да побързаме, иначе ще изпуснем вечерята. Хвърляш багажа, плисваш се с вода по лицето и айде навън, към кафето. Сервитьорката, мърлява и отпусната, също жвака дъвка. Може да е сестра на оная на рецепцията. И тя е имала дълъг ден. Наоколо й се носи вкисната миризма на немита путка, която ни бълска в ноздрите, докато тя се навежда да тресне сребърните прибори на пластмасовия плот на масата.

— Какво да бъде, момчета?

Никакво „escalopes de veau“ тази вечер, никакво „caneton aux cerises“. Сухи хамбургери и мазно кафе. Ядем мълчаливо и мълчаливо се тътрем към стаите си. Смъкваш потните дрехи. Под душа, Ели първо, после аз. Вратата, свързвща стаята ни с тяхната, може да се отвори. Отворена е. Глух тътен оттък: Оливър, гол, е клекнал пред телевизора и върти копчетата. Оглеждам го, стегнатия му задник, широкия гръб, полюшващите се гениталии под издутите мускулести бедра. Потискам извратените си похотливи мисли. Тези трима хуманистарии се справяха доста добре досега с проблема със съжителството с бисексуален съквартирант. Преструват се, че моето „заболяване“, „състоянието“ ми не съществува, и карят нататък. Основното либерално правило: не покровителствай инвалида. Прави се, че слепецът вижда, че чернокожият е бял, че геят не изпитва никаква възбуда при гледката с гладкия твърд задник на Оливър. Не че

някога съм му го предлагал открыто, но той знае. Той знае. Оливър не е глупак.

Защо сме толкова потиснати тази нощ? Защо е тази загуба на вяра?

Трябва да е дошло от Ели. Беше унил през целия ден, потънал в дебрите на екзистенциалната безнадеждност. Мисля, че меланхолията му беше нещо съвсем лично, породено от затрудненията му в отношенията с непосредствената среда и космоса като цяло. Но някак си подмолно, подпрагово се генерализира и зарази всички ни. Добива формата на терзаещи съмнения:

1. Защо си направихме изобщо труда с това пътуване?
2. Какво всъщност очакваме да спечелим?
3. Можем ли наистина да се надяваме, че ще намерим онova, което търсим?
4. Ако го намерим, искаме ли го?

Така че трябва да започне отново. Задачата със самоизвисяването, самопокръстването. Ели е извадил бумагите си и ги проучва настървено, ръкописа на превода му на „Книгата на черепите“, ксероксите на вестникарските изрезки, които го накараха да свърже мястото в Аризона с древния и неправдоподобен култ, чието свято писание би могло да представлява книгата, и грамадата му от периферни документи и цитати. Вдига след малко очи и произнася:

— „Всичко, известно понастоящем в медицината, е нищо в сравнение с онova, което остава да бъде открыто... бихме могли да се освободим от безбройните болести на тялото, както и на ума, а може би също така и от старческото слабоумие, стига да разполагахме с достатъчно изобилно познание за техните причини и за всички лекарства, осигурени ни от природата“. Това е Декарт, „Разъждение за метода“. И отново Декарт, на четиридесет и две години, пише на бащата на Хюйгенс. „Никога не съм се грижил толкова да се самосъхраня, колкото го правя сега, и макар да съм мислел преди, че смъртта не би могла да ме ограби с повече от трийсет или четиридесет години, оттук насетне тя не може да ме изненада, без да ме лиши от надеждата за повече от столетие: защото за мен изглежда очевидно, че ако се предпазваме от някои грешки, които обичайно допускаме в начина си на живот, ще бъдем в състояние без други изобретения да постигнем старост много по-дълга и по-щастлива, отколкото сега“.

Не за първи път съм чул това. Ели отдавна ни е представил всичките си данни. Решението ни да тръгнем за Аризона съзряваше изключително бавно и беше тласкано към съзряване през акри псевдофилософско бръщолевене. Тогава казах, и сега го казвам:

— Декарт умира на петдесет и четири, нали?

— Злополука. Изненада. Освен това той все още не е усъвършенствал теориите си за дълголетието.

Тимъти:

— Жалко, че не е работил по-бързо.

— Жалко, да, за всички ни — каза Ели. — Но затова имаме Пазителите на черепите. *Те* са усъвършенствали техниките си.

— Така казваш ти.

— Така *вярвам* — отвърна Ели, мъчеше се да се убеди сам. И познатият танц се подхвани отново. Ели, съсиран от умора, на ръба на неверието, изрежда аргументите си, за да приведе отново мислите си в ред. Вдигнал е ръце с разперени пръсти, в педагогически жест. — Съгласихме се, че хладнокръвието тук не играе, pragmatizmът е изчерпан, философският скептицизъм е старомоден. Целия този пакет от подходи го пробвахме и не действат. Те ни отрязват от твърде много неща, които са важни. Те не отговарят достатъчно на истинските въпроси. Те само ни правят да изглеждаме умни и цинични, но сме все така невежи. Съгласни ли сме?

— Съгласен — отвръща Оливър, с присвити очи.

— Съгласен — отвръща Тимъти, с прозявка.

— Съгласен. — Дори и аз, ухилен.

Отново Ели:

— Никаква мистерия не е останала в модерния живот. Научното поколение я уби окончателно. Рационалистката чистка, която изхвърля невероятното и необяснимото. Вижте колко куха е станала религията в последните сто години. Бог е мъртъв, казват ни. Разбира се: убит е. Вижте, аз съм евреин, взел съм си еврейските уроци като добро малко юде, чета Тората, взех си своя Бар Мицвах^[1], дадоха ми писалки... някой поне веднъж да ми спомена Бог в контекст, който си заслужава да чуеш? Бог бил някой, който говорил на Мойсей. Бог бил някакъв огнен стълб преди четири хиляди години. Къде е Бог сега? Не питайте евреин за това. Не сме го виждали от доста време. Почитаме правила, диетични канони, обичаи, думите на Библията, хартията, на която е

отпечатана Библията, самата подвързана книга, но не почитаме свръхестествени същества като Бог. Брадатото старче, което брои грехове — не, не, това е за *шварцерите*, това е за гоите. Само че какво да кажем за вас, тримата *гойим*? Вашите религии също са празни. Ти, Тимъти, елитарната ти Епископална църква, ти какво имаш, облаци тамян, златоткани раса, момченцата в хора, които пеят Вон Уилямс и Елгар. Ти, Оливър, методистът, баптистът, презвитерианецът, дори не мога да се оправя с тях, те са нищо, нищичко, никакво духовно съдържание, никаква мистерия, никакъв екстаз. Все едно да си еврейин реформист. А ти, Нед, папистът, неосъщественият свещеник, ти какво имаш? Девата? Светците? Детето Христос? Не може да вярваш на този боклук. Изгорено е от мозъка ти. Това е за селянията, за лумпенпролетариата. Иконите и светената вода. Хлябът и виното. Би искал да го вярваш... Господи, аз самият бих искал да го повярвам! Католицизмът е единствената пълна религия в тази цивилизация, единствената, която поне се опитва да се домогне до мистичното, до резонанса със свръхестественото, до усещането за по-висши сили. Само че са го унищожили, унищожили са нас, не можеш да приемеш нищо. Всичко вече е Бинг Кросби и Бергман, или братята Бериган^[2] с манифестите им, или поляците, предупреждаващи срещу безбожния комунизъм и порнофилмите. Тъй че религията е мъртва. Свършила е. И къде оставаме тогава? Сами под едно ужасно небе и чакащи края. Чакащи края.

— Много хора все още ходят на църква — изтъкна Тимъти. — Даже и в синагоги, предполагам.

— По навик. От страх. Поради социална необходимост. Отварят ли душите си за Бога? Ти кога за последен път отвори душата си за Бога, Тимъти? Оливър? Нед? Аз самият — кога? Кога сме помислили дори да направим нещо такова? Звучи абсурдно. Бог е толкова зацепан от евангелисти, библейски археолози, теолози и лъжевярващи, че нищо чудно, че е мъртъв. Самоубийство. Но докъде ни води това? Всички ли ще се правим на учени и ще обясняваме всичко с неutronи, протони и ДНК? Къде е мистерията? Къде е дълбочината? *Ние трябва да го направим всичко сами* — натърти Ели. — В модерния живот липсва мистерията. Добре, тогава задачата на интелигентния човек става да създаде атмосфера, в която преклонението пред невероятното е възможно. Затвореният ум е мъртъв ум. — Вече все едно пророкуваше.

Треската го обземаше. Били Греъм от „Стоунд Ейдж“^[3]. — През последните осем или десет години всички се мъчим да се докопаме до някакъв приемлив синтез, някакъв структурен корелатив, който да съхрани света ни в цялост сред целия хаос. Тревата, прашецът, комуните, рокът, цялата трансценденталност, астрологията, макробиотиката, дзен — в процес на търсене сме, нали, все търсим? И понякога намираме. Не често. Търсим по много тъпи места, защото общо взето сме предимно тъпи, дори най-добрите от нас, и също така защото не можем да знаем отговорите, преди да сме оформили повечето въпроси. Гоним летящи чинии. Навличаме водолазните костюми и търсим Атлантида. Нагазваме в митология, фантазия, параноя, Средната земя, чудеса, хиляди видове ирационалност. Всичко, което *те* отхвърлят, при нас минава, често не за друго, а тъкмо защото го отхвърлят. Бягството от разума. Не го защитавам изцяло. Просто казвам, че е необходимо, това е стадий, през който всички трябва да преминем, през огъня, през закаляването. Разумът не се оказа достатъчен. Западният човек избяга от суеверното невежество, за да се озове в математическата пустош: сега сме длъжни да продължим, понякога по задънени улици и измамни пътеки, докато не се научим отново да приемаме вселената в цялото ѝ мистериозно и необяснимо величие, докато не намерим вярното, синтеза, сливането, което ни позволява да живеем така, както трябва да се живее. И тогава ще можем да живеем вечно. Или толкова близо до вечното, че да е все едно.

— И ти, хъм, искаш да повярваме, че Книгата на черепите сочи пътя? — попита Тимъти.

— Тя е възможност. Дава ни краен шанс да пристъпим в безкрайното. Нима не е достатъчно? Не си ли струва да се опита? Докъде ни доведе това подсмихване? Докъде ни доведе съмнението? Докъде ни доведе скептицизъмът? Не можем ли да *опитаме*? Не можем ли да *погледнем*? — Ели отново беше намерил вярата си. Викаше, потеше се, застанал съвсем гол на сред стаята, махаше с ръце. Цялото му тяло гореше. Въщност беше красив точно в този момент. Ели красив!??

Казах:

— Аз съм изцяло за това, обаче в същото време не приемам и ей толкова от него. Схващате ли? Изравям диалектиката на мита.

Неговата неправдоподобност се сблъсква със скептицизма и ме тласка напред. За мен горивото са напреженията и противоречията.

Тимъти, адвокатът на дявола, клати глава — тежкарски жест: едрата му бича фигура се полюшва като бавно махало.

— О, хайде! В какво *всъщност* вярваш? Черепите, да или не, спасение или боклук, факт или фантазия. Кое?

— И двете.

— И двете? Не можеш да имаш и двете.

— Да, мога! — извиках. — Двете! Двете! Да и не! Можеш ли да влезеш там, където живея аз, Тимъти? Където напрежението е най-голямо, където „да“ е пътно притиснато срещу „не“. Където едновременно отхвърляш съществуването на необяснимото и приемаш съществуването на необяснимото. Вечен живот! Това е боклук, нали, миризливата купчина пожелателно мислене, старата нелепа помия, нали? И в същото време е истинско. *Можем да живеем хиляда години, ако поискаме.* Но е невъзможно. Аз потвърждавам. Аз отричам. Ръкоплясках. Надсмивам се.

— Не виждам никаква логика — изръмжа Тимъти.

— Твърде много логика търсиш. Срал съм на логиката ти! Ели е прав — трябва ни мистерия, трябва ни нелогичното, трябва ни неизвестното, трябва ни невъзможното. Цяло поколение се е учило да вярва в невероятното, Тимъти. И ето те теб тута, стоиш ми с късата си подстрижка и ми казваш, че нямало логика.

Тимъти сви рамене.

— Добре. Какво искате от мен? Тъпото биче.

— Това е позата ти — каза Ели. — Персоната ти, външната ти маска. Едро тъпо биче. Това те предпазва, изолира те. Спестява ти необходимостта да се посветиш на каквото и да било, емоционално, политически, идеологически, метафизически. Казваш, че не разбиращ, свиваш рамене, отстъпваш и се смееш. Наистина ли искаш да си зомби, Тимъти? Защо държиш да се изключиш?

— За него е неизбежно, Ели. Възпитан е да бъде джентълмен. Изолиран е по дефиниция.

— Я се еби — изръмжа Тимъти най-джентълменски. — Какво знаете вие, и двамата? И какво изобщо правя тук? Завлечен през половината Западно полукълбо от едно еврейче и един обратен, и за какво? Да видя колко е вярна една хилядагодишна приказка!

Отвърнах с лек реверанс.

— Страхотно, Тимъти! Чертата на истинския джентълмен: никога не обижда неволно.

— Ти попита — каза Ели. — Тъй че ти отговори. Какво наистина правиш тук?

— И не обвинявай мен, че съм те довлякъл тук — добавих. — Това пътуване е на Ели. Аз съм скептичен колкото теб, може би и повече.

Тимъти изсумтя. Мисля, че се почувства в малцинство. Отвърна много спокойно:

— Дойдох само за разходката.

— За разходката? За разходката!? — викна Ели.

— Вие ме помолихте да дойда. Майната му, казахте, че ви трябват четирима пича, а нищо по-добро нямах за Великден. Моите хора. Приятелчетата. Казах, че съм навит. Моята кола, моите пари. Мога да играя с вързана уста. Маргото е хлътнала в астрологията, нали знаете, Везните това, Рибите онова, Марс пресичал десетия соларен дом, Сатурн бил в зенита, и не иска да се чука, без първо да е проверила как са звездите, което понякога е доста досадно. И какво, подигравам ли ѝ се? Смея ли ѝ се като баща ѝ?

— Само вътрешно — каза Ели.

— Това си е моя работа. Приемам каквото мога да приема и останалото не ми трябва. Но съм добросърден. Търпя ѝ суеверията. И вашите ги търпя, Ели. Още една черта на джентълмена, Нед: той е любезен и толерантен, не убеждава във вярата си, никога не натрапва своето в ущърб на чуждото.

— Не бива и да го прави.

— Не бива, да. Все едно: тук съм, нали? Плащам за тази стая, нали? Сътруднича 400 процента. Трябва ли да съм и искреният вярващ така? Дължен ли съм да приема религията ви?

— Какво ще правиш, когато наистина стигнем в Къщата на черепите и Пазителите ни предложат Изпитанието? — попита Ели. — И тогава ли ще си скептичен? Навикът ти да не вярваш няма ли толкова да те затрудни, че да не можеш да се отدادеш?

— Това ще го преценя, когато имам нещо, на което да базирам преценката си — отвърна бавно Тимъти. Изведнъж се обърна към Оливър: — Много мълчиш, чистокръвен американецо.

— Какво искаш да кажа? — попита Оливър. Дългото му стройно тяло, изпънато пред телевизора. Всеки мускул плътно очертан под кожата: ходещ учебник по анатомия. Дългият му розов атрибут, провиснал от златист храсталак, ми внушава нечестиви помисли. *Retro me, Sathanas.* Натам е Гомора, ако не Содом.

— Имаш ли нещо, с което да допринесеш за дискусията?

— Ами всъщност не внимавах много.

— Говорехме за това пътуване. За Книгата на черепите и за степента на вярата, която имаме в нея — поясни Тимъти.

— Разбирам.

— Ще бъдете ли така добър да изповядате вярата си, доктор Маршал?

Оливър изглеждаше все едно, че е отпрашил към друга галактика. Каза:

— Оправдавам Ели.

— Вярвах в Черепите значи?

— Вярвам.

— Въпреки че знаеш, че всичко това е абсурд?

— Да — каза Оливър. — Въпреки че е абсурд.

— Това е и позицията на Тертулиан — подхвърли Ели. — *Credo quia absurdum est.* Вярвам, защото е абсурдно. Различен контекст на вяра, разбира се, но психологията е същата.

— Да, да, точно моята позиция! — казах. — Вярвам, защото е абсурдно. Малкият Тертулиан. Казал е точно каквото чувствам. Точно моята позиция.

— Не моята — каза Оливър.

— Не е ли? — учуди се Ели.

— Не. Аз вярвам въпреки абсурдността.

— Защо? — попита Ели.

— Защо, Оливър? — повторих и аз след малко. — Знаеш, че е нелепо, и все пак вярваш. Защо?

— Защото съм длъжен — каза той. — Защото е единствената ми надежда.

Гледаше ме в упор. Очите му таяха някаква опустошеност, все едно се е взирал с тях право в лицето на Смъртта и се е измъкнал от това още жив, но с избор всянакъв — отвят, възможност всянаква — пометена. Сякаш беше чул музиката на траурния марш на ръба на

вселената. Тези ледени очи ме сразиха. Тези едва изтръгнати думи ме пронизаха. *Вярвам*, каза. *Въпреки абсурдността. Защото съм длъжен. Защото е единствената ми надежда.* Послание от друга планета. Усетих леденото присъствие на Смъртта тук, в стаята с нас, усетих я как безшумно забърсва розовите ни хлапашки лица.

[1] Еврейски ритуал на встъпване в пълнолетие — Б. пр. ↑

[2] Филип и Даниел Бериган, водачи на католическо пацифистко движение в САЩ — Б. пр. ↑

[3] Били Греъм, изв. американски проповедник евангелист; „Stoned Age“ нашумял amer. филм по роман от 70-г. на XX в. — Б. пр.

↑

14. ТИМЪТИ

Тежка смес сме четиридесета. Как изобщо се събрахме? Що за заплитане на линии на съдбата ни набута всички в един апартамент в общежитията?

В началото бяхме само аз и Оливър, двама зайци, компютърно настанени в двойна стая с изглед към „четириъгълника“ на кампуса. Тъкмо бях излязъл от Андовър и пращах от самочувствие. Нямам предвид, че бях впечатлен от семейните пари. Тях ги приемах за даденост, винаги е било така: всички, с които съм отраснал, бяха богати, така че нямах никакъв реален усет колко *всъщност* са богати. А и все едно, нищо не бях направил за спечелването на парите (нито баща ми, нито бащата на баща ми, нито баща на бащата на баща ми и т.н. и т.н.), тъй че защо точно това да ме кара да се надувам? Това, което ме главозамайваше, беше чувството за потекло, съзнанието, че в мен тече кръвта на герои от Революцията, на сенатори и конгресмени, на дипломати, на велики финансисти от деветнадесети век. Бях просто ходещ отрязък история. Също така изпитвах удоволствие от съзнанието, че съм висок, силен и здрав — здраво тяло, здрав дух, всичките естествени предимства. Извън студентското градче имаше свят, пълен с чернокожи и евреи, парализирани, невротици, хомосексуалисти и други нещастници, но аз бях ударил трите черешки от голямата слотмашина на живота и се гордеех с късмета си. Освен това разполагах с кредит от сто долара седмично и всъщност май не ми беше ясно, че повечето осемнайсетгодишни трябва да се оправят с доста по-малко. Дори на месец.

След това се появи Оливър. Реших, че компютърът отново ми е извадил джакпот, защото можеше да ме настанят с някой смахнат, извратен, някой със смачкана завистлива вгорчена душа, а Оливър изглеждаше общо взето нормален. Симпатичен първокурсник в предмедицинската програма, отраснал в житната пустош на Канзас. Беше висок колкото мен — някъде с три санта повече всъщност — и това беше страховто, понеже с ниските се чувствам неловко. Държеше

се непринудено и почти всичко можеше да го накара да се усмихне. Общо взето — добряк. И двамата му родители починали — беше тук на пълна стипендия. Веднага разбрах, че няма никакви пари, и малко се уплаших, че това може да породи неприязнь между нас, но не, той като цяло го приемаше спокойно. Парите, изглежда, не го интересуваха, стига да има достатъчно, за да си плати храната, подслона и облеклото, а толкова имаше — малко наследство, получено от продажбата на семейната ферма. Забавляваше го и не се чувстваше унижен от дебелата пачка, с която винаги разполагах. Първия ден ми каза, че се кани да влезе в баскетболния тим, и си помислих, че е взел спортна стипендия, но тук грешах: обичаше баскетбола, приемаше го много сериозно, но беше тук, за да учи. В това се изразяваше същинската разлика между нас, не в канзаския произход или онова с парите, а в чувството му за отдаденост. Аз ходех в колежа, защото всички мъже във фамилията ми са ходили, ходят и ще ходят в колеж между гимназиалния курс и пълнолетието. Оливър беше тук, за да се превърне в жестока интелектуална машина. Притежаваше — още го притежава — огромен, невероятен, съкрушителен вътрешен подтик. От време на време през онези първи няколко седмици го хващах със съмъкната маска. Тогава слънчевата широка селяшка усмивка изчезваше, лицето му се изопваше, челюстните мускули се стягаха, очите изльчваха студен блясък. Вътрешната му напрегнатост можеше да е плашеща. Трябваше да е съвършен във всичко. Имаше отличен успех, близо до абсолютния връх в курса ни, направи баскетболния отбор на първокурсниците и разби в първата игра колежанския рекорд по точки, оставаше буден през половината нощ, за да учи, почти не спеше. Все пак успяваше да изглежда нормален. Пиеше много бира, чукаше момичета наред (често си ги разменяхме) и можеше да свири прилично на китара. Единственото, в което се издаваше другият Оливър, машината Оливър, беше когато се стигнеше до дрога. Втората седмица в градчето докопах малко страхотен марокански хаши и той отказа категорично. Каза ми, че седемнайсет години и половина се е старал да калибрира главата си правилно и няма тепърва да позволи да се разстрои. Не е изпушил дори един джойнт, доколкото знам, през четирите години след това. Търпи ни, когато се друсаме, но изобщо не опитва.

През пролетта на втори курс се сдобихме с Нед. Двамата с Оливър отново бяхме настанени в една стая. Нед посещаваше два от класовете на Оливър: физика, която му трябваше, за да допълни програмата си минимум в точните науки, и сравнителна литература, която пък трябваше на Оливър, за да допълни програмата си минимум в хуманитарните. Оливър срещаше леки затруднения в ровенето в Джойс и Йейтс, а Нед — големи затруднения в ровенето в квантовата теория и термодинамиката, тъй че си разработиха взаймоучителна система. Двамата бяха привличане на противоположностите. Нед беше дребен, мекушав, slab, с големи кротки очи и деликатни движения. Бостънски ирландец, здрава католическа основа, образован в енорийски училища, във втори курс още носеше кръстче и дори ходеше на меса. Възнамеряващ да стане поет и белетрист. Не, „възнамеряващ“ не е подходящата дума. Както ни обясни веднъж Нед, хората с талант не възнамерявали да станат писатели. Или го имаш, или го нямаш. Които го имат, пишат, които го нямат — възнамеряват. Нед винаги пишеше. И сега е така. Носи си бележника със спиралата и драска в него всичко, което чуе. Въсъщност според мен разказите му са боклук, а поезията му — безсмислица. Но признавам, че проблемът може би е в моя вкус, а не в неговия талант, защото изпитвам същото към много писатели, далеч по-известни от Нед. Най-малкото той поне работи над изкуството си.

Стана ни нещо като талисман. Нед винаги се навърташе повече край Оливър, отколкото край мен, но нямах нищо против да е с нас. Беше съвсем различен тип, човек със съвсем друг поглед към живота. Хрипливият му глас, тъжните му като на куче очи, шантавото му облекло (много обичаше да носи халати, предполагам като преструвка, че в края на краищата е станал свещеник), поезията му, странното му чувство за сарказъм, сложните му разсъждения (винаги взимаше две или три страни при всеки спор и успяваше да вярва във всичко и нищо едновременно) — всичко това ме изумяваше. Сигурно на него му изглеждахме също толкова чужди, колкото той на нас. Толкова много време прекарваше с нас, че накрая го поканихме за младшия курс. Не помня чия точно беше идеята, на Оливър или моя. (Или на самия Нед?)

Тогава още не знаех, че е обратен. Или по-скоро, че е гей, за да използваме термина, който предпочита. Проблемът с обезпечения живот в богато англиканско семейство е в това, че виждаш само един

тесен отрязък от човечеството и не си готов да очакваш неочекваното. Знаех, че съществуват педита, разбира се. Имахме си ги в Андовър. Ходеха с чупки в кръста, непрекъснато се решеха и говореха с особен акцент, универсалния педалски акцент от Майн до Калифорния. Четяха Пруст и Андре Жид непрекъснато и някои от тях носеха сутиени под тениските. Нед обаче външно не се държеше педалски. А аз не бях от онези дръвници, които автоматично приемат, че всеки, който пише (или чете!) поезия, трябва да е обратен. Беше изтънчен, да, беше интелигентен, беше си женчо отвсякъде, но не можеш да очакваш от някой, който тежи 52 кила, да проявява интерес към футбола. (Идваше обаче да плува почти всеки ден. В басейна на колежа плувахме с голи задници, разбира се, тъй че за Нед е било нещо като безплатно пийпшоу, но тогава не мислех за това.) Виж, не ходеше по момичета, доколкото забелязвах. Все пак само по себе си това не е упрек. Седмицата преди завършването, преди две години, двамата с Оливър и още няколко типчета устроихме в стаята ни нещо, което би могло да се нарече оргия, предполагам, и Нед беше там, но не изглеждаше особено възбуден от идеята. Видях го да чука едно маце, пъпчива сервитьорка от града. Много след това разбрах: първо, Нед сигурно беше видял в оргията интересен материал за писане и, второ, не че всъщност презираше путките, просто не го интересуваха толкова, колкото момчетата.

След това Нед ни доведе Ели. Не, не бяха любовници, просто колеги. Това на практика бе първото нещо, което ми каза Ели: „В случай, че се чудиш, аз съм хетеро. Нед не е моят тип, нито аз неговият“. Никога няма да го забравя. Беше първият намек, който получих, че Нед е такъв, и не мисля, че и Оливър го беше схванал, макар че човек всъщност никога не знае какво става в ума на Оливър. Ели беше засякъл Нед на мига естествено. Градско момче, манхатънски интелектуалец, можеше да постави всеки в подходящата категория от един поглед. Не харесваше съквартиранта си и искаше да излезе, а ние имахме голям апартамент, тъй че казал нещо на Нед и Нед ни попита дали може да се прехвърли при нас, ноември втората година. Първият евреин в живота ми. Аз и това не разбрах — Уинчестър, наивният тъпак! Ели Щайнфелд от Уест, Осемдесет и трета, и не можеш да загрееш, че е чифутче! Честно, мислех си, че си е обикновено немско име: евреите се казват Коен или Кац, или Голдберг.

Не бях запленен от личността на Ели, може да се каже, но веднага щом разбрах, че е евреин, почувствах, че трябва да се съглася да дойде при нас. За да си разширия мирогледа посредством различията, да, но също така и защото бях възпитан да не обичам евреите и трябваше да въстана срещу това. Дядо ми по бащина линия си беше изплатил с никакви хитри евреи през 1923-та. Спекуланти на Уолстрийт, подмамили го да инвестира много в радиокомпания, която учредили, оказали се мошеници и беше загубил към пет милиона. Тъй че беше станало семейна традиция да не се доверяваме на евреи. Те бяха вулгарни, нагли, хитри, винаги се опитваха да измъкнат наследеното богатство от ръцете на честен протестантски милионер и т.н. и т.н. Въсъщност чично ми Кларк веднъж ми призна, че дядо щял да удвои парите си, ако бил продал дяловете до шест месеца, каквото тайно правели еврейските му партньори, но не, той задържал за още потълста печалба и се набутал. Все едно, не се придръжам към всички фамилни традиции. Та значи Ели се премести при нас. Нисък, мургав, силно окосмено тяло, бързи нервни умни очички, голям нос. Гениален ум. Експерт по средновековни езици и вече признат за обещаващ учен в своята област, а все още в долния курс. В графата „минуси“ беше доста жалък — с вързан език, невротичен, свръхнапрегнат, притеснен за мъжествеността си. Вечно налиташе на жени, обикновено без да стигне доникъде. Грозновати момичета при това — не забележително грозните трътли, които бог знае защо предпочита Нед. Ели сипадаше по друг тип нещастнички — срамежливи, мършави, невзрачни, дебели очила, плоски гърди, а бе, знаете ги. Естествено те са невротични като него, изпитват ужас отекса и не му пускат лесно, от което проблемите му ставаха още по-тежки. Като че ли ужасно го беше страх да свали нормално привлекателно, чувствено маце. Един ден миналата есен в акт на християнска благотворителност му пуснах Марго и той прецака нещата невъобразимо.

Страхотна четворка. Едва ли ще забравя някога първия път (и вероятно единствения), в който родителите ни се събраха заедно, през пролетта на предпоследния ни курс в края на големия карнавален уикенд. Не мисля, че дотогава някой от старците си беше представял съквартирантите на сина си много ясно. Водил бях Оливър при баща ми на две Коледи, но не и Нед или Ели, и също така не бях виждал техните дотогава. Тъй че ето ни всички заедно. Без семейството на

Оливър, разбира се. И бащата на Нед беше умрял. Майка му се оказа някаква мършава костелива жена с празни очи, висока към метър и осемдесет, с черни дрехи и провинциален ирландски акцент. Изобщо не можех да я свържа с Нед. Майката на Ели беше пълничка, ниска, с патешка походка, много натруфена. Баща му беше почти незабележим, с изпito тъжно лице и много въздишаше. И двамата изглеждаха доста стари за Ели. Сигурно са се сдобили с него някъде на трийсет и пет или четиридесет. След това беше баща ми, който изглежда така, както си представям, че ще изглеждам аз самият след двайсет и пет години — гладко розово лице, гъста коса, преливаща от русо към сиво, надменен богаташки поглед. Едър чаровен мъж тип „борда на директорите“. С него беше Сейбрук, жена му, която, предполагам, е към трийсет и осем и би могла да мине за десет години по-млада, висока, излъскана, с дълга прива руса коса, атлетично тяло с едър кокал, чаровна дама от елитните кънтри клубове. Представете си тази група, насядала под тента на маса сред моравата на кампуса и опитваща се да завърже разговор. Госпожа Щайнфелд, която се опитва да се държи като майка с Оливър, горкото мило сираче. Господин Щайнфелд поглежда с ужас италианския копринен костюм на баща ми за 450 долара. Майката на Нед е напълно извън играта, не разбира нито сина си, нито приятелите на сина си, нито родителите им, нито който и да било друг аспект на двадесети век. Сейбрук го раздава адски сърдечно, пуска груби шеги, дърдори небрежно за благотворителни матинета и за предстоящия дебют на заварената си дъщеря. („Тя актриса ли е?“, попита списана госпожа Щайнфелд. „Имах предвид, че излиза на парти“, отвърна Сейбрук, също толкова списана.) Баща ми оглежда продължително ноктите си, зяпва навъсено двамата Щайнфелд и Ели и не иска да повярва във всичко това. Г-н Щайнфелд, за да подкара разговор, започва да говори за фондовата борса — и това на баща ми! Г-н Щайнфелд няма вложения, но чете много внимателно „Таймс“. Баща ми нищо не разбира от борса: стига дивидентите да идват навреме, той е доволен; освен това част от религията му е никога да не говори за пари. Дава сигнал и Сейбрук ловко сменя темата, започва да ни разправя как е председателка на комитет за фондоизбиране за палестински бежанци, нали знаете, вметва, онези, дето ги изгониха евреите, когато се създаде Израел. Госпожа Щайнфелд ахва. Да кажеш такова нещо пред член на Хадасах^[1]! В

този момент баща ми посочва през моравата към един особено дългокос състудент, който току-що се е обърнал към нас, и казва:

— Можех да се закълна, че тоя тип е момиче, докато не погледна насам. — Оливър, който е пуснал косата си до раменете, предполагам, за да покаже какво мисли за Канзас, удостоява баща ми с най-ледената си, най-смразяваща си усмивка. Непритеснен или незабелязала, баща ми продължава: — Може би греша, но неволно подозирям, че много от тези младежи с дълги къдици са, знаете ли, малко педали.

Нед се разсмива шумно. Майката на Ned почервениява и се покашля — не защото знае, че момчето й е гей (не го знае — самата идея за това би била немислима за нея), а защото този толкова изискан г-н Уинчестър е изрекъл грозна дума на масата. Двамата Щайнфелд, които схващат бързо, поглеждат Ned, след това се споглеждат — доста сложна реакция. Дали момчето им е в безопасност с такъв съквартирант? Баща ми не може да загрее какво е предизвикала небрежната му реплика и не знае на кого да се извини и за какво. Мръщи се, Сейбрук му шепне нещо — тц-тц, Сейбрук шепне публично, какво ли би казала Емили Поуст^[2]? — и той реагира с възхитително изчервяване, преливащо в инфрачервено.

— Защо не си поръчаме вино — казва високо, за да прикрие смущението си, и властно дава знак на минаващия наблизо студент-сервитор. — Имате ли Шазан-Монтраше 69? — питат го.

— Сър? — отвръща тъпко сервиторът.

Кофата с лед е донесена, с бутилка „Лийбфраумилх“ за три петарки вътре, най-доброто, което могат да предложат, и баща ми плаща с чисто нова петдесетачка. Майката на Ned зяпва банкнотата невярващо; двамата Щайнфелд поглеждат баща ми навъсено, мислят си, че го прави нарочно, за да ги унизи. Красив, прелестен епизод е целият този обяд. След това Сейбрук ме дръпва настрани и казва:

— Баща ти е много притеснен. Ако знаеше, че Ели е, мм, че го привличат други момчета, изобщо нямаше да направи онази забележка.

— Не е Ели — казах ѝ. — Ели е нормален. Ned е. Сейбрук е объркан. Смята, че може би я баламосвам. Има предвид, че двамата с баща ми се надяват, че не се чукам с някой от тях, който и от двамата да е с лявата резба, но е твърде възпитана, за да ми го каже. Вместо това се пуска плавно в неутралното бърборене за предписаните по

етикет три минути, след което се връща, за да обясни на баща ми последния обрат. Виждам, че Щайнфелд говорят отчаяно на Ели, явно превръщат живота му в ад затова, че живее с наглия неевреин, и го предупреждават строго да се държи настрана от дребния *фейгелех* също така, стига да не е (*о! вех!*) вече твърде късно. Между Нед и майка му също зее почти цяло поколение празнина. Долавям отделни фрази: „Сестрите ти се молят за тебе... прехвърли се в Светия кръст... новена... розария... баща ти... послушничество... йезуит... йезуит... йезуит...“ Отстрани, сам, е Оливър. Наблюдава. Усмихва се с венерианска усмивка. Просто гост на Земята е той, нашият Оливър, човекът от летящата чиния.

Бих класирал Оливър като най-дълбокия ум в групата. Той не знае толкова много като Ели, не създава същото впечатление за гениалност, но притежава по-силен интелект, убеден съм. Също така е най-странныят от нас, защото на повърхността изглежда цялостен и нормален, а всъщност не е. Ели има най-бързия ум между нас и също така е най-измъченият, най-изтормозеният. Нед позира като нашето слабаче, нашата „феичка“, но не го подценявайте: винаги знае какво иска и се старае да си го вземе. А аз? Какво да кажем за мен? Престижно училище. Правилни фамилни връзки, правилните клубове. Юни завършвам и започвам да живея щастливо до края на дните си. Служба във Въздушните сили, да, но без бойна мисия — всичко това е уредено, гените ни са прекалено добри, за да се хабят — а след това си намирам подходяща англиканска дебютантка, девственица със сертификат и издънка на една от Стоте фамилии, и си сядам на задника като джентълмен. Господи! Слава Тебе, че Книгата на черепите на Ели не е нищо повече от суеверен боклук. Ако трябваше да живея вечно, щях да се отегча до смърт още през първите двайсет години.

[1] Женска ционистка организация в САЩ — Б. пр. ↑

[2] Амер. авторка на книги за изискания етиケット — Б. пр. ↑

15. ОЛИВЪР

Когато бях на шестнайсет, много мислех да се самоубия. Честно. Не беше преструвка, романтична юношеска драма, израз на онова, което Ели би нарекъл „пожелателна маска“. Беше искрена философска позиция, ако ми е позволено да използвам този впечатляващ звучащ израз, до която достигнах логично и съзнателно.

Това, което ме доведе до размишленията за самоубийство, беше преди всичко смъртта на баща ми на трийсет и шест. Стори ми се непоносима трагедия. Не че баща ми по какъвто и да било начин представляваше някакво специално човешко същество, освен за мен. Беше просто един канзаски фермер в края на краишата. Ставаш в пет сутринта, в девет и половина си в леглото. Никакво сериозно образование. Единственото, което четеше, бе провинциалният вестник и понякога Библията, макар че повечето от второто надскачаше възможностите му. Но работеше здраво през краткия си живот. Беше добър човек, всеотдаен. Първо, това бе земя на баща му и баща ми се трудеше на нея от десетгодишен, с няколко години навън, в казармата. Отглеждаше си пшеницата, изплащаше си кредита, докарваше поминък повече или по-малко, успя дори да купи още четиридесет акра и мислеше да я разшири повече. Междувременно се оженил, родили му се деца. Беше простоват човек — изобщо нямаше да може да разбере каквото и да било от случилото се в тази страна през десетте години след смъртта му, — но беше свестен човек по свой си начин и си беше спечелил правото на щастлива старост. Да си седи на верандата, да пафка с лулата, да излиза на лов есента, да остави на синовете си да вършат същинската тежка работа, да гледа как отрастват внуките му. Не получи щастливата си старост. Не получи дори зрялата си възраст. Ракът се пълзна във вътрешностите му и той умря бързо, умря в агония, но бързо.

Това ме накара да се замисля. Щом можеш да бъдеш отрязан така, щом трябва да живееш живот под смъртна присъда през всичките си дни и никога да не знаеш кога ще бъде изпълнена, защо да живееш

изобщо? Защо да даваш на Смъртта удовлетворението да дойде и да те поиска, когато си най-малко готов за това? Махай се, махай се рано! Избегни иронията да бъдеш накълцан като наказание, че си постигнал нещо в живота си!

Житейската цел на баща ми, както я разбирам, бе да спазва Божиите закони и да изплати ипотеката на земята си. Успя с първото и почти бе приключил с второто. Моята цел бе по-амбициозна: да се сдобия с образование, да се издигна над пръстта на нивите, да стана доктор, учен. Не звучи ли грандиозно? „Нобелова награда за медицина за д-р Оливър Маршал, който се изкатери над дъвчещото тютюн невежество на Зърнения пояс, за да се превърне в пример за вдъхновение за всички нас“. Но нима моята цел се различаваше по нещо, освен в степента, от тази на баща ми? И за двама ни в края на краишата се свеждаше до упорит труд, до честно усилие.

Не можех да го приема. Да пестя пари, да взимам изпити, да кандидатствам за стипендия, да уча латински и немски, анатомия, физика, химия, биология, да си троша главата с труд много по-тежък от всичко, което бе познавал баща ми — и след това да умра? Да умра на четиридесет и пет или на петдесет и пет, или може би като баща ми, на тридесет и шест? Точно когато си готов да започнеш да живееш, е време да си ходиш. Защо изобщо да полагаш всичките тези усилия? Защо да отстъпваш на иронията? Виж президента Кенеди: целият този разход на енергия и умения, за да стигне до Белия дом, и после — курсум в черепа. Жivotът е загуба. Колкото повече успяваш да надмогнеш себе си, толкова по-горчиво е да умреш. Аз, със своите амбиции, със своите подтици, аз само се подготвях за още по-стрремглаво пропадане. След като рано или късно щях да умра, бях решен да измамя Смъртта, като си ида сам, преди по принуда да се плъзна към неизбежната зла шега, която ме очакваше.

Така си казвах на шестнайсет. Съставих си списък на възможните начини да се измъкна. Срязване на вените? Пускане на газта? Полиетиленов плик на главата? Да се бълсна с колата? Да потърся тънък лед през януари? Разполагах с петдесет различни плана. Подреждах ги по степен на приемливост. Преподреждах ги. Претеглях бързите и болезнени видове смърт спрямо бавните и леки. Близо половин година проучвах самоубийството така, както Ели изучава неправилни глаголи. Почнаха да мрат дядовците и бабите ми. И кучето

ми умря. По-големия ми брат го убиха във войната. Майка ми получи първия си сърдечен удар и лекарят ми каза насаме, че няма да издържи повече от година, което се оказа вярно. Всичко това трябваше да подсили решението ми: махни се, Оливър, махни се, махни се веднага, преди житейските трагедии да са се приближили до тебе още повече! Ще умреш, също като другите, тъй че защо да го протакаш? Умри сега. Умри веднага. Спести си куп неприятности. Колкото и да е странно обаче, интересът ми към самоубийството бързо загълхна, въпреки че философията всъщност не се промени. Започнах да планирам напред, вместо да приемам, че ще изчезна през следващите няколко месеца. Престанах да правя списъци с възможните начини да се убия. Реших да се боря със Смъртта, вместо да ѝ се предавам. *Ще отида в колеж, ще стана учен, ще науча всичко*, което мога — и навсярно щях да избутам малко назад границата на страната на Смъртта. Вече знам, че никога няма да се самоубия, просто няма да го направя, никога. Ще продължа да се боря до края, а ако стане така, че Смъртта да се изсмее в лицето ми, какво пък — аз ще се изсмея в нейното. А в края на краишата — ами ако Книгата на черепите е истинска!? Ами ако изход от смъртта наистина съществува! Шегата ще е срещу самия мен тогава, ако си бях срязал китките преди пет години.

Сигурно съм карал вече шестстотин километра, а още няма и обед. Пътищата тук са страховни — широки, прави, пусти. Амарил е пред нас. А след това Албъкърки. И след него Финикс. А след това, най-сетне, ще започнем да откриваме много неща.

16. ЕЛИ

Колко странно изглежда тук светът. Тексас; Ню Мексико. Лунен пейзаж. Защо изобщо някой ще реши да се засели в такъв край? Кафяви платя, никаква трева, само криви трънливи дебели сиво-зелени растения. Голи лилави планини, назъбени, остри, обрамчили суровия синкав хоризонт като проядени зъби. Мислех, че планините на запад са по-големи. Тимъти, който е бил навсякъде, казва, че наистина големите планини били в Колорадо, Юта, Калифорния; това тук били само хълмчета, по хиляда и петстотин — две хиляди метра. Слисах се. Най-голямата планина на изток от Мисисипи е Маунт Мичъл, Северна Карolina, някъде към 2300 метра. Загубих един бас за това, когато бях на десет, и така и не го забравих. Най-голямата планина, която изобщо бях виждал преди това пътуване, беше Маунт Уошингтън, 2200 метра, в Ню Хампшир, там ме заведоха родителите ми единствената година, когато не ходихме в Кетскилс. (Залагах на Маунт Уошингтън. Бях сгрешил.) А тук навсякъде планини колкото онези, а пък били само хълмчета. Вероятно дори си нямат имена. Маунт Уошингтън надвисващ в небето като гигантско дърво, готово всеки миг да рухне и да ме смаже. Разбира се, гледката тук е по-просторна; дори една планина изглежда нищожна в безкрайната перспектива.

Въздухът е свеж и студен. Небето е невероятно синьо и ясно. Това е апокалиптична страна: непрекъснато очаквам да проехти тръба и да отекне от „хълмчетата“. Глас чуден като от тръба отекна, от могили гробни прокънтя, всичко пред престола доведе. И смъртта сразена ще бъде. Минаваме по петдесет-шайсет километра между нищожни градчета, виждаме само зайци, сърни и лалугери. Самите градчета изглеждат нови: бензиностанции, мотели, малки квадратни алуминиеви къщи, все едно могат да се прикачат към автомобил и да се откарат на друго място. (Вероятно наистина могат.) От друга страна, подминали сме две пуеблос на по седемстотин години, и ще има още. Идеята, че индианците наистина съществуват, поразява манхатънизирания ми ум. Индианци имаше в изобилие във филмите,

които гледах години наред всеки съботен следобед на Седемдесет и трета улица и на Бродуей, но никога не се връзвах, знаех с хладнокръвната си момчешка мъдрост, че са пуерториканци или примерно мексиканци, накичени с пъстри пера. Истинските индианци бяха нещо от деветнайсети век, бяха измрели отдавна, никой не беше останал, освен на монетата от 5 цента с бизона от другата страна, а кога за последно видях такава? (Кога за последно си видял бизон?) Индианците бяха архаизъм, индианците бяха изчезнал вид, индианците за мен стояха в един клас с мастодонта, тиранозавъра, шумерите, картагенците. Но не. Ето ме тук, в Дивия запад, за първи път в живота ми, и мъжът с плоското лице и с кафеникавата кожа, който ни продаде бира в бакалницата, беше индианец, и шишкото, който ни напълни резервоара, беше индианец, а колибите от кал там, от другата страна на Рио Гранде, се обитаваха от индианци, въпреки че виждах гора от телевизионни антени над покривите на селището. Виж индианците, Дик! Виж гигантските кактуси! Гледай, Джейн, гледай, индианец кара фолксваген! Гледай как Нед отряза индианеца! Чуй как индианецът набива клаксона си!

Мисля, че ангажираността ни към това приключение се усили, откакто стигнахме границата на пустинята. За мен определено е така. Онзи ужасен ден на съмнение, докато прекосявахме Мисури, вече ми изглежда толкова далече назад във времето, колкото динозавъра. Вече знам (Откъде го знам? Как мога да съм сигурен?), че това, което прочетох в Книгата на черепите, е реално и че това, за което сме дошли в пущинаците на Аризона, е реално и че ако сме настойчиви, ще получим това, което търсим. Оливър също го знае. През тези последни няколко дни у него проличава някаква странна напрегнатост. О, тя винаги си е съществувала, склонността му към мономания, но досега успяваше да я прикрива доста по-добре. Сега обаче, както седи зад волана по десет-дванайсет часа на ден и се налага буквално да го принуждаваме да спре, дава общо взето ясно да се разбере, че за него нищо не е по-спешно от това да стигнем до целта си и да се подложи на изпитанията на Пазителите на черепите. Дори двамата ни неверници прихващат вярата. Нед се люшка между абсолютното приемане и абсолютното отхвърляне, както винаги, и често поддържа и двете позиции едновременно. Подиграва ни се, нервира ни и в същото време оглежда картите и брои километрите, обзет от нетърпение. Нед е

единственият, когото познавам, способен да присъства на църковна литургия сутринта и на черна литургия в полунощ, и през цялото време да не изпита никакво чувство за несъответствие, да се посвети еднакво предано и на двата ритуала. Тимъти все още си остава надменният безбожник. Обяснява, че просто е приел да угоди на шантавите си съквартирани с това поклонничество... но колко ли от това е само фасада, външен показ на подобаващо аристократично хладнокръвие? Съвсем не малко, подозирам. Тимъти има по-малка причина от нас, останалите, да жадува за метафизично удължаване на живота, защото битието му в сегашния си вид предлага безкрайност от възможности при тези финансови ресурси. Но парите не са всичко и не можеш да направиш кой знае какво за стандартните седемдесет, дори да си наследил Форт Нокс. Изкусен е от визията за Къщата на черепите, убеден съм. Изкусен е.

Смяtam, че докато стигнем целта си, утре-вдругиден, ще сме се слели в ненакърнимата четиристранна цялост, която Книгата на черепите нарича Вместилище. Сиреч — група кандидати. Да се надяваме де. Миналата година беше, нали, когато се вдигна толкова шум около онези студенти от Средния запад, изпълнили договор за колективно самоубийство? Да. Вместилището може да се приеме като философската антитеза на договора за самоубийство. И двете представляват израз на отчуждение от сегашното общество. Отхвърлям изцяло вашия омразен свят, казва членът на един договор за самоубийство. Следователно избирам да умра. Отхвърлям изцяло вашия омразен свят, казва членът на едно Вместилище. Следователно избирам никога да не умра, с надеждата, че ще доживея да видя по-добри времена.

17. НЕД

Албъкърки. Досаден град, много километри предградия, низ от евтини мотели покрай Път 66, жалка и безвкусна Стара част чак в другия край на всичко. Ако трябва да правя туристическа обиколка на Запада, бих предпочел поне Санта Фе, с неговите кирпичени магазинчета, хубавите му стръмни улички, с няколкото му автентични останки от испанското колониално минало. Но няма да стигнем до там. Тук най-сетне отбиваме на юг по 85 и 25, почти до мексиканската граница, до Лае Круес, където хващаме Път 70 и той ни изстрелва към Финикс. Колко време вече се возим? Два дни, три, четири? Изгубил съм всякааква представа за време. Седя час след час, гледам как Оливър шофира, от време на време караем по малко аз или Тимъти, а колелетата съскат в душата ми, карбураторът гори в червата ми, границите на взаимодействие между пътник и превозно средство се размиват. Всички вече сме част от това ръмжащо чудовище, което ни търкаля на запад. Америка, болна, отровена, се е проснала зад нас. Чикаго вече е само спомен. Сейнт Луис е само един лош сън. Джоплин, Спрингфийлд, Тулса, Амарило — нереални, невеществени. Континент от измъчени лица и дребни душички — там, зад гърба ни. Петдесет милиона случая на остри менструални спазми избухват на изток — и ни е все тая. Пандемия от преждевременна еякулация пълзва из големите метрополии. Всички хетеросексуални мъже на възраст над седемнайсет в Охайо, Пенсильвания, Мичиган и Тенеси са пометени от изригване на хемороидална хеморагия, а Оливър продължава да кара, не му пука.

Обичам тази част на страната. Открита е, незадръстена, смътно Вагнерова, с хубава, вулгарно банална западнящина. Виждаш мъжете с тесните вратовръзки и високите шапки, виждаш индианците, спящи на праговете, виждаш пелина, избуял по хълмовете, и знаеш, че е *правилно*, че е точно така, както трябва да е. Бях тук лятото, когато навърших осемнайсет, главно в Санта Фе, спах с един приемлив, грубоват, със слънчев загар четиридесетгодишен дилър на индиански

изделия. Член на Хомоинтерна. Виден, заслужил деец на Международната Перво-дево конспирация. Казват, че трябва да си педи, за да разпознаеш педи, но в неговия случай нямаше какво толкова да се разпознава: имаше си го фъфленето, акцента, просто си беше женичка. Наред с доста други неща, ме научи и да шофирам. През целия август му правех обиколките за изкупуване, посещавах му снабдителите; купуваше стари грънци за пет петака, продаваше ги на антикварно настроени туристи за петдесетарка. Ниски режийни, бърз оборот. Предприемах ужасни самотни пътувания, едва различавах съединителя от спирачката, на юг до Берналийо, на север до Фармингтън, чак до Рио Пуерко. Направих дори една дълга експедиция до хопите, обикалях какви ли не места, където в нарушение на местните археологически разпоредби фермерите грабят неразкопани рухнали пуеблота и свиват продаваема стока. Опознах също така много индианци, доста от които (изненада!) се оказаха гейове. Спомням си с добро чувство един страхотен навахо и един наперен мъжкар от таос, който след като се увери в акредитивите ми, ме откара в една *кийва*^[1] и ме въведе в някои от племенните мистерии, даде ми достъп до етнографски данни, за които мнозина учени ще са готови да си продадат препуциума, не се съмнявам. Страхотен опит. Изумителен. Смятам да обясня на света, че не само задникът ти се разширява, когато си гей.

Неприятност с Оливър днес следобед. Карака аз, хвърчахме някъде между Бельн и Сокорро, чувствах се дързък и безразсъден, веднъж поне господарят на колата, а не просто натикан зад волана. Половин миля напред забелязах човек, крачеше бавно край пътя, явно стопаджия. Забавих инстинктивно. Стопаджия, ясно, и нещо повече, хипи, автентичният артикул от 1967-а: дългата мръсна коса, елечето от овча кожа на голо, кръпката със знамето на задника на пропритите дънки, раницата, бос. Предположих, че се е запътил към някоя от комуните из пустинята, да си се тътри сам от никъде за никъде. Е, в известен смисъл ние също се бяхме запътили към „комуна“ и си помислих, че можем да го вземем. Задминах го и ударих рязко спирачката. Той вдигна очи, за миг мярнах може би проблясък на параноя, гледал беше сигурно сто пъти „Волният ездач“ и очакваше хубав „америкън гънфайър“, но страхът му изчезна, щом видя, че сме хлапета. Ухили се без няколкото си окапали зъба и само дето не чух

как ломоти в смисъл, такова, леле, страхотно, че ме взимаш, мой човек, в смисъл, нали, тука никак не върви, мой човек... И тогава Оливър каза само:

— Не.

— Не?

— Газ.

— Имаме място.

— Не искам да губим време.

— Боже мой, Оливър, тоя тип е безвреден! И тук сигурно минава не повече от кола на час. Ако беше в неговото положение...

— Откъде знаеш, че е безвреден? — попита Оливър. Хипито вече беше на трийсетина метра зад нас. — Може да е от хората на Чарлз Менсън — продължи тихо Оливър. — Може би номерът му е да корми индианците, които се държат с хипита прекалено сантиментално.

— Ох! И докъде още можеш да стигнеш с параноята, Оливър?

— Газ, казах — повтори той със заплашителния си глас на човека от прерията, с гласа тип „торнадото иде“, с гласа „до довечера да те няма в този град, негро“. — Не ми харесва. И вони. Надушвам го чак оттук. Не го искам в колата.

— Аз карам сега — отвърнах. — Аз решавам дали...

— Потегляй! — каза Тимъти.

— И ти ли?

— Оливър не го иска, Нед. Няма да му го натрапиш въпреки желанията му, нали?

— Боже, Тимъти...

— Освен това колата е моя и аз също не го искам. Дай газ, Нед.

Отзад се чу гласът на Ели, тих и смутен:

— Чакайте малко. Мисля, че тук имаме морален проблем. Ако Нед иска...

— Ще караш ли? — попита Оливър. Имах чувството, че ще изкрешци. А той никога не крещеше. Погледнах го в огледалото. Лицето му беше червено и запотено, една вена ужасяващо изпъкваше на челото му. Налудничаво, психотично лице. Не можех да рискувам да стигнем до бой заради никакво хипи стопаджия. Поклатих тъжно глава и точно когато хипито поsegна да отвори задната врата, откъм страната на Оливър, изгърмяхме напред с рев и го оставихме сам и слисан сред

облака изхвърлени от ауспуха газове. Прави му чест, не ни размаха юмрук, нито се изплю подир нас, само раменете му се смъкнаха — и си продължи да върви. Може би всъщност беше очаквал минавка. След като престанах да го виждам, погледнах отново Оливър. Лицето му отново беше спокойно. Вената беше спаднала, червенината се бе отцедила. Но в него все още имаше някаква странна, смразяваща напрегнатост. Сурово присвети очи, стиснати зъби. Чак след трийсетина километра, когато напрежението поспадна, попитах:

— Защо го направи, Оливър?

— Кое?

— Защо ме накара да прецакам хипито?

— Искам да стигна там, където отивам. Мен видял ли си ме да взимам стопаджии досега? Стопаджиите винаги те забъркват в неприятности. Ако не друго, просто те бавят. Щеше да се наложи да го откараш по някой страничен път до комуната, час-два извън графика.

— Едва ли. Освен това каза, че вонял. И че ще извади нож. За какво беше всичко това, Оливър? Не си ли търпял ти самият достатъчно параноични говна заради своята дълга коса?

— Може би не разсъждавах разумно. — И това да го каже Оливър, който никога в живота си не е разсъждавал другояче освен разумно. — Може би толкова бързам да стигнем, че казвам неща, които не мисля сериозно. — И това Оливър, който никога не казваше неща, които да не са грижливо обмислени. — Не знам. Просто ме обзе вътрешното чувство, че не бива да го качваме. — И това Оливър, който се е отказал от „вътрешното чувство“ още когато се е учили да ходи до тоалетната сам. — Съжалявам, че кипнах, Нед.

И след десетина минути мълчание добави:

— Мисля обаче, че трябва да се разберем за едно. Оттук до края на пътуването никакви стопаджии. Окей? Никакви стопаджии.

[1] Полуподземно помещение в индианско пуебло — Б. пр. ↑

18. ЕЛИ

С право бяха избрали този жесток и съсухрен терен за място на Къщата на черепите. Древните култове се нуждаят от мистична среда и романтична отдалеченост, ако искат да устоят на резките дисхармонични резонанси на скептичния и материалистичен двадесети век. Пустинята е идеална. Въздухът тук е болезнено син, почвата е тънка обжарена кора върху камениста твърд, растенията и дърветата са криви, бодливи, ексцентрични. В такова място времето е замръзнало. Модерният свят не може да се натрапи, нито да оскверни. Старите богове могат да процъфтят. Старите песнопения се извисяват към небесата, незаглушени от рева на трафика и грохота на машините. Когато казах това на Нед, той възрази. Пустинята е твърде показна и натрапчива, каза, дори малко банална, подходящото място за такива съхранители на древността като Пазителите на черепите били тъкмо недрата на шумния град, където контрастът между тяхната и нашата структура ще е най-голям. Да речем някоя стара каменна сграда на Източна 63-та, където жреците биха могли с хладна невъзмутимост да извършват ритуалите си в обкръжението на артгалерии и фризъорски салони за пуделчета. Друга възможност, подхвърли, можело да е някоя едноетажна тухлена фабрична постройка в крайградски индустриален район, където да правят климатици и офисно оборудване. Контрастът е всичко, заяви. Несъвместимостта е съществена. Тайната на изкуството е в усета за подходящи съпоставления, а какво е една религия, ако не категория на изкуството? Но мисля, че Нед просто ме пързала, както обикновено. Във всеки случай неговите теории за контраст и съпоставка не ми минават. Тази пустиня, тази суha пустош е съвършеното място за обителта на онези, които не ще познаят смъртта.

Щом се прехвърлихме от Ню Мексико в Аризона, оставихме зад себе си и последните следи от зимата. Към Албъкърки въздухът беше хладен, дори студен, но пък височината там е по-голяма. Теренът започна да се спуска, щом подкарахме към мексиканска граница и обърнахме към Финикс. Температурата се вдигна рязко, от 10 към 20 и

дори по-високо. Планините станаха по-ниски и изглеждаха образувани от червеникавокафява почва, стрита на прах и напръскана с лепило. Имах чувството, че в такава скала мога да изровя дълбока дупка дори само с нокът. Крехки, уязвими полегати хълмове, практически голи. Марсиански пейзаж. И растителността тук е различна. Вместо тъмни ивици папрат и чворести ниски пинии вече пътувахме през гори от пръснати нашироко гигантски кактуси, стърчащи фалически от кафявата люспеста пръст. Нед започна да ни предава урок по ботаника. Онези там са сагуарос, с дългите разклонения, по-високи от телефонни стълбове, а тези, храстовидните синьо-зелени и безлисти, с бодливите клони, които все едно че са дошли от някоя друга планета, са пало верде, а пък онези там, топчестите с оплетените на кълба клони, са окотийо. Нед познава добре Югозапада. Чувства се тук съвсем като у дома си, понеже е прекарал известно време в Ню Мексико преди няколко лета. Нед всъщност навсякъде се чувства като у дома си. Обича да говори за международното братство на гейовете. Където и да отиде, е сигурен, че ще си намери подслон и приятелства сред „Соя вид“. Завиждам му понякога. Може би периферните травми от това да си гей в едно общество на „нормални“ си струват, ако знаеш, че има места, където винаги ще те приемат радушно. Ако не за друго, то защото си дете от племето. Моето племе съвсем не е толкова гостоприемно.

Прехвърлихме щатската граница и продължихме на запад към Финикс. Околността за известно време отново стана по-планинска, теренът — не толкова сувор. Индианска земя, Пимас. Зърнахме за малко язовира Кулидж: спомени от географията в трети курс. Все още бяхме на около 150 км от Финикс, но започнахме да виждаме билбордове, които ни приканваха, не, заповядваха ни да отседнем в някой крайградски мотел: „Приятна ваканция в Долината на слънцето“. Слънцето вече ни въздействаше, тук, късно следобед, увиснало лениво над предното стъкло, мяташе снопове червенозлатист огън в очите ни. Оливър, който караше като робот, извади лъскави посребрени слънчеви очила и продължи невъзмутимо. Профучахме през някакво градче, наречено Маями. Без плажове, без дами с визон. Въздухът беше пурпурен и розов от изригващите от някакви високи комини пущеци. Миризмата и атмосферата бяха истински Аушвиц. Какво кремираха тук? Малко преди централната част на града видяхме

огромна сива грамада с форма на боен кораб — отпадъци от медна руда; купчините шлака бяха хвърляни и трупани години наред. Вдясно от пътя се виждаше гигантски безкусен мотел, предполагам за удобство на онези, които жадуват за близка гледка на екологичното изнасилване. Това, което кремират тук, е Майчицата Природа. Отвратени продължихме към ненаселена територия. Сагуаро, пало верде, окотийо. Гмурнахме се през дълъг планински тунел. Пуст самотен пейзаж. Дълги сенки. Зной, зной, зной. А след това, изведенъж, пипалата на градски живот, протягащи се от все още далечния Финикс: предградия, търговски центрове, бензиностанции, щандове с индиански сувенири, мотели, неонови светлини, щандове за бърза храна, предлагащи тако, хотдог, пържено пиле, сандвичи с ростбиф. Убедихме някак Оливър да спре и всички си взехме тако под зловещо жълтите улични светлини. И отново напред. Сиви огромни складове със слепи стени от двете страни на пътя. Страна на парите, дом на стичащо се богатство. Бях чужденец в чужда земя, нещастно, объркано, отчуждено юде от Горен Уестсайд, провиращо се през кактуси и палми. Безкрайно далече от дома. През тъпите плоски градчета с лъскави едноетажни банкови сгради от зелено стъкло с психеделични пластмасови табели. Пастелни къщи, розова и зелена мазилка. Земя, която никога не е виждала сняг. Веещи се американски знамена. Обикни или се махай! Точно пред нас Опитна ферма на Университета на Аризона. Далечни планини, посърнали в синия здрач. Ето, че сме на булевард „Апачи“ в град Темпе. Скърдане на колелета, пътят завива. И изведенъж сме в пустинята. Никакви улици, никакви билбордове, нищо. Ничия земя. Тъмни издути очертания вляво — хълмове, планини. Далече някъде напред близват фарове. Още пет минути и пустошта свършва: прехвърлили сме се от Темпе във Финикс и вече сме на улица „Ван Бюрън“. Магазини, къщи, мотели. „Продължавай до центъра“, казва Тимъти. Фамилията му, изглежда, държи главен дял в един от мотелите в централната част на града. Още десет минути през район с антикварни книжарници и евтини мотели и сме в центъра. Сгради на по десет-дванайсет етажа; банки, офис на местния вестник, хотели. Горещината е фантастична, поне трийсет градуса. А е краят на март. Какво ли е тук през август? Ето го нашия мотел. Статуя на камила пред входа, голяма палма, малко претъпкано

фоайе. Тимъти ни регистрира. Ще имаме апартамент. Втори етаж, в дъното. Басейн.

— Кой е за плуване? — пита Нед.

— А след това мексиканско ядене — казва Оливър.

Духовете ни кипят. Това е Финикс в края на краищата. Наистина сме тук. Почти сме стигнали целта си. Утре се отправяме на север да търсим убежището на Пазителите на черепите.

Сякаш са минали години, откакто започна всичко това. Подхвърленото мимоходом, небрежно споменаване в неделния вестник. „Манастир“ сред пустинята, недалече от Финикс, където петнайсетина „монаси“ практикуват някакво тяхно си, особено разклонение на т.н. „християнство“. „Дошли са от Мексико преди около двадесет години и се вярва, че са се пренесли в Мексико от Испания някъде по времето на Кортес. Икономически независими, държат се на страна от външния свят и не окуражават посещения, въпреки че са сърдечни и вежливи с всеки, който случайно се натъкне на тяхната изолирана, обкръжена от кактуси обител. Декорът е странен, съчетание от средновековен християнски стил и някакво подобие на ацтекски мотиви. Преобладаващият символ, който придава на манастира суров, дори гротесков вид, е човешкият череп. Черепи се виждат навсякъде, ухилени, строги, в релеф или в триизмерно представяне. Един дълъг фриз с изображения на черепи като че ли е изработен по модел на това, което може да се види в Чичен Ица, Юкатан. Монасите са стройни, стегнати мъже, кожите им са гладки, потъмнели от слънцето и обрулени от вятъра. Много странно, но изглеждат едновременно и стари, и млади. Този, с когото говорих, отказа да се представи по име. Можеше да е на тридесет или на триста години — беше невъзможно да се разбере...“

Чиста случайност бе, че го забелязах, докато преглеждах разсеяно притурката на вестника. Чиста случайност, че фрагментите странни образи — фризът с черепи, старите млади лица — се загнездиха в ума ми. Чиста случайност, че само след няколко дни се натъкнах на ръкописа с Книгата на черепите в университетската библиотека.

Нашата библиотека е истинска *гениза*^[1], склад от бракувани и любопитни неща, ръкописи и апокрифи, които никой не си е направил труда да преведе, дешифрира, класифицира или дори да огледа по-

подробно. Предполагам, че всеки голям университет има подобен депозиториум, пълен с всевъзможни документи, придобити от завещания или изкопани на експедиции, чакащи (след двайсет години? след петдесет?) учените да ги удостоят с вниманието си. Нашата е по-обилно заредена от повечето, навярно заради трите поколения градящи империя библиотекари, които са събириали алчно, трупали са древните съкровища по-бързо, отколкото би могъл да се справи с тях цял батальон учени. При такава система някои неща неизбежно биват оставяни настрана, биват удавяни в пороя от нови придобивки и рано или късно остават скрити, забравени, осиротели. Така че имаме рафтове, отрупани с шумерски и вавилонски клинописни плочки, повечето извадени по време на прочутите разкопки в Месопотамия през 1902–1905 г. Имаме цели бъчви, пълни с непипани папируси от по-късните династии. Имаме десетки килограми материал от иракски синагоги, не само преписи на Тората, но също така брачни договори, дворцови решения, наемни договори, поезия. Имаме изписани пръчици от тамариск, извадени от пещерите на Тун-хуан, стар, пренебрегнат дар от Аурел Щайн. Имаме сандъци с енорийски регистри от плесеняси ханилища на студени йоркширски замъци. Имаме парчета от кодекси на Колумбово Мексико. Имаме купища пергаменти с химни и меси от манастири от четиринайсети век в. Пиренеите. Като едното нищо библиотеката ни може да съхранява „Розетския камък“, който да отключи тайните на писмеността Мохенджо Даро, може да съхранява учебника на император Клавдий по етруска граматика, може да съдържа некаталогизирани мемоарите на Мойсей или дневника на Йоан Кръстител. Тези открития, ако изобщо бъдат направени, ще се направят от други, ровещи в тъмните прашни складове под главната сграда на библиотеката. Но аз бях този, който откри Книгата на черепите.

Не търсех нея. Изобщо не бях чувал за нея. Изпросих разрешение да вляза в подземните складове, за да потърся едни ръкописи — каталонска мистична поезия, тринайсети век, придобити уж от барселонския търговец на антики Хайме Маура Гудиол през 1893 г. Професор Васкес Оканя, на когото уж сътрудничех при преводите от каталонски, беше чул за съкровището на Маура от своя професор, преди трийсет години, и имаше някакви смътни спомени, че е виждал въпросните ръкописи. След като огледах избелелите стари

картончета, успях да разбера къде най-вероятно може да се намери колекцията на Маура и тръгнах да търся. Тъмно помещение. Запечатани сандъци. Безброй картонени папки. Никакъв късмет. Кашлям, задавен от прахта. Пръстите ми са почернели, лицето ми е мръсно. Ще опитаме още един сандък — и край. И изведнъж: корава червена папка, съдържаща шарен ръкопис на страници от фина хартия. Пишно изписано заглавие: *Liber Calvarium*. „Книгата на черепите“. Омайващо заглавие. Злокобно. Романтично. Отворих я. Изящен унициален шрифт с ясен плътен почерк от десети или единадесети век. Думите не бяха на латински, а на силно *латинизиран* каталонски. Преведох ги автоматично. „Знай това, о, Знатнородени: ние вечен живот ти предлагаме“. Най-проклетото начало, на което можеш да се натъкнеш. Да не би да бях сгрешил? Не. „Ние вечен живот ти предлагаме“. Останалото не беше лесно да се дешифрира като началото; най-отдолу на страницата и нагоре по лявата страна имаше осем красиво изрисувани човешки черепа, всеки отделен от следващия в рамка с колони и малък свод в романски стил. Само един от черепите още пазеше долната си челюст. Един беше килнат на една страна. Но всички се хилеха: лице след лице, сякаш казваха от гроба: „Добре би било да научиш нещата, които сме разбрали ние“.

Седнах на един сандък и бързо запрелиствах ръкописа. Около двадесет страници някъде, всичките украсени с гробищни гротески — кръстосани кости, срутени надгробни камъни, един-два разченени таза. И черепи. Черепи, черепи, черепи. Моменталният превод ми беше непосилен; голяма част от речника беше мътна, нито латински, нито каталонски, а на някакъв междуинен език. Но общият смисъл бързо ставаше ясен. Текстът беше адресиран към някакъв принц от абата на манастира под негова закрила и представляваше по същество покана към принца да се оттегли от земния свят, за да се посвети в „мистериите“ на монашеския орден. Монашеските практики, твърдеше абатът, били предназначени да се победи Смъртта, под което се разбираше не триумфът на духа в другия свят, а по-скоро триумфът на тялото в този. „Вечен живот ти предлагаме“. Съзерцание, духовни и физически упражнения, подходяща диета и прочие — това бяха порталите към вечния живот.

Цял час упорит труд ми даде следните пасажи:

„Петата мистерия е тази: че черепът лежи под външния лик, тъй както смъртта лежи редом с живота. Но, о, Знатнородени, парадокс има в това, понеже смъртта е спътница на живота, а животът е вестителят на смъртта. Ако би могъл само да проникнеш през външния лик и да достигнеш до черепа отдолу, и с него да се сдружиш, би могъл да [нечетимо]...“

„Шестата мистерия е тази: че нашият дар винаги ще бъде презиран, че ние вечно ще сме бежанци сред хората, тъй щото ще бягаме от едно място на друго, от пещерите на север към пещерите на юг, от [нечетимо] на полята до [нечетимо] на града, и тъй е било през стотиците години на моя живот и стотиците години на моите предходници...“

„Деветата мистерия е тази: че цената на един живот трябва винаги да е живот. Знай, о, Знатнородени, че вечностите трябва да се уравновесят със смърти, и поради това те молим предопределеният баланс да се съхрани с охота. Двама от вас ние се наемаме в своето лоно да вземем. Двама трябва да отидат в мрака. Тъй както живеейки, ежедневно умираме, тъй и умирайки, ще живеем вечно. Има ли един сред вас, който ще откаже вечността заради своите братя от четиристранината фигура, за да могат те да проумеят смисъла на себеотричането? И има ли един сред вас, когото другарите му са готови да принесат в жертва, та да могат да проумеят смисъла на изключването? Нека жертвите сами се изберат. Нека те определят качеството на своя живот чрез качеството на своята кончина...“

Имаше още, всичко осемнадесет мистерии, плюс заключително слово, всичко това абсолютно непонятно. Бях запленен. Грабна ме вътрешното обаяние на текста, мрачната му красота, злокобната му прелест, кънтящият му като гонг ритъм, а не толкова някаква непосредствена връзка с аризонския манастир. Да изнеса ръкописа от библиотеката бе невъзможно, разбира се, но се качих горе, излязох от подземията като мрачния призрак на Банко и си уредих кът за проучване дълбоко в нишите на хранилището. После се прибрах и се изкъпах. Не казах нищо за откритието си на Нед, но той май забеляза, че вниманието ми изцяло е погълнато от нещо. Върнах се в библиотеката, въоръжен с нов бележник и речниците ми. Ръкописът вече лежеше на предоставеното ми бюро. До десет вечерта, до часа на затваряне, се борих с него в оскъдно осветената си килия. Да, нямаше

съмнение: тези испанци твърдяха, че владеят техника за придобиване на безсмъртие. Ръкописът не даваше реални подробности за процедурите им, а просто твърдеше, че са успешни. Имаше много символика за „черепа под лицето“. Бяха твърде силно привлечени от образността на гроба, като за култ, ориентиран към живота. Навсякъв това бе необходимото противоречие, усетът за сблъсък на противоположности, на който Нед придаваше толкова значение в естетическите си теории. Текстът даваше ясно да се разбере, че някои от тези почитащи черепа монаси, ако не всички, са преживели столетия. (Дори хиляди години? Един двусмислен пасаж в Шестнадесетата мистерия намекваше за произход по-древен от фараоните.) Дълголетието очевидно беше печелило неприязънта на околните: на селяците, на пастирите, на благородниците. Многократно бе трябало да местят обиталището си, винаги да търсят място, където да могат да упражняват практиките си в мир.

Три дни упорит труд ми донесоха благонадежден превод на може би 85 процента от текста и работна представа за останалото. Свърших го главно сам, въпреки че се консултирах с професор Васкес Оканя за някои от по-затрудняващите фрази; криех обаче от него характера на проекта си. (Когато ме попита дали съм намерил колекцията на Маура Гудиол, отговорих уклончиво.) До този момент все още възприемах всичко това като очарователна фантазия. Чел бях „Изгубен хоризонт“ още като момче; помнех Шангри-ла, тайния манастир в Хималаите, монасите, практикуващи йога, великолепието на удивителната фраза: „Това, че още жив сте, отче Перолт“. Човек не може да приеме нещо такова на сериозно. Представях си как публикувам превода си, например в „Спекулум“, с подходящия коментар по средновековната вяра в безсмъртието, с позовавания на мита за Презвитер Йоан, на сър Джон Макдевил, на историите за Александър. Братството на черепите, Пазителите на черепите, неговите върховни жреци, Изпитанието, на което трябва да се подложат заедно четирима кандидати, само на двама от които е отредено да оцелеят, намекът за древни мистерии, предавани от хилядолетия — какво пък, това можеше и да е приказка, разказана от Шехерезада, нали? Направих си труда грижливо да прегледам превода на Бъртън на „Хиляда и една нощ“, всичките шестнадесет тома, с мисълта, че маврите може да са донесли тази приказка за черепи в Каталуня през осми или девети век. Не. Каквото и

да бях открил, не беше фрагмент от „Хиляда и една нощ“. Може би беше част от цикъла за Карл Велики тогава? Или някакви непроучени досега романски небивалици? Зарових дълбоко в обемистите индекси на средновековни митологични мотиви. Нищо. Върнах се още назад. Станах експерт по цялата литература, посветена на безсмъртието и дълголетието, само за седмица. Титон, Матусал, Гилгамеш, Утаракурас и дървото Джамбу, рибарят Главк, даоистките безсмъртни, да, всичко. И изведнъж: внезапното прозрение, пулсиращата вена на челото, дивашкият вик, който доведе студентите помощник-библиотекари на бегом от всички ъгли на редиците рафтове. Аризона! Монасите, които дошли от Мексико, а преди това отишли в Мексико от Испания! Фризът с черепите! Намерих статията в неделната притурка. Зачетох я като в делириум. Да. „Черепи се виждат навсякъде, ухилени, строги, в релеф или в триизмерно представяне... Монасите са стройни, стегнати мъже... Този, с когото говорих... можеше да е на тридесет или на триста години — беше невъзможно да се разбере...“ *Това, че още жив сте, отче Перолт.* Изумената ми душа се ужаси. Можех ли да повярвам на такива неща? Аз, скептикът, безбожникът, материалистът, прагматикът? Безсмъртие? Многовековен култ? Възможно ли беше? Пазителите на черепите да живеят сред кактусите? Цялата тая работа да не е никакъв средновековен мит, никаква легенда, а съвсем реална институция, проникнала дори в нашия автоматизиран свят — и аз мога да я посетя, когато ми хрумне? Да се предложа за кандидат. Да се подложа на Изпитанието? Ели Щайнфелд доживява зората на тридесет и шести век. Беше повече от неправдоподобно. Отхвърлих връзката между ръкописа и вестникарската статия като безумно съвпадение; размислих след това и успях да отхвърля отхвърлянето си; а после се придвиших още напред, към приемането. За да мога изобщо да се доближа до него, се налагаше да извърша формален акт на вяра, първия, който изобщо съм постигал. Принудих се да се съглася, че би могло да съществуват сили, непонятни за съвременната наука. Наложих си да надмогна вечния навик да отхвърлям непознатото, докато не стане познато с помощта на неопровергими доказателства. Съюзих се драговолно и с радост с привържениците на летящи чинии, с вярващите в Атлантида, със сциентолозите, с твърдящите, че Земята е плоска, с обществото на фортеанците, с макробиотиците, с астролозите, с целия онзи легион на

доверчивите, в чиято компания рядко се бях чувствал удобно дотогава. Накрая повярвах. Повярвах изцяло, макар да допусках възможността за грешка. Повярвах. После казах на Нед, а малко след това на Оливър и Тимъти. Размахах стръвта под носовете им. Вечен живот ти предлагаме. И ето ни във Финикс. Палми, кактуси, камилата пред хотела: тук сме. Утре е финалната фаза от нашето търсене на Къщата на черепите.

[1] Архивен склад към синагога — Б. пр. ↑

19. ОЛИВЪР

Май прекалено кипнах за онзи стопаджия. Не знам. Цялата тая случка ме притеснява. Обикновено мотивите ми са съвсем ясни и на повърхността, но не и този път. Направо крещях като бесен на Нед. Защо? Ели ме сдъвка след това, каза, че не ми е било работа да се меся в свободно взетото решение на Нед да предложи помощ на друго човешко същество. Нед караше, той носеше отговорността. Дори Тимъти, който отначало ме подкрепи, после ми каза, че според него съм прекалил. Единственият, който си замълча вечерта, беше Нед; но знаех, че му кипи отвътре.

Защо го направих все пак? Едва ли беше толкова заради бързането да стигнем до Къщата на черепите. Дори стопаджията да ни беше отклонил за петнайсет минути от пътя, какво толкова? Да изпаднеш в истерия заради петнайсет минути при цялата вечност пред теб? Не ме човъркаше загубата на време. Не беше и онзи боклук за Чарлз Менсън. Нещо по-дълбоко беше.

Получих този пробляськ на интуиция точно когато Нед спря, за да качи хипито. „Хипито е педи“, помислих си. Точно тези думи: „Хипито е педи“. Нед го е забелязал, казах си; с онова екстрасензорно възприятие, което неговият сорт, изглежда, притежава, забелязал го е още на пътя и сега ще го вземе, и довечера ще го доведе в мотела. Трябва да съм честен към себе си. Точно това си помислих. Придружено от образа с Нед и стопаджията в леглото. Целувки, стонове, опипване, каквото там обичат да си правят обратните. Нямах никакво основание да подозирам такова нещо. Хипито си беше просто хипи, като пет милиона други като него: бос, дълга чорлава коса, кожен елек, протъркани дънки. Защо си помислих, че е педи? Пък и да беше, какво толкова? Двамата с Тимъти не качвахме ли момичета в Ню Йорк и Чикаго? Защо Нед да не може да направи нещо, което иска? Какво имам против хомосексуалистите? Един от съквартирантите ми е педи, нали? Един от най-близките ми приятели! Знаех какъв е още когато се премести при нас. Беше ми все едно, стига да не ми се пуска. Харесвах

го заради самия него, пет пари не давах за сексуалните му предпочтения. Защо тогава беше това тъпло избухване на пътя? Помисли добре, Оливър. Помисли.

Да не би да изпита ревност? А? Какво ще кажеш за тази възможност, Оливър? Може би не искаше Нед да бутне на някой друг? Нещо против да обмислим тази идея за малко?

Добре. Знам, че той ме харесва. Още от началото. Този предан кучешки поглед, когато вдигне очи към мен, този смътен копнеж — знам какво означава. Не че ми е посягал някога. Страх го е, страх го е да не взриви едно доста полезно приятелство, като престъпи чертата. Но въпреки всичко страстта е налице. Кучето с кокала ли бях — да не давам на Нед каквото иска, макар да не го ям, но и да не му давам да си вземе друго кокалче? Гневът ми. Виковете. Истерията. Явно нещо в мен се е отключило. Трябва да го разбера. Плаши ме. Възможно е да открия за себе си нещо, което не искам да знам.

20. НЕД

Вече сме станали и детективи. Разузнаваме из цял Финикс, опитваме се да намерим Къщата на черепите. Забавно е: да стигнеш толкова далече и да не можеш да осъществиш последната връзка. Но единственото, с което Ели разполага, е изрезката му от вестника, която поставя манастира „недалече на север от Финикс“. Това покрива почти целия щат. Трябва ни помощ. След закуска Тимъти взе изрезката и отиде при служителя на рецепцията — Ели беше прекалено срамежлив или си мислеше, че изглежда прекалено източняшки, за да попита сам. Хотелиерът обаче не знаеше нищичко за тази обител и ни посъветва да разпитаме в редакцията на вестника, била през улицата. Но вестникът беше вечерен, отваряше офиса след девет, а ние още живеехме по източно стандартно време, бяхме се събудили много рано. Все още беше само осем и петнайсет. Тръгнахме да се поразтъпчим и да убием тези четиридесет и пет минути, надничахме в бръснарници и вестникарски будки, във витрините на магазинчета за индианска керамика и каубойски аксесоари. Слънцето вече грееше ярко и термометърът на фасадата на банката гонеше 27°. Денят обещаваше да е горещ. Небето бе придобило онова жестоко пустинно синьо; планините отвъд границите на града бяха светлокрафяви. Градът бе тих, рядко по някоя кола по улиците. Муден, замрял час в централен Финикс.

Почти не си говорехме. Оливър май още се мусеше заради скандала, който вдигна заради онова хипи. Явно се чувстваше сконфузен, и с основание. Тимъти го даваше надут и отегчен. Беше очаквал Финикс да е много по-оживен, да е динамичният център на динамичната икономика на Аризона и тишината тук го обиждаше. (Покъсно, на миля-две на север от центъра, открихме, че нещата са доста динамични там, където вървеше истинският растеж.) Ели беше напрегнат и отчужден, несъмнено се чудеше дали не ни е прекарал за нищо през целия континент. А аз? Изнервен. Пресъхнали устни, сухо гърло. Стягането в скротума, което ме спохожда само когато съм

много, много, много нервен. Стягам и отпускам бедрените си мускули. А ако Къщата на черепите не съществува? И още по-лошо: ако съществува? Тогава — край на сложния ми колеблив танц; ще трябва най-сетне да взема страна, да се посветя на реалността на култа, изцяло да се отдам на ритуалите на Пазителите или да се изсмея и да си тръгна. Какво ще избера? Надвисналата винаги заплаха на Деветата мистерия, призрачна, злокобна, изкусителна. *Вечностите трябва да се уравновесят със смърти.* Двама живеятечно, двама умират начаса. Тази фраза тай за мен трепетна, нежна музика; блещука в далечините; напява съблазнително от голите хълмове. Боя се и в същото време не мога да устоя на хазарта, който поднася.

В девет отидохме в редакцията на вестника. Говорителят отново беше Тимъти. Отпуснатият му самоуверен маниер на човек от висшата класа уверено го придвижва през всякааква ситуация. Предимствата на възпитанието. Представя ни като студенти в колеж, извършващи проучване за дисертация по съвременното монашество, което ни отпрати от администратора и дежурния репортер към един от редакторите на рубрики, който погледна изрезката ни и каза, че не знае нищо за такъв манастир в пустинята (униние!), но имало един от екипа, който бил спец в отразяването на всякаакви комуни, обиталища на религиозни култове и други подобни поселения в околностите на града (надежда!). Къде е в момента този човек? А, в отпуск е, отвръща редакторът (отчаяние!). Кога ще се върне в града? Не го е напускал, впрочем (възродена надежда!). Кара си отпуската у дома. Може да се съгласи да поговори с вас. По наша молба редакторът се обади и ни уреди покана в дома на спеца по шантавелите.

— Живее на Бетъни Хоум, малко след Сентръл, каре 64–00. Знаете ли къде е това? Просто тръгвате по Сентръл, по Кемълбек, Бетъни Хоум...

Десет минути каране. Оставяме зад себе си дремещия център, гмуркаме се на север в оживения район на града, с всичките му небостъргачи и търговски центрове, подминаваме го и навлизаме в квартал с впечатляващи на вид съвременни домове, наполовина скрити зад гъсти градини тропическа зеленина. Следва къса улица към по-скромна жилищна зона и стигаме до къщата на човека, който знае отговорите.

Гилсън. Четиридесетгодишен, тъмен загар, честни сини очи, високо лъскаво чело. Приятен тип. Да държи под око кръга луди около града явно му беше хоби, а не мания: не беше от маниакалния тип. Да, знаеше за Братството на черепите, макар да не го наричаше така. Предпочиташе израза „мексиканските отци“. Не, самият той не бил ходил там, обаче говорил с един, който бил ходил. Гост от Масачузетс, може би точно същият, който бил написал статията. Тимъти го попита дали може да ни каже къде е манастирът. Гилсън ни покани да влезем: малка къща, чиста, типичен юго-западняшки декор — черги навахо по стената, няколко грънци хопи в кремав и оранжев цвят по рафтовете. Извади карта на Финикс и околността.

— Сега сте тука — каза и потупа с пръст по картата. — За да излезете от града, минавате оттук, магистралата Черния каньон, безплатно е, хващате я ето тук и карате на север. Следваш знаците за Прескът, само че няма да ходиш чак там, разбира се. Значи ей тук, виждаш ли, малко извън границите на града, миля-две някъде, излизаш от магистралата... карта имате ли? Дай да ти го отбележа. И хващаш ей този път тука — после обръщаш по този, нали, на североизток — караш, мисля, шест-седем мили... — Скицира няколко зигзага на пътната ни карта и накрая едно голямо „Х“. — Не, това още не е манастирът. Тука оставяте колата и вървите пеш. Пътят там става само тясна пътека, никаква кола не може да мине, даже и джип, но младоци като вас, няма да имате никакъв проблем, само някакви си три-четири мили, право на изток.

— А ако го изтървем? — попита Тимъти. — Манастира, не пътя.

— Няма — увери ни Гилсън. — Но ако стигнете до индианския резерват Форт Макдоуъл, ще знаете, че малко сте се отдалечили. Ако видите езерото Рузвелт, ще знаете, че сте се отдалечили доста.

Когато си тръгнахме, ни помоли да се отбием в къщата му на връщане и да му разкажем какво сме открили.

— Обичам да си попълвам папките — рече. — Мислех да ида да огледам. Но нали знаете как е, толкова много неща да свършиш и толкова малко време за всичко.

Разбира се, казахме му „ще ви разкажем всичко“. И пак в колата. Оливър шофира, Ели е навигаторът, картата е разгъната в скута му. На запад до магистрала Черния каньон. Широка суперавтострада, напечена от предобедната жега. Никакъв трафик, само няколко

огромни камиона. Поехме на север. Всичките ни въпроси скоро щяха да получат отговор; несъмнено щеше да има и нови. Вярата ни, или може би просто наивността ни, щяха да се отплатят. Изпитах мраз в палещия зной. Чух могъща увертюра да се надига от бездната. Злокобна, Вагнерова, туби и тромбони се вливат в мрачна пулсираща музика. Завесата се вдигаше, макар да не бях сигурен дали влизаме в последния акт, или в първия. Вече не се съмнявах, че Къщата на черепите съществува. Гилстън говореше за нея съвсем делово; не беше мит, просто поредната проява на подтика към духовността, който тази пустиня, изглежда, пробуждаше у човечеството. Щяхме да намерим манастира и щеше да е истинският, прекият наследник на описания в Книгата на черепите. Нова сладостна тръпка: ами ако се озовем лице в лице със самия автор на древния ръкопис, онзи на хилядите години, свободния от оковите на времето? Всичко е възможно, ако имаш вяра.

Вяра. Колко от живота ми бе оформлен от тази четирибуквена дума? Портретът на художника като сополанко. Енорийското училище, течащият му покрив, вятърът, свирещ в прозорците, които така отчаяно се нуждаят от маджун, бледите сестри, стоманени зад строгите си очила, поглеждат ни навъсено из коридора. Катехизисът. Добре измитите момченца, бели ризи, червени връзки. Отец Бърки ни учи. Закръглен, млад, с розово лице, вечните капки пот на горната му устна, издутата мека плът, провиснала над свещеническата яка. Трябаше да е бил, мм, на двайсет и пет — двайсет и шест някъде. Млад, настърен в обета си за безбрачие с още неспаружения си пенис, чуди се в тъмните часове дали изобщо си е струвало. За Нед, седемгодишния, той беше въплъщението на Светото писание, свиреп, огромен. Винаги с пръчката в ръка — и я прилагаше в действие при това: прочел си беше Джойс^[1], играеше си ролята, боравеше с шибалката. Ето, че ме кара да стана. Ставам разтреперан, иска ми се да се насера в гащите и да побегна. Носът ми тече. (Носът ми течеше непрекъснато, докато не станах на дванайсет; образът на собственото ми детство е зацепан с тъмно петно, лепкаво мръсно мустаче. Пубертетът запуши тапата.) Ето, че китката ми се вдига към носа: бързо забърсване.

— Отвратително! — Отец Бърки, воднистосините му очи блясват. Бог е любов, Бог е любов; какво тогава е отец Бърки? Пръчката изсърква във въздуха. Мълниите на ужасяващо бързия му меч. Сочи раздразнено към мен. — Символът на вярата! Веднага!

Заеквам:

— Вярвам в един Бог Отец, Вседържител, Творец на небето и земята, всичко видимо... и невидимо...

Мълквам. Дрезгав шепот зад мен, Сенди Долан:

— И в един Господ Иисус Христос, Сина Божи, Единородния...

Коленете ми треперят. Душата ми трепери. Предната неделя след месата двамата със Сенди Долан отидохме да надничаме в прозорците и видяхме сестра му да се преоблича, на петнайсет години, гърдичките с розови цицки, черни косми долу. Черни косми. И на нас ще ни поникнат косми, прошепна Сенди. Бог дали ни видя, че я шпионирахме? На Божия ден, и такъв грях! Пръчката перва предупредително.

— ... И в един Господ Иисус Христос, Сина Божи, Единородния, Който... се въплъти от Духа Светаго и Дева Мария... — Да. Вече съм в сърцевината, в мелодраматичната част, която толкова обичам. Говоря по-уверено, по-високо, гласът ми е чисто, звънливо сопрано. — ... И бе разпнат за нас при Понтия Пилата, и страда, и бе погребан... И възкръсна в третия ден... и възлезе на небесата...

Отново съм объркан. Сенди, помогни ми! Но отец Бърки е прекалено близо. Сенди не смее да проговори.

— ... възнесе се на небесата...

— Вече е там, момче — сопва се свещеникът. — Давай нататък!
И възлезе на небесата...

Езикът ми е залепнал за небцето. Всички са ме зяпнали. Не мога ли да си седна? Не може ли Сенди да продължи? Седем години, Господи, трябва ли да знам цялото верую?

Пръчката... пръчката...

Невероятно, подсказва ми самият свещеник.

— И седи отлясно...

Благословен да е. Вкопчвам се в подсказаното.

— Седи отлясно...

— На Отца! — И лявата ми ръка си получава шibalката. Горещ, изгарящ, жилещ, изтръпващ удар като силно изпукване на счупена пръчка, от който треперещата ми длан се свива като лист в огъня: и от звука и болката от очите ми бликват парещи сълзи. Може ли да си седна вече? Не, трябва да продължа. Очакват го от мен. Старата сестра Мери Джоузеф, с набръканото лице, чете на глас едно от

стихотворенията ми в аудиториума, одати за Великден, след това ми казва, че имам голяма дарба. Хайде, продължавай. Веруюто, веруюто, веруюто! Не е честно. Ударихте ме, сега би трявало да ми позволите да седна. — Продължавай — казва неумолимият отец. — И седи отлясно...

Кимам.

— И седи отлясно на Отца; и пак ще дойде със слава да съди живи и мъртви. — Най-лошото е свършило. С разтуптяно сърце, минавам бързо през останалото. — И в Духа Светаго... в една света, вселенска и апостолска църква. Изповядвам едно кръщение за оправдяване на греховете. Чакам възкресение на мъртвите и живот в бъдещия век — изломотих. — Амин. — Трябваше ли да се свърши с „амин“? Толкова съм объркан, че не знам. Отец Бърки се усмихва кисело; смъквам се на пейката изцеден. Ето ти я вярата. Вяра. Детето Христос в яслата и пръчката, шибаща кокалчетата на пръстите ти. Студени коридори; навъсени лица; сухата, прашна миризма на свято. Един ден ни посети кардинал Къшинг. Цялото училище изпадна в ужас; едва ли щеше да е толкова страшно, ако самият Спасител бе излязъл от килера с учебниците. Сърдитите лица, ядосано прошепнатите предупреждения: стойте в редица, пейте вярно, и не шушукайте, покажете почитта си. Бог е любов, Бог е любов. И броениците, разпятията, портретите на Девата, петъчната риба, кошмарът на първото причастие, ужасът от влизането в изповедалнята — целият апарат на вярата, отломките от столетията... е, разбира се, трябваше да захвърля всичко това на боклука. Да избягам от йезуитите, от майка си, от апостолите и мъчениците, свети Патрик, свети Брендан, свети Дионисий, свети Игнаций, свети Антоний, света Тереза, света Таис разкаяната блудница, свети Келвин, свети Нед. Превърнах се във вонящ прокълнат апостат, съвсем не първия от фамилията ми, който отпадна от вярата. Щом отида в пъкъла, ще срещна изобилие от чиковци и братовчеди, които се въртят на шишовете си. А сега Ели Щайнфелд иска нова вяра от мен. Всички знаем, казва Ели, Бог е неуместен, смущаващ. Да признаеш Неговото съществуване е все едно да признаеш, че имаш пъпки на гъза. Ние просветените, които всичко сме видели и знаем що за боклук е, не можем да се накараме да се преклоним пред Него, колкото и да искаме да позволим на тоя дърт кучи син да взима всички трудни решения

вместо нас. Но почакай, казва Ели! Зарежи своя цинизъм, откажи се от плиткото си неверие в невидимото! Айнщайн, Бор и Томас Едисон унищожиха способността ни да прегърнем Отвъдното, но не би ли прегърнал с радост „Тук и сега“? Вярвай, казва Ели. Вярвай в невъзможното. Вярвай, защото е невъзможно. Вярвай, че получената история на света е мит и че митът е това, което оцелява от истинската история. Вярвай в Черепите, вярвай в техните Пазители. Вярвай. Вярвай. Вярвай. Извърши акт на вяра и живот вечен ще е твоята награда. Тъй рече Ели. Вървим на север, на изток, на север, на изток отново, вървим на зигзаг през трънливата пустош и трябва да имаме вяра.

[1] Дж. Джойс, „Портрет на художника като млад“, където описва телесните наказания в католическото училище. — Б. пр. ↑

21. ТИМЪТИ

Старая се да съм весел, старая се да не се оплаквам, но понякога не издържам. Тази пътека през пустинята например. Трябва да си мазохист, за да си наложиш такова нещо, дори да е за да живееш десет хиляди години. Точно тази част е голямо говно, разбира се: нереално, идиотско. Реалното е жегата. Предполагам, че е трийсет и пет, трийсет и седем, дори четирийсет градуса тук на открито. Още не е и април, а сме като в пещ. Прословутата суха горещина на Аризона, за която непрекъснато ти разправят: е, да, горещо е, но е суха жега, не я усещаш. Говна. Аз я усещам. Якето ми е смъкнато и ризата ми е разкопчана, а се пържа. Ако я нямах тази мояшибана бяла кожа, щях и ризата да сваля, но тогава наистина ще се изпържа. Оливър вече е свалил ризата си, а е по-бял и от мен. Може би кожата му не изгаря, селска кожа, канзаска. Всяка стъпка е усилие. И колко още трябва да вървим, между другото? Седем километра? Петнайсет?

Колата е далече зад нас. Вече е дванайсет и половина, а вървим от дванайсет някъде. Пътеката е широка само две-три педи, на места става и още по-тясна. На места няма никаква пътека всъщност и трябва да прескачаме тръннаци и да се провирате през тях. Вървим в индийска нишка като четирима смахнати навахо, дебнещи армията на Къстър. Даже гущерите ни се смеят. Боже мой, не знам как изобщо нещо успява да остане живо тук: гущерите, растенията, в той пек. Земята не е съвсем пръст и не е съвсем пясък; нещо сухо и трошливо, което издава тих стържещ звук, докато стъпваш по него. Тишината усиљва звука. Тишината е плашеща. Не сме си проговаряли. Ели бърза напред все едно, че е хукнал към Светия граал. Нед пръхти и пуфти: слаб е и вървенето го изтощава. Оливър, поел тила, е както винаги напълно затворен в себе си. Все едно, че е астронавт, газещ по луната. Нед се включва от време на време да ни каже нещо за растителния живот. Така и не бях разbral, че е такъв маниак по ботаника. Тук има много малко от огромните кактуси сагуарос, макар че виждам няколко, петнайсет, осемнайсет метра високи, по-встрани от пътеката. Но

вместо тях има хиляди от онова шантаво нещо, високо докъм два метра, със сив чворест ствол и много шипове и зеленикави топчести неща. Плодната чоя, така го нарича Нед и предупреждава да стоим на страна от него. Шиповете са остри. Избягваме го, но тук има и друга чоя, „мечето чоя“, не е толкова лесно да го избегнеш. Мечето чоя е лентяй. Малки трънливи растения, високи по педя и покрити с хиляди мъхести жълтеникави бодли: погледнеш мечето накриво и бодлите скачат и те захапват. Заклевам се. Ботите ми са отрупани с бодли. Мечето се разкъсва лесно, бучките се разпръсват и се търкалят; лежат пръснати навсякъде, много от тях са точно на пътеката. Нед твърди, че всяка бучка рано или късно ще пусне корен и ще си стане цяло ново мече. Трябва непрекъснато да внимаваме къде стъпваме от страх да не настъпим някое. А не можеш просто да изриташ някоя бучка на мече от пътя си. Опитах и кактусът се лепна за ботата ми и се пресегнах да го издърпам, само че той се залепи за пръстите ми. Сто иглички ме жегнаха наведнъж. Като огън. Изревах. Доста жалък рев. Нед го издърпа с две пръчки. Пръстите ми още парят и са целите на черни точкици. Дали пък няма да се инфектират? Пълно е и с други кактуси — тумбест кактус, бодлива круша, още шест-седем, даже Нед не им знае имената. И листати дървета с тръни — мескит, акация. Всички растения тук са враждебни. Не ме пипай, казват ти, не ме пипай, че ще съжаляваш. Ще ми се да съм другаде, където и да е. Но вървим и вървим, и вървим. Бих заменил Аризона за Сахара, даже отгоре бих дал, бих хвърлил половината Ню Мексико като бонус. Колко още? Колко по-горещо? Ужас, истински ужас.

— Ей, вижте! — сочи Ели. Вляво от пътеката, полускрита под плетеница жълтеникава чоя, има голяма кръгла скала, колкото човешки торс, тъмен груб камък, различен по структура и състав от местния шоколадов на цвят пясъчник. Това е черна вулканична скала, базалт, гранит, диабаз, някой от тях. Ели коленичи, вдига някаква пръчка и започва да разчиства кактусите. — Виждате ли? — казва. — Очите? Носа?

Прав е. Виждат се големи дълбоки очни кухини. Огромен триъгълен отвор на ушна дупка. А долу, на равнището на земята, ред грамадни зъби, горна челюст, зъбите са захапали песъчливата пръст.

Череп.

Изглежда на хиляда години. Може да се проследи по-деликатното извайване, очертаващо скули, челния ръб и други белези; но повечето времето ги е заличило. Череп е обаче. Безспорно е череп. Пътен знак. Казва ни, че онова, което търсим, не е много далече — или може би ни предупреждава, че вече е време да се връщаме. Ели стои дълго, оглежда го. Нед и Оливър стоят като омагьосани. Над нас преминава облак, засенчва скалата, променя контурите ѝ и изведнъж ми се струва, че очите са се извърнали и са се вторачили в нас. Горещината ми влияе. Ели казва:

— Вероятно е предколумбов. Донесли са го от Мексико според мен.

Взирате се напред през маранята. Три огромни сагуарос, като колони, блокират гледката. Трябва да минем между тях. А по-натам? Самата Къща на черепите? Несъмнено. Внезапно се учудвам какво търся тук, защо изобщо съм се забъркал в тази лудост. Онова, което приличаше на шега, на майтап, вече изглежда прекалено реално.

Никога да не умреш. О, мамицата му! Как може да има такива неща? Колко дни ще си загубим тук, за да го разберем? Пътешествие в безумството. Черепи на пътя. Кактуси. Жега. Жажда. Двама трябва да умрат, за да живеят двама. Целият мистичен боклук, който беше избълвал Ели, сега се е побрал за мен в това кълбо от груб черен камък, толкова здраво, така неопровержимо. Отдал съм се на нещо, което е напълно непонятно за мен, а може и да се окаже заплаха за мен. Но връщане вече няма.

22. ЕЛИ

Ами ако Къщата на черепите не беше тук? Ако вървяхме по пътеката само за да се изправим пред стена от непроходими тръни и шипове? Признавам, че го очаквах. Цялата тази експедиция щеше да се окаже просто още един провал, поредното фиаско на Ели *шменгегето*. Черепът край пътя е лъжлив знак, ръкописът е красива измислица, вестникарската статия е фалшификат, „Х“-ът на картата е просто тъпа шега. Нищо няма пред нас освен кактуси и мескит, трънлива пустош, затънтина пустиня, и какво тогава? Да се обърна с достойнство към тримата си скапани от умора спътници и да кажа:

— Господа, измамили са ме, а аз ви подведох. Гонили сме вятъра.

С извинителна полуусмивка, играеща в крайчеца на устните. И тогава те ме хващат, спокойно, без злоба, понеже през цялото време са знаели, че накрая непременно ще се стигне точно до това, и ме събличат, забиват кол в сърцето ми, разпъват ме на някой огромен сагуаро, притискат ме до смърт под грамада плоски камъни, трият чоя в очите ми, изгарят ме жив, заравят ме до гуша в мравуняк, кастрират ме с нокти и през цялото време припяват тържествено: *Шменгеге, шлемил, шлемазел, шмендрик, шлен!* Приемам търпеливо напълно заслуженото си наказание. Унижението не ми е чуждо. Провалът никога не ме е изненадвал.

Унижение? Провал? Като провала с Марго? Най-скорошното ми голямо поражение. Още боли. Миналия октомври, в началото на семестъра, дъждовна мъглива нощ. Бяхме се сдобили с първокласна плочка, уж „панамски червен“, стигнала до Нед уж по хомосексуалния ъндърграунд, и си подавахме лулата, Тимъти, Нед и аз; Оливър се въздържа, разбира се, отпива благочестиво никакво евтино червено вино. За фон звучи един от квартетите Разумовски, извисява се изразително над барабанния ритъм на дъжда: реем се нависоко, понесени от мистичната музика на Бетовен, втори челист необяснимо сякаш се вля в групата, дори обой в странни моменти, трансцендентален фагот под струните. Безумната петизмерна

музикология на надрусания. Нед не ни беше изльгал: дрогата беше великолепна. И някак, без да се усетя, езикът ми се развърза, изпаднах в откровеничене, говорех и говорех, смъквах от себе си всичко, изведнъж казах на Тимъти, че това, за което най-много съжалявам, е, че в живота си изобщо, нито веднъж, не съм го правил с момиче, което бих могъл да оцена като наистина красиво.

Тимъти, съпричастен, загрижен, ме попита коя бих оценил като красива. Замълчах, изреждах наум опциите си. Нед услужливо ми предложи Ракел Уелч, Катрин Деньов, Лейни Казан. Най-сетне, изпаднал в изумително чистосърдечие, изтърсих:

— Смятам Марго за наистина красиво момиче.

Марго на Тимъти, *гоише* богинята на Тимъти, златокосото *шиксе*. Щом го казах, се понесох в бързия диалог с недомислено нахвърляни реплики, гласть ми отекваща в замаяния ми от канабиса ум, безкраен порой от думи. А след това времето, както става неизменно, когато си под влиянието на дрогата, се извъртя така, че чувах как се изпълнява целият ми сценарий, всяка реплика си идваща точно по реда. Тимъти ме пита много искрено дали Марго ме възбужда. Аз го уверявам също толкова искрено, че ме възбужда. Тогава той попита дали ще се почувствам по-малко непълноценен, по-уверен, ако го направя с нея. Този път колебливо, учуден каква игра ми играе, отвърнах с много смътни заобикалки и го чух как заяви, смайващо, че ще уреди всичко за другата нощ. Какво ще уредиш, попитах? Марго, отвърна ми. Щял да ме уреди с Марго в акт на християнска благотворителност.

— А тя дали ще...

— Естествено. Тя те смята за готин.

— Всички те смятаме за готин, Ели — каза Нед.

— Но аз не мога да... тя не... как... какво...

— Ще ти я подаря — великодушно заяви Тимъти аристократът с благородническия си жест. — Не мога да оставя приятелите си в състояние на неудовлетвореност и несподелен копнеж. Утре в осем, у тях. Ще ѝ кажа да те чака.

— Прилича на уловка. Прекалено лесно. Нереално.

— Не говори глупости. Приеми го като косвено изживяване. Все едно гледаш филм, само че по-интимно.

— И по-сетивно — подхвърли Нед.

— Будалкаш ме — казах на Тимъти.

— Честна скаутска! Твоя е!

Почна да ми описва креватните предпочитания на Марго, специалните ѝ ерогенни зони, малките сигнали, които използват помежду си. Улових духа на изживяването, понесох се все понависоко, напуши ме смях, започнах да припокривам графичните описание на Тимъти със собствените си похотливи фантазии. Разбира се, когато се съвзех след час-два, бях убеден, че Тимъти все пак ме е избудалкал, и това ме натика в черна пропаст. Защото винаги съм бил убеден, че Марготата на този свят не са за мен. Тимътитата ще си чукат легионите Маргота, но аз никога няма да имам и една от тях. Всъщност обожавах я от разстояние. Образец на *шикси*, цветът на арийската женственост, стройна и с дълги крака, четири пръста повисока от мен (колко много повече изглежда, когато момичето е повисоко от теб!), копринена златна коса, лукави сини очи, вирнато носле, сочни играви устни. Силно момиче, жизнено, баскетболна звезда (Оливър много ценеше способностите ѝ на игрището), отлична студентка, оствър и проницателен ум. Плашеше направо, беше вцепеняващо съвършена, от онези безукорни женски същества, които аристокрацията ни ражда в такова изобилие, за да властват царствено във фамилните имения или за да разхождат, важни и недостъпни, фризирания си пудел по Второ авеню. Марго за мен? Моето потно и космато тяло да лежи върху нейното? Четинестата ми буза да се трие в нейната копринена кожа? Да бе, и жабите ще се съешат с комети. За Марго сигурно изглеждах като нещо грубо и недодялано, жалкия представител на по-низш вид. Всякаква връзка между нас би била неестествена, сплав от сребро и месинг, смес от алабастр и въглища. Избих от ума си целия проект. Но на обяд Тимъти ми напомни за срещата. Невъзможно е, казах, хвърлих му пет-шест измислени набързо извинения. Той отмете жалките ми увъртания. Явявах се в осем в апартамента ѝ, каза. Бях ужасен.

— Караж я да проституира, Тимъти. Какво очакваш от мен? Влизам, смъквам си ципа, скачам ѝ? Няма начин. Не можеш да накараш една фантазия да се събудне с махване с вълшебната пръчица.

Тимъти сви рамене.

Реших, че въпросът е приключил. Същата вечер Оливър имаше баскетболна тренировка. Нед отиде на кино. Някъде към седем и половина Тимъти си намери извинение. Работа в библиотеката, каза,

ще се видим в десет. Останах сам в общия ни апартамент. Неподозиращ нищо. Улисан в писане на доклада си. Точно в осем един ключ се превъртя в ключалката, вратата се откряхна, влезе Марго: пленителна усмивка, разтопено злато. За мен! Паника, ужас.

— Тимъти тук ли е? — попита тя и невъзмутимо заключи. Тътен в гърдите ми.

— В библиотеката е — изломотих. — Връща се в десет. Нямаше къде да се скрия. Марго се нацупи.

— Бях сигурна, че е тук. Е, кофти късмет. Много ли си зает, Ели?

— Смигва ми, сините ѝ очи искрят. Сяда на дивана, усмихва ми се.

— Правя един доклад... За неправилните форми на глагола...

— О, много интересно! Искаш ли да се изпушим? Разбрах. Бяха го нагласили. Заговор, за да ме направят щастлив, все едно дали ми харесва, или не. Почувствах се покровителстван, използван, подигран. Да ѝ кажа ли да се разкарва? Не, шмендрик, не изтъпявай. Тя е твоя за два часа. По дяволите моралните превземки. Целта оправдава средствата. Ето ти го шанса и няма да получиш друг. Приближавам се наперено до канапето. Ели, наперено, да! Тя извади два дебели джойнта, навити професионално. Запали опитно единия, дръпна дълбоко, подаде ми го; китката ми затрепера, само дето не бутнах горящия край на джойнта в ръката ѝ в трепета си, докато го вземах. Силен стъф. Закашлях се, тя ме потупа по гърба. *Шлемил. Шлен.* Вдиша, смигна ми съзаклятнически. Тревата обаче не ми подейства изобщо. Прекалено напрегнат бях, а адреналинът в мен избиваше ефекта, преди да може да се задържи. Усещах миризмата на потта си. Фасът доторя бързо. Марго, вече надрусана, поне външно, предложи да изпушим другия. Поклатих глава.

— После.

Тя стана и закрачи из стаята.

— Ужасно топло е тук...

Какво клише! Умно момиче като Марго би трябвало да е способно на нещо по-добро. Разкърши ръце. Прозя се. Носеше тесни панталонки над коленете и къса блузка. Без сутиен, без пликчета явно: под гънките, плътно прилепнали в кръглото ѝ задниче, не личаха ръбове от бельо. Ах, Ели, наблюдало дяволче, милият и вещ експерт по женската плът!

— Колко горещо е тук! — повтаря тя сънено, опиянена. Горнището се съмъква. Удостоява ме с невинна усмивка, все едно, че ми казва: всички сме стари приятели, няма смисъл да ни гризат глупави табута, защо циците трябва да са по-свещени от лактите? Гърдите ѝ бяха средно големи, пълни, щръкнали, възхитително твърди, безспорно най-великолепните гърди, които бях виждал. По филмите е по-лесно — нямаш отношение аз — ти със ставащото на екрана. Завъртя номера с астрологията, в желанието си да ме отпусне, предполагам. Боклуци за близостта на планетите с този или с онзи дом, успях само да измърморя нещо в отговор. Плавно мина на гледането на ръка — новата ѝ торба с финтове, мистериите на линиите.

— Циганите гледат главно да те минат — казва сериозно, — но това не значи, че няма нещо вярно в основната идея. Виждаш ли, целият ти бъдещ живот е програмиран в ДНК молекулите и те определят линиите на дланта ти. Дай да погледна. — Хваща ръката ми, придърпва ме до себе си на канапето. Колко идиотски се чувствах, направо девственик в държането си, ако не в опита и квалификацията, трябваше да ме убеждават в очевидното. Марго се наведе над дланта ми, зашари по нея с пръст. — Ето тази тук, линията на живота, виж, о, колко е дълга, много дълга е! — Хвърлях крадешком погледи към циците ѝ, докато ми въртеше номера с гледането. — А това тук е венериният хълм. Виждаш ли тази линия, как се скосява тук? Казва ми, че си мъж на силните страсти, но ги сдържаш, много ги потискаш. Така ли е? — Добре. Ще ти играя играта, Марго. Ръката ми изведнъж е около раменете ѝ, дланта ми се плъзга по гърдите ѝ. — О, да, Ели, да, да! — Преиграва. Прегръдка; мокра целувка. Устните ѝ бяха разтворени и направих очакваното. Но никаква страсть не изпитвах, никаква. Всичко изглеждаше формално, фарс, нещо програмирано; не можех да се съотнеса към него, към цялата идея да правя секс с Марго. Нереално, нереално, нереално. Дори когато се поотдръпна от мен и си свали панталонките, и ми показва стегнатото си момчешко дупе и жълтеникавите си къдрици, не изпитах никакво желание. Тя ми се усмихна, подкани ме. За нея беше толкова апокалиптично, колкото здрависване, целувчица по бузата. За мен галактиките се разместваха. А колко лесно трябваше да е. Съмъкваш джинсите, качваш ѝ се, вкарваш ѝ го, ох ах ох ах, страхотно! Но страдах от секс-в-главата; твърде погълнат бях от представата за Марго като недостижим символ

на съвършенството, за да осъзная, че Марго си е съвсем достъпна и дори изобщо не е толкова съвършена — бял белег от операция на апендиекса, грубоватите мускули, малко прекалено тънките бедра.

Така че се издъних. Да, съблякох се и да, изтичахме до леглото, и да, не можах да го вдигна, и да, Марго ми помогна, и най-после либидото триумфира над унижението, надървих се и затреперих, дивият бик от пампасите, нахвърлям ѝ се, драща, стискам, плаша я с бясната си настървеност, изнасилвам я направо, само дето фитилът гасне в критичния момент на проникването и тогава... о, да, издънка след издънка, гаф след гаф, Марго е ту уплашена, ту ѝ е смешно, ту е загрижена, докато най-после дойде консумирането, последвано от почти моментално изригване, последвано от бездни самоунижение и кратери погнуса. Не можех да я погледна. Изтъркалях се, скрих се под възглавниците, ругаех себе си, ругаех Тимъти, ругаех Дейвид Лорънс.

— Искаш ли пак? — попита Марго, галеше потния ми гръб.

— Моля те, иди си — отвърнах. — Моля те. И не казвай на никого нищо.

Каза, разбира се. Всички го научиха. Моята непохватност, абсурдната ми некомпетентност, моите седем вида колебливост, кулминиращи накрая в седем вида импотентност. Ели *шменгегето*, издънил големия си шанс с най-страхотната курва, до която се е докосвал. Поредният от серията ми толкова грижливо спретвани провали. А тук можеше да имаме още един, бъхтене през гората от кактуси до крайното разочарование, и те най-спокойно щяха да кажат в края на пътеката:

— Ха, че какво друго трябваше да се очаква от Ели? Но Къщата на черепите беше там.

Пътеката се виеше под лек наклон, водеше ни през все по-гъстите храсталаци чоя и мескит, и в един момент изведнъж излязохме на открито. Пред нас се изпъваше низ от черни базалтови черепи, подобни на онзи, който бяхме видели, но много по-малки, някъде колкото баскетболни топки, подредени в пясъка през половин метър. От другата страна на редицата, на петдесетина метра по-натам, бе самата Къща на черепите, кацнала като сфинкс в пустинята: доста голяма едноетажна постройка с плосък покрив, с грапава жълто-кафява мазилка. Седем колони от бял камък украсяваха сляпата фасада. Ефектът беше на сурова простота, нарушена единствено от

фриза, минаващ по фронтона: релеф от черепи, в ляв профил. Хълтнали скули, кухи ноздри, огромни кръгли очи. Устите бяха зяпнали в зловещи усмивки. Широките остри зъби, очертани грижливо, изглеждаха готови за жестока захапка. А езиците — ах, наистина злокобен нюанс, черепи с езици! — езиците бяха извити елегантно, върховете се подаваха съвсем леко, блъскаха като раздвоени змийски езици. Десетки и десетки повтарящи се черепи, влудяващо еднакви, замръзнали в странния си покой, редяха се, докато се изгубят от поглед при ъглите на сградата; навояха онова кошмарно усещане, което долавям в повечето предколумбово изкуство на Мексико. Щяха да са по на място, струваше ми се, по корниза на някой олтар, на който с обсидианови ножове изтръгват сърца от тръпнещи гърди.

Врата не видях. На десетина метра пред фасадата обаче се виждаше вход към подземие: зееше тъмен и загадъчен като портал към долния свят. Моментално съобразих, че трябва да е вход към Къщата на черепите. Отидох и надникнах. Мрак. Смеем ли да влезем? Не трябваше ли да изчакаме някой да се появи и да ни покани? Но никой не се появи, а горещината беше жестока. Спогледахме се. Деветата мистерия пареше в ума ми, както навярно и в умовете на приятелите ми. Можехме да влезем, но не всички щяхме да излезем. Кой да живее, кой да умре? Неволно започнах да избирам кандидати за унищожение, да претеглям на везните приятелите си, бързо предадох Тимъти и Оливър на смъртта и се отказах, отстъпих от прекалено готовата си никак присъда, заместих Оливър с Нед, Тимъти с Оливър, Нед с Тимъти, Тимъти с мен самия, мен с Нед, Нед с Оливър, въртях и въртях, без окончателно решение, без изход. Вярата ми в истинността на Книгата на черепите бе по-силна от всяко. Усещането ми, че стоя на ръба на безкрай, бе по-силно и ужасяващо от всяко.

— Хайде — казах хрипливо, със съкрушен глас, и направих няколко колебливи стъпки напред.

Каменно стълбище водеше стръмно надолу в подземието. На метър и осемдесет — два метра под повърхността се озовах в тъмен тунел, широк, но нисък, най-много метър и шейсет. Въздухът беше хладен. На сътните лъчи светлина успях да зърна украса по стените: черепи, черепи, черепи. Един християнски символ на се виждаше никъде в този тъй наречен „манастир“, но символиката на смъртта бе повсеместна. Нед отгоре извика:

— Какво виждаш?

Описах тунела и ги подканих да ме последват. Заслизаха колебливо: Нед, Тимъти, Оливър. Присвят, продължих напред. Въздухът стана още по-хладен. Вече не можех да виждам нищо освен съмното червеникаво сияние при входа. Опитах да броя крачките си. Десет, дванайсет, петнайсет. Със сигурност трябваше вече да сме под сградата. Изведнъж пред мен изникна лъскава преграда, монолитна плоча, която запълваше тунела изцяло. Едва в последния момент осъзнах, че е там, когато улових ледения й блясък на сумрачната светлина, и спрях, преди да съм се блъснал в нея. Задънен тунел? Да, разбира се, а в следващия момент щяхме да чуем как двадесеттонна каменна плоча бавно затваря входа на тунела и след това щяхме да сме в клопката, щяха да ни оставят тук да умрем от глад или задушаване, а в ушите ни щеше да ехти чудовищен смях. Но нищо толкова мелодраматично не последва. Опрях колебливо длан в студената каменна плоча, която преграждаше пътя ни, и — ефектът беше съвсем в стил Дисниленд, великолепен театрален трик — плочата поддаде, плъзна се плавно встрани. Противовесът беше съвършен — най-лекото докосване бе достатъчно, за да я отвори. Стори ми се съвсем правилно, че трябва да влезем в Къщата на черепите по този оперен маниер. Очаквах меланхолични тромбони и хор да започнат „Реквием“ отзад напред: *Pietatis fons, me salva, gratis salvandas qui, majestatis tremenda rex.*^[1] Отгоре — отвор. Запълзяхме към него, присвити. Отново стълби. Нагоре. Излязохме един по един в огромно квадратно помещение, стените бяха от някакъв зърнист светъл пясъчник. Покрив нямаше, само десетина дебели черни греди на интервали от метър и петдесет — два метра, пропускащи слънчевата светлина и задушаващия зной. Подът беше от виолетовоzelени шисти, с някак мазна, лъскава структура. В средата на помещението имаше малък басейн от зелен нефрит, висока около метър човешка фигура се издигаше от него; главата й представляваше череп, от челюстите му се изливаше вода и пляскаше в басейна. В четирите ъгъла на залата се извисяваха каменни статуи в стила на маите или ацтеките и изобразяваха мъже с изгърбени остри носове, жестоки тънки устни и огромни обеци. От другата страна на залата срещу изхода на подземието имаше врата и в рамката й стоеше някакъв мъж, толкова

неподвижен, че отначало взех и него за статуя. Когато излязохме и четириимата, той каза с дълбок, отекващ глас:

— Добре дошли. Аз съм брат Антъни.

Беше нисък и широкоплещест, облечен само с избелели сини дочени панталони, срязани до средата на бедрото. Кожата му беше с тъмен загар, почти махагонова на цвят. Широкият му череп беше съвсем плешив. Вратът му беше къс и дебел, раменете широки и силни, гръдта издута, ръцете и краката му здрави и мускулести; създаваше впечатление за съкрушителна сила и жизненост. Целият му облик и излъчваната от него вещества по някакъв непонятен начин ми напомниха за Пикассо: невисок, стегнат, неостаряващ мъж, способен да устои на всичко. Представа си нямах на каква възраст може да е. Определено не беше млад, но далеч не и състарен. На петдесет? Шейсет? Добре съхранени седемдесет? Тази неподвластност на възрастта бе най-изумителното в него. Изглеждаше незасегнат от времето, съвсем непокътнат: така би трябало да изглежда един безсмъртен, помислих си.

Той се усмихна топло — видяха се два реда съвършени широки зъби — и каза:

— Само аз съм тук да ви поздравя. Толкова малко гости ни спохождат и не очакваме никого. Другите братя са на полето и няма да се върнат до следобедните молитви. — Говореше съвършен английски от странно безкръвния, лишен от акцент вид: акцент Ай Би Ем, да го наречем. Гласът му беше плавен и melodичен, фразите спокойни, уверени. — Моля, смятайте се за добре дошли, за толкова дълго, колкото пожелаете да останете. Имаме помещения за гости и ви каним да споделите обителта ни. Повече от един следобед ли ще отседнете при нас?

Оливър ме зяпна. Тимъти и Нед също. Аз трябаше да съм говорителят значи. Усещах в гърлото си вкус на бронз. Абсурдът, пълната нелепост на това, което трябаше да кажа, се надигна и слепи устните ми. „Обърни се и бягай, обърни се и бягай — викаше един глас в главата ми. — Бягай. Бягай. Бягай докато можеш“. Успях насила да изтръгна една-единичка хриплива сричка:

— Да.

— В такъв случай трябва да ви настаним. Заповядайте.

Обърна се да напусне залата. Оливър ме изгледа свирепо и рязко прошепна:

— Кажи му!

Кажи му. Кажи му. Кажи му. Хайде, Ели, избълвай го. Какво толкова може да те сполети? В най-лошия случай да ти се изсмеят. Това изобщо не е ново, нали? Тъй че кажи му. Всичко се свежда до този момент, цялата реторика, цялата самонапомпваща се хипербола, всички нахъсани философски спорове, всички съмнения и контрасъмнения, цялото возене. Тук си. Смяташ, че това е точното място. Така че кажи му какво търсиш тук. Кажи му. Кажи му.

Брат Антъни, доловил шепота на Оливър, спря, погледна ни през рамо и каза кротко:

— Да?

Замаян, затърсих думите и най-сетне ги намерих.

— Брат Антъни, трябва да знаете... че ние всички прочетохме Книгата на черепите...

Ето. Казах го.

Маската на несъкрушимо спокойствие на брата се съмкна само за миг. Видях проблясък на... изненада? озадаченост? объркване? — в тъмните му загадъчни очи. Но бързо се овладя.

— Нима? — Гласът му беше твърд като преди. — Книгата на черепите? Що за странно име! Каква ли ще е тази Книга на черепите?

Хвърли ми бляскава мимолетна усмивка като лъча на морски фар, прорязал за миг гъстата мъгла. Но след тази пилатовска шега не изчака за отговор. Невъзмутимо излезе и щракна небрежно с пръсти след себе си в знак, че трябва да го последваме.

[1] Текстът е: Rex tremendae majestatis, qui salvandos salvas gratis, salva me, fons pietatis (Царю страховито могъщи, ти, който търсещи спасение даром спасяваш, мен избави, о, извор на милост). — Б. пр. ↑

23. НЕД

Вече имаме нещо, което да ни гризе, но поне са ни предоставили комфорт за това. Отделна стая за всеки, хубава, удобна. Къщата на черепите е много по-голяма, отколкото изглежда отвън: двете задни крила са изключително дълги и в целия комплекс има може би петдесет-шестстай, а може би и под земята. Нито една стая, доколкото видях, няма прозорец. Централните зали, които за мен са нещо като общи помещения, са без покриви, но страничните звена, където живеят братята, са съвсем затворени. И да има някаква вентилационна система, не я забелязвам, досега не съм видял никакви вентилатори и тръби, но щом преминеш от открито помещение в затворено, усещаш рязко спадане на температурата, от пустинно горещо в хотелски удобно. Архитектурата е проста: голи правоъгълни стаи, стените и таваните са изработени от груб неизмазан жълтеникавокафяв пясъчник, непрекъсвани от корнизи, видими греди или други декоративни хитрости. Всички подове са от тъмни шисти; няма никакви килими или черги. Мебелировката като че ли е доста оскудна; моята стая предлага нисък нар, направен от дъски и дебело въже, и малка груба ракла, предполагам за вещите ми, доста майсторски изработена от твърдо черно дърво. Това, което нарушава преобладаващата строгост, е една фантастична колекция от чудновати предколумбови (предполагам) маски и статуетки, окачени на стените, изправени по ъглите, поставени в ниши — ужасяващи лица, само ъгли и груби плоскости, разкошни в своята чудовищност. Образът на черепа е навсякъде. Представа нямам какво е накарало репортера да си помисли, че това място се обитава от „монаси“, изповядваща християнство; вестникарската изрезка на Ели говори за „съчетание от християнски стил и нещо като ацтекски мотиви“, но макар ацтекското влияние да е съвсем очевидно, къде е християнското? Не виждам никакви кръстове, никакви прозорци с цветно стъкло, никакви изображения на светци или на Светото семейство, никой от съпътстващите атрибути. Цялата текстура на мястото е езическа,

примитивна, праисторическа; би могло да е храм на някой древен мексикански бог, дори на неандерталско божество, но Иисус просто отсъства като предпоставка. Навярно изчистената, хладно строга атмосфера на съвършенство е внушила на журналиста представата за средновековен манастир — ехото, смътният намек за григорианско песнопение в смълчаните коридори — но без символизма на християнството не може да има християнство, а символите, представени тук, са чужди. Цялостният ефект е за странен лукс, съчетан с неимоверно стилизирана сдържаност: смалили са всичко, но от стени и подове, от чезнешците в далечината безкрайно дълги коридори, от голите помещения, от оскъдната мебелировка изригва усещане за мощ и величие.

Чистотата тук явно е важна. Водопроводната система е удивителна, с бълбукащи фонтани навсякъде в общите помещения и по-големите зали. В стаята ми има огромна вградена в пода вана, подходяща за махараджа или за някой ренесансов папа. Щом ме отведе в стаята ми, брат Антъни намекна, че може би ще ми е приятно да си взема баня; вежливата реплика прозвуча като заповед. Не че ми трябваше много подканяне, вървенето през пустинята ме беше покрило с ужасна мръсотия. Отдадох се на дълго разкошно киснене, въртях се и търках гръб в гладките плочи, а когато излязох, открих, че мръсните ми, вкиснали от пот дрехи са изчезнали, дори обувките. Вместо тях намерих на нара протрити, но чисти сини шорти като тези, които носеше брат Антъни. Много добре: философията тук, изглежда, е, че по-малкото е повече. Майната им на разните там ризи и пуловери; ще се примирия с шорти върху голите си слабини. Дошли сме на интересно място.

Засега въпросът е: има ли това място някаква връзка със средновековния ръкопис на Ели и с предполагаемия култ на безсмъртие? Мисля, че има, но все още не мога да го твърдя със сигурност. Невъзможно бе да не се възхити човек на театралния усет на брата, на великолепно двусмисленото му справяне с момента, когато Ели му подхвърли за Книгата на черепите. Възхитителната му, отекваща финална реплика: *Книгата на черепите?* *Що за странно име!* *Каква ли ще е тази Книга на черепите?* И бързо излизане, което му позволи да владее всички страни на ситуацията наведнъж. Наистина ли не знае за Книгата на черепите? И защо тогава, макар

само за миг, изглеждаше толкова смаян, когато Ели я спомена? Възможно ли е увлечението към образа на черепа да е просто съвпадение? Възможно ли е Книгата на черепите да е забравена от собствените ѝ последователи? Играе ли си братът с нас, за да ни внуши несигурност? Естетиката на дразненето: колко много изкуство е основано на този принцип! Така че ще ни дразнят известно време. Ще ми се да отида да поговоря с Ели. Умът му е бърз, добре тълкува нюансите. Искам да разбера дали и той е изпаднал в затруднение от реакцията на брат Антъни. Но май ще се наложи да отложа беседата с Ели за по-късно. Точно в момента вратата ми, изглежда, е заключена.

24. ТИМЪТИ

Все по-гадно и по-гадно. Тоя дълъг цяла миля коридор. Черепите навсякъде, мексиканските смъртни маски. Фигури на одрани, които още могат да се хилят, лица с шишове, набити в езиците и бузите, тела с плът отдолу и черепи отгоре. Красота. И шантавият старец, дето ни говори с глас, който все едно излиза от машина. Почти си мисля, че е нещо като робот. Не може да е истински с тази негова гладка стегната кожа, с плешивата глава, която изглежда все едно никога не е имало коса по нея, с тези странни лъскави очи... *отврат!*

Поне банята беше добра. Макар че са ми прибрали дрехите. Портфейла, кредитните ми карти, всичко. Това не ми допада, макар че едва ли могат да направят кой знае какво с нещата ми тук. Може би просто са решили да ги изперат. Нямам нищо против да понося тези шорти междувременно. Малко са стегнати около задника — вероятно съм по-едър от обичайните им гости, — но в този пек си е добре да посмъкнеш дрехи.

Това, срещу което възразявам, е, че са ме заключили. Тази част ми напомня за много филми на ужаса по телевизията. Сега на пода се отмества тайната плоча и свещената кобра изпълзява, съска и плюе отрова. Или отровният газ нахлува през скрит отвор. Е, това не го мисля сериозно. Не мисля, че ще ни навредят. Все пак е обидно да те заключат, щом си гост. Дали не е някой час за много специална молитва и не искат да ги беспокоим? Би могло. Ще изчакам час и ще се опитам да отворя вратата със сила. Изглеждашибано здрава обаче, масивно грубо дърво.

И телевизор няма в този мотел. Нищо особено за четене освен това книжле, дето са го оставили на пода до леглото ми. А и вече съм го чел. „Книгата на черепите“ естествено! Напечатана, на три езика, латински, испански, английски. Забавна илюстрация на корицата: череп и кръстосани кости. Ура за Веселия Роджър! Но определено не ми е забавно. А вътре в брошурката е всичко, което ни чете Ели, онзи мелодраматичен боклук за „осемнайсетте Мистерии“. Фразите са по-

различни от неговия превод, но смисълът е същият. Много приказки за вечен живот, но и много приказки за смърт също. Твърде много.

Ще ми се да се махна оттук, ако изобщо отворят проклетата врата. Майтапът си е майтап и сигурно ми се е видяло голяма веселба да се навия да отцепя на запад заради дрънканиците на Ели, но след като вече съм тук, не мога да разбера какво все пак ме накара да се набутам в това. Ако са истински, в което продължавам да се съмнявам, не искам изобщо да се забърквам с тях, а ако са просто шайка вманиачени по ритуала си фанатици, което изглежда доста вероятно, пак не искам да си имам работа с тях. Изкарах два часа тук и мисля, че ми стига. Всички тези черепи ще ме побъркат. Заключената врата, номер две. Шантавия старец. Окей, момчета, дотук. Тимъти е готов да се връща у дома.

25. ЕЛИ

Колкото и да превъртах малката размяна на реплики с брат Антъни, не можех да се примиря. Будалкаше ли ме той? Престорено незнание? Престорено знание, каквото всъщност няма? Какво беше онова изражение — коварна усмивка на посветения или не казваща нищо усмивка на бълфирация?

Възможно е, казвах си, да познават Книгата на черепите под някакво друго име. Или в хода на преселението си от Испания в Мексико, а от Мексико в Аризона да са извършили някакво фундаментално преустройство на теологичната си символика. Бях убеден, въпреки двусмисления отговор на брата, че това място трябва да е прякото продължение на каталунския манастир, в който е бил написан откритият от мен ръкопис.

Изкъпах се. Най-великолепната баня в живота ми, върхът на баните, тяхното „акме“^[1]. Излязох от голямата вана и видях, че дрехите ми са изчезнали и вратата е заключена. Навлякох избелелите омачкани и тесни шорти, които ми бяха оставили. И зачаках. И чаках. Нищо за четене, нищо за гледане освен една чудесна маска на опулен череп, мозаична творба, безброй късчета нефрит, слюда, обсидиан и тюркоаз, съкровище, шедьовър. Помислих да си взема втора баня, просто за да убия времето. И тогава вратата се отвори — не чух никакъв ключ, никакво изщракване на ключалка — и влезе някой, който на пръв поглед ми заприлича на брат Антъни. Вторият поглед ме увери, че е друг: малко по-висок, малко по-тесен в раменете, малко по-светла кожа, но иначе същата мургава стегната набита псевдо-пикасова физика. Каза със странно тих, дрезгаво звучащ глас като на Питър Лори^[2]:

— Аз съм брат Бернард. Моля, последвайте ме.

Коридорът сякаш се удължаваше, докато крачехме по него. Тътрехме се напред, брат Бернард водеше; очите ми през повечето време бяха приковани в странно изпъкващия му гръбнак. Босите стъпала по гладкия каменен под, приятно усещане. Загадъчни

затворени врати от тежко дърво, от двете страни: стаи, стаи, стаи, стаи. Гротескни мексикански артефакти на цената на милион долара, окачени по стените. Всички богове на всички най-мрачни кошмари ме гледаха опулени. Лампите бяха запалени и жълтата светлина се лееше от аплициите с форма на черепи — поредният малък мелодраматичен нюанс. Когато наблизихме челната секция на сградата, която явно бе П-образна, надникнах над дясното рамо на брат Бернард и за миг изумен зърнах неоспоримо женска фигура, на дванайсет-петнайсет метра пред мен. Видях как излезе от последната стая в това спално крило, прекоси бавно пътя ми — сякаш се носеше над пода — и изчезна в главната част: ниска крехка жена, облечена в нещо като пълтно прилепнала минипола, едва стигаща до средата на бедрото, от никаква мека надилплена бяла тъкан. Косата ѝ беше тъмна и лъскава, латино коса, и се спускаше под раменете ѝ. Кожата ѝ беше с тъмен загар, в силен контраст с бялото ѝ облекло. Гърдите ѝ стърчаха изразително; не можех да се усъмня в пола. Не видях ясно лицето ѝ. Изненада ме, че в Къщата на черепите има не само братя, а и сестри, но може би беше просто слугиня, защото всичко тук беше безукорно чисто. Знаех, че няма смисъл да питам за нея брат Бернард; той носеше мълчанието си както рицар би носил броня.

Най-сетне ме вкара в никаква голяма зала за церемонии, явно не същата, в което ни посрещна брат Антъни, защото не забелязах следи от капак, водещ към тунела. Фонтанът тук като че ли беше с друга форма, по-висок и с формата на лале, но фигурата, от която изтичаше водата, изглеждаше досущ като в другата зала. През рехавите греди на тавана видях косата светлина на много късен следобед. Въздухът бе горещ, но не толкова душен, колкото преди.

Нед, Оливър и Тимъти вече бяха тук, всички само по шорти. Изглеждаха напрегнати и озадачени. Оливър имаше онова изцъклено изражение, което го спохожда в моменти на голям стрес. Тимъти се опитваше да изглежда невъзмутим, без никакъв успех обаче. Нед ми смигна, било за поздрав или на подигравка.

Освен тях в залата имаше и десетина братя.

Всички изглеждаха излети като от един калъп. Дори да не бяха буквально истински братя, трябваше да са най-малкото братовчеди. Никой не беше висок повече от метър и седемдесет. Всичките плешиви. С издута гръд. Смугли. Издръжливи на вид. И те само по

дочени шорти. Един, у когото ми се стори, че разпознах брат Антъни — той беше, да — носеше на гърдите си малък зелен медальон; други трима имаха подобни украшения, но от по-тъмен камък, може би оникс. Жената, която беше пресякла пътя ми, я нямаше.

Брат Антъни ми посочи да застана с приятелите си. Заех позиция до Нед. Тишина. Напрегнатост. Идеше ми да прихна и едва се сдържах. Колко нелепо беше всичко това! Кои си мислеха, че са тези надути дребосъщи? Защо беше този брътвеж за черепи, този ритуал на сблъсъци? Брат Антъни ни гледаше строго, все едно че ни съди. Никакъв звук не се чуваше, освен собствения ни дъх и веселото бълбукане на фонтана. Малко сериозна музика за фон, моля, маestro. *Mors stupebit et natura, cum resurget creatura, judicanti responsura.* Смърт и Природа стоят удивени, щом се вдигне отново Творението, за да отвърнат на Съдника. Да отвърнат на Съдника. Ти ли си нашият съдник, брат Антъни? *Quando Judex est venturus, cuncta stricte discussurus!* Щом Съдията дойде, всичко точно да отсъди. Никога ли нямаше да проговори? Вечно ли трябваше да стоим така, замръзнали между раждане и смърт, между утроба и гроб? А! Следваха сценария! Един от по-низшите братя, без медальон, отиде до една ниша в стената и взе тънка книга, изящно подвързана с лъскав червен марокен, връчи я на брат Антъни. Нямаше нужда да ми казват, знаех коя е книгата. *Liber scriptus proferetur, in quo totum continetur.* Писаната книга ще се донесе, в която всичко се съдържа. *Unde mundus judicetur.* Отгдето светът ще бъде съден. Какво мога да кажа? Царю страховито могъщи, ти, който търсещи спасение даром спасяваш, мен избави, о, извор на милост! Брат Антъни вече гледаше право в мен.

— Книгата на черепите — заговори той тихо, спокойно, звънливо, — има малко читатели в днешно време. Как се случи така, че попаднахте на нея?

— Стар ръкопис — казах. — Скрит и забравен в една университетска библиотека. Изследванията ми... случайно откритие... любопитството ме подтикна да го преведа...

Братът кимна.

— И след това дойдохте при нас? Как стана това?

— Вестникарско описание — отвърнах. — Нещо за изображенията, за символиката — решихме да опитаме, във ваканция сме и си помислихме, че можем да дойдем да видим дали... дали...

— Да — каза брат Антъни. Без въпросителна интонация. С ведра усмивка. Лицето му се извърна срещу мен, явно очакващ да кажа какво следва по-нататък. Бяхме четирима. Бяхме прочели Книгата на черепите и бяхме четирима. *Exaudi orationem meam, ad te omnis caro veniet.* Не можех да проговоря. Стоях онемял в безкрайния взрив от мълчание, надявах се, че Нед ще изрече думите, които не можеха да се изтръгнат от устните ми, че Оливър ще ги каже, дори Тимъти. Брат Антъни чакаше. Чакаше мен, готов беше да чака до последния тръбен зов, ако трябва, до последния акорд. Говори. Говори. Говори.

Проговорих. Чувах гласа си извън тялото ми, като на плейбек:

— Ние четиридесета... прочели и разбрали Книгата на черепите... прочели и разбрали... желаем да се подложим... желаем да преминем през Изпитанието. Ние четиридесета... ние четиридесета се предлагаме... предлагаме се като кандидати... ние четиридесета се предлагаме за... — Поколебах се. Верен ли беше преводът ми? Щеше ли да разбере избора ми на думата? — За Вместилище.

— За Вместилище — повтори брат Антъни.

— Вместилище. Вместилище. Вместилище — отекнаха братята в хор.

Колко оперна беше станала цялата сцена! Да, изведнъж аз пеех тенор в „Турандот“, зовях да ми зададат фаталните загадки. Приличаше ми на нелепа, безсмислена и надута театралщина, разиграваща се напук на всянакъв разум в свят, в който от орбитални спътници се изльчват сигнали, дългокоси момчета търсят дрога, а палките на щатсполицай трошат глави на демонстранти в петдесет американски града. Как бе възможно изобщо да стоим тук и да скандираме за черепи и за вместилища? Но предстоеше още по-странна странност. Важно и тържествено брат Антъни даде знак на онзи, който бе донесъл книгата, и той отново отиде до нишата. Този път извади массивна, грижливо изльскана каменна маска. Връчи я на брат Антъни, който я намести на лицето си. Друг от братята с медальони пристъпи и затегна кашките на тила. Маската покри лицето на брат Антъни от горната устна до темето. Придаде му вид на жив череп. Хладните му светли очи блеснаха към мен през дълбоките каменни кухини. Разбира се.

Каза:

— Вие четиримата съзнавате условията, наложени по силата на Деветата мистерия?

— Да — заяви аз. Брат Антъни зачака. Получи очакваното „да“ от Нед, от Оливър и сдържано — от Тимъти.

— Подлагате се следователно на това Изпитание не в дух на лекомислие, а съзнавайки както опасността, така и отплатата. Предлагате се изцяло и без уговорки. Дошли сте тук, за да се включите в тайнство, не за да играете игра. Покорявате се изцяло на Братството и особено на Пазителите. Ясни ли са тези неща?

Да, да, да... и най-сетне — да.

— Елате при мен. Ръцете ви на маската ми. — Докоснахме я предпазливо, сякаш ни беше страх да не ни удари ток от студения сив камък. — От много години не е идвало Вместилище в нашата общност — каза брат Антъни. — Ценим присъствието ви и ви отдаваме своята благодарност затова, че дойдохте сред нас. Но сега съм длъжен да ви кажа, че ако мотивите ви да дойдете при нас са били нищожни, не ще напуснете тази Къща, преди кандидатстването ви да приключи. Нашето правило е тайната. Започне ли веднъж това Изпитание, вашият живот ни принадлежи и сте под нашата възбрана да напуснете тази обител. Това е Деветнадесетата мистерия, за която не може да сте прочели: ако един от вас напусне, останалите трима са обречени за нас. Ясно ли е това напълно? Не можем да позволим никаква промяна в решениета и вие ще се пазите взаимно, като знаете, че ако сред вас има отстъпник, останалите ще загинат без изключение. Това е мигът за оттегляне. Ако условията са твърде строги, отдръпнете ръцете си от моята маска и ще разрешим на четирима ви да си отидете в мир.

Поколебах се. Това не бях го очаквал: смъртно наказание заради оттегляне по средата на Изпитанието! Сериозни ли бяха? Ами ако след няколко дни разберяхме, че нямат нищо ценно, което да ни дадат? Трябваше ли да сме длъжни тогава да останем тук, месеци и месеци, и месеци наред, докато най-сетне ни кажат, че Изпитанието ни е свършило и че отново сме свободни? Тези условия ми се сториха невъзможни; почти отдръпнах ръката си. Но си спомних, че съм дошъл тук, за да извърша акт на вяра, че предавам един безсмислен живот с надеждата да спечеля смислен. Да. Аз съм ваш, брат Антъни, независимо от всичко. Задържах дланта си на маската му. Все едно, как можеха тези дребни мъже да ни попречат, ако решим да си тръгнем?

Това беше просто поредният ритуал, като маската, като хоровото припяване. Така че се примирих. Нед също като че ли имаше съмнения; погледнах го предпазливо и видях как пръстите му за миг потрепериха, но се задържаха. Дланта на Оливър изобщо не се отлепи от ръба на маската. Тимъти изглеждаше най-колебливият; намръщи се, погледна с гняв и нас, и брата, на челото му изби пот, всъщност отдръпна пръстите си може би за три секунди, а след това с жеста „какво толкова, по дяволите!“ отново ги лепна за маската толкова силно, че брат Антъни едва не залитна. Свърши се. Обрекохме се. Брат Антъни смъкна маската си и каза:

— Тази вечер ще вечеряте с нас. А утре сутрин ще започне.

[1] Връх, разцвет (гр.) — Б. пр. ↑

[2] Амер. киноактьор от първата половина на XX в. — Б. пр. ↑

26. ОЛИВЪР

И тъй, тук сме и е истинско, и сме вътре, и те ще ни приемат за кандидати. Ние вечен живот ти предлагаме. Това поне е установено. Истинско е. Но дали? Ако ходиш с предана вяра на църква всяка неделя и си казваш молитвите, и водиш благочестив живот, и пускаш двата петака на подноса, ще отидеш в рая и ще живееш вечно между ангели и апостоли, така казват, но отиваш ли наистина? Съществува ли рай? Има ли ангели и апостоли? Каква полза от цялото това чинно ходене на църква, ако останалата част от сделката е нереална? И тъй, наистина има Къща на черепите, наистина има Братство на черепите, има Пазители — брат Антъни е Пазител, — а ние сме Вместилище, ще има Изпитание, но истинско ли е? Истинско ли е всичко това? Ние вечен живот ти предлагаме, но предлагат ли го наистина? Или всичко това е просто мираж, като приказките как ще идем да живеем между ангелите и апостолите? Ели смята, че е истинско. Нед като че ли мисли, че е истинско. На Тимъти му е смешно от цялата работа, или може би го дразни; трудно е да се разбере. А аз? А аз? Чувствам се като сомнамбул. Това е сън наяве.

Постоянно се чудя, не само тук, а където и да отида, дали нещата са реални, дали преживявам нещо истинско. Истински ли съм свързан, включен ли съм в нещата? А ако не съм? Ако усещанията, които изпитвам, са само най-смътно ехо на онова, което усещат другите? Как да разбера? Когато пия вино, вкусвам ли всичко, което има за вкусване, което вкусват *me!* Или получавам само призрака на вкуса? Когато чета книга, разбирам ли думите на страницата, или само си мисля, че разбирам? Когато докосвам момичешко тяло, усещам ли истински допира на плътта? Понякога си мисля, че всички мои сетива са твърде слаби. Понякога вярвам, че съм единственият на света, който не чувства нещата пълно, но няма как да го разбера, както далтонистът не може да разбере дали цветовете, които вижда, са истинските. Понякога си мисля, че не живея истински живот, а филм. Аз съм само една сянка по екрана, движа се от един безсмислен епизод към друг по нечий

чужд сценарий, написан от някой тъпак, от някое шимпанзе, от събркан компютър, и нямам никаква дълбочина, никаква структура, конкретност, реалност. Всичко е без значение; нищо не е реално. Всичко е едно голямо кино. И така трябва да бъде за мен, завинаги. В такива моменти ме обзema някакво отчаяние. Тогава не мога да вярвам в нищо. Самите думи губят смисъла си и се превръщат в празни звуци. Всичко става абстрактно, не само мъгливи думи като *любов, надежда и смърт*, но дори и конкретните, думи като *дърво, улица, кисело, горещо, меко, кон, прозорец*. Не мога да повярвам за нищо, че е такова, каквото уж трябва да е, защото името му е само празен шум. Всякакво съдържание се различава от думите. Живот. Смърт. Всичко. Нищо. Те са едно и също, нали? Тогава какво е реално и какво — нереално, и има ли значение изобщо? Цялата вселена не е ли просто една купчина атоми, които ние подреждаме в сmisлени форми благодарение на сетивата си? А не може ли цялостите от възприятия, които глобяваме, да се разглобят също толкова лесно, като престанем да вярваме в целия процес? Просто трябва да се откажа от приемането на абстрактния възглед, че онова, което виждам, което мисля, че виждам, наистина е там. За да мога да мина през стената на тази стая, след като съм успял да отрека онази стена. За да мога да живея вечно, след като съм отрекъл смъртта. За да мога да умра вчера, след като съм отрекъл днес. Изпадам в такова настроение и кръжа във въртопа на мислите си, докато не се изгубя завинаги.

Но ние сме тук. Истинско е. Вътре сме. Ще ни приемат за кандидати.

Всичко това е установено. Всичко е реално. Но „реално“ е само шум. „Реално“ е нереално. Не мисля, че съм свързан повече. Не мисля, че съм включен. Другите трима могат да отидат В ресторант и ще си мислят, че захапват чудесен сочен печен на скара бифтек; аз ще знам, че захапвам купчина атоми, абстрактно възприятие, което сме етикли „бифтек“, а не можеш да се нахраниш с абстрактни възприятия. Аз отричам бифтечното на бифтека. Отричам реалността на бифтека. Отричам реалността на Къщата на черепите. Отричам реалността на Оливър Маршал. Отричам реалността на реалността.

Май съм стоял твърде дълго на слънце днес.

Уплашен съм. Аз се разпадам. Не съм включен. А не мога на никого от тях да кажа за това. Защото отричам и тях. Отрекъл съм

всичко. Бог да ми е на помощ, отрекъл съм Бог! Отрекъл съм смъртта и съм отрекъл живота. Какво питат привържениците на дзен? Какъв е звукът от пляскането на една ръка? Къде отива пламъкът на свещта, когато се угаси?

Къде отива пламъкът?

Мисля, че и аз ще отида там. Скоро.

27. ЕЛИ

Ето, че започва. Ритуалите, диетата, гимнастиката, духовните екзерсизи и останалото. Дотук несъмнено сме видели само върха на айсберга. Много още остава да се разкрие; например все още не знаем кога ще трябва да се изпълнят условията на Деветата мистерия. Утре, другия петък, на Коледа, кога? Вече се гледаме някак злобно, взирате се през лицето до черепа отдолу. Ти, Нед, ще се самоубиеш ли заради нас? Ти, Тимъти, каниш ли се да ме убиеш, за да можеш да живееш? Изобщо не сме разсъждавали на глас над този аспект, нито веднъж. Твърде ужасно и твърде абсурдно изглежда да се понесе едно такова обсъждане, дори да се мисли за него. Може би изискванията са символични, метафорични. Може би не. Това ме тревожи. Още след началото на този проект долових определени допускания кой трябва да си отиде, ако се наложи някой от нас да си отиде: аз да умра от техните ръце, Нед сам да сложи край на живота си. Разбира се, ще го отхвърля. Дойдох тук, за да спечеля вечен живот. Не знам дали някой от останалите го направи наистина за това. Нед, чудатият Нед, е способен да види в едно самоубийство най-прекрасната си поема. Тимъти като че ли не го интересува много дълголетието, макар да допускам, че ще го приеме, стига да го споходи без особено усилие. Оливър настоява, че категорично отказва да умре, изобщо, и е много разпален по този въпрос; но Оливър е много по-нестабилен, отколкото изглежда на повърхността, и мотивите му са неясни. С подходящо философско внушение може толкова да заобича смъртта, колкото твърди, че обича живота. Тъй че не мога да кажа кой ще живее и кой ще се принесе в жертва на Деветата мистерия. Само дето внимавам много и ще продължа да си отварям очите, докато пребиваваме тук. (Колко ли дълго ще е? Всъщност изобщо не бяхме мислили за това. Великденската ваканция свършва след шест-седем дни. Изпитанието със сигурност няма да приключи дотогава. Имам усещането, че ще трае месеци, ако не и години. Махаме ли се все пак другата седмица? Заклехме се, че няма, но разбира се, братята не могат да ни направят

кой знае какво, ако се измъкнем всички посред нощ. Само че аз искам да остана. Седмици, ако се наложи. Години, ако потребва. Във външния свят ще се съобщи, че сме в неизвестност. Регистратори, наборни комисии, родителите ни, всички ще се зачудят къде сме. Стига да не ни проследят дотук обаче. Братята са донесли багажа ни от колата. Самата кола е паркирана в края на пустинната пътека. Ако щатските полицаи я забележат някой ден? Ще пратят ли човек по пътеката, за да потърси собственика ѝ? Неясноти колкото искаш. Но оставаме тук, докато трае Изпитанието. Аз поне оставам тук.)

А ако ритуалът на Черепите се окаже реалност?

Няма да остана тук, както, изглежда, правят братята, след като спечелят каквото търся. О, може да се позадържа някакви си пет-десет години от благоприлиchie, от чувство на благодарност. Но след това се махам. Светът е голям; защо да прекарам цяла вечност в една пустинна обител? Имам си своя визия за бъдещия живот. В известен смисъл тя е като на Оливър: решен съм да утоля глада си за опит. Ще живея много различни животи, ще изпивам до дъно всичко от тях. Да речем, ще изкарам десет години на Уолстрийт и ще трупам богатство. Ако баща ми е прав, а съм сигурен, че е прав, всеки що-годе умен тип може да разбие борсата просто като прави обратното на това, което правят уж най-големите умници. Всички те са овце, добитък, сган *гойише* кон. Тъпи, алчни, следват тази или онази мода. Така че ще играя другата страна на играта, излизам с пет-десет милиона, влагам ги в подходящите акции, добри дивиденти, нищо модно, източници на стабилен приход. В края на краишата смятам да живея от тези дивиденти следващите десетина хиляди години, нали? Вече съм финансово независим. По-нататък? Ами, десет години разврат. Защо не? С достатъчно пари и самоувереност можеш да имаш всяка жена на света, нали? Ще имам Марго и десетки като нея всяка седмица. Имам право. Малко похот, да; не е интелектуално, не е Значимо, но ебането си има място в едно добре оформлено съществуване. Добре. Пари и разврат. След това се заемам с духовното си богатство. Петнадесет години в трапистки манастир. Не говоря с никого; медитирам, пиша поезия, опитвам се да достигна Бога, домогвам се до съзнанието на Вселената. Сложи го двайсет години. Пречистване на душата, пълно очищение, възdigаш я до висини. После се отдавам на бодибилдинг. Осем години целодневни упражнения. Ели плажният атлет. Не

петдесеткилограмовата хърба. Сърф, ски, печеля шампионата по борба на Ист Вилидж. По-нататък? Музика. Никога не съм стигал толкова далече в музиката, колкото бих искал. Ще се запиша в Джулиърд, четири години, пълна програма, проникване в дълбоката същност на музикалното изкуство, навлизане в последните квартети на Бетовен, четиридесет и осма на Бах, Берг, Шонберг, Ксенакис, всичката най-трудна материя, и ще прилагам техниките, които ще науча в манастира, за да навляза в сърцевината на вселената на звука. Може би ще композирам. Може би ще пиша критически есета. Ще изнасям концерти дори. Ели Щайнфелд в седмиците, посветени на Бах, Карнеги Хол. Петнайсет години за музика, става ли? Това запълва първите шейсетина години от безсмъртието ми. По-нататък? Вече сме навлезли здраво в двадесет и първия век. Хайде да видим света. Тръгвам да пътувам като Буда, скитам пеш от земя на земя, пускам косата си дълга, обличам жълти раса, нося просешка паница, осребрявам си чековете веднъж месечно в Америкън Експрес в Рангун, Катманду, Джакарта, Сингапур. Опознавам човешкия живот до най-дълбоките му недра, ям всякахва храна, мравки с къри, пържени тестиси, спя с жени от всякакви раси и вери, живея в колиби с течащи покриви, в иглута, в шатри, в плаващи къщи. Двайсет години за това и би трябвало да имам добра представа за културната сложност на човечеството. След това мисля, че ще се върна към първоначалната си специалност, лингвистика, филология, и ще си позволя кариерата, която временно съм изоставил. За трийсет години бих могъл да напиша фундаментален труд за неправилните глаголи в индоевропейските езици или да разбия тайната на етруския, или да преведа пълния корпус на угаритската поезия. Която област избере капризът ми. След това ставам хомосексуален. След като имаш на разположение вечен живот, трябва да опиташи всичко поне веднъж, нали, а Нед твърди, че животът на гея е всъщност хубавият живот. Лично аз винаги съм предпочитал момичетата, интуитивно, инстинктивно — по-меки са, по-гладки, по-приятни на допир — но по някое време трябва да разбера какво има да предложи и другият пол. *Sub specie aeternitatis*^[1] трябва ли да е толкова важно дали мушкаш чепа в тази дупка, или в онази?

След като се върна в хетеросексуална фаза, ще замина на Марс. Дотогава ще сме някъде към 2100 г. Ще сме колонизирали Марс,

убеден съм. Двайсет години на Марс. Ще работя тежък физически труд, ще съм от първите заселници. После двайсет години за литература, десет за четене на всичко ценно, което е писано някога, още десет за написване на роман, сравним с най-доброто на Фокнър, Достоевски, Джойс, Пруст. Защо да не мога да съм равен на тях? Вече няма да съм сополив хлапак: ще имам зад гърба си към 150 години пълноценен живот, най-дълбокото и широко самообразование, на каквото някога се е радвало човешко същество, и все още ще съм изпълнен с младежка енергия. Така че ако се посветя на задачата, по страница на ден, страница на седмица, пет години за планиране архитектониката на книгата, преди да съм написал и една дума, би трябвало да мога да напиша защо не безсмъртен шедъровър. Под псевдоним, разбира се. Това ще е специален проблем, смяна на самоличността ми на всеки осемдесет-деветдесет години. Дори в сияйното бъдно бъдеще хората най-вероятно ще са подозрителни към човек, който просто не умира. Дълголетието е едно, безсмъртието е съвсем друго. Ще трябва по някакъв начин да си самопрехвърлям инвестициите, да наричам новата си самоличност като наследник на старото ми „аз“. Ще се налага непрекъснато да изчезвам и да се появявам отново на света. Боя на косата, пускане и бръснене на бради, мустаци и бакенбарди, контактни лещи. Ще внимавам да не се доближавам много до управленската машина: влязат ли отпечатъците на пръстите ми в главния компютър, ще си имам неприятности. Какво ще използвам за свидетелство за раждане при всяка нова поява? Ще измисля нещо. Ако си достатъчно умен да живееш вечно, ще си достатъчно умен да се справиш с бюрокрацията. А ако се влюбя? Женя се, имам деца, гледам как жена ми вехне и остарява, гледам как и децата ми навлизат в старостта, докато аз си оставам свеж и млад? Вероятно изобщо не бива да се женя, или да го направя само заради опита, десет-петнайсет години най-много, след това се развеждам, въпреки че я обичам, за да избегна по-късните усложнения. Ще видим. Докъде стигнах? Навътре в двадесет и втория, отмятам десетилетията с лека ръка. Десет години като лама в Тибет. Десет години като ирландски рибар, стига все още да имат риба дотогава. Двайсет години изтъкнат член на Сената на САЩ. След това би трябвало да се заема с точните науки, голямата пренебрегвана област в живота ми. Ще мога да се справя с достатъчно търпение и усърдие — физика, математика,

каквото там трябва да изучава. Ще заделя четиридесет години за наука. Смятам да достигна нивото на Айнщайн и Нютон, пълна кариера, в която ще функционирам на най-високото равнище на интелект. А после? Бих могъл да се върна в Къщата на черепите, предполагам, да видя как я карат брат Антъни и компанията му. Пет години в пустинята. Навън, отново в големия свят. Какъв свят ще бъде! Ще разполагат със съвсем нови кариери, ще имат неща, за чието изобретяване не е имало и смътна идея досега: мога да изкарам двайсет години като експерт по дематериализация, петнайсет в поливалентна левитация, десетина като симптомен амбулант. А после? След това? И все така, и все така. Възможностите ще са безкрайни. Но засега да си отварям очите с Тимъти и Оливър, може би и с Нед дори, заради трижди шибаната Девета мистерия. Голяма грижа ми е това. Ако двама от приятелчетата ми ме убият другия вторник например, ще се провалят някои мои доста претенциозни дългосрочни планове.

[1] От гледна точка на вечността (лат.) — Б. пр. ↑

28. НЕД

Братята са влюбени в нас. Няма по-подходящо определение. Стараят се да пазят лицата си безизразни, строги, жречески, сдържани, но не могат да скрият простата радост, която им носи присъствието ни. Ние ги подмладяваме. Избавили сме ги от цяла вечност еднообразие. От еон и половина не са имали послушници тук, не се е вливала нова кръв в обителта; една и съща общност на братя, петнадесет всичко. Ежедневно повтарящи се молитви, труд на полето, домакинска работа. А сега ние сме тук, за да бъдем преведени през ритуалите на инициация, и това за тях е новост, и те ни обичат за това, че сме дошли.

Всички участват в нашето просвещаване. Брат Антъни ръководи медитациите ни, духовните упражнения. Брат Бернард ни наставлява във физическите упражнения. Брат Миклош уклончиво ни въвежда в историята на ордена, предлага ни по свой, двусмислен начин подходяща информация за произхода и миналото му. Брат Хавиер е отецът изповедник, който след няколко дни ще ни преведе през психотерапията, която, изглежда, е централна част от целия процес. Брат Франц, братът-работник, ни показва задълженията като копачи и водоносци. Всеки от останалите братя си има своята особена роля, но засега все още не сме имали повод да се запознаем с тях. Тук има и жени, неясно колко на брой, може би само три или четири, може би десетина. Виждаме ги периферно, мяннат се тук, зърнем ги там. Винаги се държат на разстояние, минават от стая в стая по загадъчните си лични работи, никога не спират, никога не поглеждат към нас. Като братята, всички жени са облечени еднакво, в къси бели рокли вместо в опърпаните сини шорти. Тези, които съм видял досега, имат черна коса и едри гърди; Тимъти, Ели или Оливър също не са забелязали стройни блондинки или червенокоси. Приличат си много, поради което не съм сигурен за броя им. Изобщо не мога да кажа дали жените, които виждам, са различни, или са същите. На втория ден тук Тимъти попита за тях брат Антъни, но вежливо му бе отговорено, че е забранено да се

задава прям процедурен въпрос на който и да е член на Братството. Всичко щяло да бъде разкрито в подходящия момент, обеща брат Антъни. Трябва да се примирим.

Денят ни е програмиран изцяло. Ставаме с изгрева на слънцето. При липсата на прозорци зависим от брат Франц, който минава призори през спалното крило и чука по вратите. Банята е задължителното първо действие. След това отиваме на нивите за час работа. Братята сами си отглеждат цялата храна в една градина на около двеста метра зад сградата. Сложна напоителна система изпомпва вода от някакъв дълбок извор. Инсталирането сигурно е струвало цяло състояние, Къщата на черепите пък трябва да е струвала състояние и половина, но подозирам, че Братството е неописуемо богато. Както изтъква Ели, всяка самоподдържаща се организация, която може да увеличава аварите си с 5 или 6 процента годишно в продължение на три-четири столетия, накрая ще притежава цели континенти. Братята отглеждат пшеница, билки и всевъзможни плодове, кореноплоди и така нататък. Представа нямам какво представляват повечето растения, които плевим и прекопаваме толкова грижливо. Ориз, боб, царевица и „люти“ зеленчуци като лук тук са забранени. Пшеницата, доколкото схващам, се поддържа с неохота, смятат я за духовно низша, но някак необходима. Преди да се превърне в хляб, минава през петкратно пресяване и десеткратно премилане, съпроводени със специални медитации. Братята не ядат месо, ние също няма да ядем, докато пребиваваме тук. Месото явно се смята за източник на разрушителни вибрации. Солта е в изгнание. Пиперът е извън закона. Черния пипер имам предвид — чушките са в менюто и братята ги обичат много, консумират ги като мексиканци по всевъзможни начини — пресни пиперки, сушени, на червен пипер, мариновани и пр. и пр., и пр. Сортът, който отглеждат, е лют. С Ели сме манияци на подправките и ги използваме с охота, въпреки че ни докарват понякога сълзи в очите, но Тимъти и Оливър изобщо не се оправят. Друга любима храна са яйцата. Отзад има кокошарник, пълен с вдигащи връва кокошки, и яйцата под някаква форма се появяват в менюто три пъти на ден. Братята също така произвеждат слабоалкохолни билкови ликьори под надзорничеството на брат Морис, брата-дестилятор.

Щом приключим своя час служба на полето, ни извиква гонг, връщаме се по стаите си, за да се изкълем отново, и след това е

времето за закуска. Блюдата се сервираат в едно от общите помещения. Менюто се изчислява по някакъв тайнствен принцип, който все още не ни е разкрит; като че ли цветът и съставът на това, което ядем, имат толкова общо с планирането на блюдата, колкото и хранителните му качества. Ядем яйца, супи, хляб, зеленчукови пюрета и прочие, всичко обилно поръсено с пипер; за пие се предлага вода, някакъв вид пшеничена бира, а вечерта от билковите ликьори, но нищо друго. Оливър, който е любител на бифтеците, се оплаква много от липсата на месо. Отначало и на мен ми липсаше, но вече се приспособих напълно към този странен режим, Ели също. Тимъти недоволства тихо и гълта ликьорите. На обяд третия ден прекали с бирата и повърна на великолепния шистов под; брат Франц го изчака да приключи, след което му връчи парцал и безмълвно му посочи да изчисти мръсотията си сам. Брятята явно не харесват Тимъти и може би се боят от него, защото е с цяла педя по-висок от който и да е от тях и поне с 40 кила по-тежък от най-тежкия.

След закуска идват сутрешните медитации с брат Антъни. Той не говори много, само ни осигурява духовен контекст с минимум думи. Срещаме се в другото задно крило на сградата, срещу спалното крило; то е изцяло посветено на монашеските функции. Вместо спални има параклиси, осемнайсет всичко, съответстващи предполагам на Осемнадесетте мистерии; те са също толкова осъдъдно обзваведени и също толкова величествено строги като другите помещения, и съдържат многобройни великолепни образци на изкуство. Повечето са предколумбови, но някои от потирите и статуетките имат европейски средновековен облик, а има и няколко абстрактни предмета (слонова кост? камък?), които са ми напълно непознати. В тази част на сградата има и голяма библиотека, претъпкана с книги, ако се съди по вида на рафтовете; засега ни е забранено да влизаме в това помещение, въпреки че вратата никога не е заключена. Брат Антъни се среща с нас в параклиса най-близо до общото крило. Той е празен, с изключение на един от повсеместните черепи-маски на стената. Коленичи; ние коленичим; сваля от гърдите си своя малък нефритен медальон, който неизненадващо е изваян във формата на череп, и го поставя на пода пред нас като фокус за медитациите ни. Като върховен брат, брат Антъни притежава единствения медальон от нефрит, а брат Миклош, брат Хавиер и брат Франц са удостоени с правото да носят подобни

медальони от излъскан кафяв камък — обсидиан мисия, или оникс. Тези четириимата са Пазителите на черепите, елитна група в братството. Това, над което брат Антъни ни приканва да размишляваме, е парадокс: черепа под лицето, присъствието на символа на смъртта, скрит под нашите маски на живи. Чрез упражнение „вътрешен взор“ от нас се очаква да се очистим от импулса към смъртта, като погълщаме, напълно съзнателно, и едновременно с това унищожаваме символната мощ на черепа. Не знам доколко успява да го постигне всеки от нас: друго, което ни е забранено, е да споделяме за напредъка си. Съмнявам се, че Тимъти е особено добър в медитацията. Оливър очевидно е: взира се в нефритения череп с налудничава съсредоточеност, погълща го, обкръжава го и мисия, че духът му продължава напред и прониква в него. Но дали се движи в правилната посока? Ели преди време ми се оплака за трудностите, които имал в достигането на най-висшите нива на мистично преживяване с дрога. Умът му е прекалено подвижен, прекалено скоклив и е провалил немалко наркотични „странствания“, мятайки се насам-натам, вместо да се отпусне и да навлезе плавно в Целостта. Тук е същото: мисия, че му е трудно да обхване цялото; по време на упражненията по медитиране изглежда натърпелив и напрегнат, като че ли се опитва насила да навлезе в област, която всъщност му е неподвластна. Колкото до мен, ежедневният час с брат Антъни по-скоро ми е приятен; парадоксът на черепа, разбира се, съвпада напълно с моя възглед за ирационалното и мисия, че се справям добре, макар да съзнавам възможността да се заблуждавам. Ще ми се да обсъдя степента на напредъка си, ако има такъв, с брат Антъни, но всякакви такива колебливи допитвания засега са забранени. Тъй че всеки ден коленича и се взират в зеления череп, отпращам душата си и повеждам своята вечна вътрешна борба между разяждащ цинизъм и окаяна вяра.

След като приключим своя час с брат Антъни, се връщаме на полето. Скубем плевели, торим — всичко е органично естествено, — засяваме и разсаждаме. Тук Оливър е в най-добрата си форма. Винаги се е стремял да отхвърли селяшкия си произход, но сега започва да се перчи с него, както Ели се перчи с юдейския си речник, въпреки че не е стъпвал в синагога след своя „бар мицва“. При него синдромът е „поплеменен съм от теб“, а „етническото“ у Оливър е земеделското, тъй че

той копае и плеви със забележителна енергия. Братята се опитват да го накарат да я кара по-полека: мисля, че енергията му ги ужасява, но също така се притесняват от риска да получи мозъчен удар; брат Леон, братът-лекар, му говори няколко пъти, изтъкваше, че предобедните температури са над трийсет и скоро ще са много повече. Въпреки това Оливър пухти настървено като трактор. За мен цялото това ровене в пръстта е приемливо странно и странно приемливо. Връзва се с романтизма „назад към природата“, който, подозирам, витае в сърцата на всички прекалено урбанизирани интелектуалци. Никога не съм упражнявал по-тежък ръчен труд от мастурбирането, тъй че полският труд за мен е както съсипващ, така и побъркващ, но се отдавам с охота на работата. Засега. Отношението на Ели към земеделието е доста подобно на моето, само че по-емоционално, по-романтично; говори, че извличал физическо обновление от Майката земя. А Тимъти, който, разбира се, никога не е трябало да прави нещо повече от това да си върже връзките на обувките, заема позата на благородник: *noblesse oblige*, казва той с всеки свой вял жест, прави каквото му кажат братята, но дава много ясно да се разбере, че благоволява да цапа ръцете си само защото малката им игричка му се струва забавна. Е, всички копаем, всеки по своя си начин.

Към десет и половина сутринта става неприятно горещо и всички напускаме лехите, освен трима братя-земеделци, чиито имена все още не знам. Те прекарват всеки ден по десет-дванайсет часа на открито: като наказание може би? Останалите братя, както и Вместилището, се разотиваме по стаите си и се къпем отново. След това четиридесета се събираме в другото крило за часа си с брат Миклош, брата-историк.

Миклош е набит и широкоплещест, с ръце като бедра и бедра като дънери. Създава впечатление на по-стар от другите братя, макар да признавам, че има нещо парадоксално в прилагането на сравнителна степен като „по-стар“ спрямо група неостаряващи мъже. Говори със съмтен и неопределим акцент, а мисловните му процеси са забележително нелинейни. Бълнува, странства, хлъзга се най-неочаквано от тема на тема. Убеден съм, че е съзнателно, че умът му е по-скоро неуловимо проницателен и непредсказуем, отколкото сенилен и недисциплиниран. Може би през столетията се е отегчил от простиЯ праволинеен дискурс. Знам, че на негово място и аз бих се отегчил.

Има две основни теми: възникването и развитието на Братството и историята на понятието за човешкото дълголетие. По първата е уклончив, сякаш е решен да не ни предложи ясни очертания. Ние сме много стари, повтаря непрекъснато, много, много стари, и няма как да се разбере дали има предвид братята, или самото Братство, макар да мисля, че може би са и двете; вероятно някои от братята са били в него от началото, животът им обхваща не просто десетилетия или столетия, а цели хилядолетия. Намеква за праисторически произход, пещерите на Пиренеите, Дордона, Ласко, Алтамира, тайно шаманско братство, устояло от зората на човечеството, но колко от това е вярно и колко — измислица мога да кажа толкова сигурно, колкото знам дали родословието на розенкройцерите наистина започва от Аменхотеп IV. Но докато брат Миклош говори, ме спохождат видения с опушени пещерни зали, примигващи факли, полуголи художници, облечени в кожите на космати мамути и мацащи с ярки пигменти по стените, лечители, извършващи ритуалното убийство на тур и носорог. А шаманите шепнат, плътно присвити един до друг, шепнат си Ние няма да умрем, братя, ще живеем и ще живеем, ще гледаме възхода на Египет и блатата на Нил, ще видим раждането на Шумер, ще доживеем да видим Сократ и Цезар, и Иисус, и да! все още ще сме тук, когато огнената гъба разъфне над Хирошима, ярка като слънцето, и когато мъжете от металния кораб слязат по стълбата и закрачат по лунното лице. Но каза ли ми това Миклош, или го сънувах в маранята на обедния пустинен зной? Всичко е мъгливо, всичко е подвижно и се топи, и тече, докато заплетените му думи кръжат около себе си, кръжат, извиват се, танцуваат, оплитат се. Той също така ни подсказва, със загадки и перифрази, за изгубен континент, изчезнала цивилизация, от която е произлязла мъдростта на Братството. А ние гледаме втрещени, ококорени, споглеждаме се скришом в изумление, без да знаем дали да се изсмеем скептично, или да зяпнем във възхита. *Атлантида!* Как го постига Миклош, как успява да извика в умовете ни образите за блъскава земя на злато и кристал, широки зелени булеварди, високи белостенни сгради, блестящи колесници, достолепни философи с дълги тоги, лъскавите инструменти на забравена наука, аурата на благодатна карма, резкия звук на странна музика, отекваща из залите на просторни храмове, посветени на неведоми богове. Атлантида? Колко тънко е въжето, по което стъпваме

между фантазия и глупост! Никога не съм го чул да изрече името, но вкара Атлантида в ума ми още първия ден и вече се усилва убеждението ми, че съм прав, че той наистина приписва на Братството атлантски произход. Какво са тези изображения на черепи на фасадата на храма? Какво са тези ювелирни черепи, носени като пръстени и медальони във великия град? Кои са тези облечени в кафяво мисионери, които се прехвърлят на континента, проправят си път към планинските селища, изумяват ловците на мамути с електрическите си фенери и пистолети, държат високо свещения Череп и зоват обитателите на пещери да коленичат? А шаманите в изрисуваните пещери, присвти край своите пращащи огньове, шептят, съзаклятничат, накрая отдават почит на великолепните чуждоземци, покланят се, целуват Черепа, заравят идолите си, тъстобедрите Венери и издяланите парчета кост. *Вечен живот ви предлагаме*, казват новодошлите, и им показват блещукащ еcran, по който плуват образи на техния град, кули, колесници, храмове, скъпоценности, и шаманите кимат, кършат ръце и заливат с вода свещените си огньове, танцуваат, пляскат с ръце, прекланят се, прекланят се, взират се в блещукащия еcran, убиват своя охранен мастодонт, предлагат на своите гости приятелски пир. И така тръгва този съюз между планинци и островитяни в онова ледено утро, така започва преливането на кармата към скования от лед континент, пробуждането, предаването на знание. Така че когато идва земетресението, когато завесата е разкъсана и се разтърсват колоните, и черна плащаница надвисва над света, когато гневното море погъща булевардите и кулите, нещо продължава да живее, нещо оцелява в пещерите, тайните, ритуалите, вярата — Черепът, Черепът, Черепът! Така ли беше, Миклош? И така ли е било през всички тези десет, петнадесет, двадесет хиляди години от минало, което сме предпочели да отречем? Блаженство бе да си жив в онази зора! И ти все още си тук, брат Миклош? Дойдохте до нас от зората от Алтамира, от Ласко, от самата обречена Атлантида, ти и брат Антъни, и брат Бернард и останалите, надживели Египет, надживели Цезарите, коленичили пред Черепа изтърпяхте всичко, трупахте богатство, копахте земята, придвижвахте се от земя на земя, от благословените пещери към новородените неолитни селища, от планините към реките, през цялата земя, до Персия, до Рим, до Палестина, до Каталуня, учихте езиците в тяхното развитие, говорихте на хората, представяхте

се за хора на техните божества, градяхте храмове и манастири, кланяхте се на Изида, на Митра, на Йехова, на Иисус, този или онзи бог, попивахте всичко, понасяхте всичко, слагахте Кръста над Черепа, когато Кръстът бе на мода, усъвършенствахте изкуството на оцеляването, допълвахте се понякога, приемайки Вместилище, винаги търсехте нова кръв, макар вашата никога да не изтъняваща. А след това? Преместихте се в Мексико, след като Кортес съкруши народа му за вас. В земя, която разбира силата на смъртта, място, където Черепът винаги е властвал, донесен тук навярно също от родната ви страна от островния народ, а, атлантски мисионери също в Чолула и Теночтилан, донесли истината на смъртната маска? Плодородна земя, за няколко столетия. Но вие държите на постоянното обновление и затова продължихте, взехте със себе си своята плячка, своите маски, своите черепи, своите статуи, палеолитните си съкровища на север, в новата страна, в празната земя, в пустинното сърце на Съединените щати, в земята на бомбите, в равнинната земя, и с трупаната от векове лихва съградихте най-новата своя Къща на черепите, а; Миклош, и ето ви тук, ето ни и нас тук. Така ли беше? Или всичко съм халюционирал, препъвал съм се в смътните ти и зацепани думи в един сън, изтъкан от евтина самозаблуда? Как мога да разбера? Как изобщо да го разбера? Разполагам само с това, което ми казваш, а то се размива, тръпне и бяга от ума ми. И виждам това, което е около мен, тази контаминация на първичната ви образност, от ацтекско въображение, от християнски визии, от атлантски възгледи, и мога само да се чудя, Миклош, как е възможно още да сте тук, когато мамутът е слязъл от сцената, и глупак ли съм аз, или пророк?

Другата част на това, което има да ни предаде брат Миклош, е по-малко елиптична, по-лесна за възприемане и овладяване. Представлява семинар по удължаването на живота, в който той хладнокръвно снове през време и пространство в търсене на идеи, които най-вероятно са се появили на света много след него. Преди всичко, защо изобщо да се съпротивляваме на смъртта, пита ни той? Не е ли тя естествен край, желано облекчение от мъките, свършек, който би трябвало предано да желаем? Черепът под лицето ни напомня, че всички същества загиват след отредения им срок, никое не прави изключение: защо да отхвърляме универсалната воля? Пръст си, и в пръстта ще се върнеш, нали така. Всяка плът е обречена да загине,

отиваме си от света като щурци и е лошо човек да се бои от онова, което е неизбежно. О, но можем ли да сме такива философи? Ако съдбата ни е да си отидем, не е ли също тъй наше желание да отложим момента на изхода? Въпросите му са риторични. Седнали кръстата пред тази здрава и мускулеста кула на годините, не смеем да нарушим ритмите на мисълта му. Той ни гледа, без да ни вижда. Пита ни: ами ако човек би могъл наистина да отлага смъртта до безкрай, или поне да я запокити в много далечно бъдеще? Разбира се, съхраняването на здравето и силата е необходимо за целта: не си заслужава да се превърнеш в струлдブルг^[1], нали, стар и разлигавен, бръщолевещ и със сълзящи очи, разлагаша се плът в инвалидна количка, нали? Помислете за Титон, който измолил боговете да го избавят от смърт и те го дарили с безсмъртие, но не и с вечна младост; побелял, съсухрен, лежи и лежи в заключена стая,ечно старее, затворен в килията на гниещата си и изгнила плът. Не, трябва да търсим и жизненост, не само дълголетност.

Имало е такива, изтъква брат Миклош, които укоряват подобни стремления и проповядват пасивно приемане на смъртта. Напомня ни за Гилгамеш, който странствал от Тигър до Ефрат в търсене на бодливото цвете на вечността и го изгубил от гладна змия. Накъде тичаш, Гилгамеш? Живота, що търсиш, не ще го намериш, че когато боговете създадоха човеците, те отредиха смърт на човеците, но живота затаиха в свое владение. Да разсъдим над Лукреций, казва ни, Лукреций, който отбелязва, че е безсмислено да се стремим към удължаване на живота, защото колкото и много години да бихме могли да спечелим с такива дейности, то е нищо спрямо вечността, която трябва да прекараме в смърт. Като удължаваме своя живот, ние не можем да извадим от или да смалим и с една йота продължителността на състоянието ни в смърт... Можем да се борим да останем, но след време трябва да си отидем, и колкото поколения да сме добавили към своя живот, все пак ни очаква същата вечна смърт. И Марк Аврелий: Дори да живееш три хиляди години, и много мириади години, все пак помни, че никой не губи друг живот нежели този, в който сега живее... така най-дългото и най-късото се свеждат до едно и също... всички неща от вечността са сходни по форма и се въртят в кръг... все едно е дали човек ще види същите неща в течение на сто години, двеста или безкрайно време. И от Аристотел, откъс, който взимам присърце:

Следователно всички неща на земята винаги са в състояние на преход, пораждат се и отпадат... никога не са вечни, след като съдържат противните качества.

Такава безперспективност. Такъв пессимизъм. Приеми, предай се, покори се, умри, умри, умри, умри!

Какво учи юдейско-християнската традиция? Роден от жена, човек е краткодневен и преситен с тъги; като цвете изниква и улита; като сянка бяга и се не спира. Погребалната мъдрост на Йов, придобита на висока цена. Каква новост ни носи свети Павел? Защото за мене животът е Христос, а смъртта — придобивка. Ако ли живеенето ми в плът принася плод на делото, то кое да предпочета, не зная. Обладават ме и двете: желая да се освободя и да бъда с Христа, защото това е много по-добро; но, питай настойчиво брат Миклош, трябва ли да приемем такива поучения? (Намеква, че Павел, Йов, Лукреций, Марк Аврелий, Гилгамеш, всички те са късни палета с жълто на устата, безнадеждно постпалеолитни; подава ни отново мимолетен поглед към тъмните пещери, възвива назад по темата си към гъмжащото от тuroве минало.) Ето че излиза внезапно от онази долина на скръбта и в широк вико-кръговрат^[2] се връщаме на рецитация на анализите на дълголетието, гръмките имена, с които Ели ни проглуши ушите в зимните месеци, когато отплавахме на това приключение, на път далечен самoten последен възлюбен в потока, покрай Ева и Адам, от кривина на бряг към извивка на залив, и Миклош ни сочи Острова на Блажените, земята на хиперборейците, келтската земя на Младостта, персийската земя на Юима, о, Шангрила дори (вижте, вика старата лисица, аз съм съвременен, осведомен съм!) и ни дава капещия извор на Понсе де Леон, дава ни рибаря Главк, който пасе билки покрай морския бряг и зеленее с безсмъртие, дава ни приказки от Херодот, дава ни Утаракуру и нейното дърво Джамбу, развява сто искрящи мита покрай замаяните ни уши, така че ни се иска да извикаме: Ето, тук! Ела, Вечност! — и да коленичим пред Черепа; а после отново криви и обръща, повежда ни в мъбиусов танц, повлича ни назад към пещерите, оставя ни да усетим порива на ледените ветрове, смразяващата целувка на плейстоцена и хванал ни за ушите, ни обръща на запад, оставя ни да видим жаркото слънце, грейнало над Атлантида, бута ни напред по нашия път, залитаме и се търсим към морето, към залезните острови, към потъналите чудеса и през тях към

Мексико и неговите демоки-богове, неговите черепи-богове, към хилещия се Уицилопочтли и ужасната змийска Коатликуе, към червените олтари на Теночтилан, към одрания бог, към всичките парадокси на живот-в-смъртта и смърт-в-живота, а пернатата змия се смее и поклаща щракаща си опашка, щрак-щрак, и сме пред Черепа, пред Черепа, пред Черепа, гонг прокънтява през мозъците ни откъм лабиринтите на Пиренеите, пием кръвта на биковете на Алтамира, танцувааме валс с мамутите на Ласко, чуваме дайретата на шамани, коленичим, докосваме камък с челата си, подаваме вода, плачем, потръпваме от ека на атланцките барабани, кънтящи през три хиляди мили океан в яростта на невъзвратимата загуба, а слънцето изгрява и светлината ни стопля, и Черепът се усмихва, и ръцете се разтварят и пътта полита и победата над смъртта е пред нас, но тогава часът е свършил и брат Миклош е напуснал, оставил ни е мигащи и изведенъж сmutени, сами, сами, сами, сами. До утрешния ден.

От урока си по история отиваме на обяд. Яйца, пюре от люти чушки, бира, корав черен хляб. След обяд — час за лична медитация, всеки в стаята си, опитваме се да придадем смисъл на всичко, което са ни нали в главите. После прозвучава гонгът, зове ни отново на полето. Вече се е възцирл пълният следобеден зной и дори Оливър проявява малко сдържаност: движим се бавно, чистим кокошарника, връзваме разсадите, предлагаме помощта си на неуморните братя-фермери, които са се трудили от сутринта. Два часа; цялото Братство е тук освен брат Антъни, който стои сам в Къщата на черепите. (Точно в такова време пристигнахме тук.) Най-сетне сме освободени от робията. Потни, изпечени от слънцето, се дотъряме до стаите си, къпем се отново и отдъхваме, всеки сам, до вечеря.

Още едно ядене. Обичайното меню. След вечеря даваме дежурство в почистването. Когато наближи залез-слънце, отиваме с брат Антъни, а повечето вечери и с още четирима-петима от останалите братя, до един нисък хълм малко на запад от Къщата на черепите, за да изпълним там ритуала на изпиване на слънчевия дъх. Това се прави, като заемаш чудновата и неудобна поза, приклекнал и със скръстени нозе — съчетание от позата лотос и спринтьорско навеждане за старт, — и гледаш право в червеното кълбо на снишаващото се слънце. Точно в момента, в който си мислим, че ще

пробие ретините ни, трябва да затворим очи и да медитираме над спектъра от цветове, течащ от слънчевия диск към нас. Указано ни е да се съсредоточим върху вкарването на този спектър в телата си, той навлиза през клепачите и достига по синусите и носовите отвори до гърлото и в гърдите. По същество се очаква, че слънчевото излъчване ще се утаи в сърцето и ще породи животворна топлина и светлина. Станем ли истински вещи в това, уж сме щели да можем да прехвърляме поетото излъчване до всяка точка на тялото си, която се окаже в нужда от специално укрепване — бъбреците, да речем, или гениталиите, или панкреаса, каквото и да е. Братята, които клечат до нас на билото, вероятно правят такова прехвърляне точно сега. Извън възможностите ми е да преценя колко стойност има тази практика; не мога да разбера как би могла да струва и пет пари, от научна гледна точка, но Ели настойчиво твърди, че с живота са свързани много повече неща, отколкото казва науката, и ако техниките на дълголетие тук разчитат на метафорични и символични преориентирания на метаболизма, водещи до емпирични промени в телесния механизъм, то вероятно за нас е от огромна важност да приемаме слънчевия дъх. Братята не ни показват свидетелствата си за раждане; трябва да изпълним тази дейност на вяра.

Когато слънцето залезе, се отправяме към едно от по-големите общи помещения, за да изпълним последното си задължение за деня: часа по гимнастика с брат Бернард. Според Книгата на черепите поддържането на тялото гъвкаво е съществено за удължаването на живота. Е, това не е новина, но, разбира се, някакъв специален мистично-космологичен аспект съобщава техниката на Братството за поддържане на тялото гъвкаво. Започваме с дихателни упражнения, важността на които брат Бернард ни е обяснил по обичайния си лаконичен начин; има нещо общо с преподреждане на отношението ти към вселената от явления тъй, че макрокосмосът се оказва вътре в теб, а микрокосмосът отвън, мисля, но се надявам да си го изясня в по-голяма степен с времето. Също така съдържа много езотерична материя, включваща развиване на „вътрешното дишане“, но явно все още не се смята за важно за нас да го разбираме. Все едно, клякаме и дишаме енергично, изхвърляме всички нечистотии от дробовете си и всмукваме добър, чист, духовно одобрен вечерен въздух; след дълъг период на вдишване и издишване се прехвърляме на упражнения в

сдържане на дъха, което ни оставя замаяни и възбудени, а след това на странни хитрини по „пренасяне на дъха“, в които се учит да насочваме вдишванията си към различни части на телата си, точно както правим по залез със слънчевата светлина. Всичко това е тежък труд, но свръхпроветряването на организма предизвиква задоволителна еуфория: ставаме лекомислени и оптимистични и лесно се самоубеждаваме, че сме поели по пътя към вечния живот. Може и да сме, ако кислород = живот, а въглероден двуокис = смърт.

Когато брат Бернард прецени, че сме се надишали достатъчно, започваме с въртенето и гърченето. Упражненията всяка вечер са различни, все едно че ги извлича от репертоар с безкрайно разнообразие, развиваан през хиляда столетия. Сядаш кръстнато с пети на пода, пляскаш с ръце над главата, допираш лактите пет пъти рязко в пода. (Ох!) Допри лявата ръка до лявото коляно, вдигни дясната над главата, вдишай десет пъти дълбоко. Повтори с дясната ръка на дясното коляно, лявата ръка горе. Сега двете ръце високо над главата, клатиш силно глава, докато зад затворените ти клепачи не засвяткат искри. Ставаш, опираш длани на бедрата, извиваш се рязко настрани, докато торсът не се наведе под ъгъл деветдесет градуса, първо наляво, после надясно. Застани на един крак, другия го сгъни до брадичката. Скачаш като луд. И тъй нататък, включително много неща, за които все още не сме достатъчно гъвкави да ги постигнем — стъпалото увito около главата или сгъване на ръцете навътре, или изправяне с кръстосани крака, и прочие. Даваме всичко от себе си, но то никога не е достатъчно, за да удовлетвори брат Бернард; той безмълвно ни напомня с гъвковостта на собствените си движения за голямата цел, към която сме се устремили. Готов съм вече да науча всеки момент, че за да спечелиш вечния живот, е абсолютно необходимо да усвоиш изкуството да натикаш лакътя си в устата: трудно е, пич, но иначе си обречен да издъхнеш край пътя.

Брат Бернард ни докарва почти на ръба на изтощението. Самият той изпълнява всяко упражнение, което иска от нас, не пропуска нито едно навеждане или извивка и докато се върти и подскача, не издава никакви особени признания на напрежение. Най-добрият от нас в тези пластики е Оливър, най-лошият е Ели; все пак Ели се старае да ги изпълни с необикновен тромав ентузиазъм, достоен за възхищение.

Най-сетне сме освободени, обикновено след около деветдесет минути работа. Останалото е свободно време, но не се възползваме от свободата си; към този момент си готов да рухнеш в леглото и го правим, защото много скоро ще дойде утрото и бодрото троп-троп-троп на брат Франц на вратата ми. Тъй че бягай да спиш. Спя дълбоко и здраво, по-здраво, отколкото съм спал някога.

Толкова за ежедневието ни. Какво означава всичко това? По-млади ли ставаме тук? По-стари ли ставаме? Ще се събудне ли сияйното обещание на Книгата на черепите за някои от нас? Дали това, което правим всеки ден, има смисъл? Черепите на стените не ми дават никакви отговори. Усмивките на братята са непроницаеми. Не обсъждаме нищо един с друг. Крача към аскетичната си стая, чувам палеолитния гонг да кънти в собствения ми череп, бам, бам, бам, почакай и виж, почакай и виж, почакай и виж. А Деветата мистерия виси над всички нас като меч.

[1] В „Пътешествията на Гъливер“ на Дж. Суифт, название на човешки същества, които са безсмъртни, но в същото време стареят. — Б. пр. ↑

[2] Цитат от Дж. Джойс, пълен с многозначност и игра на думи. Джамбатиста Вико — итал. философ и историк от XVII в., според чиято теория историята е самоповтаряща се. — Б. пр. ↑

29. ТИМЪТИ

Този следобед, докато стържехме кофи курешки в трийсет и три градусовата жега, реших, че вече ми стига. Шегата продължи достатъчно дълго. Ваканцията бездруго вече привършваше. Исках да се махна. По същия начин се чувствах още в първия ден от пристигането ни тук, разбира се, но заради Ели потиснах чувствата си. Вече не можех да го тая повече. Реших да поговоря с него преди вечеря по време на почивката.

Когато се върнахме от полето, се изкъпах набързо и тръгнах по коридора към стаята на Ели. Той още беше във ваната. Чух течащата вода, чух го да пее с дълбокия си монотонен глас. Най-сетне излезе, уви се в кърпата. Животът тук му се отразяваше добре — изглеждаше по-сilen, по-мускулест. Изгледа ме студено.

— Защо си тук, Тимъти?

— Малко на гости.

— Време е за почивка. Трябва да сме в усамотение.

— Да де. Винаги, освен когато сме с *тях*. Вече изобщо нямаме възможност да поговорим помежду си.

— Явно това е част от ритуала.

— Част от играта. Част от говняната игра, която ни въртят. Ти си ми буквально като брат, Ели. Никой не може да ми каже кога имам право да говоря с теб и кога — не.

— Моят брат *гой* — отвърна ми той. Бърза усмивка. — Имахме предостатъчно време да си говорим. Сега сме под възбрана да се събираме. Трябва да си идеш, Тимъти. Наистина, трябва да си идеш, преди братята да те хванат тук.

— Какво е това, някакъв шибан затвор ли?

— Това е манастир. Всеки манастир има правила и с идването си тук ние се подчинихме на тези правила. — Ели въздъхна. — Тимъти, отиди си, моля те.

— Точно за тези правила искам да си поговорим, Ели.

— Не ги определям аз. Не мога аз да те освободя от което и да е от тях.

— Изслушай ме. Знаеш, часовникът тиктака, докато стоим тук като тъпо Вместилище. Скоро някой ще се усети, че ни няма. Родителите ни ще забележат, че от доста време не сме се обаждали. Някой ще открие, че не сме се върнали на училище след Великден.

— Е, и?

— Колко още ще стоим тук, Ели?

— Докато получим каквото искаме.

— Вярвах на целия боклук, който ни разправят?

— Все още ли смяташ, че е боклук, Тимъти?

— Не съм видял или чул нищо, което да ме накара да променя първоначалното си мнение.

— А самите братя? На каква възраст са според теб? Свих рамене.

— Шейсет. Седемдесет. Някои може да са и над осемдесет. Водят добър живот, много свеж въздух и физически упражнения, грижливо подбрани диети. Тъй че се държат във форма.

— Убеден съм, че брат Антъни е поне на хиляда — каза Ели. Тонът му беше хладен, агресивен, предизвикателен. Готов беше да се сбие с мен, ако се изсмея, а не можех. — А вероятно е много по-стар — продължи Ели. — Същото важи и за брат Миклош и брат Франц. Не мисля, че някой от тях е на по-малко от сто и петдесет.

— Браво бе!

— Какво искаш, Тимъти? Да се махнеш?

— Обмислям го.

— Сам или с нас?

— За предпочитане с вас. Сам, ако се наложи.

— Ние с Оливър няма да си тръгнем, Тимъти. Мисля, че и Нед също.

— Тоест това ме оставя сам, така ли?

— Това заплаха ли е?

— Извод.

— Знаеш какво ще стане с останалите от нас, ако се измъкнеш.

— Ти сериозно ли вярваш, че братята ще приложат онази клетва?

— Ние се заклехме да не напускаме. Те назоваха наказанието и ние се съгласихме да го понесем. Не бих подценил способността им да го наложат, ако някой от нас им даде основание.

— Говна. Те са само пасмина дребни старчета. Ако тръгне някой след мен, ще ги смажа. С едната ръка.

— Може би. А може би не. Държиш ли да бъдеш виновникът за нашата смърт, Тимъти?

— Не ми пробутвай този мелодраматичен боклук. Аз съм свободен индивид. Погледни го екзистенциално, както винаги си ни карал да го правим. Всеки от нас сам кове съдбата си, Ели. Вървим по своите си пътеки. Защо трябва да съм обвързан с вас тримата?

— Ти даде доброволна клетва.

— Мога да се отрека.

— Добре. Отречи се. Събирай си багажа и чупката. — Лежеше проснат гол на леглото си, но ме гледаше отвисоко. Никога досега не бях виждал Ели толкова решителен, цялостен, непреодолим. Освен ако не го беше обладал някой демон. — Е, Тимъти? Ти си свободен индивид. Никой не те спира. До довечера можеш да си във Финикс.

— Не съм се забързал чак толкова. Исках да го обсьдим това и четириимата, да стигнем до някакво рационално решение, без никой да се налага на друг, но всички да се съгласим, че...

— Ние се съгласихме да дойдем тук — прекъсна ме Ели. — Да опитаме. Повече обсъждане не е необходимо. Можеш да се измъкнеш, когато решиш, без да забравяш, разбира се, че с това ни излагаш на определени рискове.

— Това е изнудване.

— Знам. — Очите му блеснаха. — От какво те е страх, Тимъти? Деветата мистерия? Това ли те плаши? Или те тревожи възможността наистина да получиш вечен живот? Екзистенциалният ужас ли те е обзел? Виждаш се как продължаваш безкрайно през столетията, вързан за кармичното колело, без да можеш да се освободиш? Кое те плаши повече, Тимъти — животът или смъртта?

— Да го духаш.

— Събркал си стаята. Навън и вляво, две врати по коридора, питай за Нед.

— Дойдох да говорим сериозно. Не да си разменяме шегички, не да се заплашваме и обиждаме. Просто искам да знам колко дълго ти, Оливър и Нед смятате да се задържите тук.

— Ние току-що сме пристигнали. Твърде рано е да се говори за напускане. Сега ще ме извиниш ли?

Излязох. Не бях стигнал доникъде и и двамата го знаехме. А Ели ме беше ужилил на няколко пъти, в места, където не бях подозирал, че съм толкова уязвим.

На вечеря се държа все едно че не бях му казвал нищо.

А сега? Просто си седя, чакам и се чудя? Боже мой, няма да мога да го изтърпя това дълго, честно. Просто не съм устроен за монашески живот, да оставим настрана въпроса с Книгата на черепите и всичко, която тя може да предлага. Трябва да си роден за такова нещо. Себеотрицанието трябва да е в гените ти, мазохизъм малко. Трябва да ги накарам да разберат това, Ели и Оливър. Двамата луди, двамата превъртели по безсмъртието сърканяци. Те са готови да останат десет или двайсет години тук, да плевят бурени, да чупят гърбове в упражненията, да зяпат в слънцето, докато почти не ослепеят, да дишат дълбоко, да ядат пиперена каша и да се самоубеждават, че точно това е правилният начин да живееш вечно. Ели, който винаги ми е правил впечатление на леко вманичен и невротичен, но в основата си е доста рационален, май определено е превъртял. Очите му вече са странни, стъклени и свирепи. Като очите на Оливър — психотични, ужасни очи. Някакви неща се пробуждат у Ели. От ден на ден придобива сила, не само мускулите, но и някаква морална сила, страсть, динамизъм. Тръгнал е по пътя си и ти дава ясно да разбереш, че няма да позволи нищо да застане между него и онova, което иска. За Ели това е нещо съвсем ново. Понякога ми се струва, че се превръща в Оливър — ниско смugло космато еврейско издание на Оливър. Оливър, разбира се, си държи устата затворена и върши работа колкото за шестима, а на упражненията се връзва на фльонга, опитва се да надбрата брата. Дори и Нед го прихваща вярата. Вече никакви остроумия от него, никакъв сарказъм и шикалкавене. Сутрин седим и слушаме безкрайните старчески брътвежи на брат Миклош с може би по едно понятно изречение на всеки шест, а виж го Нед, като шестгодишно детенце, на което му разправят за Дядо Коледа, мръщи чело възбудено, поти се, гризе си ноктите, кима, гълта го всичкото. Давай, брат Миклош! Атлантида, да, и кроманьонецът, ясно, и ацтеките, и всичко останало, аз вярвам, вярвам! А после си ядем обеда, а след това медитираме на студения каменен под в стаите си, всеки сам, а после излизаме навън да се потим за братята в шибаните лехи и ниви. Стига. Не мога да изтърпя много повече. Днеска си прецаках шанса, но след ден-два

отново ще ида при Ели и ще видим дали няма да мога да го убедя да прояви поне капка разум. Макар че не храня големи надежди за това. Ели вече малко ме плаши.

И ми се ще да не беше казал онова, от какво съм се страхувал, от Деветата мистерия или от вечния живот. Много ми се ще да не беше ми го казвал.

30. ОЛИВЪР

Малка злополука, докато работехме на полето преди закуска. Минавах между две лехи с пипер и стъпих на оствър камък. Усетих как започна да реже босата ми пета и бързо изместих тежестта, прекалено бързо обаче. Другото ми стъпало не бе готово да я поеме. Десният ми глезен поддаде. Нищо не ми оставаше, освен да се оставя да падна, както те учат да падаш на баскетболното игрище, когато си излязъл от равновесие и си изправен пред бързия избор да паднеш или да скъсаш куп сухожилия. Залитнах назад — и *пльос*, по задник. Изобщо не се нараних, но тази част от градините беше обилно напоена предната нощ и още разкаляна. Щопнах в някаква гъста лепкава локва и когато се вдигнах, се чу мляскащ звук. Шортите ми бяха станали на мазало — целият ми гъз беше кален и мокър. Какво пък, нищо сериозно, въпреки че не ми харесваше усещането за мократа кал, просмукваща се чак до кожата ми. Брат Франц притича да види дали не съм се наранил и му показах, че всичко е наред освен гащите ми. Попитах го дали мога да се върна до къщата да се преоблека, но той се ухили, поклати глава и отвърна, че изобщо няма нужда от това. Можел съм просто да си ги смъкна, да ги окача на някое дърво и до половин час слънцето щяло да ги изсуши. Окей, защо не? Изобщо не ме притеснява ходенето гол, пък и какво толкова да крия тук навън, сред голата пустиня? Тъй че смъкнах шортите, метнах ги на клона на едно дърво, избърсах си калта от задника и отново се заех с плевенето.

Беше само десетина минути след изгрев, но слънцето вече се издигаше и ставаше горещо, температурата, която трябваше да е спаднала до 7–10 градуса през нощта, бързо се вдигаше, мина двадесетте и запълзя към по-високите деления на термометъра. Усетих топлината по голата си кожа, потта започваше да избива на вадички и да се стича по голия ми гръб, задник и крака, и си казвах, че точно така трябва да е винаги, когато мъже са излезли на работа на полето в горещ ден, че е чисто и хубаво да си гол под яркото слънце, че няма никакъв смисъл да се увиваш с парче груб мръсен плат около

слабините, след като можеш да се съблечеш чисто гол. Колкото повече мислех за това, толкова по-малко смисъл виждах изобщо в носенето на дрехи: стига времето да е топло и тялото ти да не обижда окото, защо трябва да се покриваш? Разбира се, много хора не са толкова хубави за гледане. За тях е по-добре да са облечени, предполагам, или поне за нас е по-добре, ако са. Но се радвах, че съм махнал калните шорти. Тук на открито, сред други мъже, какво толкова, по дяволите.

И докато вървях напред по лехата с пипера и се потях, голотата ми навя мисли за други времена, преди години, когато все още откривах тялото си и телата на другите. Предполагам, че горещината съживи в мен някакъв фермент на паметта, образи, които волно закръжиха из главата ми, мъглив, лек и безформен облак от спомени. Долу при ручея, горещ юлски следобед, когато аз... колко годишен... Еднайсет, да, единайсет, годината, когато баща ми умря. Бях с Джим и Карл, приятелите ми, единствените ми двама наистина близки приятели, Карл на дванайсет, Джим мой връстник, и търсехме кучето на Карл, песа, дето беше избягал сутринта. Вървяхме по дирята му, проследихме го нагоре по течението, кучешко лайно тук, жълта локвичка до дървото там, минахме миля, после две, нищо, запиляло се беше някъде това куче, а вече беше жега, бяхме подгизнали от пот, песът така и не се намери. Стигнахме до дълбоката част на потока, оттатък фермата на Медън, където е достатъчно дълбоко за плуване, и Карл рече: „Хайде да поплуваме“, а аз викам: „Ама не си взехме плувки“, а двамата ми се изсмяха и почнаха да си свалят дрехите. Е, събличал се бях пред баща си и братята си, и дори бях плувал гол от време на време, но все още бях толкова ограничен, толкова свързан с правилния начин да се вършат нещата, тъй че изречението, че не сме си взели плувки, излезе от устата ми, без да мисля. Но се съблякох. Оставихме си дрехите на брега и загазихме по плоските камъни към по-дълбоката част на потока, първо Карл, после Джим, след него аз, скочихме и се плациахме двайсетина минути, а после излязохме и бяхме мокри естествено, тъй че седнахме на брега да изсъхнем на слънцето, след като нямахме и кърпи. Тази част беше нова за мен, просто така да си седя гол с други хора на открито, без водата да скрива телата ни. И се гледахме. Карл, с година по-голям от Джими и мен, беше започнал вече да се развива, топките му бяха по-големи, имаше черно валмо косми отдолу — аз също имах малко косми, но

нали съм рус, не си личеше, — беше горд с онова, дето си го имаше, и лежеше с корема нагоре, да си го покаже. Видях, че и той ме гледа, и се зачудих какво си мисли. Сигурно се присмива на пишката ми, защото е много малка, пишка на малко момче, а неговото е мъжки кур? Все едно, беше ми хубаво да съм на слънце, топлината по кожата ми, изсушава ме, загаря slabините ми, където съм бял като рибешки корем. А после Джим изведенъж нададе никакъв връсък и сграбчи коленете си с ръце над slabините и аз се озърнах, и ето ти я Сиси Медън, която трябваше да е някъде на шестнайсет или седемнайсет тогава. Излязла бе да упражнява коня си на нещо. Гледката с нея се е запечатала в ума ми: пълничка тийнейджърка с дълга рижа коса, впити сини шорти, бяла блузка, от която напращелите й гърди направо изригваха, седеше на хълтналия гръб на дорестата кобила, гледаше ни и се смееше. Скочихме на крака в паника, Карл, аз, Джим, едно, две, три и затичахме като подивели, на зигзаг, всеки накъдето свари, опитвахме се отчаяно да стигнем някъде, където Сиси Медън няма да може да види голотиите ни. Помня го онова отчаяние, нуждата да избягаш на всяка цена от онзи момичешки поглед. Нямаше нищо добро за скривалище обаче. Единствените дървета бяха зад нас, долу при дълбоката част на потока, където бяхме плували, но Сиси беше там. Напред се простираха само шубраци и трева, недостатъчно висока. Не можехме да мислим като хората. Пробягах стотина-двеста метра, стъпалата ми целите се нарязаха от острите камъчета, тичах с все сила, малкият ми пишок пляскаше в тялото ми — никога не бях тичал гол и откривах голямото неудобство, — а най-сетне просто се хвърлих по лице в тревата, свих се, опитвах се да се скрия като щраус. Толкова голям беше срамът. Трябва да съм стоял свит така петнайсет минути и накрая чух гласове, и разбрах, че Карл и Джим са дошли да ме потърсят. Изправих се предпазливо. Те се бяха облекли, а Сиси не се виждаше никаква. Трябваше да извървя целия път обратно до потока гол, за да си взема дрехите — струваше ми се, че вървя мили, и дори ме беше срам, че съм с тях, двамата облечени, аз гол-голеничък — и им обърнах гръб, докато се облека. След четири дни видях Сиси Медън в киното — стоеше във фоайето и си говореше с Джо Фокнър, а тя ми се ухили и ми намигна, и ми се искаше да се свра в търбуха на земята. *Сиси Медън ми го видя*, казах си и тези пет думи се превъртяха в

главата ми поне милион пъти, докато траеше филмът, тъй че не можах да обърна внимание на ставащото на екрана.

Но срамът, който изпитах на единайсет, онова смущение заради полуоформеното ми мъжество, скоро изчезна. Тялото ми наедря, развих се физически, пораснах висок и след това нямах никаква причина да се срамувам от тялото си. Помня още много плувни експедиции и нито веднъж повече не изтърсих онова за взимането на плувки. Понякога с нас имаше дори момичета, цяла тайфа за плацикане на голо, четири момичета и пет момчета примерно, сваляме кратко дрехите зад различни дървета, момичетата тук, момчетата там, после всички се втурваме като луди към потока, пишоци и цици подскачат и се люшкат. А във водата можеш да видиш всичко доста добре, щом заскачат наоколо. А след това понякога се чифтосваме, като станахме по на тринайсет-четиринайсет, пъrvите ни плахи опити в чукането. Помня как така и не можех да се отърва от удивлението си от вида на момичешките тела, толкова равни в скута, толкова празни. И бедрата им по-широки от нашите, задниците им по-големи и по-меки, като кръгли розови възглавници. Цялото голо къпане, което правех като тийнейджър, ме караше да се връщам към онзи случай с Карл, Джим и Сиси Медън и да се смея на глупавата си свенливост. Особено онзи път веднъж, когато Били Медън дойде да плува с нас. Беше ни връстничка, но изглеждаше точно като по-голямата си сестра и някак си, докато стоях на края на потока до Били и гледах луничките, спускащи се надолу между едрите ѝ гърди, и тъмните бенки, опръскали големия ѝ задник, имах чувството, че срамът от онази случка със Сиси вече е заличен, че голотата на Били е изравнила резултата между мен и момичетата Медън, че всичко това вече не означава нищо.

Докато си мислех за тези неща и скубех плевелите в лехата с пипера на братята, с голия ми задник, затоплен от катерещото се слънце, се сетих и за други неща, заряни в дълбоките вирове на спомените ми, стари събития, мрачни, неприятни и полузабравени, които нямах никакво желание да си спомням. Цяло заплетено кълбо от спомени. Моя милост, гол през онези дни, с други хора. Момчешки игри, някои не толкова невинни. Нежелани образи бликнаха като мътен пролетен порой от миналото ми. Застинах, пометен от вълни на страх. Мускулите се стягат, тялото — лъснало от пот. И ми се случи нещо

срамно. Усетих познато пулсиране долу, усетих как ми се втвърдява, и погледнах, и да, да, ето, вдигаше се, твърд. Искаше ми се да умра. Искаше ми се да се хвърля по лице на земята. Беше като онзи път, когато Сиси Медън ни беше видяла да плуваме, когато трябваше да измина целия път обратно гол до потока, докато Карл и Джим вече се бяха облекли, и бях изпитал наистина какво е да си гол и засрамен между облечените. И сега отново същото: Нед, Ели, Тимъти и братята, всички бяха по шорти, а аз гол, и изобщо не ме притесняваше, докато изведнъж не започна да става това, и вече се чувствах така все едно ме показват на телевизията. Всички щяха да ме зяпнат, да видят, че съм възбуден, да се зачудят какво ме е възбудило, що за мръсни мисли са минали през ума ми.

Къде можех да се скрия? Как можех да се прикрия? Гледаше ли ме някой от тях?

Всъщност, като че ли не забелязваше никой. Ели и братята бяха далече напред по реда. Тимъти се тътреше лениво отзад, почти извън погледа ми. Единственият наблизо беше Нед, може би на петнайсет стъпки зад мен. Бях с гръб към него и срамът ми бе прикрит. Молех се да спадне. След миг щях да се върна към нормалното, щях да мога да се върна по реда до дървото, на което висяха гащетата ми. Да. Ето, спадна. Всичко е наред. Обърнах се.

Нед се сепна гузен, направо подскочи, когато погледите ни се срещнаха. Беше се изчервил. Извърна очи. И аз разбрах. Нямаше дори нужда да погледна издутата предница на шортите му, за да разбера какво става в главата му. Вече от петнайсет или двайсет минути се беше отдал на малките си перверзни фантазми, оглеждал бе тялото ми, съзерцавал бе задника ми, улавял беше от време на време други сладки нещцица по мен. Сънувал бе наяве извратените си сънища за мен. Какво пък, нищо изненадващо. Нед е педал. Нед винаги ме е желаел, макар никога да не е посмявал да ми се пусне. А и аз все пак му бях пред очите, целият, изкушение, провокация. Все пак ме стъписа това страстно изражение, толкова явно, така неприкрито. Това ме потресе. Да те желае така друг мъж. Да си обект на копнежите му. И изглеждаше толкова смутен и сконфузен, когато минах покрай него да си взема шортите. Все едно че го бях хванал незащитен, издал истинските си намерения. А какви, моля, що за намерения самият аз бях издал? Моите „намерения“ бяха щръкнали на 18 санта пред мен. В

нещо много дълбоко сме нагазили тук, дълбоко, гадно и сложно. То ме плаши. Дали гейските вибрации на Нед не влизат в главата ми по някакъв телепатичен начин и не разбуждат стари срамове? Странно е, нали, че ми стана точно сега. Божичко. Мислех, че разбирам поне себе си. Но непрекъснато откривам, че не знам нито едно проклето нещо със сигурност. Не знам дори кой съм. Що за личност искам да съм? Екзистенциална дилема, нали, Ели, нали? Да избереш собствената си съдба. Изразяваме своите идентичности чрез сексуалната си същност, нали? Не мисля така. Не искам да мисля така. И все пак не съм сигурен. Слънцето печеше в гърба ми. За няколко минути толкова се бях надървил, че сега чак ме болеше. И учаственият дъх на Нед зад мен. И миналото, кипнало в мен. Къде ли е Сиси Медън сега? Къде е Джим? Къде е Карл? Къде е Оливър? *Къде е Оливър?* О, Господи, мисля, че Оливър е едно много, много болно момче.

31. ЕЛИ

Убеден съм, че медитацията е ядрото на процеса. Способността да се обърнеш навътре в себе си. Абсолютно си длъжен да направиш това, ако се надяваш да постигнеш нещо тук. Останалото — гимнастиките, диетата, баните, полският труд — всичко това е само низ от техники за постигане на самодисциплина, за да издигнеш опърничавото си еgo до степен на контрол, от който зависи истинското дълголетие. Разбира се, ако искаш да живееш дълго, помага да правиш много упражнения, да поддържаш тялото си чисто, да избягваш нездравословна храна и пр. Но според мен е грешка да поставяме голямо ударение на тези аспекти от ежедневието в Братството. Хигиената и гимнастиката може да са полезни за удължаване на средната продължителност до осемдесет или осемдесет и пет, но нещо по-трансцендентално е нужно, ако искаш да живееш осемстотин или осемстотин и петдесет. (Или осем хиляди и петстотин? Осемдесет и пет хиляди?) Пълният контрол над телесната функция е необходим. А медитацията е ключът.

На този етап наблягат на разиването на вътрешен усет. Например трябва да се взирате в залязващото слънце и да пренесем топлината и силата му до различни части на телата си — в сърцето първо, после в тестисите, в дробовете, в далака и така нататък. Убеден съм, че ги интересува не слънчевото изльчване — това е само метафора, просто символ — а по-скоро идеята да ни научат да влезем в контакт със сърцето, тестисите, дробовете, далака и т.н., така че в случай на проблеми в тези органи да можем да достигнем до тях с умовете си и да поправим каквото има за поправяне. Цялата тази работа с черепите, около която се върти толкова много от медитацията, е поредна метафора и съм убеден, че единственото ѝ предназначение е да даде подходяща точка за фокусиране на вниманието. За да можем да вземем образа на черепа и да го използваме като трамплин за вътрешен скок. Всякакъв друг символ би могъл да действа също толкова добре вероятно — слънчоглед, жъльд, четирилистна детелина. Вложи ли му

се подходящото психическо въздействие, мана, всяко нещо може да свърши работа. Просто така се е случило, че Братството се е спряло на символиката на черепите. Което всъщност си е съвсем добре. В черепа има мистичност, има романтика, чудо. Тъй че седим и се взирате в малкия нефритен череп-медальон на брат Антъни и ни казват да изпълняваме различните метафорични попивания и погльщания, свързани с отношението смърт — живот, но това, което всъщност искат от нас, е да се научим да фокусираме цялата си духовна енергия върху един-единствен обект. След като усъвършенстваме концентрирането, можем да приложим новото си умение в задачите с постоянно си самовъзстановяване. Това е цялата тайна. Лекарства за дълголетие, здравословни храни, слънчеви култове, молитви и разни такива неща са периферни. Медитацията е всичко. Тя е нещо като йога, предполагам — духът над материята, — макар че ако Братството е толкова древно, колкото намеква брат Миклош, може би е по-точно да се каже, че йогата е издънка на Къщата на черепите.

Имаме да извървим дълъг път. Това все още са подготвителните етапи за серията обучаващи процедури, които Братята наричат Изпитанието. Подозирам, че това, което предстои, е най-вече психологично или дори психоаналитично — прочистване на душата от излишния багаж. Мръсното в Деветата мистерия е част от това. Все още не знам дали да тълкувам този пасаж от Книгата на черепите буквально или метафорично, но и в двата случая съм сигурен, че става дума за премахване на лоши вибрации от Вместилището. Убиваме една жертва, действително или не, а другата жертва се отстранява сама, действително или не, а мрежовият ефект от това е да останат двама нови братя, без дразнещите смъртни трептения, породени от дефектната двойка. Освен прочистване на групата в цялост трябва да прочистим и индивидуалните си вътрешни същности. Вчера след вечеря брат Хавиер ме посети в стаята ми и допускам, че е посетил всеки от останалите. Каза ми, че трябва да се подгответя за изповедния ритуал. Каза ми да направя преглед на целия си живот, като обърна особено внимание на епизоди на вина и срам, и да бъда готов да обсъдя тези епизоди из основи, щом ме повикат. Предполагам, че скоро ще бъде организирана някаква група за първична среща, начело с брат Хавиер. Страшен е този човек. Сиви очи, тънки устни, безизразно лице. Твърд като гранит. Когато го виждам да върви по

коридорите, си представям акомпанимент на мрачна, стенеща музика. Влиза Великият инквизитор! Да. Брат Хавиер: Великият инквизитор. Нощ и мраз. Мъгла и болка. Кога започва Инквизицията? Какво да кажа? Коя от своите вини да поднеса на олтара, кой от срамовете ми?

Мисля, че целта на това разтоварване е да опростим душите си, като отдадем своите... кой е най-подходящият термин? Своите неврози, грехове, душевни прегради, обсебености, енграми, утайки на лоша карма? Трябва да се обелим, да се оголим, да се снижим. Кост и пъlt, това го задържаме, но духът трябва да бъде снижен. Трябва да се стремим към някакъв вид пасивна съзертателност, в която не съществуват никакви конфликти, в която не съществува никакъв стрес. Избягваш всичко, което е против зърното, и ако потрябва, пренасочваш зърното. Действие без усилие, това е ключът. Никакви изблици на енергия не се допускат. Борбите съкращават живота. Добре, ще видим. Нося много вътрешна шлака — и така сме всички. Може би една душевна клизма не е чак толкова лошо нещо.

Какво да ти кажа, брат Хавиер?

32. НЕД

Огледай живота си, заявява тайнственият и съмътно наподобяващ влечуго брат Хавиер, след като влиза без предизвестие в монашеската ми килия; донася със себе си съмътното стържене на люспи по камък. Огледай живота си, превърти в ума си греховете от миналото си, подготви се за изповед. Тутакси, крещи Нед, отстраненото църковно хористче! Тутакси, брат Хавиер, кикоти се пропадналият папист! Изповедалният ритуал определено е нещо, от което разбира. Кодирано е в гените му, просмукано е в костите и в топките му, напълно естествено е за него. *Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa!* Докато за онези, другите трима, нервозния израелит и двете протестантски бичета, стаичката на истината е напълно чужда. Ох-ох, предполагам, че епископалите също познават обичая на изповядването, каквito са криптокатолици, но пък винаги казват лъжи на изповедниците си. В това залагам майчиния си авторитет, според нея плътта на англиканците не е годна и за храна на прасета. Но, майко, казвам й, прасетата не ядат месо. Ако ядяха, отвръща ми тя, нямаше да докоснат дори карантията на англиканец! Те нарушават всяка Божия заповед и лъжат свещениците си, казва и се кръсти, четири енергични тупвания, *om mani padme hum!*

Нед е послушен. Нед е добра феичка. Брат Хавиер му дава Света и Нед моментално се залавя с преглед на пропиляното си минало, за да може да излее всичко наведнъж в подходящия момент. Кои бяха греховете ми? Къде прегреших? Кажи ми, Неди, мойто момче, имаше ли други божове освен Него? Не, отче, не бих казал, че съм имал. А правеше ли си свои кумири и никакви изображения? Е, драскал съм си малко, признавам, но тази заповед не я прилагаме чак толкова строго, нали? Не сме проклети мюсюлмани все пак, нали? По-нататък: Изговарял ли си напразно името на Господа, твоя Бог? Бог да ми е на помощ, отче, никога не бил направил такова нещо! Много добре, Нед, а помнеше ли съботния ден, за да го светиш? Смутено, честното момче отговаря, че понякога е осквернявало съботния ден. Понякога? Мамка

му, омърсило е повече съботни дни и от турчин! Дребен грях обаче, дребен. *Ego absolvo te*, чедо. А почиташе ли баща си и майка си? О, да, отче, почитах ги, по свой начин. Убивал ли си? Не съм убивал. Прелюбодействал ли си? Доколкото знам, отче, не съм. Краде ли? Не съм крал, или поне нищо сериозно, отче. Нито съм лъжесвидетелствал против ближния си. А да си пожелавал дома на ближния си, или жената на ближния си, или роба му, или робинята му, или вола му, или осела му, или нещо, което е на ближния ти? Е, отче, точно тази част с осела на ближния^[1], признавам, тук съм малко на хълзгав терен, но иначе — но иначе — предвид това, че дойдох на този свят омърсен, предвид това, че шансът е срещу всички нас от началото, без да забравяме, че с падението на Адам всички съгрешихме, все пак се смятам за относително чист и добър. Не съвършен, разбира се. Пфу! Какво ще изповядаш, чедо? Ами, отче... *confiteor, confiteor*, юмрукът потупва с възхитителна ревност момчешката гръд, туп, туп, туп, туп, *Om! Mani! Padme! Hum!* моята вина, моята най-тежка вина... Отидох една неделя след месата със Сенди Долан да гледаме скришом как се преоблича сестра му и видях голите й гърди, отче, бяха малки и кръгли, с мънички розови зърна, а под коремчето си, отче, имаше космато черно хълмче, нещо, което никога не бях виждал дотогава, и после тя се обърна с гръб към прозореца и видях задника й, отче, двете най-красиви сладки пълнички бели бузи, които бях виждал, с чудесни трапчинки точно над тях, а надолу по средата сладката тъмна цепка, която... какво, отче? Да продължа с нещо друго ли? Добре тогава, признавам, че отклоних Сенди от правия път, че го въвлякох в грехове на плътта, грехове против Бога и природата, че когато бяхме на единайсет години и прекарвахме нощта заедно в едно легло, защото майка му беше заета с раждане, отче, и нямаше кой да се грижи за него у тях, признавам, че извадих изпод леглото си бурканчето с вазелина, гребнах шепа и намазах щедро половия му орган и му казах да не се бои, казах му, че Бог не може да ни види в тъмното, тук под завивките, и после аз... и той... и след това ние... после ние...

Така, по повеля на брат Хавиер, бъркнах дълбоко в изроденото си минало и изгребах многото мръсна тор, за да лъсне хубаво на изповедните сесии, които очаквах, че предстоят. Но братята не разсъждават така еднолинейно. Дневният ни режим щеше да се промени, да, но промяната не включваше нито брат Хавиер, нито

изповедния момент. Това щеше да дойде в бъдещето. Новият ритуал е сексуален, Буда да ме спаси дано, хетеросексуален. Вече мисля, че тези братя са някакви китайци под измамните си европейидни кожи, защото това, на което ни учат сега не е нищо друго освен *дао* секс.

Не го наричат така. Нито говорят за ИН и ЯН. Но все пак поназнавам нещо за източната еротика, знам колко важни в духовен план според древната традиция са тези сексуални упражнения, близко родствени с гимнастиките и упражненията по съзерцание, които практикувахме досега.

Тъмнокосите жени в къси бели роби, които виждаме да прелитат из Къщата на черепите, са всъщност жрици на секса, священи путки, които задоволяват нуждите на братята и които, играйки ролята на влагалища за Вместилището^[2], ни въвеждат в светите вагинални мистерии. Доскорошното време за почивка след следобедната работа стана час за трансцендентално съкупление. Не ни предупредиха. В деня, в който започна, се бях върнал от полето, взел си бях банята и лежах проснат на леглото, когато по обичайния маниер тук, без да се почука, вратата се отвори и брат Леон, братът-лечител, влезе в стаята ми, последван от три от момичетата в бяло. Бях гол и реших, че не е мое задължение да крия виталните си органи от тези, които им се натрапват. Бързо ми се даде да разбера, че бездруго няма никакъв смисъл да се покривам.

Жените се подредиха пред една от стените. За първи път получавах възможност да ги видя отблизо. Човек можеше да ги вземе за сестри: всичките нисички, с крехки, добре закръглени тела, със смугли кожи, издължени носове, големи ясни тъмни очи, сочни устни. Донякъде ми напомняха минойските фрески, въпреки че можеше да минат и за индианки. Тъй или иначе, определено бяха екзотични. Стояха като статуи. Брат Леон изнесе кратко слово. Съществено е кандидатите да усвоят изкуството да се владее половата страсть. Изразходването на семенната течност е равно на малка смърт. Точно така, брат Леон! Старата максима: „да свършиш = да умреш“. Не трябва да потискаме сексуалния импулс, продължи той, по-скоро трябва да властваме над него и да го насочваме в наша служба. Следователно сношението е похвално, но еякулацията — осъдителна. Спомних си, че вече съм се натъквал на всичко това, и най-сетне се сетих къде: чист даоизъм си беше, това е. Съюзът на ин и ян, на путка

и хуй, е хармоничен и необходим за вселенското благо, изразходването на чинг, семето, е саморазрушително. Човек трябва да се стреми да съхрани своя чинг, да увеличава запасите си от него и т.н. Смешно, брат Леон, та ти не приличаш на китаец! Кой от кого все пак краде теории? Или даоизмът и Братството независимо са стигнали до едни и същи принципи?

Брат Леон довърши краткото си предисловие и каза нещо на момичетата на език, който не разбрах. (След това питах Ели, но и той не могъл да го познае. Ацтекски или на майте, предполагаше.) Късите бели дрешки моментално се съмкнаха и три голи както майка ги е родила хълмчета на ИН изникнаха на мое разположение. Колкото и сополиво педалче да съм, все пак бях способен да направя естетическа оценка: момичетата бяха впечатляващи. Едри гърди, отпуснати съвсем леко, плоски кореми, стегнати задници, гладки бедра. Никакви белези от операция, никакви следи от бременност. Брат Леон изръмжа бърза и непонятна заповед и жрицата най-близо до вратата веднага се просна на студения каменен под, със свити и леко разтворени колене. Извърнат вече към мен, с лека усмивка брат Леон ми посочи с два пръста, сякаш казваше: Хайде, започвай, момче. Ангелчето Нед беше слисано. Зяпна и задраска за думи в ума си. Чакай малко, брат Леон. Ти не разбираш горчивата истина, че съм онова, което наричат хомо, феичка, фаготче, лява резба, обратен, извратеняк. Путката не ме привлича особено. Пристрастието ми, трябва да призная, е мъжкото дупе. Но нищо такова не казах, а брат Леон ме подканни отново, не толкова сърдечно този път. Е, по дяволите, истината е, че винаги съм бил бисексуален с гейски уклон и понякога с удоволствие съм запъвал църковно одобрената дупка. Щом вечният живот, изглежда, зависи от това, ще изпълня мъчителното изпитание. И пристъпих към разтворените бедра. Забих с подправена хетеро настървеност меча си в чакащата го пачавра. Сега какво? Съхрани своя чинг, казах си, съхрани своя чинг. Задвижих на бавни, тържествени тласъци, а брат Леон ме наставляваше от страничната линия, обясняваше ми как вселенските ритми изискват да доведа партньорката си до оргазъм, докато аз самият трябва да се постараю да не стигам дотам. Много добре. Възхитен от собственото си представяне сантим по сантим, предизвиках полагащите се спазми и пъшкания в духовната си конкубинка, като останах отчужден, отделен, напълно откъснат от

приключенията на своя инструмент. Когато божественият миг свърши, задоволената ми партньорка ме изхвърли с ловък тласък на таза и открих, че жрица номер две се настанява на пода в приемаща поза. Много добре, главният жребец ще се подчини. Вътре. Вън. Вътре. Вън. Ахкане. Пъшкане. Стон. С хирургична прецизност и хладнокръвно я изчуках до екстаз, докато брат Леон редеше одобрителен коментар някъде откъм лявото ми рамо. Ново отгласкване с таза, нова смяна на партньорката; ново черно зейнало йони чакаше лъскавия ми надървен чеп. Бог да ми е на помощ. Започвах да се чувствам като равин, чийто доктор му е казал, че ще ритне петалите, ако не яде по половин кило свинско на ден. Но старият непукист Нед обаче набута болта. Този път, каза брат Леон, съм можел да си позволя глезотията да свърша. Но вече бездруго бях стигнал до предела си и с доста облекчение отпуснах юздите на железния си самоконтрол.

И тъй, нашето Изпитание преминава в нова и по-похотлива фаза. Жриците ни посещават всеки следобед. Предполагам, че за жребци като Тимъти и Оливър това е неочекван бонус, чисто наслаждение, но може и да не е така. Предлаганото в случая не е толкова просто като добрата сърдечна ебан, която те обичат, а по-скоро труден, изискващ огромно напрежение екзерсиз в изключителен самоконтрол, което за тях сигурно изцежда цялото удоволствие от акта. Това е тихен проблем. Моят е друг. Горкичкият Нед тази седмица имаше повече хетероекс, отколкото през предишните пет години. Обаче прави всичко, което искат от него, без никакво оплакване. Обаче си е борба. Майко Божия, никога, и в най-шантавите си халюцинации не си бях представял, че пътят към безсмъртието ще ме преведе през толкова много потни женски кореми!

[1] Игра на думи: англ. ass: магаре (осел) и задник — Б. пр. ↑

[2] В оригинала думата е една и съща: receptacle. — Б. пр. ↑

33. ЕЛИ

Нощес, в ранните часове преди разсъмване, за пръв път ме спохди мисълта, че би трябвало да предложа себе си в изпълнение на изискването за самоубийство в Деветата мистерия. Момент на мигновено отчаяние. Дойде и си отиде, но си заслужава да се обмисли на дневна светлина. Явно е свързано със сексуалното, което ме гризе. С тоталния ми провал в усилието да започна да усвоявам техниките. Фиаско след фиаско. Как да се сдържам? Дават ми красиви жени, казват ми да ги изора две-три една след друга... о, *шмендрик, шмендрик, шмендрик!* Сценката с Марго се повтаря отново и отново. Възбудждам се, увличам се... обратното на подходящото черепско поведение. Нито веднъж не успях да се сдържа достатъчно дълго, за да оправя и трите. Не мисля, че това е човешки възможно, поне за мен. Но, разбира се, видът дълголетие, за който говорим, също не е възможен човешки. Необходимо е да надмогнеш просто човешкото, да станеш буквално свръхчовешки, нечовешки, ако искаш да надвиеш смъртта. Но ако не мога да управлявам дори предателските тръпки на члена си, как мога да се надявам, че ще следя метаболизма си, ще спирам органичното разлагане с умствено усилие, ще придобия онзи телесен контрол на клетъчно ниво, който би трябвало да имат братята? Не мога. Виждам задаващия се провал. Брат Леон и брат Бернард казаха, че ще ми предложат специална тренировка, ще ми покажат някои полезни техники за сексуално задържане, но не съм много убеден в това. Проблемът е вкоренен твърде дълбоко в моята Елицъщност и е много късно това да се промени. Аз съм това, което съм. Качвам се върху тези проститутки, тези меки и податливи ацтекски жрици, и макар умът ми да е запълнен с указания за сдържане на семето ми, тялото ми се впуска в пълен галоп и търчи — и изригвам със страст, а страстта е точно това, което трябва да се надвие, ако искаш да преживееш Изпитанието. С провала в тази проверка провалям всичко. Падам край пътя, губя безсмъртието. Нека тогава още сега да унищожа недостойното си „аз“, след като някой от нас

трябва да го направи, и така да отворя пътя за другите. Така поне си мислех в ранните часове преди разсъмване. Мислех си също, че Тимъти е другият, който със сигурност трябва да се провали, защото е неспособен, или пък не се стреми да постигне необходимата вътрешна цялост. Пленник е на собствените си насмешки, такова презрение изпитва към Братството и неговите ритуали, че едва сдържа нетърпението си. Така той никога няма да може да усвои дори най-основните дисциплини. Ние медитираме. Той само наблюдава. Има реална опасност той просто да си тръгне след няколко дни, което, разбира се, би провалило всичко, понеже ще наруши равновесието на Вместилището. Поради това лично номинирам Тимъти да изпълни другата част на Деветата мистерия. Той изобщо не би могъл да спечели предлаганото от Братството. Нека тогава да загуби, нека бъде убит заради другите. Снощи, докато лежах буден и изпаднал в отчаяние, си помислих: защо да не доведа нещата веднага до желания край — открадвам нож от кухнята, промушвам Тимъти, докато спи, след което убивам и себе си, а Нед и Оливър ще си получат паспортите за вечността. Чак седнах в леглото. Но в критичния миг спрях и се запитах дали моментът за това, което се каня да извърша, е подходящият. Може би си има определено място в разгръщането на ритуала за Деветата мистерия, някакъв по-късен стадий в процеса. Може би щях да разваля всичко, ако го направех сега, своеволно, без сигнал от братята. Ако едно преждевременно жертвоприношение се окаже безсмислено, по-добре да не действам. Тъй че си останах в леглото и импулсът си отиде. Тази сутрин, въпреки че все още съм потиснат, откривам, че нямам никакво желание да сложа край на живота си. Имам ужасни опасения за себе си, дълбоко съм отчаян от всевъзможните си недостатъци, да, но въпреки всичко искам да живея колкото може по-дълго. Само че перспективата да придобия дълголетието на братята изглежда съвсем безрадостна. Не мисля, че някой от нас ще се справи. Мисля, че това Вместилище се разпада.

34. ОЛИВЪР

По обед, докато се връщахме от часа си с брат Миклош, брат Хавиер ни пресрещна в коридора.

— Моля да се срещнем след обяда в Залата на Трите маски — каза ни и продължи безцеремонно по работата си.

Има нещо отблъскващо в този човек, нещо смразяващо. Той е единственият брат, когото гледам да отбягвам. Зомбираните му очи, зомбирания му глас. Предположих обаче, че е дошъл моментът за началото на изповедната терапия, за която брат Хавиер ни беше казал преди седмица. Оказах се прав, въпреки че форматът не беше каквото очаквах. Предвиждах, че ще има нещо като група за психотерапевтичен сеанс: Нед, Ели, Тимъти и аз, и може би двама-трима братя, насядали в кръг, и всеки кандидат поред става и разголва душата си пред цялата група, след което коментираме чутото, опитваме се да го изтълкуваме според собствения си жизнен опит и прочие. Не беше така. Брат Хавиер ни каза, че ще се изповядаме един пред друг, в поредица от срещи на четири очи.

— През тази седмица — каза ни — вие изследвахте своя живот, направихте преглед на най-мрачните си тайни. Всеки от вас е заключил в душата си поне един епизод, за който е сигурен, че никога не би могъл да го признае пред друго лице. Работата ни трябва да се съсредоточи точно върху този епизод и върху нищо друго.

Това, което искаше от нас, бе да изровим най-гадния, най-срамен инцидент от своя живот, за да се прочистим от този товар, понеже носи лоши вибрации. Постави медальона си на пода и го завъртя, за да определи кой на кого ще трябва да се изповядда. Тимъти на мен; аз на Ели; Ели на Нед; Нед на Тимъти. Но веригата се затваряше между нас четиримата, без да включва никой друг. Намерението на брат Хавиер не беше да превърне най-дълбоките ни ужаси в обща собственост. От нас не се очакваше да кажем на него или на някой друг какво сме научили помежду си от тези изповедни сесии. Всеки член на Вместилището трябваше да стане пазител на нечия чужда тайна, но

това, което изповядаме, каза брат Хавиер, не трябва да стига по-далече от собствения ни изповедник. Важното беше прочистването, разтоварването, а не разкритата информация.

За да не замърсяваме чистата атмосфера на Къщата на черепите с освобождаването на прекалено много отрицателна емоция наведнъж, брат Хавиер постанови да има само по една изповед на ден. Въртящият се медальон отново предопредели реда на нещата. Тази нощ, точно преди лягане, Нед трябваше да отиде при Тимъти. Утре Тимъти щеше да дойде при мен; вдругиден аз щях да посетя Ели; а на четвъртия ден Ели щеше да затвори кръга, като се изповядва на Нед.

Това ми даде почти два и половина дни, за да реша коя история да разкажа на Ели. О, разбира се, че знаех коя *би трябвало* да разкажа. Очевидно беше. Но измъквах два-три нищожни заместителя, паравани на истинската история, жалки поводи да прикрия единствения необходим избор. При първата възможност ги оборвах. Само един избор беше открит пред мен, само един истински фокус на срам и вина. Не знаех как бих могъл да се изправя пред болката да го призная, но точно това трябваше да кажа и се надявах, че може би в момента на казването болката ще си отиде, макар много да се съмнявах в това. Казах си, че ще се тревожа за това, като му дойде времето. А след това продължих да гоня упорито от ума си проблема с изповядването. Предполагам, че това е пример за потискане. До вечерта бях успял напълно да забравя за проекта на брат Хавиер. Но посред нощ се събудих плувнал в пот: сънувах как признавам всичко на Ели.

35. ТИМЪТИ

Нед влезе в стаята ми. Превзетите стойки, намиганията, глупавата мазна усмивка. Винаги преиграва с педерастките си номера, когато нещо го е впрегнало сериозно.

— Прости ми, отче, че съгреших — каза с тъничък гласец.

Номерът с малкото момченце. Клепе с уши. Хили се. Върти очи. Беше възбуден и веднага загрях, че е от изповядването. След толкова време йезуитът в него отново се съживяваше. Искаше да си излее бълвоча, а аз трябваше да съм легенът. Изведнъж ми призля от мисълта, че трябва да седя тук и да слушам някоя от хълзгавите му педалски истории. Защо по дяволите бях длъжен да приемам миризливите му тайни? Кой бях аз, че да слушам изповедите на Нед, впрочем? Казах му:

— Наистина ли ще ми кажеш най-голямата тайна в живота си?

Въпросът го изненада.

— Разбира се.

— Длъжен ли си?

— Дали съм длъжен? Тимъти, те го очакват от нас. А и все едно, искам го. — Явно го искаше, да. Цял трепереше, сърбеше го, беше изчервен и много възбуден. — Какво ти става, Тимъти, никакъв интерес ли не проявяваш към личния ми живот?

— Никакъв.

— Аха. И всичко човешко ти е чуждо.

— Не. Но не искам.

— Толкова по-зле, пич. Защото аз трябва да ти го кажа. Брат Хавиер твърди, че разтоварването на гузната ми съвест е необходимо за удължаването на земното ми пребиваване, така че ще си проветря душата, мой човек. Ще си я проветря.

— Щом ти се налага — въздъхнах примирено.

— Настани се удобно, Тимъти. Отвори ушите си широко.

Никакъв избор нямаш, освен да го чуеш.

Чух го, и още как. Нед е душевен ексхибиционист като повечето от неговия вид. Иска да се въргаля в самоизобличенията си, в саморазкритията си. Разказа историята си много професионално, нахвърляше щрихите като писател, каквто претендира да бъде, подчертаваше едно, бегло намекваше за друго. Разказа ми за нещо, което бях очаквал, нещо мръсно, педалска фантазия.

— Случи се — започна Ned, — преди още да се запознаеш с мен, през пролетта на първия ни курс, когато нямах още осемнайсет. Имах апартамент недалече от кампуса, с още двама мъже.

Естествено и двамата се оказаха хомо. Всъщност апартаментът бил техен. Били с осем-десет години по-големи от него и от много време живеели заедно в нещо като гейски еквивалент на брак. Единият бил грубоват, мускулест, доминиращият тип, асистент по френска литература и освен това заклет спортист — хобито му било алпинизъм, — а другият бил от по-стереотипните феички, нежен и ефирен, почти женствен, поетична интровертна душа, повечето време си стоял вкъщи, грижел се за домакинството, поливал саксиите и предполагам, че се е занимавал с шиене и плетене също така.

Все едно, двете гейчета си живеели щастливо на семейни начала, а после срещнали Ned в някакъв педалски бар, разбрали, че квартирата, в която живеел, не му харесвала, и го поканили да се премести при тях. Уговорката уж била само въпрос на настаняване. Ned щял да си има своята стая, да си плаща наема и дяла от режийните без никаквиекс увлечения с тях двамата, понеже те много се обичали, нали разбирали. Уговорката действала първите един-два месеца. Но предполагам, че верността между обратните не е по-силна, отколкото при редовните, и присъствието на Ned в домакинството се оказало смущаващ фактор, както присъствието на някое добре сложено осемнайсетгодишно маце би смущило един обичаен брак.

— Съзнателно или не — продължи Ned, — подхранвах съблазън. Ходех гол из апартамента, флиртувах с тях, пусках небрежно ръка.

Напреженията се усиливали и неизбежната неизбежност се случила. Един ден любовниците се скарали за нещо — вероятно за Ned, той не беше сигурен — и мъжкарят избухнал. Женчото, цял разтреперан, потърси утеха при Ned. Той „я“ утешил, като „я“ взел в леглото си. След това и двамата се чувствали гузни, но това не ги спряло да го направят след няколко дни отново, а след това го

превърнали в редовна връзка, Нед и неговият поет, казвал се Джулиан. Междувременно другият, Оливър — хм, друг Оливър, не е ли интересно? — който явно не разбирал какво става между Нед и Джулиан, се пуснал на Нед и скоро двамата също започнали да спинкат заедно. Така за две седмици Нед успял да се посъещава до спукване и с двамата.

— Беше забавно — обясни той, — по някакъв изнервящ; начин. Всички тези тайни срещи, малките лъжи, страховете да не ни хване другият. — Бедата щяла да дойде неизбежно. И двамата по-възрастни педали се влюбили в Нед. Всеки от тях решил, че иска да скъса със стария си партньор и да заживее само с Нед. И се почнало. Нед получил предложения и от двете страни. — Просто не знаех как да се справя със ситуацията. По това време Оливър вече знаеше, че имам нещо с Джулиан, а Джулиан знаеше, че имам нещо с Оливър, но още никой не беше отправил открыти обвинения. Ако се стигнеше до избор между тях, легко накланях към Джулиан, но не смятах аз да вземам съдбоносни решения.

Образът за себе си, който ми рисуваше Нед, бе на наивно невинно хлапе, заплетено в триъгълник не по свое желание. Безпомощен, неопитен, брулен от бурните страсти на Оливър и Джулиан, и т.н. и т.н. Но под повърхността изплуваше нещо друго, разкриваше ми се не в думи, а в подсмихвания, вулгарно бърчене на вежди и други невербални форми на коментар. Във всеки момент Нед действа поне на шест нива и когато почне да ти разправя колко е наивен и невинен, знаеш, че те пързалия. Историята под повърхността, която долавях, ми показваше един злобен подъл Нед, манипулиращ онези двамата нещастни педали за собствено забавление — появява се между тях, изкушава ги и ги съблазнява поред, тласка ги към съперничество за любовта му.

— Кулминациите дойде един уикенд през май — продължи той, — когато Оливър ме покани да отида с него на алпинистка експедиция в Ню Хампшир — без Джулиан. Обясни, че трябва да обсъдим много неща, а чистият планински въздух бил най-доброто място за това.

Нед се съгласил, което довело Джулиан до истерия.

— Ако заминете — изхлипал Джулиан, — ще се самоубия.

Нед изпитал погнуса от такова емоционално изнудване и просто казал на Джулиан да охлади малко — било само за уикенда, щели да се

върнат в неделя вечерта. Джулиан обаче продължил с приказките за самоубийство. Без да му обръщат внимание, двамата с Оливър си стегнали багажа за екскурзията.

— Няма да ме видите жив повече! — изревал Джулиан.

Нед презрително имитира истеричния писък на Джулиан, докато ми го разказваше.

— Страхувах се, че Джулиан може би го казва сериозно. От друга страна, знаех, че е грешка да се поддаваш на такова истерично избухване. И също така — тайно, дълбоко в сърцето си — бях поласкан от мисълта, че съм толкова важен за някого, че да мисли за самоубийство заради мен.

Оливър му казал да не се тревожи за Джулиан.

— Тя винаги си е такава, мелодраматична — казал му, и въпросният петък двамата заминали за Ню Хампшир.

На другия ден късно следобед били високо в планината. Оливър избрал този момент, за да направи удара си. Ела да живееш с мен и да си мой любим, казал, и ще изпитаме всички наслади. Времето за шикаркавене било свършило — той поискал незабавно и окончателно решение. Избирай между Джулиан и мен, казал на Ned, и избирай бързо. Тук и сега.

— Вече бях решил, че всъщност не държа много на Оливър, той често се държеше грубо, нещо като хомосексуален Хемингуей — каза Ned. — А Джулиан, макар да го намирах за привлекателен, беше прекалено зависим и слаб, увиваща се лоза. Освен това когото и да изберях, знаех, че ме чака неизбежното — превзетите сцени на ревност, заплахи, бой с юмруци, какво ли не.

Тъй че Ned му обясnil учтиво, че не иска да става повод за скъсването между тях двамата, че много уважава връзката им и че вместо да прави такъв невъзможен избор, просто ще се махне от апартамента им. Оливър обаче започнал да го обвинява, че предпочита Джулиан, че двамата с Джулиан тайно са се наговорили да го изхвърлят. Спорът им се разгорещил, крещели си какви ли не обвинения и обиди и накрая Оливър заявил:

— Невъзможно е да продължа да живея без теб, Ned. Обещай ми, че ще ме предпочетеш пред Джулиан, обещай ми го веднага, или ще скоча.

Когато Нед стигна до тази част от разказа, очите му заблестяха странно, с някакъв дяволски блясък. Истински се наслаждаваше на себе си. Омагьосан беше от красноречието си. По някакъв начин — аз също. Той продължи:

— Беше ми писнало да ме притискат със заканите си за самоубийство. Да те дърпат на две страни, всеки да диктува всеки твой ход със заплахата, че ще сложи край на живота си, ако не се съгласиш. „Мамка му — казах на Оливър, — и ти ли ще ми въртиш този номер? Ебал съм те. Хайде, скачай. Не ми пука. Изобщо“. Предполагах, че Оливър бъльфира, както правят обикновено, когато говорят такива неща. Оливър обаче не бъльфираше. Не ми отговори, не се спря да помисли дори. Просто пристъпи на ръба. Погледна ме, лицето му беше спокойно, кротко. След това полетя надолу на седемстотин метра, удари се в една скала, отскочи като изтървана парцалена кукла и се свлече чак до подножието. Всичко стана толкова бързо, че не можех да го осъзная — заканата, заядливият ми рязък отговор, скокът... Разтреперих се. Закрещях като луд.

През първите минути, продължи Нед, обмислял най-сериозно да скочи и той. После се овладял някак и започнал да се спуска по планинската пътека, доста се затруднил без Оливър, който да му помага. Два часа му отнело, докато се спусне, а когато стигнал долу, вече се било стъмнило. Представа нямал къде е тялото на Оливър, а наоколо нямало нито щатска полиция, нито телефони, нищо. Стигнал някак до шосето и продължил на стоп до колежа. (Тъй като още не можел да шофира, му се наложило да остави колата на Оливър в подножието на върха.)

— По целия път назад бях в пълна паника — каза ми. — Хората, които ме взимаха, мислеха, че съм болен, един дори поиска да ме откара до болница. Единственото, което изпитвах, бе чувство за вина, вина, вина, вина, че съм убил Оливър. Чувствах се виновен за неговата смърт, все едно че аз го бях бутнал.

Както и преди, думите на Нед ми казваха едно, а израженията му ми говореха друго. „Вина“, изричаше той, а телепатично улавях „задоволство“. „Виновен за смъртта на Оливър“, казваше, а отдолу подсказваше „възбуден, че някой се самоубива от любов към мен“. „Паника“, казваше, а мълчаливо се хвалеше: „щастлив от успеха си в манипулиране на хора“. Продължи:

— Опитвах се да се убедя, че вината не е моя, че нямах основание да си мисля, че Оливър говори сериозно. Но не се получаваше. Оливър беше гей, а гейовете по определение са нестабилни хора, нали? Да. И след като заяви, че ще скочи, не трябваше да го предизвиквам, защото само това му трябваше, за да пристъпи през ръба.

На вербално ниво Нед ми казваше: „Бях невинен и глупав“, а отдолу звучеше: „Бях mrъсна кучка“. Той продължи:

— А след това се замислих какво ще кажа на Джулиан. Дошъл бях в дома им, флиртувал бях с двамата, докато не получих каквото искам, застанах между тях и в крайна сметка станах причина за смъртта на Оливър. А сега Джулиан беше останал сам и какво трябваше да направя? Да се предложа като заместител на Оливър? Да се грижа вечно за горкичния Джулиан? Ужас! Прибрах се някъде към четири сутринта, ръката ми толкова трепереше, че едва успях да вкарам ключа в ключалката. Превъртял бях в ума си поне осем речи за пред Джулиан, всякакви обяснения и самооправдания. Но както се оказа, не ми потрябва нито едно.

— Джулиан е избягал с портиера? — предположих.

— Джулиан си беше срязал китките, след като го оставихме в петък — каза Нед. — Намерих го във ваната. Мъртъв поне от ден и половина. Разбираш ли, Тимъти? Аз убих и двамата. Разбираш ли? Те ме обичаха, а аз ги унищожих. И оттогава винаги нося вината със себе си.

— Изпитвах вина, че не си го приел достатъчно сериозно, когато са те заплашили да се самоубият?

— Изпитвам вина, че изпитах страхотна тръпка, когато го направиха — каза Нед.

36. ОЛИВЪР

Тимъти се появи тъкмо когато се канех да лягам. Вмъкна се през вратата кисел и умърлушен и в първия миг не разбрах защо идва.

— Добре — измърмори той и се смъкна на пода до стената. — Дай да го свършваме, и то бързо, а?

— Изглеждаш ядосан.

— Яд ме е, да. Яд ме е на цялата тая шибана купчина говна, в която съм принуден да се въргалям.

— Не си го изкарвай на мен.

— Това ли правя?

— Не изглеждаш в добро настроение.

— Изобщо не съм в добро настроение, Оливър. Ще ми се да се разкарам от това шибано място още след закуска; Откога сме тута, между другото? Две, три седмици? Шибано дълго, колкото и да е. Шибано дълго.

— Знаеше, че ще отнеме време, още когато се съгласи да се включиши. Нямаше начин Изпитанието да свърши набързо, четири дена — и, хайде. Ако сега се измъкнеш, ни прецакваш. И не забравяй, че се заклехме...

— Заклехме се, заклехме се, заклехме се, заклехме се! Божичко, Оливър, вече почваш да дрънкаш точно като Ели! Упрекваш ме. Дразниш ме. Напомняш ми, че съм се заклел. Господи колко го мразя тоя шибан номер! Все едно тримата ме държите затворен в някоя лудница.

— Значи *наистина* те е яд на мен.

Той сви рамене.

— Яд ме е на всички и на всичко. Най-много ме е яд на себе си обаче. Че се забърках в това. Че не проявих благоразумието да ви кажа да не ме броите, още от самото начало. Помислих си, че ще е забавно, и се навих за разходката. *Забавно!* Еба си!

— Още ли вярваш, че е само губене на време?

— А ти?

— Не мисля. Усещам как се променя от ден на ден. Все повече овладявам тялото си. Сетивата ми се усилват. Включвам се в нещо голямо, Тимъти, Ели и Нед също, и няма причина да не можеш да го направиш и ти.

— Луди сте! И тримата сте луди.

— Ако се отпуснеш и наистина почнеш да се отдаваш на някои от медитациите и духовните упражнения...

— Ето пак! Пак почваш да ме дразниш.

— Извинявай, Тимъти. Зарежи го. — Поех си дълбоко дъх. Тимъти беше най-близкият ми приятел, може би единственият ми приятел. И въпреки това изведнъж ми писна от него, писна ми от широкото му биче лице, от късата му подстрижка, писна ми от арогантността му, от парите му, писна ми от потеклото му, от презрението му към всичко извън границите на разбирането му. Казах, много равнодушно и хладно: — Виж, ако не ти харесва тук, иди си. Просто си иди. Не искам да си мислиш, че аз съм този, който те задържа. Иди си, щом това искаш. И не се притеснявай за мен, за клетвата и за каквото и да било. Мога и сам да се погрижа за себе си.

— И аз не знам какво искам — измърмори той и за миг раздразнената физиономия се стопи. Изражението, което я замени, не можеше лесно да се свърже с Тимъти: объркване, уязвимост. Но бързо изчезна и той ме погледна навъсено. — Още нещо — заговори, отново раздразнено. — Защо по дяволите съм длъжен да казвам тайните си на когото и да било?

— Не си длъжен.

— Брат Хавиер каза, че съм.

— Теб какво те бърка? Ако не искаш да споделяш нещо, не го споделяй.

— Нали е част от ритуала.

— Но ти не вярваш в ритуала. Все едно, ако ще си тръгваш утре, Тимъти, няма нужда да правиш това, което брат Хавиер казва, че трябва да направиш.

— Казах ли, че си тръгвам?

— Каза, че искаш да си тръгнеш.

— Казах, че ми се ще да се махна. Не казах, че ще се махна. Не е същото. Не съм решил още.

— Оставаш или не, твоя работа. Изповядваш се или не — както решиш. Но ако няма да правиш това, за което брат Хавиер те е изпратил тук, искам да си идеш и да ме оставиш да поспя.

— Не ме дразни, Оливър. Недей да ме пришпорваш. Не мога да го подкарам толкова бързо, колкото искаш.

— Имаше цял ден да решиш дали ще ми казваш нещо, или не.

Той кимна. Наведе глава между коленете си и остана да седи така и да мълчи много дълго. Раздразнението ми спадна. Виждах, че е в беда. За мен това беше един съвсем нов Тимъти. Искаше да не отстъпи, искаше да влезе в играта и в същото време изпитваше такова презрение и ненавист към всичко, че не можеше. Така че не настоях. Накрая той вдигна глава и каза:

— Ако ти кажа каквото трябва да ти кажа, каква гаранция имам, че няма да го издадеш?

— Брат Хавиер каза да не повтаряме нищо от това, което чуем в тези изповеди.

— Да де, но наистина ли ще мълчиш?

— Не ми ли вярваш, Тимъти?

— На никого не вярвам в това. Може да ме унищожи. Братът не се шегуваше, когато каза, че всеки от нас има нещо заключено в себе си, което не смее да издаде. Много говняни неща съм правил, да, но има едно нещо, което е толкова говняно, че е почти свято, едва ли не свещен грях, толкова е чудовищно. Хората ще ме презират, ако научат за него. Ти също сигурно ще ме презреш. — Лицето му бе посивяло от напрежение. — Не знам дали изобщо да говоря за това.

— Ако не искаш, недей.

— Но нали трябва да го направя.

— Само ако си се отдал на дисциплините на Книгата на черепите. А ти не си.

— Но ако исках да се отdam, щях да направя както казва брат Хавиер. Не знам. Не знам. Ти няма да го кажеш на Ели или Нед, нали? Нито на някой друг?

— Абсолютно.

— Ох, да можех наистина да ти повярвам.

— По този параграф не мога да ти помогна, Тимъти. Както казва Ели: някои неща трябва да се приемат на вяра.

— Виж, не можем ли да се разберем така — каза Тимъти, плувнал в пот и отчаян. — Аз ще ти кажа своята история, после ти ми казваш твоята. Така всеки от нас ще има коз. Ще държим нещо срещу другия, да ни гарантира, че няма да има клюки.

— Лицето, на което трябва да се изповядам, е Ели — отвърнах му. — Не ти, а Ели.

— Няма сделка значи?

— Няма.

Той замълча отново. Още по-дълго. Накрая вдигна глава. Очите му ме уплашиха. Облиза устни, размърда челюсти, но от устата му не излизаха думи. Беше сякаш на ръба на паниката и ужасът му отчасти се предаваше и на мен.

Най-сетне думите с усилие се изтръгнаха от него.

— Познаваш сестричката ми.

Да, срещал се бях със сестра му няколко пъти, когато ходих у тях по коледните ваканции. Беше две или три години по-малка от него, дългокрака блондинка, но не особено умна: Марго, но без личността на Марго всъщност. Момиче, обучавано в престижни колежи и наясно с тениса и ездата. Имаше чудесно тяло, но ме отблъскваше самодоволството ѝ, богаташкият фасон, девственото излъчване „не ме пипай“. По принцип девствениците не са ми интересни. Точно тази пък определено създаваше впечатлението, че е много над такива грозни и вулгарни неща катоекса. Можех да си представя как сумти на годеника си, докато нещастникът се опитва да пусне ръка в блузката ѝ: „О, скъпи, не бъди толкова груб!“ Съмнявам се да се е интересувала от мен повече, отколкото аз от нея: канзаският ми произход ме дамгосваше като селяндур, баща ми не беше членувал в изискани клубове и така нататък. Липсата на всякакви акредитиви на висшата класа ме поставяше в голямата група от мъжки същества, които момичетата от този сорт просто не взприемат като потенциални ухажори, любовници или съпрузи. За нея аз бях просто част от мебелировката, като градинар или конярчето.

— Да — казах. — Познавам сестра ти.

Тимъти ме изгледа. Много продължително.

— Когато бях в последната година на подготвителния курс — каза с глас, кух и хриплив като в изоставена гробница, — я изнасилих, Оливър. Изнасилих я.

Мисля, че очакваше небесата да се разтворят и да западат мълнии, когато направи тази ужасна изповед. Мисля, че най-малкото очакваше да се сгърча, да закрия очите си с ръце и да извикам, че съм потресен. Всъщност наистина бях малко изненадан, както че Тимъти е могъл да се забърка в такава мръсотийка, така и че е успял да ѝ го напъха без никакви незабавни последствия, например да го напердашат с камшик, след като писъците ѝ доведат останалите от фамилията на бегом. И се наложи да пренастроя представата си за нея, след като вече знаех, че курът на брат ѝ е орал между високомерните ѝ бедра. Но иначе не бях точно изумен. Там, където съм отраснал, бремето на скуката тласка много пубери към инцест и още по-лоши неща, и макар и да не съм чукал сестра си, познавам много типчета, които го бяха правили. Липсата на влечението, а не толкова някакво племенно табу, ме опази да не поsegна на Сис. Все пак за Тимъти това явно беше сериозна работа, така че запазих вежливо мълчание, намръщен и с притеснена физиономия, докато той mi разправяше историята си.

Явно затруднен, отначало той започна накъсано, потеше се и заекваше, все едно Линдън Джонсън се опитва да обясни политиката си във Виетнам пред трибунал за военни престъпления. Но думите скоро потекоха свободно, сякаш Тимъти беше превъртал тази история в ума си толкова често, че разказът тръгна от само себе си, след като първоначалното смущение отмина. Каза, че се случило точно преди четири години, докато си бил вкъщи за великденската ваканция, а сестра му се прибрала от момичешката академия в Пенсилвания, която посещавала. (Първата mi среща с нея щеше да е пет месеца по-късно.) Бил на осемнайсет, а сестра му някъде на петнайсет и половина.

Не се разбирали добре: тя била от сорта хлапета, чието отношение към по-големия брат винаги се свежда до нивото „я му се изплези“. Той я смятал за ужасно нахална снобка, а тя него — за ужасно вулгарен и груб. Предната Коледа свалил най-добрата ѝ приятелка и съученичка, тя разбрала и това подсилило напрежението в отношенията им.

Било труден сезон в живота на Тимъти. В Андовър той бил силен и обожаван от всички лидер, футболен герой, президент на класа, всепризнат символ на мъжественост и *savoir faire*^[1]. Но след два месеца му предстояло да се дипломира и целият натрупан престиж

щял да се изпари, след като стане поредния заек в голям световноизвестен университет. Това го травмирало. Освен това поддържал изтощителна и скъпа любовна връзка от разстояние с някакво момиче от Радклиф, с една-две години по-голямо от него. Не я обичал, за него било само въпрос на статут да може да се похвали, че чука момиче от колеж, но бил съвсем сигурен, че тя е влюбена в него. Точно преди Великден научил от трето лице, че всъщност тя го смятала за забавно пале, нещо като трофей от началните курсове, който да показва на многобройните си харвардски ухажори. Накратко, отношението ѝ към него било по-цинично от неговото към нея. Затова тази пролет се прибрали в семейното имение много съкрушен — абсолютно ново чувство за него. Моментално възникнал нов повод за терзания. В родния му град имало едно момиче, в което бил влюбен, наистина влюбен. Не съм сигурен какво точно разбира Тимъти под „любов“, но мисля, че е термин, който прилага за всяко момиче, отговарящо на критериите му за външност, пари и произход, което не иска да легне с него. Това прави съответната мацка недостъпна, издига я на пиедестал и той си мисли, че е „влюбен“ в нея. Донкихотският номер, направо. Това момиче било на седемнайсет, току-що било прието в Бенингтън, от семейство с почти толкова висше потекло като на Тимъти, състезателка по конна езда от олимпийски ранг и ако го слушаше човек, имала тяло точно категория „Плеймейт на годината“. Двамата били членове на една и съща кънтри клуб среда, ходели на голф, танцуvalи и играeli тенис отпреди пубертета, но всякакви негови опити да се стигне до по-интимно приятелство били експертно отбивани. Дотолкова бил обсебен от мацката, че дори си мислел един ден да се ожени за нея и се залъгал с мисълта, че тя вече си го е избрала за бъдещ съпруг; следователно, заключавал той, не искала да му пусне, защото знаела, че в душата си е мъж с двойни стандарти, и се бояла, че ще я смята за негодна за брак, ако ѝ го вика предварително.

Първите няколко дни, след като се върнал у дома, ѝ звънял всеки следобед. Учив, приятелски, сдържан разговор. Изглежда, не била разположена за солова среща — интимните срещи в колата не са особено обичайни в тяхната среда, — но предложила да се видят на танц в кънтри клуба в събота вечерта. Надеждите му се усилили. Все пак танцът е една от онези формални игри с постоянна смяна на

партньори, прекъсвани от интерлюдии с целувки по шията в одобрените за целта кътчета из клуба. Към средата на вечерта успял да я отведе в едно такова кътче и макар да не стигнал доникъде в опитите си поне да се доближи до *нейните* кътчета, все пак стигнал с нея подалече, отколкото преди: езикът в устата, ръцете под сутиена. Дори му се сторило, че вижда определен блясък в очите ѝ. Следващия път, когато танцуval с нея, я поканил да се поразходят навън — също част от ритуала на кънтри клуба. Тръгнали из парка. Предложил да слязат до навеса с лодките. В тази среда „разходка до лодките“ била код за „да се изчукаме“. Отишли в навеса. Пръстите му жадно се пълзнали по хладните ѝ бедра. Потръпващото ѝ тяло се заизвивало под милувките му. Страстната ѝ длан потъркала издутата предница на панталона му. Като побеснял бик, той я награбил с намерението да я насиба тук и веднага, но с умението на олимпийски шампион по девственост тя му шибнала девическо коляно в топките, с което се спасила от сигурно изнасилване в последния момент. След което изсипала няколко цветисти коментара за зверските му навици, изхвърчала навън и го оставила да пъшка от болка и страст в студения навес. Слабините го болели жестоко, а в главата му кипяла сляпа ярост. Какво би направил всеки чистокръвен американски младеж при подобна ситуация? Това, което Тимъти направил, било да се дотъри обратно до клуба, да награби от бара бутилка бърбън и да се кандилка навън в нощта, изпълнен с гняв и самосъжаление. След като изгълтал половината бърбън, скочил в малкия си елегантен спортен „Мерцедес“ и подкаран към къщи със сто и двайсет. После седнал в гаража да довърши бърбъна. Накрая, пиян като талпа и побъркан от гняв, се качил горе, нахлул в спалнята на девствената си сестричка и се хвърлил отгоре ѝ. Тя се съпротивлявала. Умолявала го. Хленчела. Но силата му била десетократно по-голяма и нищо не можело да го отклони от избрания курс, не и с гигантския надървен чеп, който мислел вместо него. Тя била момиче. Била една от многото кучки. Щял да я научи той. В момента не виждал никаква разлика между подлото курве съблазнителка в навеса за лодките и надутата си сестра. И двете били кучки, всички били кучки и той щял да си го върне на цялото женско племе наведнъж. „Ако извикаш — казал ѝ, — ще ти счупя врата“, и не се шегувал, защото изобщо не разсъждавал, и тя също го знаела.

Смъкнало се долнището на пижамата на разтрепераната му сестра. Братът, пръхтящият жребец, забълскал жестоко в нежната ѝ порта.

— И май не беше девствена — каза намръщено. — Влезе веднага, много лесно.

За две минути приключило. След това той се смъкнал от нея. И двамата треперели, тя от шок, а той от облекчаването, и той ѝ изтъкнал, че няма да е добре за нея да се оплаче на родителите им, защото най-вероятно нямало да ѝ повярват, а ако извикали доктор да провери случая, със сигурност щял да избухне скандал, после клюки, инсинуации, а разчуело ли се веднъж из града, щяло да ѝ провали всякакви шансове да се омъжи, изобщо, за някой, за когото си струва. Тя го гледала с гняв. Никога не бил виждал толкова омраза в чужди очи.

Успял да стигне до стаята си, макар на два пъти да паднал. Когато се събудил, трезвен и ужасен, било късно следобед. Очаквал, че полицията вече чака да го прибере. Но долу били само баща му, мащехата и слугите. Никой не се държал като да е станало нещо необичайно. Баща му се усмихнал, попитал го как са минали танците. Сестра му била излязла с приятелки. Не се върнala до вечеря, а когато се прибрала, се държала все едно, че всичко е както трябва, кимнала му за поздрав хладно и отчуждено, както всеки път. После обаче го извикала настрана и му казала с много заплашителен, ужасяващ тон:

— Ако ми посегнеш още веднъж, ще ти отрежа ташаците, заклевам се.

Но това било единственото и последно споменаване от нейна страна за станалото. Четири години оттогава не била споменавала изобщо за това, поне пред него, а най-вероятно и пред други. Явно е запечатала епизода в някоя каменна ниша в ума си, изтласкала го е като преживян нощен кошмар, като пристъп на диария. Мога да потвърдя, че поддържаше съвършена ледена повърхност, играеше ролята на вечната девица все едно кой или какво ѝ е влизало.

Това беше всичко. Това беше цялата работа. Когато свърши, Тимъти вдигна глава — изцеден, празен, пребледнял, състарен с милион и половина години.

— Не мога да ти опиша колко говняно се чувствам, че съм могъл да направя такова нещо — каза. — Каква проклеташибана вина нося.

— По-добре ли се чувствуаш сега? — попитах.

— Не.

Не бях изненадан. Никога не съм вярвал, че оголването на душата носи облекчение от тъгата. То просто само предава тъгата на друг. Това, което ми разказа Тимъти, беше тъпа история, гадна, мръсна, потискаща. Разказ за лентяйстващи богаташи. Въртят си един на друг обичайните мръсни номера, притесняват се за девственост и приличие, създават си мелодраматични оперки, в които звездите са те, а снобизмът и фрустрацията развиват сюжета. Изпитвах почти съжаление за Тимъти, тази едра нахакана добродушна рожба на висшата класа, колкото престъпник, толкова и жертва; просто търсел малко екшън в кънтри клуба, а го натресли в ташаците. Така че се напил и изнасилил сестра си, защото мислел, че от това ще му стане по-добре — или изобщо не мислел. И това беше неговата голяма тайна, това беше неговият ужасен грях. Чувствах се омърсен. Беше толкова мизерно, толкова жалко. А вече трябваше да го нося в главата си завинаги. Не можех дума да му кажа. След десетина минути мълчание той стана тежко и се затъри към вратата.

— Добре — каза през рамо. — Направих каквото поиска от мен брат Хавиер. Сега се чувствам още по-голямо лайно. Ти как се чувствуаш, Оливър? — Изсмя се. — А утре е твой ред.

И излезе.

Да. Утре е мой ред.

[1] Умения (фр.) — Б. пр. ↑

37. ЕЛИ

— Беше в началото на септември — започна Оливър. — Отидохме един ден с приятеля ми Карл на лов, само двамата. Да гоним гургулици и яребици. Цяла сутрин обикаляхме шубраците на север от градчето. Нищо. После стигнахме до едно езерце, вир по-скоро. Бяхме потни и мръсни. Оставихме пушките, съблякохме се и поплавахме. После седнахме на една голяма плоска скала да изсъхнем. С надеждата, че някоя птица може да прелети наблизо и ние само вдигаме пушките и *пуф* — без да ставаме дори. Карл беше на петнайсет, аз на четиринайсет, но вече бях по-едър от него, бях го надминал още през пролетта. Допреди година-две ми се струваше толкова възмъжал и голям, но сега ми изглеждаше дребничък и слаб. Дълго мълчахме. А после, тъкмо когато си помислих да му предложа да се облечем и да тръгваме, той се извърна към мен със странно изражение и видях, че оглежда тялото ми, слабините ми. И заговори нещо за момичетата, колко били глупави момичетата, как гадно пъшкали, когато лягаш с тях. Колко му било омръзнало да им говори за любов, докато ги накара да му пуснат, колко му било писнало от тъпите им увиснали цици, от грима им, от кикотенето им. Колко мразел да ги черпи със сода и да слуша дрънканите им. Все неща в този дух. Аз се изсмях и отвърнах: Е, момичетата си имат своите недостатъци, но са единствената плячка в града все пак, нали? А Карл вика: Не, не са.

— Значи, сигурен бях, че ме пързала — продължи Оливър. — И му казах: виж какво, Карл, изобщо не си падам по ебане на крави или овце. Или на гъски примерно, с които се оправяш напоследък. Той поклати глава. Изглеждаше раздразнен. Не ти говоря за животни, каза ми, с онзи тон, с който човек говори на малко дете. Този боклук е за тъпаци, Оливър. Опитвам се да ти обясня, че има и друг начин да се оправиш. Добър, чист начин. Без момичета. Без да ти се налага да се продаваш на момичетата и да правиш всичките идиотщини, които искат от теб, сещаш се какво имам предвид, нали? Просто е и играта е

честна, всички карти са на масата. И искам да ти кажа нещо, Оливър, не го отхвърляй, преди да си опитал. Още не бях сигурен какво има предвид. Отчасти защото бях наивен и отчасти защото не исках да повярвам, че има предвид каквото си мислех, че може да има предвид. Изсумтях уклончиво, Карл сигурно по погрешка го взе за подкана да продължи, защото ми пусна ръка по бедрото. Ей, чакай, казах му, а той: „Не го отхвърляй, преди да си опитал, Оливър“. Продължи да говори тихо, чувствено. Думите се лееха от устата му, обясняваше ми как жените са просто животни и как щял да страни от тях през целия си живот. Как дори да се оженел, нямало да поsegне на жена си освен за да й направи деца, но иначе, колкото до удоволствията, надявал се да си ги осигури само с мъже. Защото това било единственият свестен и честен начин. Ходиш на лов с други мъже, нали, играеш карти с други мъже, приказваш си с други мъже така, както никога не би могъл да си приказваш с жени, наистина да се отвориш изцяло. Тъй че защо да не стигне човек до края, а? Защо да не си вземеш сексуалното удоволствие също от мъже?

— Говореше много бързо, не ме оставяше да възразя и с една дума. Правеше така, че всичко да звучи почти разумно и логично, и в същото време ръката му беше на мен. Отпуснал я беше съвсем небрежно там, на бедрото ми, както отпускаш ръката си на нечие рамо, докато говориш нещо, без жестът да означава нищо особено. И търкаше с ръка нагоре-надолу, нагоре-надолу и ми говореше бързо, а ръката му се придвижваше все по-близо и по-близо до слабините ми. И той се надървяше, Ели, надървяше се, а аз също. И това най-много ме удиви, че аз също. Ставаше ми. С онова чисто синьо небе над нас и без никакво човешко същество на пет мили наоколо. Страх ме беше да се погледна долу. Срам ме беше от това, което разбирах, че се случва с мен. За мен беше открытие, че друг може да ме възбуди така. — Оливър въздъхна. — Само веднъж, повтаряше той. Само веднъж, Оливър, и ако не ти хареса, никога повече няма да ти го споменавам, но не трябва да го отхвърляш, преди да си го опитал, чуващ ли? Не знаех как да му отговоря и не знаех как да го накарам да си махне ръката от мен. А после ръката се придвижи по-нагоре, чак до ей тута и още по-нагоре и... Виж, Ели, в смисъл, не искам да ставам прекалено описателен. Ако това те притеснява, просто ми кажи и ще се опитам да го опиша в по-общ план...

— Кажи го както ти е нужно да го кажеш, Оливър.

— Посягаше все по-нагоре и после ме стисна за... за члена, Ели, държеше го, както го държат момичетата. И значи двамата бяхме голи до онова езерце, в което преди малко бяхме плували, в края на гората, а думите му се изливаха в главата ми. Разправяше ми как можем да си го направим един на друг, как става между мъже. Всичко знам за това, казваше. Научих го от зет ми. Разбиращ, той мрази сестра ми, женени са само от три години и не може да я понася, миризмата ѝ не може да търпи и как си пили ноктите непрекъснато. Всичко у нея не може да търпи и една нощ ми каза, „Дай да ти покажа какво е кеф, Карл“. И беше кеф. Тъй че дай да ти покажа какво е кеф, Оливър. А после ще ми кажеш с кого ти е било по-гот, с мен или с Криста Хенрич, с мен или с Джуди Бийчър.

Клисавата миризма на пот бе натежала в стаята. Гласът на Оливър беше напрегнат и рязък. Всяка дума излитаše със силата на стрела. Очите му бяха оцъклени, лицето — зачервено. Все едно беше изпаднал в някакъв транс. Ако не беше Оливър, щях да помисля, че е надрусан. Тази изповед му струваше огромна вътрешна цена. Разбрал го бях още в момента, в който влезе. Стегнатите челюсти, стиснатите устни. Изглеждаше толкова странно възбуден, колкото го бях виждал само няколко пъти. И започна несвързания си, колеблив разказ за някакъв ден в края на лятото в горите на Канзас, когато бил момче. Докато разказът се разгръщаше, се опитвах да предположа посоката и да предвидя развръзката. Явно беше предал Карл по някакъв начин, предполагах. Измамил ли го бе в подялбата на улова? Патрони ли му беше откраднал, докато Карл е бил с гръб към него? Прострелял ли го беше при някаква неочеквана караница и после да е казал на шерифа, че е било злополука? Нито една от тези възможности не ме убеждаваше. Но се оказах неподготвен за същинския обрат, за плъзгащата се ръка, за изкусното съблазняване. Провинциалният фон — пушки и дивеч из горите — ме беше подвел. Простодушната ми представа за „отрасналия в Канзас“ не бе оставила място за хомосексуални авантюри и други прояви на онова, което за мен си беше чиста проба урбанистична упадъчност. Но ето ти Карл, мъжествения ловец, който опипва невинния млад Оливър. И ето ти поголемия Оливър, който сега седи свит пред мен и с мъка изтрягва думите някъде отвътре. После заизлизаха все по-леко. Оливър вече се

бе увлякъл в ритъма на разказа си и макар терзанието му да не изглеждаше по-малко, описанието му стана по-пищно, сякаш изпитваше някаква мазохистична гордост да ми разголва целия епизод. Не беше толкова изповед, колкото самоунижение. Историята се разгръщаше неумолимо, щедро оцветена с красноречиви подробности. Оливър описва девствената си свенливост и притеснение, постепенното си поддаване на горещите увъртания на Карл, критичния момент, в който колебливата му ръка най-сетне потърсила тялото на Карл. Нищо не ми спести. Карл не бил обрязан, както научих. И в случай, че не съм запознат с анатомичните последствия от този факт, Оливър грижливо ми описа как точно изглежда един необрязан член, както спаднал, така и в ерекция. Описа ми също милувките с ръце и въвеждането му в тънкостите на оралните удоволствия, а накрая ми обрисува картината с двете гъвкави младежки тела, гърчотещи се в страстен коитус край бистрото езерце. Евангелска страсть имаше в думите му. Беше извършил кощунство, затънал беше в греховете на Содом, омърсил се беше до седмото коляно и всичко това — в една следобедна хлапашка игра. „Добре де — искаше ми се да кажа, — добре, Оливър, хубаво, направили сте го там с приятелчето ти, какво чак толкова? Все пак основно си хетеро, нали? Всеки прави глупости с други момчета като малък, а Кинсли отдавна ни е казал, че поне един на всеки трима юноши стига до климакс с...“ Но не казах и дума. Това беше големият момент за Оливър и не исках да го принизя. Това беше оформящата личността му травма, беше яхналият го демон с огнените очи и той го изливаше докрай, за да го оценя. Вече беше набрал неудържима инерция. Помете ме съкрушително с финалния оргазмичен изблик. И се отпусна. Изцеден, замаян, с мъртвешко лице, със замъглени очи. Чакаше присъдата ми, предполагам. Какво можех да кажа? Как да го съдя? Замълчах.

— Какво стана след това? — попитах накрая.

— Поплавахме, измихме се, облякохме се, тръгнахме и застреляхме няколко диви патици.

— Не, имам предвид след това. Между тебе и Карл. Как се отрази на приятелството ви.

— На връщане казах на Карл, че ако още веднъж се доближи до мен, ще му пръсна шибаната глава.

— И?

— Никога повече не ми посегна. Една година по-късно изльга за възрастта си, взеха го в морската пехота и го убиха във Виетнам. — Оливър ме изгледа предизвикателно. Явно очакваше друг въпрос, нещо, за което беше сигурен, че неизбежно ще запитам. Но нямах повече въпроси. Чистата непоследователност, несвързаността на смъртта на Карл с останалото беше прекъснала за мен нишката на разказа. Последва дълга пауза. Чувствах се глупаво, като изгубил дар слово. След това Оливър каза: — Това беше единственият път, в който съм преживявал някаква гей връзка. Абсолютно. Вярвах ми, нали, Ели?

— Разбира се.

— И трябва. Защото е истина. Беше само онова с Карл тогава, когато бях на четирийсет, и толкова. Знаеш ли, една от причините да се съглася да вземем гей за съквартирант беше нещо като изпитание. Да видя дали ще се изкуша. Да разбера какви са естествените ми наклонности. Да видя дали онова, което направих тогава с Карл, е било еднократно, случайна работа, или би могло да се повтори при възможност. Е, възможност имаше. Но съм убеден, знаеш, че изобщо не съм го правил с Нед. Знаеш го, нали? Въпросът за физическа връзка никога не е възниквал между Нед и мен.

— Разбира се.

Погледът му се беше спрял на мен. Пламенен. Още ли очакваме, Оливър? Какво? Каза ми:

— Има още нещо, което трябва да ти споделя.

— Давай, Оливър.

— Само едно. Малка бележка под линия, но съдържа целия смисъл на разказа. Защото изолира вината за мен. Вината ми, Ели, витаете не в това, което направих. Тя е в това, което *изпитах*.

Нервен кикот. Нова пауза. Трудно му беше да изрече последното, което трябваше да сподели. Извърна очи от мен. Мисля, че съжаляваше, че не го оставих на мира за по-дълго и че не беше приключил изповедта си пет минути по-рано. Накрая заяви:

— Ще ти кажа. Хареса ми, Ели. С Карл. Получих истинска тръпка. Цялото ми тяло сякаш изригваше. Беше може би най-големият кеф в живота ми. Никога не се върнах към това, защото знаех, че е грешно. Но го исках. Все още го искам. Винаги съм го искал. — Трепереше. — Трябваше да се боря, всеки миг от живота си. Но едва

съвсем наскоро разбрах колко упорито всъщност съм се борил. Това е всичко. Това е цялата работа, Ели. Това е всичко, което имам да кажа.

38. НЕД

Влиза Ели. Мрачен, влачи крака, загърнат в равинска печал, изгърбено олицетворение на Стената на плача. Хилядолетна скръб тежи на гърба му. Посърнал е. Много е затънал. Забелязал бях — всички го бяхме забелязали — колко добре откликва Ели на живота в Къщата на черепите. Беше във възход още от деня, в който дойдохме тук, високо до хребета, толкова високо, колкото никога досега не бях го виждал. Вече не. От последната седмица слиза надолу. А тези няколко изповедни дни сякаш го хвърлиха в най-дълбоката бездна. Тъжни очи, клюмнал нос. Кривата гримаса на самосъмнение, самопрезрение. Излъчва студ. Той е въплътеният *вех-ис-мир*^[1]. Какво душата ти гризе, възлюблен Ели?

Полафихме малко. Чувствах се отпуснато и леко, самият аз бях в голям възход в последните три дни, откакто изсипах на Тимъти случката с Джулиан и другия Оливър. Брат Хавиер си знае работата. Точно от изриването на целия боклук имах нужда. Да го изкарам навън, да го анализирам, да открия коя част от епизода ме наранява най-много. Така че с Ели бях спокоен и ведър, обичайната умерена злост общо взето отсъстваше. Не изпитвах желание да го жиля. Просто си седях и чаках, най-кроткият котарак, какъвто съм бил някога, готов да приема болката му и да го облекча от нея. Очаквах да избълва изповедта си в самопречистваща душата бързина, но не, още не. Заобикалките са отличителната черта на Ели. Искаше да говорим за други неща. Попита как оценявам шансовете ни в Изпитанието. Свих рамене и отвърнах, че рядко се замислям за тези неща. Просто си карам по дневния ни ред с плевене, медитиране, гимнастика и ебане, повтарям си, че всеки ден по всякакъв начин се доближаваме все повече до целта. Ели поклати глава. Обсебило го беше усещане за неизбежен провал. В началото бе убеден, че Изпитанието ни ще завърши успешно и последната капка скептицизъм се бе изцедила от него. Вярваше безрезервно в истината на Книгата на черепите и също така вярваше, че ще спечелим обещаната награда. Сега вярата му в

Книгата бе непокътната, но самоувереността му бе разклатена. Проблемът, каза ми, бил Тимъти. Ели беше убеден, че търпимостта на Тимъти към Къщата на черепите е стигнала буквално до границата си и че след някой и друг ден той ще си тръгне и ще ни остави заклещени в непълно Вместилище.

— И аз мисля така.

— Какво можем да направим?

— Почти нищо. Не можем да го принудим да остане.

— Ако си тръгне, какво ще стане с нас?

— Откъде да знам, Ели? Ще си имаме неприятности с братята, това е сигурно.

— Няма да му позволя да напусне — заяви той с внезапна жар.

— Така ли? И как смяташ да го спреш?

— Още не съм го измислил. Но няма да му позволя да напусне.

— Лицето му се разкриви в трагическа маска. — О, боже, Нед, не разбираш ли, че всичко се разпада?

— Всъщност мислех, че се събира.

— До един момент. До един момент. Вече не. Тимъти никога не е бил твърдо с нас, а вече дори не си прави труда да прикрие нетърпението си, пренебрежението си... — Ели издаде глава между раменете си като костенурка. — И онова с жриците. Следобедните оргии. Издънвам ги, Нед. Не мога да се владея. Страхотно е всичко това с отпускането, да, но не усвоявам сексуалните техники, които трябва да владея.

— Много рано се предаваш.

— Не виждам никакъв напредък. Още не съм успял да задържа и за трите. С две от тях, два пъти. С трите — не.

— Въпрос на практика.

— *Tu* справяш ли се?

— Доста добре.

— Разбира се. Защото на тебе не ти пuka за жени. За тебе е само физическо упражнение, все едно вдигаш гирички. Но аз се *впрягам*, Нед. Приемам ги като сексуални обекти, това, което правя с тях, има огромно значение за мен и затова... затова... Нед, ако не овладея тази част, каква полза от упоритите ми усилия във всичко друго?

Отново потъна в бездната на самосъжалението. Редях полагащите се окуражаващи думи: не се предавай, пич, не се продавай

евтино. След това му напомних, че се очаква да ми се изповядва. Той кимна. Мълча повече от минута. Отчужден. Поклащаše се напред-назад. Накрая изведнъж изтърси нещо странно, без никаква връзка:

- Нед, знаеш ли, че Оливър е гей?
- Разбрах го още на втората минута.
- Знаеш го?

— Подобните се разпознават, не си ли го чувал? Видях го на лицето му още когато се запознахме. Казах си, този е гей, все едно дали го знае, или не. Един от нас е, явно. Стъклените очи, стегнатата челюст, изражението на потиснат копнеж, едва прикритата ярост на душа, на която не ѝ е позволено да прави нещо, което отчаяно ѝ се иска да прави. Всичко у Оливър го издава — самонаказващото академично обременяване, страстната му отданост в спорта, дори натрапчивото му поведение на жребец. Класически случай на латентна хомосексуалност.

- Не е латентна — каза Ели.
- Какво?

— Той не е просто *потенциален* гей. Имал е хомосексуално изживяване. Само едно, вярно, но му е направило дълбоко впечатление и е повлияло на цялото му поведение от четиринайсетата му година. Защо според теб помоли да е в една стая с тебе? Било е, за да провери самоконтрола си. Било е упражнение в стоицизъм за него през всички тези години, в които не си е позволил да те докосне. Но ти си това, което иска той, Ned, разбиращ ли? Не е просто латентен. Съзнателно е, само че под повърхността.

Изгледах го озадачено. Това, което ми казваше, бе нещо, което можеше да се превърне в мое голямо предимство. Бях едновременно очарован и изненадан, както става винаги с подобни интимни клюки. Но в същото време ми се догади. Напомни ми за нещо, което ми се беше случило лятото в Саутхамптън. На един пиянски мръсен купон, където между двама мъже, живели близо двайсет години заедно, избухна особено злобен скандал. Единият неочеквано дръпна хавлиения халат на другия и ни го показа гол, пред всички. Откри му дебелия провиснал корем, почти неокосмените слабини и недоразвитите genitalии — като на десетгодишно момче — и изкрештя, че с това е трябвало да се примирява през всичките тези години. Този момент на излагане, това катастрофално демаскиране се

превърна в предмет на сладки приказки по гей коктейли за седмици след това, но ми беше призляло, защото аз и всички останали в онази стая станахме неволни свидетели на нечие лично мъчение. И знаех, че разголеното тогава не беше само нечие тяло. Нямах нужда да научавам онова, което научих в онзи ден. Сега Ели ми казваше нещо, което, от една страна, можеше да е изгодно за мен, но от друга, ме превръщаше без мое желание в натрапник в чужда душа. Казах:

— Как го разбра всичко това?

— Оливър ми го каза снощи.

— В своята изпо...

— В своята изповед, да. Случило се в Канзас. Отишъл на лов из горите с негов приятел, с една година по-голям. Спели да поплават и когато излезли от водата, онзи го съблазнил, а Оливър се възбудил. И не го е забравил до ден днешен. Тръпката, чистата физическа наслада, въпреки че се е старал да не повтори никога повече изживяното. Затова си абсолютно прав, като казваш, че стегнатостта на Оливър, маниакалният му характер до голяма степен може да се обяснят с усилията му да потисне своята...

— Ели?

— Да, Нед?

— Ели, тези изповеди трябваше да останат само между двама.

Той прекапа устна.

— Знам.

— Ти нарушиш личното пространство на Оливър, като ми казваш всичко това. И то точно на мен.

— Знам.

— Защо го правиш тогава?

— Мислех, че ще те заинтересува.

— Не, Ели, тия на мен не ми минават. Човек с твоите морални възгледи, с твоя екзистенциален усет... мамка му, пич, не си мислил просто да поклюкарстваш. Дошъл си тук с намерението да издадеш Оливър пред мен. Защо? Да не би да ме подбуждаш да започна нещо с Оливър?

— Не точно.

— Тогава защо ми разправяш всичко това?

— Защото знам, че е грешно.

— Що за мърляво обяснение? Той се ухили смутено.

— Дава ми нещо, което да изповядам. За мен това нарушаване на доверието е най-отвратителното нещо, което съм правил. Да разкрия тайната на Оливър пред единствения, който е най-способен да се възползва от уязвимостта му. Окей, направих го и сега официално изповядвам, че съм го направил. *Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa.* Грехът беше извършен тук пред очите ти и сега ще ми дадеш опрощение, нали?

Избълва думите толкова бързо, че за момент не можах да проследя сложните византийски усуквания на обяснението му. Дори след като го разбрах, не можех да повярвам, че го казва сериозно. Накрая заяви:

— Това е шикаркавене, Ели.

— Нима?

— Това е циничен боклук, който няма да мине дори пред Тимъти. Нарушава духа и може би буквата на указанията на брат Хавиер. Брат Хавиер нямаше предвид да извършим грехове на място и после веднага да се разкаем. Трябва да изповядаш нещо реално, нещо от миналото ти, нещо, което те глажди отвътре години, нещо дълбоко и отровно.

— А ако нямам нищо такова за изповядване?

— Нищо ли, Ели?

— Нищо.

— Никога ли не си пожелавал баба ти да пукне на място, защото настоява да си облечеш чист костюм? Никога ли не си надничал в момичешката баня? Никога ли не си откъсвал крилцата на муха? Можеш ли честно да заявиш, че нямаш никакви дълбоко заровени поводи за гузна съвест, Ели?

— Нищо съществено.

— Можеш ли ти самият да бъдеш съдията за това?

— Кой друг? — Започваше да губи почва. — Виж, щях да ти кажа нещо друго, ако имах нещо за казване. Но нямам. Какъв смисъл да разиграваме големи сцени заради късане на крила на мухи? Живял съм си своето дребно животче с дребните си греховце, с които и през ум не би ми минало да те отегчавам. Не виждах никакъв възможен начин да изпълня указанията на брат Хавиер. После, в последния момент, ми хрумна тази работа с нарушаването на тайната на Оливър.

И вече го направих. Смятам, че е достатъчно. Ако не възразяваш, искам вече да си ходя.

Пристигни към вратата.

— Почакай — казах му. — Отхвърлям изповедта ти, Ели. Опитваш се да ме накараш да се примиря с един грех *ad hoc*, с преднамерена вина. Не става. Искам нещо реално.

— Това, което ти казах за Оливър, е реално.

— Знаеш какво имам предвид.

— Нямам какво да ти предложа.

— Не е за мен, Ели. За тебе е, за твоя ритуал на очищение. Аз го направих, Оливър също, дори Тимъти, а ти ми стоиш тук, лъжеш собствената си съвест, преструващ се, че не си направил нищо, заради което да си гузен... — Свих рамене. — Добре. Собственото си безсмъртие преебаваш, не моето. Върви си. Махай се.

Погледът, който ми хвърли, беше ужасен — страх, обида и болка. И бързо излезе. Едва сега осъзнах, че нервите ми са се изопнали докрай. Ръцете ми трепереха, един мускул на лявото ми бедро пулсираше. Какво ме беше напрегнало така? Страхливото самоприкритие на Ели или разкритието му, че Оливър е на разположение? Реших, че и двете. И двете. Но второто — повече от първото. Помислих си какво ли би станало, ако отида веднага при Оливър. Поглеждам го право в леденосините очи. Знам истината за тебе, казвам му със спокоен, кротък глас. Знам всичко, как те е съблазнило едно приятелче, когато си бил на четиринайсет. Само не се опитвай да ме убеждаваш, че е било съблазняване, Ол, защото не вярвам в съблазняния, все пак разбирам нещо от тия неща. Не съблазняването те разкрива, ако си гей. Разкриваш се, защото го искаш, нали? В теб е от самото начало, програмирано е в гените ти, в костите ти, в топките ти, просто чака подходящия повод, за да се прояви, и някой ти дава този повод, и тогава се разкриваш. Добре, Ол, получил си своя шанс и ти е харесало ужасно, а после си пропилял седем години в борба срещу него, а сега ще го направиш с мен. Не защото хитрините ми са неустоими. Не защото съм те замаял с дрога или пиячка. Няма да е съблазняване. Не, ти ще го направиш, защото го искаш, Ол, защото винаги си го искал. Не си имал кураж да го направиш обаче. Добре, ще му кажа, ето ти го шанса. Ето ме. И след това ще отида до него, ще го докосна, а той ще поклати глава и ще

издаде хриплив, дълбок гърлен звук, все още ще се бори, а после нещо в него изведнъж ще прещрака, седемгодишното напрежение ще рухне и той ще престане да се бори. Ще се предаде и най-после ще го направим. А след това ще лежим прегърнати, изтощени и потни, но страстта му ще се охлади, както става винаги след това. И вината и срамът ще се надигнат в него и — виждах го толкова живо! — ще ме пребие до смърт, ще ме бълска с юмруци, ще ме размаже на каменния под, ще го оплиска с кръвта ми. Ще стои над мен, докато се гърча от болка, и ще вие от гняв, защото съм му го показал пред самия него, лице в лице, и няма да може да понесе знанието за това, което е видял в собствените си очи. Добре, Ол, ако трябва да ме унищожиш, унищожи ме. Страхотно е, защото те обичам, и затова всичко, което ми причиняваш, е страхотно. А и изпълнява Деветата мистерия, нали? Дойдох тук, за да те имам и за да умра, и те имах, и сега в подобаващия мистичен момент ще умра и е страхотно, любими Ол, всичко е страхотно. А грамадните му юмруци трошат костите ми. И прекършеното ми тяло се извива и гърчи. И най-сетне застива. И се чува високо възбуденият глас на брат Антъни, припява monotонно текста на Деветата мистерия, и невидима камбана звъни, бум, бум, бум. Нед е мъртъв, Нед е мъртъв, Нед е мъртъв.

Фантазията бе толкова ярка и реална, че започнах да треперя. Усещах силата на този образ във всяка молекула на тялото си. Чувствах се все едно, че вече съм бил при Оливър, прегръщал съм се вече с него в пламенна страст, издъхнал съм вече под неистовата му ярост. Тъй че не изпитвах нужда да направя тези неща сега. Бяха осъществени, капсулирани в запечатаното минало. Вкусах спомена си от него. Допира на гладката му кожа в мен. Гранита на мускулите му, неподатлив на жадно опипващите ми пръсти. Вкуса му на устните ми. Вкуса на собствената ми кръв, когато започна да ме млати. Усещането как тялото се предава. Екстаза. Камбаните. Извисения глас. Братята пеят реквием за мен. Унесох се в блянове.

След това осъзнах, че някой е влязъл в стаята ми. Вратата се отваря, затваря. Стъпки. Това също го възприех като част от фантазията. Не отворих очи. Реших, че е Оливър, и в сънния унес като след дрога бях убеден, че *наистина* е Оливър, *трябваше* да е Оливър. Затова бях объркан, когато най-сетне ги отворих и видях Ели. Седеше кротко, подпрял гръб на отсрешната стена. В предишното гостуване

изглеждаше само потиснат, но сега — десет минути по-късно? половин час? — изглеждаше напълно съкрушен. Забити в пода очи, отпуснати рамене.

— Не разбирам — заговори той кухо. — Не разбирам как може да има никаква стойност това нещо с изповядването. Реална, символична, метафорична или друга. Мислех си, че разбирам, когато брат Хавиер ни го каза, но сега не мога да го проумея. Защо? Защо?

— Защото те го искат.

— Какво от това?

— Въпрос на покорство. Покорството развива дисциплина. Дисциплината развива контрол. Контролът дава власт да надмогнеш силите на разпада. Покорството е антиентропично. Ентропията е нашият враг.

— Леле, колко си сладкодумен.

— Сладкодумието не е грях.

Той се засмя и не отвърна. Виждах, че е на ръба. Че стъпва по остра като бръснач линия между здравомислието и лудостта. А аз, който цял живот бях залитал на този ръб, нямаше да съм този, който ще го подбутва. Изтече време. Фантазията ми за мен и Оливър се утай и стана нереална. Не изпитвах неприязън към Ели. Нощта бе негова. Най-сетне ми заразказва за едно есе. Написал го, когато бил на шестнайсет, последната си година в гимназията. Есе за моралния упадък на Западната римска империя, с отражението му в разпадането на латинския в различните романски езици. Все още помнеше много от написаното. Цитираше дълги откъси, а аз го слушах с половин ухо. Учтиво се преструвах, че проявявам интерес, но нищо повече. Защото макар есето да ми звучеше гениално, забележителна изява на учен на каквато и да е възраст и определено изумително, че е написано от шестнайсетгодишно момче, точно в този момент не изпитвах огромно желание да слушам за тънките етически влияния, които може да се открият в развитието на френския, испанския и италианския. Но постепенно взех да проумявам мотивите на Ели да ми разказва всичко това и започнах да надавам ухо. Той всъщност ми се изповядваше. Защото бе написал това есе, за да бъде допуснат до конкурс, спонсориран от някакво учено общество, и с това си беше спечелил прилична стипендия, която осигурила записването му в колежа. Всъщност бе изградил на това цялата си академична кариера, тъй като

есето било препечатано в авторитетно филологическо списание и го беше превърнало в знаменитост в тази тясна научна област. Макар да бил новак, други учени го споменавали — и го споменаваха — с възхищение в бележките си. Вратите на всички библиотеки бяха широко отворени за него. Нямаше да има възможността да открие самия ръкопис, който ни беше довел до Къщата на черепите, ако не беше написал това великолепно есе, от което зависеше славата му. И — каза ми го със същия безизразен тон, с който допреди малко ми разясняваше неправилните глаголи — съществената идея на тази теза не била негово дело. Беше я откраднал.

Аха! Грехът на Ели Щайнфелд! Никакви дребни сексуални прегрешения, никакви момчешки авантюри с чукане отзад или взаимни мастурбации, никакви кръвосмесителни гушкания с умерено съпротивляващото се мамче. По-скоро интелектуално престъпление, най-прокълнатото от всички. Нищо чудно, че толкова се беше сдържал да го признае. Сега обаче изля уличаващата истина. Баща му, каза ми, като обядвал един следобед в „Бърза закуска“ на Шесто авеню, забелязал случайно някакъв сив съсушен човечец. Седял сам и прелиствал някаква дебела тежка книга. Загадъчен том по лингвистичен анализ, „Диахронни и синхронни аспекти на езика“ на Зомерфелд. Заглавие, което нямало да говори нищо на стария Щайнфелд, ако насъкоро не се бил бръкнал с 16,50 долара, не малка сума за семейството, за да купи същата на Ели, понеже много му трябвала. И ето ти го шока на разпознаването. Ето я надигащата се родителска гордост — моят син, филологът. Следва запознанство. Разговор. Незабавно представяне — един бежанец на средна възраст в „Бърза закуска“ няма защо да се бои от друг. „Моят син чете същата книга!“, споделя г-н Щайнфелд. Радостни физиономии. Човекът е родом от Румъния, бивш професор по лингвистика в университета в Клуж. Избягал от родината си през 1939-а с надеждата да стигне до Палестина, но вместо това по обиколен маршрут през Доминиканска република, Мексико и Канада накрая пристигнал в Съединените щати. Не успял да си намери академично назначение никъде и ето ви го: сега живее в кротка беднотия в манхатънския Горен Уестсайд. Хваща се да работи каквото намери: миене на чинии в китайски ресторант, коректури за фалирал набързо румънски вестник, оператор в информационна служба за инвалиди и прочие. И през цялото това

време усърдно подготвя труда на живота си, структуриран и философски анализ на упадъка на латинския в ранното средновековие. Ръкописът вече буквально е готов на румънски и той е започнал необходимия превод на английски, само че работата върви много бавно, защото все още не се оправя добре с английския, главата му е задръстена с други езици. Мечтае да довърши книгата, да си намери издател и след това да се изнесе в Израел.

— Бих искал да се запозная с момчето ви — казва румънецът изведенъж.

Внезапен изблик на съмнение у бащата на Ели. Да не би да е някакъв извратен? Досадник, опипвач на момчета? Не! Това е свестен мъж, евреин, учен, меламед. Член на международното братство на жертвите. Как би могъл да навреди на Ели? Разменят се телефонни номера. Договаря се среща. Ели отива в квартирата на румънца — малка стаичка, натъпкана с книги, ръкописи, научни списания на над десет езика. Ето, прочети това, казва достойният човек, това, това и това, есетата ми. И поверява писанията в ръцете на Ели. Тънки, гъсто напечатани листове, без разредка, без полета. Ели се връща у дома, чете. Умът му разперва криле, излита. Далече! Този дребен човечец се е домогнал до всичко! Разпален, Ели се заклевава да научи румънски, да стане асистент на своя нов приятел, да му помогне колкото може по-бързо да преведе своя шедъровър. Двамата, старият мъж и момчето, трескаво планират сътрудничество. Градят замъци в Румъния. Ели със свои пари ксерокопира ръкописите, за да не може някой гой в съседната квартира да заспи със запален фас и да унищожи капиталния научен труд с безразсъден пожар. Всеки ден след училище Ели бърза към задръстената стаичка. После, един следобед, никой не отговаря на почукването му. Бедствие! Портиерът идва, ръмжи сънено, лъха на уиски. Отваря. Вътре лежи румънецът, с покълтяло лице, вкочанен. Емигрантското дружество плаща погребението. Някакъв племенник, останал мистериозно неспоменат, се материализира и завлича всички книги, всички ръкописи към неизвестна съдба. Ели е останал с ксерокопието. Сега какво? Как да стане посредникът, чрез който този труд да стане известен за човечеството? Аха! Конкурсът за есе за стипендията! Седи на пишещата машина часове наред. В собствения му ум границата между него самия и починалия му познат става размита. Те вече са сътрудници. Чрез мен, мисли си Ели, великият мъж

говори от гроба. Есето е завършено и в ума на Ели не съществува никакво съмнение в стойността му. Очевидно е шедъвър. Нещо повече, той изпитва особеното удоволствие да знае, че е спасил труда на живота на един несправедливо пренебрегнат учен. Предава изискуемите шест копия на членовете на конкурсната комисия. През пролетта идва препоръчаното писмо, с което го уведомяват, че е спечелил. Поканен е в мраморната зала и там получава чек за повече пари, отколкото може да си представи, и възхитените поздравления на плеяда изтъкнати академици. Скоро след това идва първата покана от професионално списание. Кариерата му е тръгнала. Само че по-късно Ели осъзнава, че в своето триумфално есе, кой знае как, е забравил напълно да почете автора на труда, на който се основават идеите му. Никакво признание, никаква бележка, нито един цитат, никъде.

Тази грешка с пропуска го смущава, но той чувства, че е много късно да поправи това недоглеждане. Отдаването на полагащото се уважение става още по-трудно през следващите месеци, след като есето му вече е публикувано и започва научната дискусия.

Той живее в ужас от мига, в който някой стар румънец ще стане, стиснал в ръката си няколко редки списания, издадени в предвоенна Румъния, и ще извика високо, че този нагълъ младеж безсрамно е откраднал идеята на неговия покой и изтъкнат колега, нещастния д-р Николеску. Но обвинявящият румънец не се появява. Изтекли са години. Есето вече е прието като творба на Ели. Наближава краят на началния му курс, няколко прочути университета се състезават за честта да го приемат.

И този гнусен епизод, каза Ели в заключение, би могъл да послужи за метафора на целия му интелектуален живот. Всичко в него е фалш, без дълбочина, ключовите идеи са заети. Стигнал е далече в цаката да представя синтетичния маскарад за оригиналност, плюс известни безспорни умения да асимилира синтаксиса на древните езици, но не е направил никакъв истински принос към съкровищницата на човешкото знание. Никакъв, което за неговата възраст можеше да е оправдано, стига да не си беше спечелил така мошенически преждевременна репутация на най-проникновения мислител, навлизал в областта на лингвистиката след Бенджамин Уорф. А какво беше той всъщност? Голем^[2], куха черупка, Потъомкинско село на филологията. От него вече се очакваха чудеса

на научно прозрение, а какво можеше да даде? Нищо не му останало да предложи, призна ми с горчивина. Отдавна бил използвал до последно ръкописите на румънца.

Възцари се чудовищна тишина. Не можех да го погледна. Това бе повече от изповед. Беше харакири. Ели се беше самоунищожил пред мен. Винаги съм бил леко подозрителен, да, за привидната му задълбоченост. Защото макар безспорно да имаше чудесен ум, схващанията му по някакъв странен начин винаги ми бяха изглеждали като дошли от втора ръка. Какво можех да му кажа? Да цъкна с език като свещеник и да му кажа, да, чедо, съгрешил си тежко? Той го знаеше. Да му кажа, че Бог ще му прости, защото Бог е любов? Самият аз не го вярвах. Навсякъв можех да пробвам с доза от Гьоте, да кажа: изкуплението от греха чрез упорит труд винаги е на разположение, Ели, давай напред, пресушавай блата, строй болници и пиши гениални есета, които не са откраднати, и всичко ще е наред. А той седеше, чакаше о прощение, чакаше Светът да вдигне ярема от него. Лицето му беше безизразно, очите — празни. Съжалявах, че не ми беше изповядвал някакъв жалък плътски грях. Оливър само беше набил чепа на приятелчето си, нищо друго, грях, който за мен изобщо не беше грях, просто весела игричка. Така че угризението на Оливър бе нереално, продукт на конфликта между естествения повик на тялото му и условията, наложени от обществото. В Атина Перикъл нямаше да има какво да изповядва. Грехът на Тимъти, какъвто и да беше, със сигурност бе нещо също толкова плитко, изникнало не от морални абсолюти, а от местни племенни табута. Сигурно беше спал с някоя домашна пачавра, сигурно беше гледал скришом как се чукат родителите му. Моето прегрешение беше по-сложено, защото гибелта на други ми бе донесла радост, самият аз може би бях предизвикал съзнателно гибелта на други, но дори то бе някак доста заплетена психология, нещо илюзорно при краен анализ. Не и това. Ако в ядрото на бляскавите научни постижения на Ели лежеше плагиатство, тогава в ядрото на самия Ели нямаше нищо. Той беше кух. Беше празен — и какво о прощение можеше да му предложи човек за това? Добре, Ели беше опитал да се измъкне преди малко. Сега и аз можех. Станах, отидох при него. Взех ръцете му в своите, вдигнах го и му казах вълшебните думи: *разкаяние, изкупление, о прощение, избавление*. Стреми се вечно към светлината, Ели. Никоя душа не е прокълната во

веки веков. Работи упорито, залагай над себе си, бъди настойчив, търси себепознанието и ще те осени божествената милост, защото слабостта ти иде от Него и Той не ще те укори за това, ако Mu покажеш, че можеш да я превъзмогнеш. Той кимна вяло и ме оставил. Помислих за Деветата мистерия и се зачудих дали изобщо ще го видя повече.

Дълго крачих умислен из стаята. После Сатаната ме разпали и отидох да потърся Оливър.

[1] Израз на пълно отчаяние, букв. „Аз съм самата болка“ (евр.)
— Б. пр. ↑

[2] Одухотворено същество, създадено от нежива материя Б. пр.

↑

39. ОЛИВЪР

— Знам историята — каза Нед. — Всичко знам. — Усмихващо се стеснително, гледаше ме с влажни кравешки очи. — Не бива да се боиш от това, което си, Оливър. Изобщо не бива да се боиш от това, което си. Не можеш ли да разбереш колко важно е да познаеш себе си, да влезеш в главата си колкото може по-дълбоко и да се държи според това, което си открил там? Но вместо това толкова хора вдигат глупави стени между себе си и себе си. Стени, изградени от безполезни абстракции. Много „Не трябва да“ и „Да не си посмял“. Защо? Каква полза от всичко това? — Лицето му грееши. Изкусител, дявол. Ели явно му бе разказал всичко. Карл и аз, аз и Карл. Искаше ми се да счупя главата на Ели. Нед кръжеше около мен ухилен, движеше се като котка, като готов да скочи борец. Говореше тихо, почти монотонно. — Хайде, отпусни се, Ол. ЛуАН няма да разбере. Не си играя на целувки и да приказвам после. Хайде, Ол, да го направим, да го направим. Не сме непознати. Достатъчно дълго страняхме. Това си ти, Оливър. Това е твоето истинското „ти“ там вътре, и това е моментът да го пуснеш да излезе. Ще го пуснеш ли, Ол? Ще го пуснеш ли? Сега? Ето го шанса ти. Тук съм. — И се доближи до мен. Погледна ме. Малкият Нед. Стига до гърдите ми. Пръстите му леко пробягаха по ръката ми.

— Не. — Поклатих глава. — Не ме докосвай, Нед.

Той продължи да се усмихва. Да ме гали.

— Не ми отказвай — зашепна ми. — Не ме отричай. Защото, ако го направиши, ще отречеш себе си. Ще отречеш реалността на съществуването си. А не можеш да го направиши, Оливър, нали? Не и ако искаш да живеешечно. Аз съм спирка, през която трябва да минеш по пътя си. И двамата го знаем от години, дълбоко вътре. Сега изплува на повърхността, Ол. Сега всичко изплува на повърхността, всичко се събира, всичкото време се влива в сега, Ол, тук, в тази стая, тази нощ. Да? Да? Кажи да. Оливър. Кажи да!

40. ЕЛИ

Вече не знаех кой съм и къде съм. Бях в транс, в замая, в кома. Като призрак на самия себе си витаех из Къщата на черепите, реех се през ледените, потънали в нощен мрак коридори. Каменните образи на черепи ме гледаха от стените, хилеха ми се. Аз им се хилех. Намигах, пращах им въздушни целувки. Взирах се в тежките дървени врати, които чезнеха бавно в безкрайността, всяка врата плътно затворена, и загадъчни имена кръжаха в съзнанието ми. Това е стаята на Тимъти, това е на Нед, това е на Оливър. Кои са те? А тази стая е на Ели Щайнфелд. Кой? Ели Щайнфелд. Кой? Е. Ли. Щайн. Фелд. Низ от непонятни звуци. Конгломерат от мъртви срички. Е. Ли. Щайн. Фелд. Да продължим. Тази стая е на брат Антъни, а тук вътре можеш да намериш брат Бернард, а тук брат Хавиер, а тук брат Клод, и брат Миклош, и брат Морис, и брат Леон, и брат Този и брат Онзи, и кои са тези братя, какво означават имената им? Ето още врати. Жените сигурно спят тук. Отворих една случайно. Четири легла, четири тела знойна женска плът, голи, проснати сред омачкани чаршафи. Нищо скрито. Бедра, задници, гърди. Отпуснатите лица на спящи. Можех да вляза при тях, да проникна в телата им, можех да ги обладая и четирите, една по една. Но не. Към място, където няма покрив, където ярките звезди блестят между голите греди. По-студено е тук. Черепи на стените. Бълбука фонтан. Минах през общите помещения. Тук ни въвеждат в Осемнадесетте мистерии. Тук правим святите упражнения. Тук ядем специалните храни. А тук... този отвор на пода, този омфалос, пъпът на вселената е тук, порталът към Бездната. Трябва да сляза долу. Значи долу, тогава. Ъгъльт на спускане се снишава. Никаква бездна не е, само тунел, и го помня. Има преграда, каменна плоча. Тя поддава, поддава! Тунелът продължава. Бил съм тук преди, на идване от другата страна. Напред, напред, напред. Тромбони и рогове, хор от басове, думите на Реквиема трептят във въздуха: *Rex tremendae majestatis, qui salvandos salvas gratis, salva me, fons pietatis.* Навън! Озовах се навън. Пред мен — гола пустош, трънлива пустиня.

Зад мен — Къщата на черепите. Над мен — звездите, пълната луна, небесният свод. Сега какво? Тръгнах колебливо покрай бордюра от каменни черепи с големина на баскетболна топка и по тясната пътека, прорязваща пустинята. Никаква цел нямах. Краката ми ме водеха сами. Вървях и вървях, часове, дни, седмици. После, вдясно от мен, видях грамаден очукан балван с грапава повърхност, тъмен. Пътният маркер, гигантският каменен череп. Дълбоко всечените черти бяха ръбати и сурови на лунната светлина. Черните кухини таяха езера от нощ. Нека медитираме тук, братя. Да се взрем в черепа под лицето. И коленичих. И с помощта на техниките, научени от благочестивия брат Антъни, отпратих душата си напред и погльзах огромния каменен череп, и се прочиствах от цялата уязвимост пред смъртта. Череп, познавам те! Череп, не се страхувам от теб! Череп, нося твоя брат под своята кожа! И се смеех на черепа, и се забавлявах, превръзах го първо в гладко бяло яйце, после в глобус от розов алабастър и прошарен с жълто, после в кристална сфера, в чийто дълбини навлизах, за да ги проуча. Сферата ми разкри златните кули на изгубена Атлантида. Показа ми космати мъже, загърнати в рунтави кожи, подскачаха под светлината на факли пред нарисувани бикове по стените на осаждена пещера. Показа ми Оливър, лежащ изтръпнал и изтощен в прегръдките на Нед. Преобразих сферата в огромен череп, грубо изсечен от черна скала, и доволен, се запътих обратно по трънливата пътека към Къщата на черепите. Не влязох в подземния вход, а възвих отстрани на сградата и покрай фасадата на дългото крило, в което ни обучаваха братята, докато не стигнах до края на сградата, където пътеката започваше да отстъпва на градините и нивите. Пресягах се за плевели на лунната светлина и не намирах. Галех малките, едва прихванали корен растения в пиперените лехи. Благославях плодове и корени. Това е святата храна, това е чистата храна, това е храната на живот вечен. Коленичех между лехите, на студената мокра кална земя и се молех да ми се даде прошка за греховете ми. После отидох на хълма западно от Къщата на черепите. Изкачих го, смъкнах шортите си и гол в нощта изпълних святите упражнения за дишане. Коленичил, всмуквах нощния мрак, смесвах го с вътрешния си дъх, извлечах от него сила, влагах тази сила в жизнените си органи. Тялото ми се разтваряше. Нямах маса и нямах тегло. Блуждаех, танцувах по въздушна колона. Затаявах дъха си столетия, реех се през еони. Доближавах истинското

състояние на благодат. Сега бе подходящият момент да изпълня ритуала на гимнастиката и го направих. Движех се с изящество и живост, до каквito не бях достигал досега. Навеждах се, въртях се, извивах се, скачах. Политах нагоре. Плясках с ръце. Изпитвах всеки свой мускул. Изпитвах се до предела.

Зората вече идваše.

Първите отблъсъци слънчева светлина се изсипаха над мен от хълмовете на изток. Коленичих с гръб на запад и се взрях в точката розова светлина, която растеше на хоризонта. Пиех слънчевия дъх. Очите ми бяха два проводника. Святият пламък се вливаše през тях и в лабиринта на тялото ми. Бях в пълен контрол, насочвах възхитителния огън по своя воля, отклонявах по своя приумица святата топлина към левия си бял дроб, към далака, към черния дроб, към капачката на дясното коляно. Слънцето наруши резката на хоризонта и се въздигна в цялата си прелест, съвършено кълбо, розовото зарево бързо преля в утринно злато. Изпъльвах се със сиянието му.

Най-сетне, изпаднал в екстаз, тръгнах обратно към Къщата на черепите. Когато наближих входа, една фигура се появи от тунела: Тимъти. Беше намерил по някакъв начин градските си дрехи. Лицето му беше сурово и напрегнато — стиснати челюсти, изтерзани очи. Видя ме, спря и се изплю. Без да удостои появата ми другояче, закрачи бързо към пътеката.

— Тимъти?

Той не спря.

— Тимъти, къде отиваш? Отговори ми, Тимъти.

Той се обърна. Изгледа ме с ледено презрение и каза:

— Чупя се, мой човек. Защо по дяволите се мотаеш тук толкова рано сутринта?

— Не можеш да си отидеш.

— Не мога ли?

— Ще разбиеш Вместилището.

— Заеби Вместилището. Да не мислиш, че ще изкарам остатъка от живота си в този замък за идиоти? — Поклати глава. После изражението му омекна и той продължи не толкова грубо: — Ели. Виж, осъзнай се. Опитваш се да живееш във фантазия. Няма да стане. Трябва да се върнем в реалния свят.

— Не.

— Ония двамата са безнадеждни, но ти поне все още можеш да мислиш рационално, надявам се. Можем да закусим във Финикс и да вземем първия полет до Ню Йорк.

— Не.

— Последен шанс.

— Не, Тимъти.

Той сви рамене и ми обърна гръб.

— Добре. Стой с лудите си приятели тогава. На мен ми писна, мой човек! Писна ми.

Стоях замръзнал. Той тръгна, мина между два от малките черепи, подредени на пясъка, и доближи началото на пътеката. Нямаше начин да го убедя да остане. Този момент бе неизбежен от самото начало. Тимъти не беше като нас. Липсваха му нашите травми и нашите мотиви, никога нямаше да може да приеме докрай Изпитанието. В един продължителен миг премислих възможностите си и потърсих общение със силите, насочващи съдбата на това Вместилище. Попитах дали е дошъл подходящият момент и ми се каза: Да, този момент е дошъл. И аз затичах след него. Когато стигнах до редицата черепи, клекнах и вдигнах един — наложи се да го понеса с две ръце, тежеше поне десет кила. Отново затичах и се озовах зад Тимъти точно където започваше пътеката. С едно-единствено плавно движение вдигнах каменния череп и го бълснах в тила му с цялата си сила, пръстите ми поеха сблъсъка с трошащата се кост. Той падна, без дори да извика. Каменният череп беше окървавен. Пуснах го и останах до него. Златистата коса на Тимъти бе зацепана с червено и червеното петно се разширяваше с удивителна бързина. Сега трябва да си намеря свидетели, казах си, и да помоля за полагащите се ритуали. Погледнах назад към Къщата на черепите. Свидетелите ми вече бяха там. Нед, гол, и брат Антъни с протритите си сини шорти. Стояха пред сградата. Отидох при тях. Нед кимна — беше видял всичко. Паднах на колене пред брат Антъни, а той сложи хладната си длан на трескавото ми чело и каза кротко:

— Деветата мистерия е тази: че цената на един живот трябва винаги да е живот. Знай, о, Знатнородени, че вечностите трябва да се уравновесят със смърти. — И добави: — Тъй както живеейки ежедневно умираме, тъй и умирайки ще живеемечно.

41. НЕД

Опитах се да взема Оливър да помогне с погребването на Тимъти, но той се цупеше в стаята си като Ахил в шатрата, тъй че работата се падна изцяло на Ели и мен. Оливър не искаше да отвори вратата си, не пожела дори да уважи почукуването ми със сърдито ръмжене отвътре. Оставил го и се присъединих към групата извън сградата. Ели, застанал до падналия Тимъти, изглеждаше озарен от божествен пламък, преобразен. Сияеше. Лицето му бе зачервено и тялото му лъщеше от пот на утринната светлина. Обкръжаваха го четирима от братята, четиримата Пазители — братята Антъни, Миклош, Хавиер и Франц. Бяха спокойни и изглеждаха удовлетворени от случилото си. Брат Франц бе донесъл кирки и лопати. Гробището, каза брат Антъни, било недалече оттук, в пустинята.

Навярно заради ритуална чистота, братята отказаха да докоснат трупа. Съмнявах се, че двамата с Ели ще можем да пренесем Тимъти на повече от десетина метра, но Ели клекна, завърза стъпалата му, подложи рамо под прасците му и ми даде знак да го прихвана през кръста. Хоп! Напънахме се, дръпнахме и надигнахме отпуснатото почти стокилограмово тулово от земята, е, залитнахме малко. С брат Антъни начело поехме към гробището, другите братя ситнеха някъде назад. Слънцето вече печеше безмилостно. Усилието с носенето на ужасното бреме през тръпнещата знойна мараня на пустинята ме хвърли в състояние като след силна дрога. Коленете ми се огъваха, очите ми блуждаеха, имах чувството, че някаква невидима ръка ме е стиснала за гърлото. Навлязох в мъгла на превъртаща се многократно халюцинация. Виждах отново и отново в забавен каданс великия миг на Ели, стопкадри в критични интервали. Виждах затичания Ели, Ели, как се навежда да вдигне тежката базалтова топка, Ели, подгонил отново Тимъти, Ели го настига, Ели се извива като тласкач на гюле, мускулите му изпъкват в изумителен релеф, Ели бавно изпъва ръката си в удивително плавно движение, пресяга се сякаш за да потупа Тимъти по тила, но вместо това изящно и плавно забива каменния

череп в по-кrehкия на Тимъти, Тимъти се олюява, рухва, замира. Отново. И отново. И отново. Гонитбата, замахът, сблъсъкът, великолепен кинообзор на ума. Кадрите се прекъсват от други познати образи на смърт, понесени като призрачни пластове мъгла: смяното лице на Ли Харви Осуалд, когато Джак Раби се приближава към него, смачканото тяло на Боби Кенеди на кухненския под, отсечените глави на Мишима и съратника му, чинно поставени на генералското бюро, римският войник мушка с копието тялото на Кръста, ярката гъба, разгърната над Хирошима. И отново Ели, отново траекторията на древния камък, отново сблъсъкът. Стопkadър. Поетиката на края. Залитнах и едва не паднах, но прелестта на тези образи ме задържа, изпълни пукащите стави и пръскащите се мускули с нова сила. Така че останах прав, тъtreщ се напред приложен гробар, залитащ по ронливата пръст. Тъй както живеейки ежедневно умираме, тъй и умирайки ще живеемечно.

— Стигнахме — заяви брат Антъни.

Гробище ли беше това? Не видях никакви надгробни камъни, никакви знаци. Ниските сиви растения със сбръчкани листа на жадната пустиня растяха на безразборни петна из голото поле. После огледах по- внимателно, сетивата ми бяха странно усилены от изтощението, и забелязах по терена неравности, тук петно, което сякаш бе хлътнало с педя, там кръпка, която изглеждаше малко по-издадена. Поставихме грижливо Тимъти на земята. Щом го пуснахме, тялото ми, облекчено, сякаш се възнесе. Имах чувството, че наистина ще полетя. Крайниците ми потръпваха и ръцете ми сами се вдигнаха настрани. Беше кратък отдих. Брат Франц ни връчи инструментите и започнахме да копаем гроба. Само той ни помогаше. Другите трима Пазители стояха отстрани като оброчни статуи, сдържани и отчуждени. Почвата беше камениста, но рохкава, изронена и корозирана от десетте милиона години аризонско слънце. Копаехме като роби, като мравки, къртиш и вадиш, къртиш и вадиш, къртиш и вадиш, всеки ровеше малката си яма, после сливаме трите. Понякога навлизахме в зоната на другия — Ели веднъж за малко щеше да прободе голото ми стъпало с кирката си. Но свършихме работата. Накрая пред нас зейна груб изкоп, дълъг може би около два метра, метър широк, метър и двайсет дълбок.

— Достатъчно е — каза брат Франц.

Запъхтени, плувнали в пот и замаяни, хвърлихме инструментите и отстъпихме. Бях на ръба на изтощението и едва се държах на крака. Задави ме пристъп на суха кашлица. Надвих го и го обърнах, нелепо, на хлипове. Брат Антъни каза:

— Сложете мъртвеца в земята.

Просто така? Без ковчег, без саван, без нищо? Пръст при пръстта? Така изглеждаше. Намерихме последния резерв енергия и надигнахме Тимъти, люшнахме го, пуснахме го леко. Той остана да лежи на гръб, счупената му глава бе отпусната в пръстта, очите — не издаваха ли изненада? — бяха вторачени в нас. Ели посегна, склопи ги, леко извърна главата на Тимъти настрани, поза повече като в сън, поудобен начин да прекараш вечния си покой. Четиридесет Пазители застанаха на четирите ъгъла на гроба. Братята Миклош, Франц и Хавиер опряха длани на медальоните си и сведоха глави. Брат Антъни, взрян право напред, зареди кратка заупокойна на плавния непонятен език, на който братята говореха на жриците. (Ацтекски? Атлантски? Майчиният кроманьонски?) За финалните фрази превключи на латински и изрече нещо, което след това Ели ми каза, потвърждавайки предположението ми, че било текстът на Деветата мистерия. След това даде знак на двама ни да заринем гроба. Хванахме лопатите и почнахме. Сбогом, Тимъти! Златен англосаксонски потомъко, наследник на осем поколения грижлив подбор! Кой ще притежава ценните ти книжа, кой ще продължи фамилното име? Пръст при пръстта. Тънък слой аризонски пясък покрива вече якото ти тяло. Като роботи ровим в пръстта, Тимъти, и ти изчезваш от очите ни. Както бе отредено в началото. Както е писано в Книгата на черепите преди десет хиляди години.

— Всички обичайни дейности са отменени в този ден — заяви брат Антъни, след като зарихме гроба. — Днес ще прекараме в медитация, в пост, ще се посветим на размишление над Мистериите.

Но се оказа, че за нас има още работа, преди да започнат размишленията. Върнахме се в Къщата на черепите с намерение първо всички да се окъпем и заварихме брат Леон и брат Бернард в коридора пред стаята на Оливър. Лицата им бяха като маски. Посочиха вътре. Оливър лежеше проснат на гръб върху нара си. Явно беше взел кухненски нож и като хирург, какъвто така и не доживя да стане, бе свършил с него забележителна работа по себе си. По корема и гърлото.

Не беше пощадил и предателя между бедрата си. Срезовете бяха дълбоки и нанесени от уверена ръка. Дисциплиниран докрай, непоклатимият Оливър се беше заклал с характерна вярност към методологията. Ако аз бях започнал, едва ли щях да издържа довършването на такъв проект повече, отколкото да вървя по лунни лъчи. Но Оливър винаги бе притежавал необикновена сила на съсредоточаване. Огледахме резултатите с никак странно равнодушие. Аз съм много гнуслив, Ели също, но в този ден на изпълнение на Деветата мистерия се оказах очистен от всякакви подобни слабости.

— Има един сред вас — изрече брат Антъни, — който се отказа от вечността заради своите събрата от четиристранната фигура, за да могат те да проумеят смисъла на самоотрицанието.

Да.

И се затътрихме отново към гробището. А след това, заради греховете си, изтърках със собствените си ръце съсирените петна от доскорошната стая на Оливър. А накрая се окъпах, седнах сам в стаята си и потънах в размисъл над Мистериите на Черепа.

42. ЕЛИ

Лятото е надвиснало тежко над земята. Небето пулсира с убийствен зной. Всичко изглежда предопределено и справедливо подредено. Тимъти спи. Оливър спи. Нед и аз оставаме. През тези месеци сме укрепнали много и кожите ни са потъмнели от слънцето. Живеем като в сън наяве, ежедневието ни плавно тече от задача в задача, от ритуал в ритуал. Все още не сме пълноправни братя, но Изпитанието ни е към своя край. Две седмици след онзи ден на копаене на гробове съм усвоил ритуала с трите жени и оттогава без усилие попивам всеки урок, на който ме учат братята.

Дните текат слети. Тук сме извън времето. Април ли беше, когато дойдохме при братята? На коя година и коя година ли е сега? Сън наяве, сън наяве. Понякога ми се струва, че Оливър и Тимъти са фигури от друг сън, сън, който ме е споходил отдавна. Започнал съм да забравям лицата им. Руса коса, сини очи, да, но после какво? Какви бяха носовете им, колко издадени бяха брадичките им? Лицата им чезнат. Тимъти и Оливър са си отишли, а Нед и аз оставаме. Все още помня гласа на Тимъти, топъл и пътен бас, добре овладян, красиво модулиран, със съмътно носова аристократична интонация. И на Оливър, силен и чист тенор, резките твърди тонове, неутралния акцент, чистия американски на прериите. Към тях е моята благодарност. Те умряха за мен.

Тази сутрин вярата ми се поколеба. Само за миг, но беше плашещ миг. Бездна на несигурност се разтвори под мен след толкова много месеци чистосърдечна увереност. И видях дяволи с тризъби вили, и чух пронизителния смях на Сатаната. Връщах се от полето и случайно се бях загледал над плоската трънлива равнина към мястото, където лежаха Тимъти и Оливър. И ненадейно един тънък, злобно скрибуща глас в главата ми запита: *Мислиш ли, че наистина си спечелил нещо тук? Как може да си сигурен? Убеден ли си, че е възможно да си получил онова, което търсиш?* За миг изпитах ужасен страх, представих си, че се взирям с почервенели очи в едно ледено бъдеще,

видях самия себе си, как чезна, стапям се и се разсипвам на прах в един пуст, изпепелен свят. После мигът на съмнение ме остави така неочеквано, както бе дошъл. Навярно беше просто повей, задухал слепешком над континента към океана и спрял за миг само за да ме притесни. Бях обаче потресен от преживяното и затичах към къщата, за да намеря Нед и да му кажа за това. Но когато наблизих стаята му, случилото ми се стори прекалено глупаво, за да го споделям с него. *Мислиш ли, че наистина си спечелил нещо тук?* Как изобщо можех да се съмнявам? Странно отстъпление, Ели.

Вратата му беше отворена. Надникнах и видях, че седи омърлушен, стиснал главата си с ръце. Той някак усети присъствието ми. Бързо вдигна глава и смени отчаяната си или унесена физиономия с равнодушно изражение. Но очите му бяха напрегнати и ми се стори, че видях блясък на напиращи сълзи.

— Значи и ти го усети? — попитах.

— Какво да съм усетил? — Почти предизвикателно.

— Нищо. Нищо.

Безгрижно свиване на рамене. *Как може да си сигурен?* Игри си играехме един с друг, преструвахме се. Но тази сутрин съмнението бе общо. Поквара бе завладяла и двама ни. *Убеден ли си, че е възможно да си получил онова, което търсиш?* Усетих как стена се издига между него и мен, за да ми попречи да му кажа за страховете, които бях изпитал, или да го попитам защо изглеждаше така смутен. Оставил го и отидох в стаята си, за да се изкъпя и да сляза за закуската. С Нед седнахме един до друг, но почти не си проговорихме. Предстоеше утринният ни урок с брат Антъни, но някак си почувствах, че не бива да холя, и след като се нахраних, се върнах в стаята си. *Мислиш ли, че наистина си спечелил нещо тук?* Обзет от смут, коленичих пред голямата мозаична маска-череп на стената. Взрях се в нея с немигащи очи, оставил се да я попия, да принудя хилядите късчета обсидиан и тюркоаз, нефрит и слюда да се стопят, да потекат и да се преобразят, докато черепът пред мен не се облече в плът, и видях лице върху хълтналите кости, и друго лице, и друго. Цял низ от лица, блещукащ, вечно изменчив низ от лица. Ето, че видях Тимъти, а след миг маската облече по-нежните черти на Оливър, после видях лицето на баща ми, което бързо се преобрази в лицето на майка ми. *Как може да си сигурен?* Брат Антъни ме гледаше от стената, говореше ми на непознат

език и се превърна в брат Миклош, който мърмореше за изчезнали континенти и пещери, потънали в забрава. *Убеден ли си, че е възможно да си получил онова, което търсиш?* Ето, че видях крехкото боязливо момиче с големия нос, в което за малко се влюбих в Ню Йорк и се наложи да поровя за името му... Мики? Мики Бернщайн? И казах: „Здравей. Дойдох в Аризона, точно както ти казах“, но тя не отвърна. Мисля, че беше забравила кой съм. Изчезна, а на нейно място се появи намусеното момиче в мотела в Оклахома, а после едрогърдият демон, който бе прелетял покрай мен в Чикаго. Отново чух пронизителния смях, извисен от бездната. Зачудих се дали отново ще ме споходи онзи миг на опустошително съмнение. *Мислиш ли, че наистина си спечелил нещо тук?* Д-р Николеску изведнъж ме погледна отгоре. Бледо лице, тъжни очи. Поклати глава и ме укори тихо, но и самопренебрежително, че съм постъпил жестоко с него. Не отрекох, но и не трепнах, нито извърнах очи, защото вината бе отнета от мен. Задържах уморените си клепачи широко отворени и се взирах в него, докато не изчезна. *Убеден ли си, че е възможно да си получил онова, което търсиш?* Появи се лицето на Нед. На Тимъти, пак. На Оливър. А после — моето. Лицето на самия Ели, основния подбудител на това пътуване, лекомисления водач на Вместилището. *Мислиш ли, че наистина си спечелил нещо тук?* Огледах лицето си, осъдих недъзите му, върнах го назад до пълничкото закръглено лице от детството си... после отново го пренесох напред във времето до днешния ден, до новия и непознат Ели от Къщата на черепите и продължих напред, отвъд него, към онзи, когото не бях виждал досега, бъдещия Ели, извън времето, непоклатимия, неуязвимия, брата Ели, лице с гладка изпъната кожа, лице от камък. Докато се взирах в онзи Ели, чувах как Сатаната настоятелно повтаря своя въпрос: *Как може да си сигурен? Как може да си сигурен? Как може да си сигурен?* Не спираше да го повтаря и повтаря, биеше ме с този въпрос, докато екът не се сля в един-единствен оглушителен грохот. И нямах отговор за Него, стоях самoten на тъмно полярно плато, вкопчен във вселена, чиито богове са избягали, и мислех, ето, пролях кръвта на своите приятели, и за какво? И за какво? За *tova*? Но после силата се върна в мен и извиках отговора си сред грохота на Неговия присмех, изкрештях, че се връщам към своята вяра, сигурен бях, защото бях сигурен.

— Вярвам! Вярвам! Отричам Ти Твоята победа!

И си показах своя собствен образ, крачещ по сияйните улици на далечно бъдеще, газещ през пясъците на далечни светове. Вечният Ели, обгърнал пороя на годините. И се разсмях, а Той също се разсмя и Неговият смях удави моя, но вярата ми не се поколеба, и най-сетне Той мълкна и ме оставил да се смея последен.

След това се усетих, че седя с раздрано гърло и треперещ пред познатата мозаична маска. Нямаше повече превъплъщения. Времето на видения бе изтекло. Изгледах нащрек маската, но тя си остана каквато беше. Добре. Потърсих в душата си и не намерих в нея никаква утайка на съмнение. Този последен пожар бе изгорил всички затаили се нечистотии. Много добре. Станах, излязох от стаята и бързо закраших по коридора, към онази част на сградата, където само голи греди стоят срещу откритото небе. Вдигнах очи, видях огромен ястреб да кръжи над мен, тъмен на фона на безмилостно голата синева. Ястребе, ти ще умреш, а аз ще живея. В това не се съмнявам. Завих и стигнах до залата, където се събирахме с брат Антъни. Братът и Нед вече бяха там. Явно ме чакаха, защото медальонът на брата още висеше на шията му. Нед ми се усмихна, а брат Антъни кимна. *Разбирам, сякаш казаха. Разбирам. Тези бури ще идват.* Коленичих до Нед. Брат Антъни свали медальона и постави малкия нефритен череп на пода пред нас. *Вечен живот ти предлагаме.*

— Нека извърнем вътрешния си взор към символа, който виждаме тук — каза кротко брат Антъни.

Да. Да. С ликуване, в очакване, без колебание, отдалох себе си отново на Черепа и неговите Пазители.

Издание:

Робърт Силвърбърг. Книгата на черепите

Американска, първо издание

ИК „Бард“, София, 2008

ISBN: 978-954-585-876-5

Редактор Иван Тотоманов

Художествено оформление на корица: „Megachrom“

Формат 84/108/32. Печатни коли 17

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.